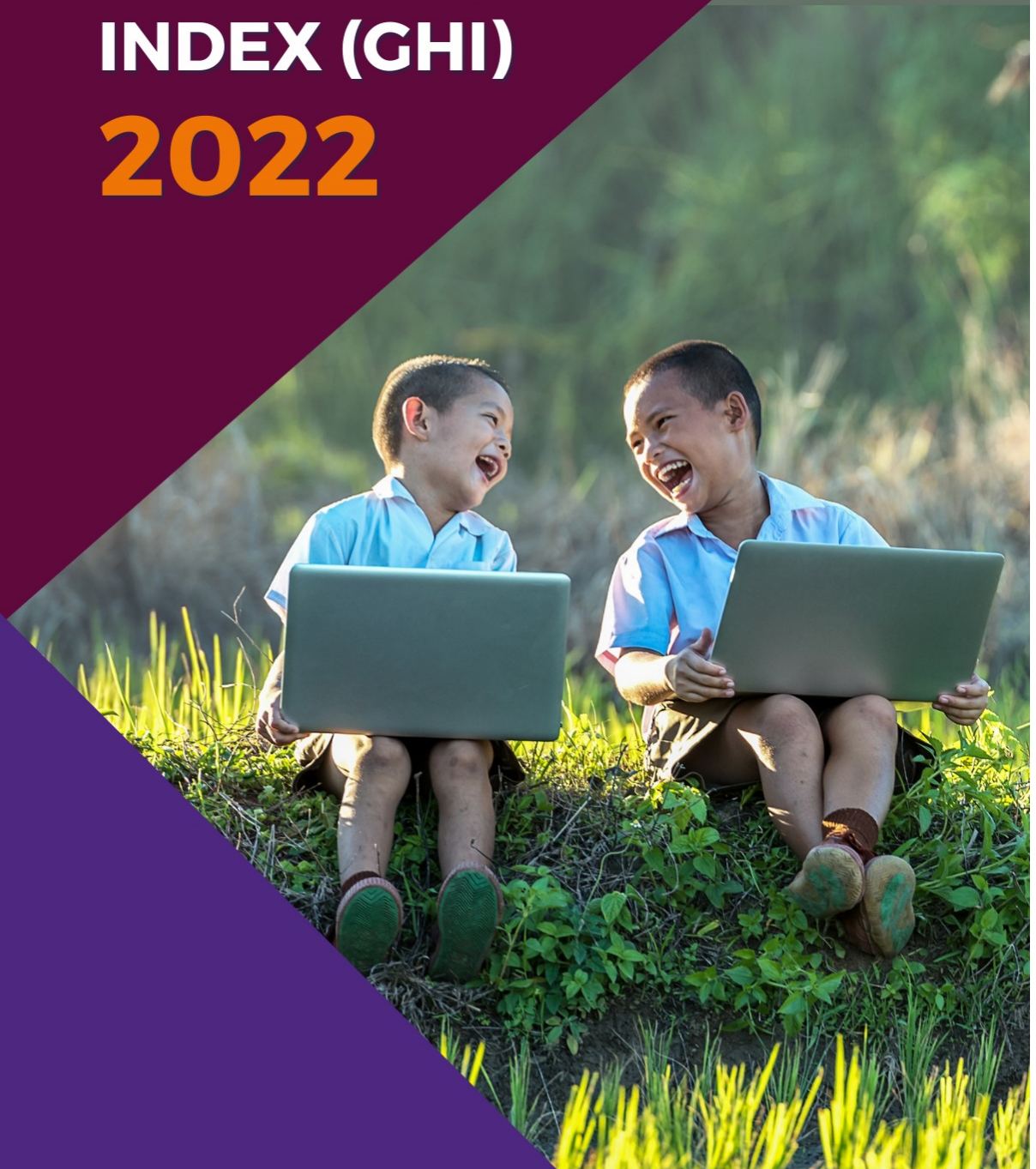

ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุข
ร่วมกันในสังคมไทย

ประจำปี
2565

GREEN AND HAPPINESS INDEX (GHI) **2022**

กองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา
สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

คำนำ

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ได้ดำเนินการจัดทำรายงานดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยซึ่งเป็นการประเมินผลกระทบที่เกิดจากการพัฒนาประเทศเป็นประจำทุกปี รายงานดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย ประจำปี 2565 ฉบับนี้ จัดทำขึ้นเพื่อนำเสนอการประเมินผลกระทบที่เกิดกับคนไทยในปี 2565 นอกจากนี้ ยังเป็นการประเมินผลตามแผนยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 - 2580 ที่ระบุให้ความอยู่เย็นเป็นสุขของคนไทยและสังคมไทยเป็นประเด็นสำหรับการประเมินผลการพัฒนาเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติฯ อีกด้วย

และเนื่องจาก ปี 2565 เป็นปีสุดท้ายของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ดังนั้น รายงาน ฉบับนี้ จึงได้นำเสนอภาพรวมของความอยู่เย็นเป็นสุขตลอดช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 เปรียบเทียบความอยู่เย็นเป็นสุขในช่วงแผนพัฒนาประเทศฉบับที่ผ่านมา รวมทั้งข้อเสนอแนะในการดำเนินงานเพื่อเป็นการวางรากฐานไปสู่การพัฒนาประเทศในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 ต่อไป

สุดท้ายนี้ สำนักงานฯ ขอขอบคุณหน่วยงานที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ข้อมูลสำหรับจัดทำรายงานฉบับนี้ ทั้งนี้ สำนักงานฯ ได้เผยแพร่รายงานดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย ประจำปี 2565 ฉบับนี้ผ่านทางเว็บไซต์ของสำนักงานฯ (<https://www.nesdc.go.th/>) เพื่อให้หน่วยงานภาครัฐ สถาบันการศึกษา และประชาชนที่สนใจ สามารถนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

มีนาคม 2567

สารบัญ

สรุปสำหรับผู้บริหาร		ก
บทที่ 1	บทนำ	1
บทที่ 2	วิธีการคำนวณดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย	6
บทที่ 3	ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย ปี 2565	11
บทที่ 4	ความอยู่เย็นเป็นสุขในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 สู่แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13	63
บทที่ 5	สรุปและข้อเสนอแนะ	99
ภาคผนวก		
ภาคผนวก	ตารางดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย ปี 2555 - 2565	ผ - 1

สรุปสำหรับผู้บริหาร

รายงานการประเมินผลกระทบบการพัฒนาประเทศในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ด้วยดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย ปี 2565 ประกอบด้วยสาระสำคัญ ดังนี้

ความเป็นมา

ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย (Green and Happiness Index: GHI) ใช้ในการประเมินผลกระทบบการพัฒนาประเทศในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติแต่ละแผน โดยเริ่มใช้ตั้งแต่แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 และมีการปรับดัชนีให้เหมาะสมกับบริบทในแต่ละแผน ซึ่ง **ดัชนีชุดปัจจุบัน แบ่งออกเป็น 5 องค์ประกอบหลัก** ได้แก่ **การมีสุขภาพ เศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม สิ่งแวดล้อม และระบบนิเวศสมดุล สังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล และการสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม** แบ่งออกเป็น 16 องค์ประกอบย่อย และ 75 ตัวชี้วัด ทั้งนี้ ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย นอกเหนือจากการนำไปใช้ในการประเมินผลกระทบจากแผนพัฒนาประเทศแล้ว ยังเป็นเครื่องมือที่สามารถใช้ติดตามและประเมินผลแผนการพัฒนาประเทศได้อย่างเป็นองค์รวม สามารถใช้เป็นเครื่องมือ ขานข้อมูลในการวางแผนพัฒนาโดยอาจใช้ร่วมกับดัชนีอื่น ๆ รวมทั้งใช้ในการสร้างกระบวนการเรียนรู้ของสังคมและชุมชน ในการแก้ไขปัญหาได้อีกด้วย

วิธีการคำนวณดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยมีคะแนนเต็ม 100 คะแนน แบ่งออกเป็น 5 ระดับ ได้แก่

1) ระดับดีมาก (90.00 - 100.00 คะแนน) 2) ระดับดี (80.00 - 89.99 คะแนน) 3) ระดับปานกลาง (70.00 - 79.99 คะแนน) 4) ระดับต้องปรับปรุง (60.00 - 69.99 คะแนน) และ 5) ระดับเร่งแก้ไข (0 - 59.99 คะแนน)

โดยมีวิธีการคำนวณแบ่งเป็น 4 ขั้นตอน ได้แก่ **1) การคำนวณคะแนนของตัวชี้วัด** เป็นการคำนวณคะแนนเทียบกับค่ามาตรฐาน (Benchmark) มีคะแนนเต็ม 100 **2) การคำนวณคะแนนองค์ประกอบย่อย** โดยการหาค่าเฉลี่ยเลขคณิตของคะแนนตัวชี้วัดทุกตัวชี้วัดโดยไม่มีการถ่วงน้ำหนัก **3) การคำนวณคะแนนองค์ประกอบหลัก** เป็นการคำนวณหาค่าเฉลี่ยเรขาคณิตของคะแนนองค์ประกอบย่อยทุกองค์ประกอบโดยไม่มีการถ่วงน้ำหนัก และ **4) การคำนวณดัชนีอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย** เป็นการคำนวณหาค่าเฉลี่ยเรขาคณิตของคะแนนองค์ประกอบหลักทั้ง 5 องค์ประกอบโดยไม่มีการถ่วงน้ำหนัก

สำหรับการแปลความหมาย คะแนนที่คำนวณได้เป็นการบ่งบอกถึงการเข้าใกล้ค่าเกณฑ์มาตรฐานที่ตั้งไว้ ดังนั้น ค่าคะแนนตัวชี้วัดที่เพิ่มขึ้น หมายถึง ระดับการเข้าใกล้ค่าเกณฑ์มาตรฐานที่ดีขึ้น หรือตัวชี้วัดนั้นมีการพัฒนาที่ดีขึ้น ไม่ว่าข้อความของตัวชี้วัดจะสื่อในเชิงบวกหรือลบ เช่นเดียวกัน หากค่าคะแนนมีค่าลดลง หมายถึง มีการห่างจากค่าเกณฑ์มาตรฐานมากขึ้น หรือมีการพัฒนาที่ลดลง

ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันของสังคมไทย ปี 2565

ผลจากการพัฒนาประเทศในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 ในปี 2565 หรือปีสุดท้ายของการพัฒนาประเทศในช่วงแผนพัฒนา ฉบับที่ 12 พบว่า ในภาพรวม **คนไทยมีความอยู่เย็นเป็นสุขเพิ่มขึ้น** โดยดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขของคนไทยมีคะแนนปรับตัวเพิ่มขึ้นจากระดับต้องปรับปรุง ในปีแรกของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 มาอยู่ในระดับปานกลางในปีที่ 2 ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 และลดลงในช่วงปีที่ 3 และ 4 ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จากนั้นได้ปรับตัวเพิ่มขึ้นในช่วงปีที่ 5 และ 6 ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 จนกระทั่งมีคะแนนสูงกว่าระยะก่อนการแพร่ระบาด โดยปรับตัวเพิ่มขึ้นจากระดับต้องปรับปรุงที่คะแนน 69.81 ในปี 2563 เป็นระดับปานกลางที่คะแนน 75.01 และ 77.38 ในปี 2564 และ 2565 ตามลำดับ เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคที่คลี่คลายลง ประกอบกับมีมาตรการช่วยเหลือจากภาครัฐอย่างต่อเนื่อง

องค์ประกอบของดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขฯ ที่มีคะแนนเพิ่มขึ้นและส่งผลให้ความอยู่เย็นเป็นสุขฯ โดยรวมมีคะแนนเพิ่มขึ้นมี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ (1) **การมีสุขภาพ** ปรับระดับเพิ่มขึ้น จากระดับปานกลางที่คะแนน 78.34 ในปี 2564 เป็นระดับดีที่คะแนน 81.93 ในปี 2565 เนื่องจากองค์ประกอบย่อยการมีสุขภาพกาย และจิตดีมีคะแนนเพิ่มขึ้นมาก และปรับระดับจากระดับปานกลางเป็นระดับดี ซึ่งมีสาเหตุสำคัญมาจากอัตราการฆ่าตัวตายสำเร็จลดลง รวมทั้งองค์ประกอบย่อยการมีคุณธรรมและสติปัญญาใฝ่รู้มีคะแนนดีขึ้นเช่นกัน **สาเหตุสำคัญมาจาก** สัดส่วนคดีอาชญากรรมลดลงโดยเฉพาะคดียาเสพติด ขณะที่องค์ประกอบย่อยสุขภาพสังคมที่ดีมีคะแนนลดลงและอยู่ในระดับปานกลาง (2) **สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล** มีคะแนนเพิ่มขึ้นเล็กน้อยจากคะแนน 76.69 ในปี 2564 เป็น 77.89 ในปี 2565 โดยยังคงอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากองค์ประกอบย่อยระบบนิเวศสมดุลและสิ่งแวดล้อมมีคุณภาพดีมีคะแนนเพิ่มขึ้นเล็กน้อย โดยระบบนิเวศสมดุลยังคงอยู่ในระดับดีมาก และสิ่งแวดล้อมมีคุณภาพดียังคงอยู่ในระดับปานกลาง (3) **สังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล** ปรับระดับเพิ่มขึ้น จากระดับเร่งแก้ไขที่คะแนน 57.76 ในปี 2564 เป็นระดับต้องปรับปรุงที่คะแนน 61.93 ในปี 2565 เนื่องจากองค์ประกอบย่อยประชาธิปไตยที่มีคุณภาพมีคะแนนสูงขึ้นมาก และปรับระดับจากระดับเร่งแก้ไขเป็นระดับต้องปรับปรุง เนื่องจากจำนวนเรื่องร้องเรียนต่อกรรมการสิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชนด้านสิทธิพลเมืองมีคะแนนสูงขึ้นมาก นอกจากนี้ องค์ประกอบย่อยนิติธรรมและธรรมาภิบาล และองค์ประกอบการกระจายอำนาจ มีคะแนนเพิ่มขึ้นเช่นกัน แต่ยังคงอยู่ในระดับเร่งแก้ไข ขณะที่องค์ประกอบย่อยการป้องกันและลดความรุนแรงทางสังคมและการเมืองมีคะแนนลดลงเล็กน้อยและอยู่ในระดับปานกลาง (4) **การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม** ปรับระดับเพิ่มขึ้น จากระดับปานกลางที่คะแนน 78.05 ในปี 2564 เป็นระดับดีที่คะแนน 80.35 ในปี 2565 เนื่องจากองค์ประกอบย่อยการได้รับการคุ้มครองสิทธิและไม่ถูกเลือกปฏิบัติมีคะแนนดีขึ้นมาก ซึ่งมีสาเหตุสำคัญมาจากตัวชี้วัดจำนวนข้อร้องเรียนว่าด้วยการถูกเลือกปฏิบัติว่าด้วยเหตุแห่งเพศ ศาสนา ชาติพันธุ์ รวมถึงเหตุแห่งสุขภาพ มีคะแนนดีขึ้น นอกจากนี้ องค์ประกอบย่อยความเป็นธรรมด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติมีคะแนนเพิ่มขึ้นเช่นกัน ซึ่งมีสาเหตุสำคัญมาจากจำนวนเรื่องร้องเรียนด้านมลพิษลดลง ขณะที่องค์ประกอบย่อยการเข้าถึงสวัสดิการทางสังคมและทรัพยากรทางเศรษฐกิจมีคะแนนลดลงแต่ยังอยู่ในระดับดี

อย่างไรก็ตาม ยังมี**องค์ประกอบที่มีคะแนนลดลง**เล็กน้อย ได้แก่ **เศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม** มีคะแนนลดลง จาก 87.70 ในปี 2564 เป็น 87.39 ในปี 2565 แต่ยังคงอยู่ในระดับดี เนื่องจากองค์ประกอบย่อยเศรษฐกิจเข้มแข็งและมีประสิทธิภาพมีคะแนนลดลง ซึ่งมีสาเหตุสำคัญมาจากอัตราเงินเฟ้อที่สูงขึ้น ขณะที่องค์ประกอบย่อยการมีหลักประกันคุณภาพชีวิตและงานที่ดี และองค์ประกอบย่อยความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจมีคะแนนทรงตัว

ความอยู่เย็นเป็นสุขในช่วงแผนพัฒนา ฉบับที่ 12 สู่แผนพัฒนา ฉบับที่ 13

ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยตลอดช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น เมื่อเทียบกับในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 และ 11 โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 11 และ 12 เพิ่มขึ้นจากระดับต้องปรับปรุงเป็นระดับปานกลาง ที่คะแนน 67.17 68.43 และ 73.77 ตามลำดับ ซึ่งแม้ว่าในช่วงกลางแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ประเทศไทยและทั่วโลกต้องเผชิญกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ทำให้ความอยู่เย็นเป็นสุขของคนไทยที่เพิ่มขึ้นมาอย่างต่อเนื่องในช่วงต้นแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ได้มีคะแนนลดลงจาก 75.31 ในปี 2562 เป็น 69.81 ในปี 2563 แต่หลังจากสถานการณ์การแพร่ระบาดคลี่คลายลง ความอยู่เย็นเป็นสุขของคนไทยได้กลับมาเพิ่มขึ้นอีกครั้ง จนกระทั่งมีคะแนนสูงกว่าช่วงก่อนสถานการณ์การระบาด ทั้งนี้ **การเพิ่มขึ้นของความอยู่เย็นเป็นสุขของคนไทยในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 เป็นผลมาจากการปรับระดับเพิ่มขึ้นของคะแนนเฉลี่ยในองค์ประกอบย่อยทั้ง 5 องค์ประกอบ** โดยองค์ประกอบสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล รวมทั้งองค์ประกอบการสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม มีคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นมากที่สุด จากระดับต้องปรับปรุงที่คะแนนเฉลี่ย 64.82 และ 66.72 ตามลำดับ ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ปรับตัวขึ้นเป็นระดับปานกลางที่คะแนนเฉลี่ย 72.44 และ 73.45 ตามลำดับ ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 และองค์ประกอบเศรษฐกิจสังคมและวัฒนธรรม รวมทั้งองค์ประกอบการมีสุขภาพอยู่ในระดับดีและมีคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุดที่ 84.17 และ 81.21 ตามลำดับ ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ปรับตัวขึ้นจากคะแนนเฉลี่ยระดับปานกลางในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ที่ 78.54 และ 77.83 ตามลำดับ ขณะที่องค์ประกอบสังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมภิบาล ปรับตัวขึ้นจากระดับต้องเร่งแก้ไขที่คะแนนเฉลี่ย 57.20 ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 เป็นระดับต้องปรับปรุงที่คะแนนเฉลี่ย 60.52 ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ทั้งนี้ แต่ละองค์ประกอบหลักมีประเด็นที่น่าสนใจในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ดังนี้

1. การมีสุขภาพ

สถานการณ์ด้านสุขภาพของคนไทยมีแนวโน้มดีขึ้นมาโดยตลอด โดยคะแนนเฉลี่ยขององค์ประกอบหลักการมีสุขภาพในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 - 2554) ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 - 2559) และฉบับที่ 12 (2560 - 2565) เพิ่มขึ้นจากระดับปานกลางเป็นระดับดี ที่ 73.00 77.83 และ 81.44 ตามลำดับ ซึ่งเป็นผลมาจากการเพิ่มขึ้นของค่าคะแนนเฉลี่ยใน**องค์ประกอบย่อยสุขภาพสังคมที่ดี** ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นจากระดับปานกลางในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ที่ 78.11 เป็นระดับดีที่ 82.82 ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 และ**องค์ประกอบย่อยการมีคุณธรรมและสติปัญญา** ผู้รู้มีคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นจากระดับปานกลางในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ที่ 73.95 เป็นระดับดีที่ 81.20 ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 แม้ว่า**องค์ประกอบย่อยสุขภาพกายและจิตดี**จะมีคะแนนเฉลี่ยลดลงเล็กน้อย จากคะแนน 82.33 ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 เป็น 80.58 ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 แต่ยังคงอยู่ในระดับดี อย่างไรก็ตาม ในปี 2564 ประเทศไทยได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่มีความรุนแรงและยืดเยื้อกว่า 2 ปี ซึ่งส่งผลกระทบอย่างรุนแรงทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อสุขภาพของคนไทยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ทำให้ในช่วงเวลาดังกล่าวค่าคะแนนขององค์ประกอบหลักการมีสุขภาพปรับตัวลดลงมากที่สุดในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 โดยมีคะแนนอยู่ในระดับปานกลางที่ 78.34 ในปี 2564 **ทั้งนี้ ผลกระทบจากการพัฒนาประเทศในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 มีประเด็นที่น่าสนใจได้แก่ 1) คนไทยมีความเครียดมากขึ้น 2) ผู้สูงอายุ**

ที่อยู่คนเดียวมีจำนวนมากขึ้น และ 3) ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาอยู่ในระดับทรงตัว แม้ปัจจัยสนับสนุนการเรียนรู้ของคนไทยปรับตัวดีขึ้น

2. เศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม

สังคมไทยในภาพรวมมีเศรษฐกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรมมากขึ้นมาโดยตลอด โดยคะแนนเฉลี่ยขององค์ประกอบเศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรมเพิ่มขึ้นจากระดับปานกลางที่ 72.66 และ 78.54 ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 - 2554) และฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555 - 2559) เป็นระดับดีที่ 83.52 ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 (2560 - 2565) ซึ่งมีสาเหตุมาจากองค์ประกอบย่อยทั้ง 3 องค์ประกอบมีคะแนนเฉลี่ยดีขึ้น โดยองค์ประกอบย่อยความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจมีคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นมากที่สุด และปรับระดับจากระดับปานกลางที่คะแนนเฉลี่ย 70.83 ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 เป็นระดับดีที่คะแนนเฉลี่ย 80.05 ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 สำหรับองค์ประกอบย่อยการมีหลักประกันคุณภาพชีวิตและงานที่ดี และองค์ประกอบย่อยเศรษฐกิจเข้มแข็งและมีประสิทธิภาพ มีคะแนนเฉลี่ยปรับตัวเพิ่มขึ้นเช่นกัน โดยเพิ่มขึ้นจากคะแนนเฉลี่ย 91.04 และ 75.39 ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ตามลำดับ เป็นคะแนนเฉลี่ย 97.18 และ 76.81 ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ตามลำดับ ทั้งนี้ ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 สถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ที่ส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจในปี 2563 ทำให้คะแนนตัวชี้วัดอัตราการเติบโตของผลผลิตมวลรวมภายในประเทศต่อประชากร (GDP per capita growth) ลดลงจนมีคะแนนเท่ากับศูนย์ ส่งผลให้องค์ประกอบย่อยเศรษฐกิจเข้มแข็งและมีประสิทธิภาพมีคะแนนลดลงมากที่สุดในรอบทศวรรษ โดยอยู่ในระดับต้องปรับปรุงที่คะแนน 69.48

3. สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล

สถานการณ์ด้านสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศของไทยโดยรวมมีแนวโน้มดีขึ้นในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 เมื่อเทียบกับแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 และ 11 โดยคะแนนเฉลี่ยขององค์ประกอบสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุลเพิ่มขึ้นจากระดับต้องปรับปรุงที่คะแนน 62.07 ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 เป็น 64.82 ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 และปรับตัวเพิ่มขึ้นเป็นระดับปานกลางที่คะแนน 72.44 ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ซึ่งเป็นผลมาจากองค์ประกอบย่อยสิ่งแวดล้อมที่มีคุณภาพดีมีคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จากระดับที่ต้องปรับปรุงที่คะแนน 61.37 ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 เป็นคะแนน 67.04 ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 และปรับตัวเพิ่มขึ้นเป็นระดับปานกลางที่คะแนน 77.37 ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ซึ่งเป็นผลมาจากการกำจัดการปล่อยมลพิษอย่างถูกต้องมีแนวโน้มดีขึ้นอย่างมาก จากระดับต้องเร่งแก้ไขในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 เป็นระดับดีมากในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 นอกจากนี้ องค์ประกอบย่อยเศรษฐกิจสีเขียวมีคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องเช่นกัน จากระดับต้องเร่งแก้ไขที่คะแนน 52.35 ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 เป็น 56.16 ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 และปรับเพิ่มขึ้นเป็นระดับปานกลางที่คะแนน 65.16 ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ซึ่งมีสาเหตุสำคัญมาจากการใช้พลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือกต่อปริมาณการใช้พลังงานขั้นสุดท้าย ที่มีแนวโน้มดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง จากระดับต้องเร่งแก้ไขในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 เป็นระดับดีในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ขณะที่องค์ประกอบย่อยระบบนิเวศสมดุลยังคงอยู่ในระดับปานกลางตลอดช่วงแผนพัฒนาฯ ทั้ง 3 ฉบับ ที่คะแนน 74.89 72.42 และ 76.24 ตามลำดับ ทั้งนี้ ผลกระทบจากการพัฒนาประเทศในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ในเรื่องสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล มีประเด็นที่น่าสนใจ ได้แก่

1) สัดส่วนการใช้พลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือก รวมทั้งการใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ ลดลง และ 2) สัดส่วนการกำจัดขยะอย่างถูกต้องหรือคัดแยกเพื่อใช้ประโยชน์มีแนวโน้มที่ดีขึ้น

4. สังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล

สถานการณ์ด้านสังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาลอยู่ในระดับต่ำมาตลอด ตั้งแต่ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 - 2554) ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 - 2559) และฉบับที่ 12 (2560 - 2565) โดยอยู่ระดับคะแนน 66.30 57.20 และ 60.52 ตามลำดับ ซึ่งเป็นผลมาจากคะแนนองค์ประกอบย่อยด้านประชาธิปไตยที่มีคุณภาพและองค์ประกอบย่อยด้านนิติธรรมและธรรมาภิบาลที่มีคะแนนเฉลี่ยส่วนใหญ่ ลดลงตลอดทุกช่วงแผนพัฒนาฯ และอยู่ในระดับเร่งปรับปรุงหรือต้องเร่งแก้ไข อย่างไรก็ตาม องค์ประกอบย่อยด้านการป้องกันและลดความรุนแรงทางสังคมและการเมือง และองค์ประกอบย่อยด้านการกระจายอำนาจ ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 อยู่ในระดับปานกลาง ได้ปรับลดลงเป็นระดับต้องเร่งแก้ไขในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 และได้ปรับระดับกลับขึ้นมามีอยู่ในระดับปานกลาง ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ทั้งนี้ ผลการพัฒนาประเทศในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 พบว่า มีประเด็นที่ควรเฝ้าระวังและต้องเร่งแก้ไข ได้แก่ การทุจริตคอร์รัปชัน ธรรมาภิบาลที่ดีและการมีหลักนิติธรรมที่มีคุณภาพ

5. การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม

สถานการณ์ความเหลื่อมล้ำในสังคมไทยในช่วงที่ผ่านมามีแนวโน้มโดยรวมดีขึ้นมาโดยตลอด โดยคะแนนเฉลี่ยขององค์ประกอบหลักการสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 ฉบับที่ 11 และฉบับที่ 12 เพิ่มขึ้นจากระดับต้องปรับปรุงเป็นระดับปานกลาง ที่ 62.66 66.72 และ 73.45 ตามลำดับ ซึ่งเป็นผลมาจากการเพิ่มขึ้นของค่าคะแนนเฉลี่ยในองค์ประกอบย่อยคนไทยการได้รับการคุ้มครองสิทธิและไม่ถูกเลือกปฏิบัติ มีคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นจากระดับต้องปรับปรุงในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ที่ 65.28 เป็นระดับดีที่ 82.70 ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 และองค์ประกอบย่อยการเข้าถึงสวัสดิการทางสังคมและทรัพยากรทางเศรษฐกิจ มีคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นจากระดับปานกลางในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ที่ 73.01 เป็นระดับดีที่ 82.51 ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ขณะที่องค์ประกอบย่อยความเป็นธรรมด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ มีคะแนนเฉลี่ยลดลงจากระดับต้องปรับปรุงในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ที่ 62.69 เป็นระดับต้องเร่งแก้ไขที่ 59.90 ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 อย่างไรก็ตาม ในปี 2563 ที่สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 มีความรุนแรง ส่งผลกระทบอย่างหนักหน่วงต่อประชาชนโดยเฉพาะกลุ่มผู้ด้อยโอกาสทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำเพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้ค่าคะแนนขององค์ประกอบหลักการสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคมลดลงต่ำที่สุดในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 โดยมีคะแนนอยู่ในระดับต้องเร่งแก้ไขที่ 55.83 ทั้งนี้ ผลกระทบจากการพัฒนาประเทศในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ในด้านการสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคมมีประเด็นที่น่าสนใจได้แก่ 1) ผู้ด้อยโอกาสสามารถเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้มากขึ้น 2) การคุ้มครองสิทธิของผู้ด้อยโอกาสมีแนวโน้มดีขึ้น 3) ผู้ด้อยโอกาสสามารถเข้าถึงสวัสดิการทางสังคมและทรัพยากรทางเศรษฐกิจได้ดีขึ้น และ 4) การเข้าถึงทรัพยากรธรรมชาติของผู้ด้อยโอกาสมีแนวโน้มดีขึ้น แต่การเข้าถึงสิ่งแวดล้อมที่ดีมีแนวโน้มลดลง

สรุปและข้อเสนอแนะ

การประเมินผลกระทบจากการพัฒนาประเทศในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ด้วยดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย แสดงให้เห็นว่า **คนไทยมีความอยู่เย็นเป็นสุขเพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับช่วงแผนพัฒนาฯ ที่ผ่านมา** โดยมีคะแนนเฉลี่ยปรับจากระดับต้องปรับปรุงในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 และ 11 มาอยู่ในระดับปานกลางในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 แม้ว่าในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ประเทศไทยจะต้องเผชิญกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ทำให้ความอยู่เย็นเป็นสุขมีคะแนนลดลงในปี 2563 ที่การแพร่ระบาดมีความรุนแรง แต่คะแนนได้ปรับตัวดีขึ้นหลังจากสถานการณ์การแพร่ระบาดคลี่คลายลง

อย่างไรก็ตาม ยังคงมีประเด็นที่ยังต้องปรับปรุง ได้แก่ ประเด็นด้านสุขภาพจิตของคนไทย การจัดสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุ การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การเร่งแก้ปัญหาหนี้ในระบบ การลดภาระหนี้ครัวเรือน การปรับปรุงวิธีการให้ทุนด้านการวิจัยและพัฒนา การสนับสนุนการใช้พลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือก การลดปัญหาวงจรหนี้ครัวเรือน การรณรงค์ลดการทุจริตคอร์รัปชัน การสร้างความตระหนักรู้ในเรื่องสิทธิมนุษยชน การปรับปรุงระเบียบ จวับังคับ และกฎหมาย ให้เหมาะสมกับบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป การปรับปรุงการดำเนินงานของภาครัฐให้มีความยืดหยุ่น ปรับตัวได้ตามสถานการณ์อย่างรวดเร็ว และแก้ไขกฎระเบียบต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน ดังนั้น การพัฒนาประเทศในระยะต่อไปจึงควรให้ความสำคัญกับประเด็นดังต่อไปนี้

1. ให้ความสำคัญกับสุขภาพจิตของผู้ได้รับผลกระทบ

ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ระหว่างปี 2563 - 2564 ที่สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 มีความรุนแรง คนไทยมีอัตราการฆ่าตัวตายสำเร็จสูงที่สุดในรอบ 10 ปี สะท้อนให้เห็นว่าในช่วงเวลาดังกล่าวคนไทยมีความเครียดสูงขึ้นจากวิกฤตการณ์การแพร่ระบาดที่ส่งผลกระทบต่ออาชีพ รายได้ และความเป็นอยู่ของคน ดังนั้น เมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงที่ไม่คาดคิดซึ่งส่งผลกระทบต่อการทำงานและการดำรงชีวิต ทุกภาคส่วนจึงควรให้ความสำคัญกับการดูแลสุขภาพจิตของผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว โดยดำเนินการไปพร้อมกับการฟื้นฟูด้านอื่น ๆ รวมทั้งการให้ความสำคัญกับการรณรงค์ให้ประชาชนเห็นความสำคัญของการรับคำปรึกษาทางจิตเวชว่าเป็นสิ่งจำเป็นและเป็นเรื่องปกติ เช่นเดียวกับการเข้ารับการรักษาโรคทางกาย เพื่อเป็นการผ่อนคลายภาวะความตึงเครียดในจิตใจ และลดความเสี่ยงที่จะก่อให้เกิดการฆ่าตัวตาย

2. จัดสรรสวัสดิการและการดูแลกลุ่มผู้สูงอายุทุกคน โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่เพียงลำพัง

จำนวนผู้สูงอายุในประเทศไทยมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น และมีแนวโน้มจะอยู่เพียงลำพังมากขึ้น นอกจากนี้ ผู้สูงอายุบางกลุ่มมีรายได้ไม่เพียงพอต่อการดำรงชีวิตหลังเกษียณในวัยชรา ซึ่งผู้สูงอายุเหล่านี้ต้องการการดูแลทั้งในด้านการเงิน สุขภาพ และการคุ้มครองทางสังคมในด้านต่าง ๆ ซึ่งภาระการดูแลนี้จะเพิ่มมากขึ้นตามจำนวนผู้สูงอายุที่เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะกลุ่มผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ลำพังซึ่งไม่ได้รับการดูแลช่วยเหลือจากครอบครัว ดังนั้นทุกภาคส่วนจำเป็นต้องร่วมกันดูแลกลุ่มผู้สูงอายุ ดังนี้

- **ภาครัฐ** ควรปรับปรุงสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุในด้านต่าง ๆ รวมถึง มาตรการเพื่อเตรียมความพร้อมให้ผู้สูงอายุสามารถดำรงชีวิตหลังเกษียณได้อย่างมีคุณภาพชีวิตที่ดี อาทิ การให้ความรู้ด้านการออมเพื่อเตรียมเข้าสู่วัยเกษียณ การปรับปรุงระบบประกันสุขภาพถ้วนหน้า ระบบประกันสังคม และสิทธิการรักษาพยาบาลข้าราชการบำนาญ รวมถึงการจัดสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุที่เหมาะสมเพิ่มเติมจากที่มีอยู่ในปัจจุบัน
- **ภาคเอกชนและภาครัฐกิจ** ควรส่งเสริมให้มีการจ้างงานผู้สูงอายุที่ยังคงมีความสามารถในการทำงาน เพื่อให้กลุ่มคนเหล่านี้มีรายได้เพียงพอในการดำรงชีพ
- **ภาคประชาชนและชุมชน** ควรจัดกิจกรรมส่งเสริมการรวมกลุ่มดูแลช่วยเหลือผู้สูงอายุในชุมชน ที่อาศัยอยู่ลำพังและไร้ที่พึ่ง

3. ปรับปรุงรูปแบบการสอนและสภาพแวดล้อมของการเรียนรู้

การปรับปรุงรูปแบบการสอนและสภาพแวดล้อมของการเรียนรู้ที่มีการใช้เทคโนโลยีให้มีประสิทธิภาพอย่างทั่วถึงในทุกพื้นที่ เพื่อผลสัมฤทธิ์ที่สูงขึ้น ดังนี้

- **ภาครัฐ** ควรกำหนดมาตรการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้สำหรับคนทุกช่วงวัย นอกจากนี้ หน่วยงานด้านการศึกษาคควรจัดอบรมเพื่อเพิ่มพูนทักษะและประเมินสมรรถนะครูผู้สอนเพื่อให้เกิดความพร้อมในการจัดรูปแบบการเรียนการสอนและหลักสูตรที่มีการใช้เทคโนโลยีเป็นสื่อการสอนหลัก และควรมีการติดตามผลสัมฤทธิ์การจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง
- **ภาคเอกชน** หน่วยงานที่มีความเชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีและระบบสารสนเทศควรมีการจัดกิจกรรมเพื่อสังคมด้านการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้แก่สถานศึกษาและชุมชน
- **ภาคประชาชน** ควรตระหนักถึงความสำคัญในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ และปลูกฝังเยาวชนในเรื่องการใช้เทคโนโลยีอย่างมีวิจารณญาณและเกิดประโยชน์สูงสุด

4. เร่งแก้ปัญหาหนี้ในระบบ

หนี้ในระบบมักมีการคิดดอกเบี้ยเงินกู้ในอัตราที่สูงกว่ากฎหมายกำหนด และเจ้าหนี้อาจใช้วิธีการทวงหนี้ที่ก่อให้เกิดอันตรายแก่ลูกหนี้ แม้ว่าในปัจจุบันจะมีการตราพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558 เพื่อคุ้มครองลูกหนี้ อย่างไรก็ตาม ยังคงเป็นการแก้ปัญหาที่ปลายเหตุ การแก้ปัญหาหนี้ในระบบในระยะยาวจำเป็นต้องมีการช่วยเหลือลูกหนี้ด้วยการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของลูกหนี้โดยมุ่งเน้นการสร้างวินัยทางการเงินผ่านช่องทางออนไลน์ที่หลากหลายมากขึ้น เพื่อให้สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายทุกกลุ่มได้อย่างกว้างขวาง รวมถึงการนำผู้ที่เป็หนี้ในระบบให้เข้ามาอยู่ในระบบ โดยธนาคารพาณิชย์ควรมีแนวทางช่วยเหลือลูกหนี้ที่เป็นหนี้ในระบบ และเปิดโอกาสให้ลูกหนี้สามารถเข้าไปขอคำปรึกษาจากธนาคารเหล่านี้ได้ สำหรับลูกหนี้ที่เป็นกลุ่มผู้ด้อยโอกาส ควรสร้างช่องทางเข้าถึงแหล่งเงินทุนที่เปิดโอกาสให้ผู้มีรายได้น้อยสามารถเข้าถึงได้อย่างเท่าเทียม และมีการประชาสัมพันธ์ช่องทางเหล่านี้ให้มากขึ้น

5. ลดภาระหนี้ครัวเรือน

หน่วยงานภาครัฐและภาคการเงิน ควรเพิ่มช่องทางให้คำปรึกษาทางการเงินแก่ประชาชน โดยเฉพาะในเรื่องการใช้จ่ายที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้จนกระทั่งเกินความสามารถในการใช้นี้ของลูกหนี้ รวมทั้งการพิจารณาไม่ปล่อยสินเชื่อที่มากเกินไปจนความจำเป็น การตรวจสอบสาเหตุของการก่อหนี้และการชำระหนี้ ตลอดจนการส่งเสริมการสร้างวินัยทางการเงินให้เหมาะสมสำหรับผู้เป็นเจ้าหนี้และลูกหนี้ การพิจารณาช่วงเวลาการก่อหนี้ที่เหมาะสม เพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อสภาพคล่องที่อาจก่อให้เกิดผลเสียในระยะยาว รวมถึงการเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถเข้าถึงสินเชื่ออย่างเหมาะสม

6. ปรับปรุงวิธีการให้ทุนด้านการวิจัยและพัฒนา เพื่อสนับสนุนด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม

ภาครัฐควรปรับปรุงการให้ทุนวิจัยและพัฒนา จากการกำหนดหัวข้อวิจัยและให้ทุนกับผู้สนใจทำวิจัยในหัวข้อที่รัฐกำหนด เป็นการเน้นการให้ทุนสนับสนุนการพัฒนาในระยะสั้นของผู้ประกอบการขนาดเล็กและการขยายขอบเขตของ sandbox ทางธุรกิจที่สามารถดำเนินกิจกรรมได้ตลอดห่วงโซ่อุปทานและพัฒนาเป็นนวัตกรรมที่สร้างมูลค่าเพิ่มได้มากขึ้น เนื่องจากในปัจจุบัน เทคโนโลยีมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว การกำหนดโจทย์การวิจัยจากภาครัฐจึงอาจไม่ตอบโจทย์ได้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกเทคโนโลยีและนวัตกรรมดังกล่าว

7. สนับสนุนและสร้างแรงจูงใจในการใช้พลังงานทดแทนและทางเลือกอย่างเป็นรูปธรรม

การใช้พลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือก เป็นหนึ่งในองค์ประกอบของเศรษฐกิจสีเขียว ซึ่งเป็นตัวแกนของการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่ส่งผลให้กิจกรรมทางเศรษฐกิจไม่ส่งผลกระทบทางลบต่อสิ่งแวดล้อม อย่างไรก็ตาม แม้ว่าจะมีการกำหนดแผนพัฒนาพลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือก พ.ศ. 2561 และแผนอนุรักษ์พลังงาน พ.ศ. 2561 - 2580 และภาคธุรกิจได้มีความพยายามในการใช้พลังงานอย่างประหยัดและคุ้มค่าแล้ว แต่ในปัจจุบัน สถานการณ์โลกมีความผันผวนสูง จึงควรมีการติดตามสถานการณ์พลังงานอย่างใกล้ชิด และปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์อย่างรวดเร็ว รวมทั้งสถานการณ์การใช้พลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือกยังคงมีอัตราการขยายตัวต่ำกว่าการใช้พลังงานขั้นสุดท้ายโดยรวม เนื่องจากต้นทุนที่สูงและการขาดความคล่องตัวในการบริหารจัดการใช้พลังงานในระยะสั้น จากความต้องการโครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่และซับซ้อน ภาครัฐจึงควรสนับสนุนและสร้างแรงจูงใจในการใช้พลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือก รวมทั้งมีการพัฒนากลไกการสนับสนุนอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายการพัฒนาพลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือกและการอนุรักษ์พลังงาน

8. ส่งเสริมมาตรการในการลดปัญหามลพิษ

ปัญหาการจัดการขยะมูลฝอย เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับประชาชนทุกคน ที่สามารถเริ่มต้นได้ตั้งแต่การลดปริมาณขยะโดยการใช้ซ้ำ การคัดแยกขยะตั้งแต่ต้นทางอย่างถูกวิธี การจัดการสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยอย่างถูกต้องและมีมาตรฐาน การรณรงค์ให้หันถึงความสำคัญของปัญหา และการร่วมกันบรรเทาปัญหา โดยเริ่มจากปัจเจกบุคคล ซึ่งเป็นเรื่องจำเป็นและต้องดำเนินการต่อเนื่อง รวมถึงความร่วมมือกับภาคเอกชน เช่น ตลาดหรือห้างสรรพสินค้า เพื่อร่วมกันการจัดการปัญหามลพิษอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดผลสัมฤทธิ์และการเปลี่ยนแปลงจริงจัง

12. การดำเนินงานที่มีความยืดหยุ่น สามารถปรับตัวได้ตามสถานการณ์อย่างรวดเร็ว มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของภาครัฐ

ในปัจจุบัน สถานการณ์ต่าง ๆ เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วและไม่คาดคิด อาทิ สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างฉับพลันและรุนแรง ภาครัฐจึงจำเป็นต้องปรับการทำงานให้มีความยืดหยุ่น เตรียมพร้อมรับสถานการณ์ที่ไม่คาดคิดได้อย่างทันต่อเหตุการณ์ เพื่อให้สามารถให้บริการประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะกลุ่มผู้ด้อยโอกาสซึ่งมีความจำเป็นต้องได้รับการช่วยเหลือจากภาครัฐอย่างต่อเนื่อง โดยควรนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาช่วยในการดำเนินงาน เพื่อขยายช่องทางการให้บริการ และเพิ่มความสะดวกรวดเร็วในการเข้าถึง ลดปริมาณงานและขั้นตอนที่ยุ่งยาก รวมทั้งควรมีเจ้าหน้าที่สำหรับตอบคำถามและให้คำปรึกษาเบื้องต้นในกรณีประชาชนที่ไม่สามารถเข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัลด้วย

13. แก๊วกฎระเบียบต่างๆ ให้เหมาะกับสถานการณ์ปัจจุบัน

กฎระเบียบต่าง ๆ เป็นกลไกสำคัญสำหรับการดำเนินงานในทุกมิติ หากกฎระเบียบล้าสมัย ไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน ย่อมส่งผลให้การพัฒนาประเทศเกิดปัญหาในทุก ๆ ด้าน เป็นอุปสรรคสำคัญสำหรับความอยู่เย็นเป็นสุขของคนในสังคมไทย จึงควรปรับปรุงกฎหมายให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน โดยเฉพาะกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับผู้ด้อยโอกาส ทั้งในด้านการคุ้มครองสิทธิและการเข้าถึงทรัพยากรต่าง ๆ ของผู้ด้อยโอกาส นอกจากนี้ ยังควรปรับปรุงกฎหมายในด้านอื่น ๆ อาทิ กฎหมายที่เอื้อต่อการพัฒนาพลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือก กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะและของเสีย กฎหมายด้านการป้องกันมลพิษ และกฎหมายที่สนับสนุนการป้องกันและปราบปรามปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน รวมทั้งการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม เพื่อให้การดูแลบังคับใช้กฎหมายเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

บทที่ 1 บทนำ

ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย เป็นเครื่องมือที่ใช้สะท้อนผลจาก การพัฒนาประเทศที่เกิดขึ้นต่อประชาชนทุกคนในสังคม

ทำไมต้องมีดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย?

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (2560 - 2565) จัดทำขึ้นเพื่อกำหนดทิศทางการพัฒนาของประเทศไทยในการรองรับการเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ทั้งปัจจัยภายในและภายนอกประเทศที่ส่งผลกระทบต่อทางด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และธรรมาภิบาล โดยมีวิสัยทัศน์ที่มุ่งสู่การเปลี่ยนผ่านประเทศไทยจากประเทศที่มีรายได้ปานกลางไปสู่ **ประเทศที่มีรายได้สูง มีความมั่นคง และยั่งยืน สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข** สำหรับในแต่ละยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาฯ นั้น ได้กำหนดเป้าหมายและตัวชี้วัดเพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์ของการพัฒนาประเทศไว้ อย่างไรก็ตาม ตัวชี้วัดเหล่านั้นถูกใช้เพื่อวัดผลของการพัฒนาในมิติย่อย แต่ยังไม่สามารถวัดผลกระทบ (Impact) จากการพัฒนาในภาพรวมได้ ดังนั้น เพื่อให้สามารถสะท้อนผลการพัฒนาในช่วงแผนพัฒนาฯ อย่างเป็นองค์รวมและสามารถประเมินผลการบรรลุวิสัยทัศน์การพัฒนาประเทศที่คนไทยในสังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขได้ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) จึงพัฒนา **“ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย”** เพื่อใช้เป็นเครื่องมือวัดผลกระทบในภาพรวมที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ที่มีต่อประชาชนในสังคมอย่างรอบด้าน โดยประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ การมีสุขภาพ เศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล สังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล และการสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม โดย สศช. มีการรายงานผลเป็นประจำทุกปี เพื่อเป็นการติดตามการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และเพื่อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาที่ควรดำเนินการต่อไปในอนาคต

พัฒนาการของการจัดทำดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

สศช. ได้พัฒนาเครื่องมือวัดผลกระทบการพัฒนาที่มีต่อประชาชนจากการดำเนินการในช่วงแผนพัฒนาฯ นับตั้งแต่ **แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 (2540 - 2544)** ที่มีการกำหนดหลักการสำคัญของการพัฒนาประเทศโดยเน้น **คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา** ทั้งในฐานะผู้มีส่วนได้เสียสำคัญในการขับเคลื่อนกระบวนการพัฒนา และในฐานะผู้ได้รับประโยชน์หรือผลกระทบโดยตรงจากการพัฒนา ซึ่งได้มีการพัฒนา **“ดัชนีความอยู่ดีมีสุข”** เพื่อใช้เป็นเครื่องมือสำหรับการประเมินผลกระทบการพัฒนาภายใต้แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 ที่เกิดขึ้นกับคนอย่างเป็นองค์รวม ครอบคลุมทุกมิติของชีวิต ต่อมาในช่วง **แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 (2545 - 2549)** สศช. ได้พัฒนาเครื่องมือในการวัดผลกระทบจากการพัฒนา ในด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ **ดัชนีเศรษฐกิจเข้มแข็ง และดัชนีชี้วัดการพัฒนาที่ยั่งยืน** เพื่อวัดผลกระทบจากการพัฒนาในด้านเศรษฐกิจและด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม นอกเหนือจากผลกระทบที่เกิดจากตัวคนด้วย

แผนภาพที่ 1 ดัชนีความอยู่ดีมีสุข และ ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

ในช่วง**แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 (2550 - 2554)** มีวิสัยทัศน์และเป้าหมายหลักในการพัฒนาประเทศมุ่งสู่การสร้างคามอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย การใช้ดัชนีความอยู่ดีมีสุขเป็นเครื่องมือวัดผลกระทบการพัฒนา จึงไม่เพียงพอ เนื่องจากขอบเขตของนิยามความสุขได้ขยายกว้างมากขึ้น จากมิติของการดำรงชีวิตและแนวปฏิบัติของปัจเจกบุคคลไปสู่ระดับครอบครัว ชุมชน และสังคมไทย รวมทั้งการพัฒนาด้านจิตใจ คุณธรรม จริยธรรมความถูกต้องดีงามต่าง ๆ ดังนั้น สสช. จึงได้ปรับเปลี่ยนเครื่องมือการประเมินผลกระทบจากการพัฒนา โดยผนวกตัวชี้วัดดัชนีความอยู่ดีมีสุข ดัชนีเศรษฐกิจเข้มแข็ง และดัชนีชี้วัดการพัฒนาที่ยั่งยืนเข้าด้วยกัน เพื่อลดความทับซ้อนของดัชนีต่าง ๆ และสร้างความเข้าใจในการวัดผลกระทบของการพัฒนาฯ แก่สาธารณชนได้อย่างชัดเจนมากขึ้น ซึ่งเครื่องมือการประเมินผลกระทบที่พัฒนาขึ้นใหม่ คือ **“ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย (Green and Happiness Index: GHI)”**

องค์ประกอบของความอยู่เย็นเป็นสุขที่กว้างขวางครอบคลุมมากขึ้น ทั้งการมีสุขภาพะครอบครัวอบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง เศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม สภาพแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล และสังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล โดยดำเนินการบนพื้นฐานการมีส่วนร่วมและเห็นพ้องต้องกันของภาคีการพัฒนาที่เกี่ยวข้อง สำหรับใช้เป็นเครื่องมือบ่งชี้สถานะของประเทศ แนวโน้มการเปลี่ยนแปลง และประเมินผลกระทบของการพัฒนาประเทศที่มุ่งสู่สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันตามเป้าหมายสุดท้ายของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 ในแต่ละช่วงของแผนพัฒนาฯ แต่ละฉบับ สสช. ได้ดำเนินการทบทวนและปรับปรุงองค์ประกอบและตัวชี้วัดของดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยให้มีความเหมาะสม ชัดเจน มีความสอดคล้องและสามารถสะท้อนผลการพัฒนาของแผนพัฒนาฯ แต่ละฉบับให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด

ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 (2555 - 2559) ได้กำหนดวิสัยทัศน์การพัฒนาให้สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ด้วยความเสมอภาค เป็นธรรมและมีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง ซึ่งคล้ายคลึงกับวิสัยทัศน์การพัฒนางของ**แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 (2560 - 2565)** ดังนั้น ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขฯ ที่พัฒนาขึ้นสำหรับประเมินผลกระทบการพัฒนาในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 จึงยังมีความเหมาะสมที่จะใช้เป็นเครื่องมือในการวัดผลกระทบจากการพัฒนาในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 และ 12 อยู่ ดังนั้น การประเมินผลกระทบการพัฒนาในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ในครั้งนี้จึงยังคงใช้ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยเช่นเดิม

กรอบแนวคิดของดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยนั้น มีวัตถุประสงค์ที่จะสะท้อนผลกระทบสุดท้ายที่เกิดขึ้นกับประชาชนอันเป็นเป้าหมายสำคัญที่สุดของการพัฒนาในช่วงแผนพัฒนาฯ ซึ่งมีการปรับตัวชีวิตให้เหมาะสมในแต่ละแผนพัฒนาฯ รวมทั้งวัดทุกมิติอย่างครอบคลุมทั้งด้านการพัฒนาที่เป็นรูปธรรม และด้านจิตใจ ความสุขที่เป็นนามธรรมด้วยเช่นกัน ทั้งนี้ **นิยามของคำว่า “ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน”** หมายถึง สภาวะที่คนมีคุณภาพชีวิตที่ดี ดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพทั้งในด้านจิต กาย ปัญญา เป็นผลที่เกิดจากความเชื่อมโยงระหว่างสมาชิกในครอบครัว ชุมชน ระบบเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นองค์รวม โดยมีความสัมพันธ์กันบนพื้นฐานของหลักนิติธรรม หลักธรรมาภิบาล นำไปสู่การพัฒนาและการอยู่ร่วมกันอย่างสันติและยั่งยืน

แผนภาพที่ 2 กรอบแนวคิดและองค์ประกอบของดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

ที่มา : กองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา สศช.

กรอบแนวคิดในการประเมินผลกระทบของการพัฒนาที่มีต่อคนไทยในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ได้พิจารณาถึงกรอบแนวคิดพื้นฐานในการจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ที่น้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นแกนในการพัฒนา รวมถึงการให้ความสำคัญของคนในชุมชนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา เพื่อนำไปสู่การบรรลุ วิสัยทัศน์ นั่นคือ **การที่คนไทยในสังคมสามารถอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน** และบูรณาการแนวคิดการพัฒนาในระดับสากล ในส่วนของเป้าหมายการพัฒนายั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) ร่วมด้วย

ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย (Green and Happiness Index : GHI) มีความแตกต่างจาก “เป้าหมายการพัฒนายั่งยืน (SDGs)” “ดัชนีการพัฒนามนุษย์ (Human Development Index : HDI)” และ “ดัชนี ความก้าวหน้าของคน (Human Achievement Index : HAI)” ดังนี้

ตารางที่ 1 ความแตกต่างระหว่างดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย (GHI) กับดัชนีอื่น ๆ

ประเด็น	ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน ในสังคมไทย (GHI)	เป้าหมายการพัฒนา ที่ยั่งยืน (SDGs)	ดัชนี การพัฒนามนุษย์ (HDI)	ดัชนี ความก้าวหน้าของคน (HAI)
จุดเด่น	มีจุดเน้นที่ผลกระทบจากการพัฒนา ประเทศที่มีต่อคนไทยเป็นหลัก โดยครอบคลุม ความอยู่ดีมีสุขของทุกคน และสังคม รวมถึงด้านคุณธรรมและจริยธรรม	ภาพรวมการพัฒนาประเทศตาม กรอบการพัฒนาที่ยั่งยืนของโลก ภายในปี ค.ศ. 2030 ในมิติต่าง ๆ	เน้นการติดตามการพัฒนาคนของ แต่ละประเทศ จัดลำดับการพัฒนา และเปรียบเทียบกับประเทศต่าง ๆ ใน กลุ่มการพัฒนา/ภูมิศาสตร์ เดียวกัน	เน้นผลลัพธ์ของการพัฒนาระดับ จังหวัด ด้านความอยู่ดีมีสุข (Well-being) ที่เกิดขึ้นกับตัวบุคคล
องค์ประกอบ/เป้าหมาย	5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1. การมีสุขภาพ 2. เศรษฐกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรม 3. สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล 4. สังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมา- ภิบาล 5. การสร้างความเป็นธรรมและลดความ เหลื่อมล้ำในสังคม	17 เป้าหมาย โดยจัดกลุ่มได้ 5 มิติ ได้แก่ 1. การพัฒนาคน 2. สิ่งแวดล้อม 3. เศรษฐกิจและความมั่นคง 4.สันติภาพและความยุติธรรม 5. ความเป็นหุ้นส่วนการพัฒนา	3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1. การมีชีวิตที่ยืนยาวและมีสุขภาพ ดี 2. ความรู้ 3. มาตรฐานคุณภาพชีวิต	8 องค์ประกอบ ได้แก่ 1. สุขภาพ 2. การศึกษา 3. ชีวิตการทำงาน 4. รายได้ 5. ที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อม 6. ชีวิตครอบครัวและชุมชน 7. การคมนาคมและการสื่อสาร 8. ด้านการมีส่วนร่วม
ระดับการสะท้อนข้อมูล	ประเทศ	ประเทศ	ประเทศ	ประเทศ / เน้นระดับจังหวัด
ความถี่การรายงานผล	ทุกปี	ทุกปี	ทุกปี	ทุก 2 ปี

ที่มา : ประมวลโดยกองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา สศช.

แผนภาพที่ 3 เป้าหมายการพัฒนายั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) ของไทย

ที่มา: undp.org/content/undp/

ตารางที่ 2 ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้อย่างไร

การประเมินผลกระทบจาก แผนพัฒนาฯ อย่างเป็นองค์รวม	การเป็นเครื่องมือและฐานข้อมูลใน การวางแผนพัฒนา	การสร้างกระบวนการเรียนรู้ของ สังคมหรือชุมชนในการแก้ไขปัญหา
ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย เป็นเครื่องมือประเมินผลกระทบที่เกิดจากการพัฒนาในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติอย่างเป็นองค์รวม ซึ่งจะสะท้อนความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการพัฒนาประเทศที่จะบรรลุเป้าหมายสุดท้าย (Ultimate Goal) ในภาพรวมของแผนพัฒนาฯ โดยเฉพาะผลการพัฒนาประเทศที่กระทบต่อ “คน” ซึ่งเป้าหมายสุดท้ายของแผนพัฒนาฯ มักจะเป็นเป้าหมายในเชิงนามธรรมซึ่งประเมินเชิงปริมาณได้ยาก ดังนั้น แม้ว่าการประเมินผลการพัฒนาในแต่ละยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาฯ จะบรรลุตามตัวชี้วัดที่กำหนดในแต่ละยุทธศาสตร์แล้ว ก็อาจไม่สามารถสะท้อนได้ว่าการดำเนินการพัฒนาในช่วงแผนพัฒนาฯ ได้บรรลุเป้าหมายสุดท้ายของแผนพัฒนาฯ หรือไม่ การประเมินผลกระทบโดยใช้ “ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย” ซึ่งถูกออกแบบให้สามารถประเมินมิติการพัฒนาหลายด้าน จึงสามารถตอบโจทย์การประเมินผลกระทบบรรลุเป้าหมายสุดท้ายของแผนพัฒนาฯ ได้อย่างชัดเจน	ในการวางแผนพัฒนาประเทศจำเป็นต้องอาศัยการวิเคราะห์ข้อมูลในหลายมิติอย่างรอบด้านเพื่อให้สามารถเข้าใจบริบท เข้าใจปัญหาหรือประเด็นสำคัญ (Critical Issue) ของการพัฒนาได้อย่างลึกซึ้ง อันจะส่งผลให้การกำหนดทิศทาง เป้าหมาย และแนวทางการพัฒนาเป็นไปในทางที่ถูกต้องและตอบสนองต่อปัญหาการพัฒนาประเทศอย่างแท้จริง ในปัจจุบัน มีชุดข้อมูลมากมายสำหรับนำมาใช้ในการวิเคราะห์เพื่อวางแผนการพัฒนาประเทศ แต่ส่วนใหญ่เป็นชุดข้อมูลที่แยกตามแต่ละประเด็นการพัฒนา เช่น การศึกษา สาธารณสุข ทรัพยากร เศรษฐกิจ เป็นต้น แต่ชุดข้อมูลที่มาจากการประเมินผลการพัฒนาในระดับผลกระทบ (Impact) อันเกิดจากการพัฒนาในทุกมิติยังมีจำกัด ดังนั้น ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย นอกจากจะเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการติดตามและประเมินผลกระทบจากการพัฒนาประเทศอย่างต่อเนื่องแล้ว ยังเป็นการพัฒนาชุดข้อมูลสถิติสำคัญที่ถูกรวบรวมอย่างเป็นระบบ และนำมาใช้วิเคราะห์ การพัฒนาประเทศที่กระทบต่อการพัฒนาคนในประเทศที่เหมาะสมในแต่ละช่วงการพัฒนาในช่วงแผนพัฒนาประเทศ ด้วยเช่นกัน อย่างไรก็ตาม เพื่อให้การประเมินผลการพัฒนาประเทศที่มีต่อคนมีความลุ่มลึกและรอบด้านมากขึ้น อาจพิจารณาประเมินโดยใช้ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยควบคู่กับดัชนีชี้วัดผลการพัฒนาอื่น ๆ ทั้งในบริบทสากล อาทิ ดัชนีพัฒนามนุษย์ (Human Development Index: HDI) ที่เน้นผลการพัฒนามนุษย์เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างประเทศ และดัชนีที่พัฒนาภายใต้บริบทสังคมไทย เช่น ดัชนีความก้าวหน้าของคน (Human Achievement Index: HAI) และดัชนีการพัฒนายั้งยืนระดับจังหวัด เป็นต้น	ในการจัดทำดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย ตั้งแต่กระบวนการเลือกตัวชี้วัด เก็บข้อมูล หรือในขั้นตอนของการรายงานผลนั้น มีการระดมความคิดเห็น พุดคุย แสวงหาความเห็น และสื่อสารกันระหว่างหน่วยงานต่างๆ ทั้งในภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ซึ่งเป็นช่องทางในการสื่อสารถ่ายทอดให้ทุกภาคส่วนมีความเข้าใจในประเด็นแนวทาง และเป้าหมาย การพัฒนาได้อย่างชัดเจนมากขึ้น ช่วยสร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน ซึ่งสามารถต่อยอดไปสู่การร่วมกันขับเคลื่อนการพัฒนาไปในทิศทางที่เข้าใจตรงกัน และอาจนำไปสู่การกระตุ้นให้เกิดการตระหนักและเปลี่ยนวิธีคิด รวมถึงค่านิยมในสังคมไทยที่ควรให้ความสำคัญกับการพัฒนามนุษย์อย่างเป็นองค์รวมได้ดียิ่ง

บทที่ 2

วิธีการคำนวณดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

องค์ประกอบและตัวชี้วัดของดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย มีลักษณะเป็นดัชนีรวม (Composite index) ประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 5 ด้าน ได้แก่ การมีสุขภาพะ เศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล สังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาลและการสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม ซึ่งแต่ละองค์ประกอบหลักแบ่งออกเป็นองค์ประกอบย่อยที่เกี่ยวข้องในมิติต่าง ๆ จำนวน 16 องค์ประกอบย่อย และแต่ละองค์ประกอบย่อยประกอบด้วยตัวชี้วัด รวมทั้งสิ้น 75 ตัวชี้วัด มีรายละเอียด ดังนี้

แผนภาพที่ 4 กรอบแนวคิดและองค์ประกอบของดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

	องค์ประกอบย่อย	ตัวชี้วัด	
	การมีสุขภาพะ	3	19
	เศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม	3	16
	สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล	3	10
	สังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล	4	18
	การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม	3	12
	16	75	

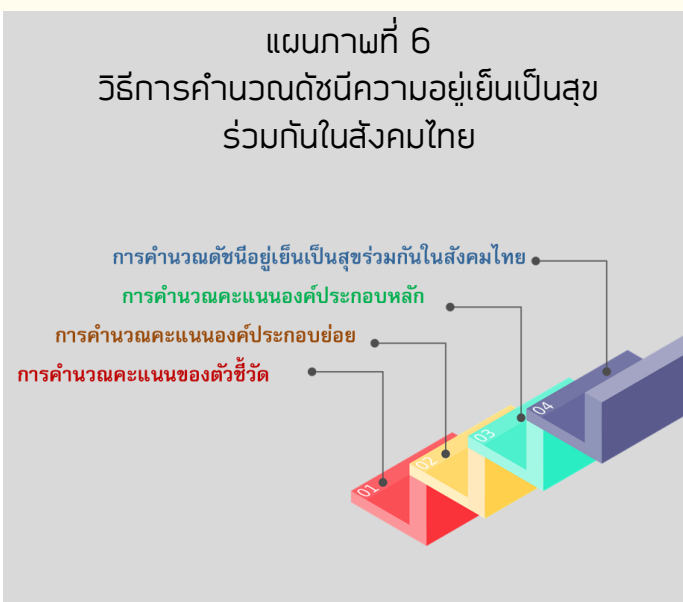
ที่มา : กองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา สศช.

วิธีการคำนวณดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อสะท้อนผลกระทบสุดท้ายที่เกิดจากการพัฒนาในช่วงแผนพัฒนาประเทศ ซึ่งได้แก่ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันของคนในสังคมไทยนั่นเอง โดยจะแสดงผลในรูปแบบคะแนน ซึ่งมีคะแนนเต็ม 100 คะแนน และแบ่งระดับทั้งในภาพรวมและรายองค์ประกอบออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

แผนภาพที่ 5
ระดับความอยู่เย็นเป็นสุขและ
ค่าคะแนนของแต่ละระดับ

ระดับ		ช่วงคะแนน
ดีมาก		90.00 – 100.00
ดี		80.00 – 89.99
ปานกลาง		70.00 – 79.99
ต้องปรับปรุง		60.00 – 69.99
เร่งแก้ไข		0.00 – 59.99

ที่มา : กองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา สศช.

ตารางที่ 3 วิธีการคำนวณความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

1	การคำนวณคะแนนของตัวชี้วัด โดยแต่ละตัวชี้วัดจะมีการกำหนด “ค่าเกณฑ์มาตรฐาน (Benchmark)” หมายถึง ค่าข้อมูลค่าหนึ่งที่ใช้เพื่อกำหนดเป็นค่าเกณฑ์พื้นฐาน ภายใต้แนวคิดที่ว่าในช่วงการดำเนินการภายใต้แผนพัฒนาฯ ฉบับปัจจุบัน ค่าของตัวชี้วัดควรจะอยู่ในระดับเท่าไร ซึ่งข้อมูลหรือตัวชี้วัดที่ใช้เป็นค่าเกณฑ์มาตรฐานนี้จะผ่านการพิจารณาคัดเลือกในหลายวิธีเพื่อให้สอดคล้องกับบริบทต่าง ๆ อาทิ ค่าเป้าหมายที่กำหนดในแผนระดับประเทศต่าง ๆ ค่ามาตรฐานซึ่งเป็นที่ยอมรับในระดับสากล ค่าที่ดีที่สุดที่สามารถทำได้ในช่วงที่ผ่านมา ค่าที่ประเทศไทยน่าจะบรรลุได้ภายในช่วงเวลาหนึ่งเมื่อพิจารณาจากสถิติที่ผ่านมา (ค่าท้าทาย) ซึ่งค่าเกณฑ์พื้นฐานเหล่านี้จะถูกนำมาใช้เป็นค่าอ้างอิงหรือค่าเกณฑ์มาตรฐานในการคำนวณ โดยใช้เป็นค่าฐานของแต่ละตัวชี้วัดเพื่อเปลี่ยนเป็นคะแนน และนำคะแนนเหล่านั้นมาใช้เปรียบเทียบกับได้ โดยจะมีคะแนนเต็ม 100 คะแนน ซึ่งแต่ละตัวชี้วัดจะมีสูตรในการคำนวณเฉพาะที่แตกต่างกันออกไป
2	การคำนวณคะแนนองค์ประกอบย่อย คะแนนองค์ประกอบย่อย เป็นการหาค่าเฉลี่ยเลขคณิตของคะแนนตัวชี้วัดทุกตัวชี้วัด โดยไม่มีการถ่วงน้ำหนัก เนื่องจากตัวชี้วัดทุกตัวมีความสำคัญเท่ากัน สามารถเขียนเป็นสูตรการคำนวณคะแนนองค์ประกอบย่อยได้ ดังนี้ $\text{คะแนนองค์ประกอบย่อย} = \frac{(\text{คะแนนตัวชี้วัดที่ 1} + \text{คะแนนตัวชี้วัดที่ 2} + \dots + \text{คะแนนตัวชี้วัดที่ } n)}{n}$ เมื่อ n คือ จำนวนของตัวชี้วัดของแต่ละองค์ประกอบย่อย
3	การคำนวณคะแนนองค์ประกอบหลัก คะแนนองค์ประกอบหลัก สามารถคำนวณได้จากการหาค่าเฉลี่ยเรขาคณิตของคะแนนองค์ประกอบย่อยทุกองค์ประกอบโดยไม่มีการถ่วงน้ำหนัก สาเหตุที่ใช้การคำนวณค่าเฉลี่ยเรขาคณิตแทนการคำนวณค่าเฉลี่ยเลขคณิต เนื่องจากค่าเฉลี่ยเรขาคณิตใช้ในกรณีที่มีค่าแต่ละค่าที่ใช้คำนวณไม่สามารถใช้ทดแทนกันได้ โดยในกรณีนี้ แต่ละองค์ประกอบย่อยมีลักษณะเด่นที่สะท้อนองค์ประกอบหลักในมิติที่แตกต่างกันไม่สามารถใช้ทดแทนกันได้ จึงเหมาะสมกับการคำนวณด้วยค่าเฉลี่ยเรขาคณิต ทั้งนี้ สูตรการคำนวณคะแนนองค์ประกอบหลัก มีดังนี้ $\text{คะแนนองค์ประกอบหลัก} = \sqrt[n]{\text{คะแนนองค์ประกอบย่อยที่ 1} \times \text{คะแนนองค์ประกอบย่อยที่ 2} \times \dots \times \text{คะแนนองค์ประกอบย่อยที่ } n}$ เมื่อ n คือ จำนวนขององค์ประกอบย่อยในแต่ละองค์ประกอบหลัก
4	การคำนวณดัชนีอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย คำนวณจากการหาค่าเฉลี่ยเรขาคณิตของคะแนนองค์ประกอบหลักทั้ง 5 องค์ประกอบโดยไม่มีการถ่วงน้ำหนัก เนื่องจากองค์ประกอบหลักแต่ละองค์ประกอบเป็นการสะท้อนความอยู่เย็นเป็นสุขของสังคมไทยในมิติที่ต่างกัน ไม่สามารถทดแทนกันได้ การใช้ค่าเฉลี่ยเรขาคณิตจึงมีความเหมาะสมกว่าค่าเฉลี่ยเลขคณิต สามารถแสดงสูตรการคำนวณดัชนีอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยได้ ดังนี้ ดัชนีอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย = $\sqrt[5]{\text{คะแนนองค์ประกอบหลักที่ 1} \times \text{คะแนนองค์ประกอบหลักที่ 2} \times \dots \times \text{คะแนนองค์ประกอบหลักที่ 5}}$

การแปลความหมายดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย การแปลความหมายดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยบางครั้งอาจเกิดความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนจากการแปลความหมายของตัวชี้วัดได้ เนื่องจากตัวชี้วัดของดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่

1. **ตัวชี้วัดที่มีความหมายในเชิงบวก** เช่น ร้อยละของประชากรที่มีสุขภาพดีต่อประชากรทั้งหมด ร้อยละของพื้นที่ป่าอนุรักษ์ต่อพื้นที่ประเทศ เป็นต้น
2. **ตัวชี้วัดที่มีความหมายในเชิงลบ** เช่น อัตราการฆ่าตัวตายสำเร็จ สัดส่วนคนยากจน จำนวนเรื่องร้องเรียนด้านมลพิษ เป็นต้น

แผนภาพที่ 7 การแปลความหมายตัวชี้วัด

ที่มา : กองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา สศช.

คะแนนที่คำนวณได้เป็นการบ่งบอกการเข้าใจค่าเกณฑ์มาตรฐานที่ตั้งไว้ ดังนั้น ค่าคะแนนตัวชี้วัดที่ **เพิ่มขึ้น** หมายถึง ระดับการเข้าใจค่าเกณฑ์มาตรฐานที่ดีขึ้น หรือ **ตัวชี้วัดนั้นมีการพัฒนาที่ดีขึ้น** ไม่ว่าข้อความของตัวชี้วัดจะสื่อในเชิงบวกหรือลบ เช่นเดียวกัน หากค่าคะแนนมีค่าลดลง หมายถึง มีการห่างจากค่าเกณฑ์มาตรฐานมากขึ้น หรือ **มีการพัฒนาที่ลดลง** ยกตัวอย่างเช่น

แผนภาพที่ 8 ตัวอย่างการแปลความหมายของคะแนนตัวชี้วัดทั้งเชิงบวกและเชิงลบ

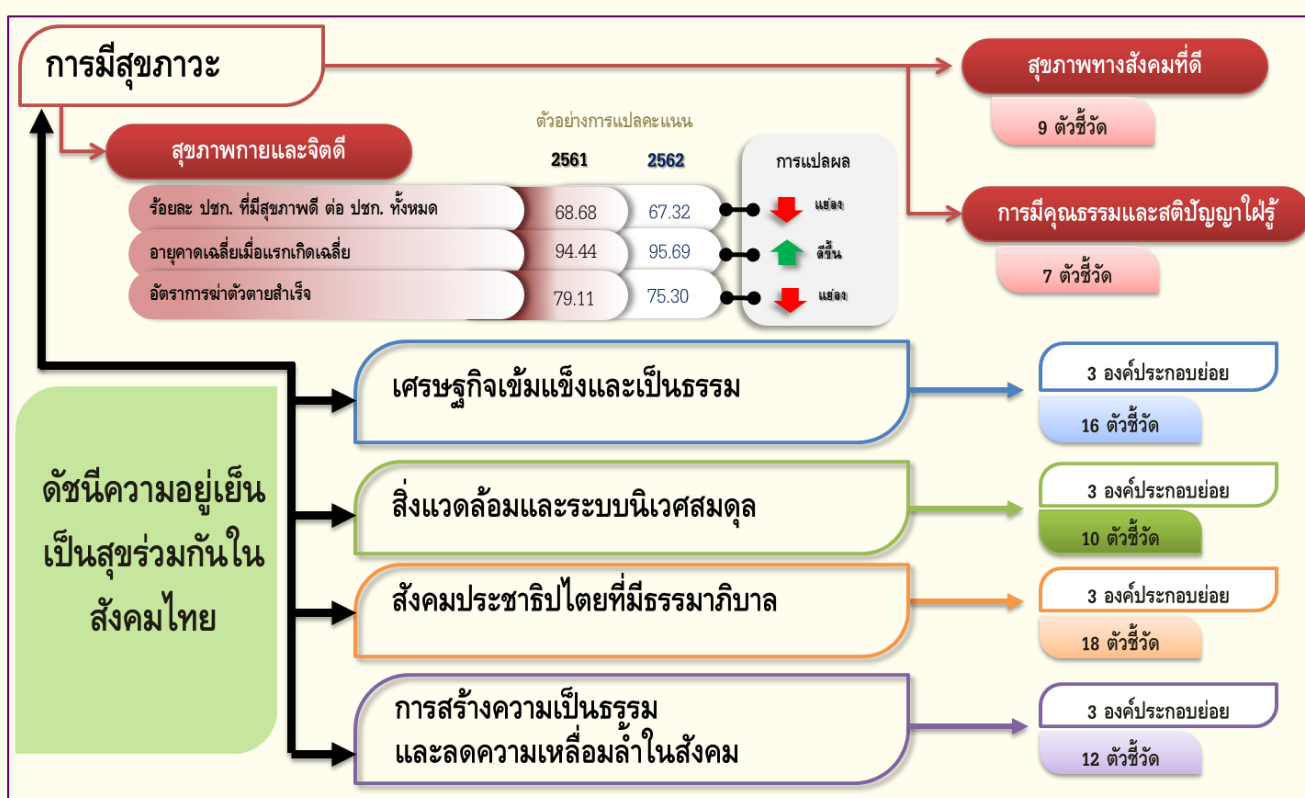
ตัวชี้วัด	2561	2562	ความหมาย
สัดส่วนคนยากจน ข้อความเชิงลบ	40.61	64.10	คะแนน ↑ การพัฒนา ↑ (สัดส่วนคนยากจนลดลง)
อายุคาดเฉลี่ยเมื่อแรกเกิดเฉลี่ย ข้อความเชิงบวก	94.44	95.69	คะแนน ↑ การพัฒนา ↑ (อายุคาดเฉลี่ยเมื่อแรกเกิดเฉลี่ยสูงขึ้น)
อัตราการฆ่าตัวตายสำเร็จ ข้อความเชิงลบ	79.11	75.30	คะแนน ↓ การพัฒนา ↓ (อัตราการฆ่าตัวตายสำเร็จเพิ่มขึ้น)
ร้อยละการมีบ้านของตัวเอง ข้อความเชิงบวก	73.00	72.17	คะแนน ↓ การพัฒนา ↓ (ร้อยละการมีบ้านเป็นของตัวเองลดลง)

ที่มา : กองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา, สศช.

สำหรับการแปลความหมายดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย สามารถอธิบายโดยการนำค่าคะแนนของดัชนีเปรียบเทียบกับระดับความอยู่เย็นเป็นสุข เช่น คะแนนดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย ปี 2562 เท่ากับ 74.98 หมายถึง ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยในปี 2562 อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งมีค่าเพิ่มขึ้นเล็กน้อยเมื่อเทียบกับปี 2561 ที่เท่ากับ 74.84 คะแนน เป็นต้น สำหรับการแปลความหมายขององค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อย ใช้หลักการเดียวกันกับการแปลความหมายดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย สามารถสรุปเป็นแผนภาพได้ ดังนี้

สรุปการคำนวณและการแปลความหมายดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

แผนภาพที่ 9 ตัวอย่างการแปลความหมายของคะแนนตัวชี้วัด

ที่มา : กองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา สศช.

แผนภาพที่ 10 การอ่านคะแนน

ตัวชี้วัด : ค่าข้อมูลเทียบกับเกณฑ์มาตรฐาน

องค์ประกอบย่อย : ค่าเฉลี่ยเลขคณิตของทุกตัวชี้วัด

องค์ประกอบหลัก : ค่าเฉลี่ยเรขาคณิตของทุกองค์ประกอบย่อย

ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุข : ค่าเฉลี่ยเรขาคณิตของทุกองค์ประกอบหลัก

ที่มา : กองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา สศช.

ระดับ	ช่วงคะแนน
ดีมาก	90.00 - 100.00
ดี	80.00 - 89.99
ปานกลาง	70.00 - 79.99
ต้องปรับปรุง	60.00 - 69.99
เร่งแก้ไข	0.00 - 59.99

บทที่ 3

ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย ปี 2565

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ มุ่งเน้นการพัฒนาประเทศที่ทำให้เกิดความอยู่เย็นเป็นสุขกับตัวคนและสังคมไทย ซึ่งเป็นประเด็นการประเมินผลการพัฒนาประเทศที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ.2561-2580 ทั้งนี้ การประเมินความอยู่เย็นเป็นสุขของคนไทยซึ่งเป็นผลกระทบที่เกิดจากการพัฒนาประเทศในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 ซึ่งเป็นแผนในช่วง 5 ปีแรกของยุทธศาสตร์ชาติ สามารถประเมินได้โดยใช้ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย ทั้งในเรื่องการมีสุขภาพ การมีเศรษฐกิจที่มีความเข้มแข็งและเป็นธรรม การอาศัยอยู่ในสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศที่สมดุล การมีความเป็นประชาธิปไตยและมีธรรมาภิบาล รวมทั้งการมีความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม

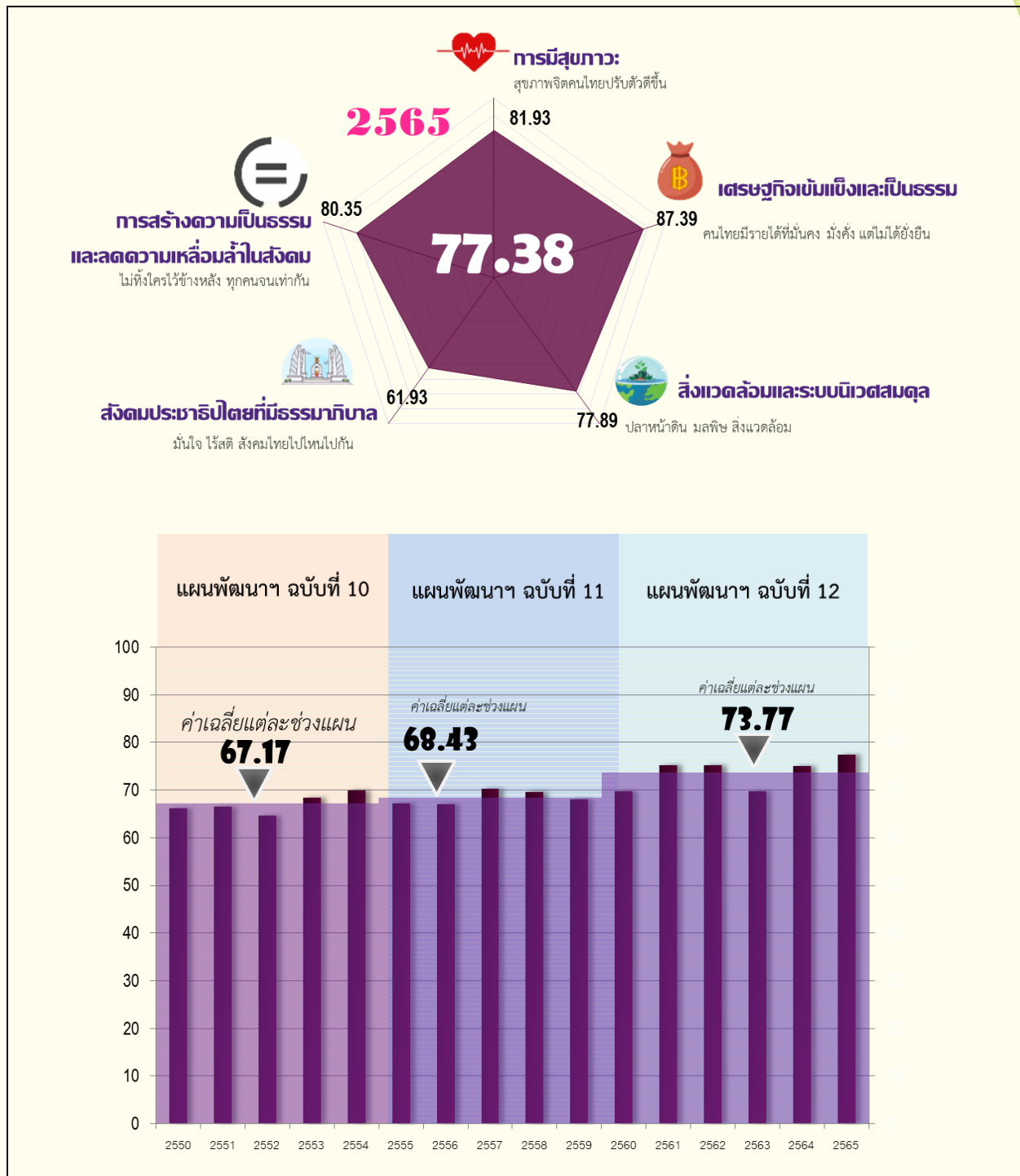
คนไทยมีความอยู่เย็นเป็นสุขเพิ่มขึ้น

โดยดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขของคนไทยมีคะแนนปรับตัวเพิ่มขึ้นจากระดับต้องปรับปรุงในปีแรกของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 มาอยู่ในระดับปานกลางในปีที่ 2 และลดลงในช่วงปีที่ 3 และ 4 เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จากนั้นได้ปรับตัวเพิ่มขึ้นในช่วงปีที่ 5 และ 6 ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 จนกระทั่งมีคะแนนความอยู่เย็นเป็นสุขสูงกว่าระยะก่อนการแพร่ระบาด

ในปี 2565 ซึ่งเป็นปีที่ 6 หรือปีสุดท้ายของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พบว่า ในภาพรวม คนไทยมีความอยู่เย็นเป็นสุขเพิ่มขึ้น โดยดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขของคนไทยมีคะแนนปรับตัวเพิ่มขึ้นจากระดับต้องปรับปรุงในปีแรกของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 มาอยู่ในระดับปานกลางในปีที่ 2 และลดลงในช่วงปีที่ 3 และ 4 เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จากนั้นได้ปรับตัวเพิ่มขึ้นในช่วงปีที่ 5 และ 6 ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 จนกระทั่งมีคะแนนความอยู่เย็นเป็นสุขสูงกว่าระยะก่อนการแพร่ระบาด โดยปรับตัวเพิ่มขึ้นจากระดับต้องปรับปรุงที่คะแนน 69.81 ในปี 2563 เป็นระดับปานกลางที่คะแนน 75.01 และ 77.38 ในปี 2564 และ 2565 ตามลำดับ เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคที่คลี่คลายลง ประกอบกับมีมาตรการช่วยเหลือจากภาครัฐอย่างต่อเนื่อง ซึ่งองค์ประกอบที่มีคะแนนเพิ่มขึ้นและส่งผลให้ความอยู่เย็นเป็นสุขฯ โดยรวมมีคะแนนเพิ่มขึ้นมี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ **(1) การมีสุขภาพ** ปรับระดับเพิ่มขึ้น จากระดับปานกลางที่คะแนน 78.34 ในปี 2564 เป็นระดับดีที่คะแนน 81.93 ในปี 2565 **(2) สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล** มีคะแนนเพิ่มขึ้น จากคะแนน 76.69 ในปี 2564 เป็น 77.89 ในปี 2565 โดยยังคงอยู่ในระดับปานกลาง **(3) สังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล** ปรับระดับเพิ่มขึ้น จากระดับเร่งแก้ไขที่คะแนน 57.76 ในปี 2564 เป็นระดับต้องปรับปรุงที่คะแนน 61.93 ในปี 2565 และ **(4) การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม** ปรับระดับเพิ่มขึ้น จากระดับปานกลางที่คะแนน 78.05 ในปี 2564 เป็นระดับดีที่คะแนน 80.35 ในปี 2565

อย่างไรก็ตาม ยังมีองค์ประกอบที่มีคะแนนลดลงเล็กน้อย ได้แก่ **เศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม** มีคะแนนลดลง จาก 87.70 ในปี 2564 เป็น 87.39 ในปี 2565 แต่ยังคงอยู่ในระดับดี ทั้งนี้ รายละเอียดแสดงในแผนภาพด้านล่าง

แผนภาพที่ 11 ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

ที่มา: กองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา สศช.

แผนภาพที่ 12 องค์ประกอบของดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

16 องค์ประกอบย่อย

75 ตัวชี้วัด

ที่มา : กองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา สศช

3.1

คนไทยมีสุขภาวะโดยรวมลดลง

แผนภาพที่ 13 องค์ประกอบย่อยของการมีสุขภาวะ

การมีสุขภาวะ 3 องค์ประกอบย่อย

สุขภาพกายและจิตดี

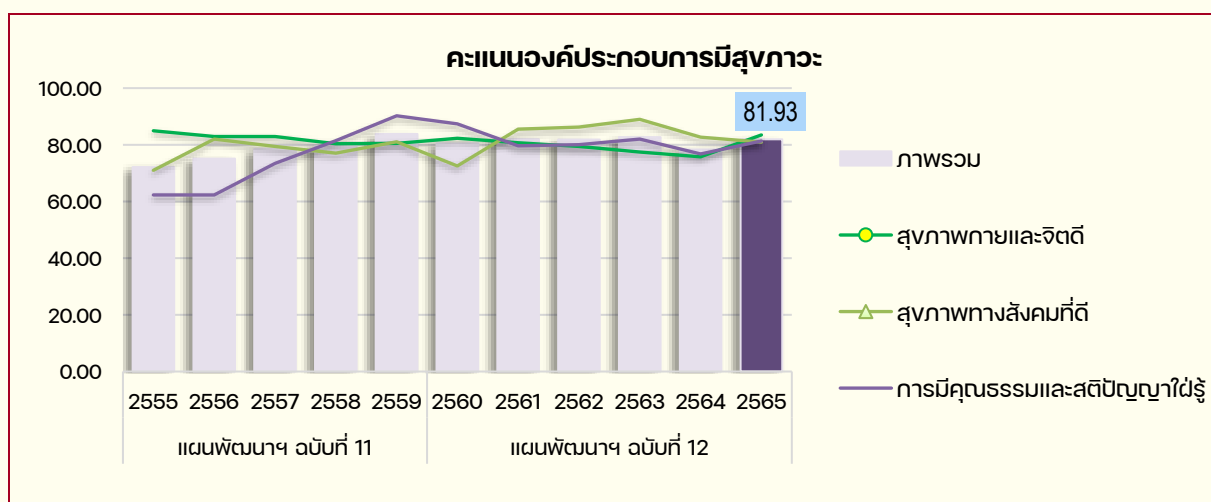
สุขภาพทางสังคมที่ดี

การมีคุณธรรมและสติปัญญาใฝ่รู้

ที่มา : กองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา สศช

คนไทยไม่ว่าจะเป็นในระดับปัจเจกบุคคล ครอบครัว ชุมชน หรือสังคมโดยรวม จะมีความอยู่เย็นเป็นสุขได้นั้น จะต้องประกอบด้วยปัจจัยหลายประการ ทั้งในด้านการมีสุขภาวะทางกายทางจิตที่ดี การมีสภาพทางเศรษฐกิจที่ดี อาศัยอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดี อยู่ภายใต้การปกครองที่เป็นธรรม และมีความเท่าเทียมกันในสังคมโดยไม่มีใครถูกทิ้งไว้ข้างหลัง ซึ่งใน**องค์ประกอบการมีสุขภาวะ** จะกล่าวถึงผลกระทบการพัฒนาในมิติที่เกี่ยวข้องกับด้านสุขภาพร่างกายและจิตใจของคน สุขภาพของครอบครัว สังคมหรือชุมชนที่ทุกคนอาศัยอยู่ร่วมกัน ตลอดจนสุขภาพทางด้านการพัฒนาสติปัญญาและคุณธรรมของคนในสังคม

แผนภาพที่ 14 องค์ประกอบการมีสุขภาวะ

ที่มา: กองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา สศช.

ในปี 2565 หรือปีสุดท้ายของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 องค์ประกอบด้านการมีสุขภาพจะมีคะแนนเพิ่มขึ้น เมื่อเทียบกับในปี 2564 จากคะแนน 78.34 ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง เป็นคะแนน 81.93 ซึ่งอยู่ในระดับดีในปี 2565 และเมื่อพิจารณา**คะแนนองค์ประกอบย่อยของการมีสุขภาพทั้ง 3 องค์ประกอบ** พบว่า คะแนนองค์ประกอบย่อยด้านสุขภาพกายและจิตดีในปี 2565 คือ 83.48 ซึ่งอยู่ในระดับดี เพิ่มขึ้นจากคะแนน 75.75 ในปี 2564 ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง นอกจากนี้ **คะแนนด้านการมีคุณธรรมและสติปัญญาใฝ่รู้ในปี 2565 เพิ่มขึ้นเป็น 81.37** ซึ่งอยู่ในระดับดี จาก 76.75 ในปี 2564 ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง อย่างไรก็ตาม คะแนนองค์ประกอบย่อยด้านสุขภาพทางสังคมที่ดีในปี 2565 กลับมีคะแนนลดลงเป็น 80.96 ซึ่งอยู่ในระดับดี จากระดับดีที่คะแนน 82.67 ในปี 2564 ทั้งนี้ คะแนนองค์ประกอบด้านการมีสุขภาพจะปรับตัวเพิ่มขึ้น เนื่องจากในปี 2565 ประเทศไทยสามารถรับมือกับการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ความรุนแรงในการแพร่ระบาดของโรคลดลง จนนำไปสู่นโยบายการบริหารจัดการสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 สู่โรคประจำถิ่น ซึ่งส่งผลกระทบทั้งทางบวกและทางลบต่อสุขภาพะของชน โดยมีรายละเอียดของสาเหตุการเปลี่ยนแปลงดังแสดงในส่วนต่อไป

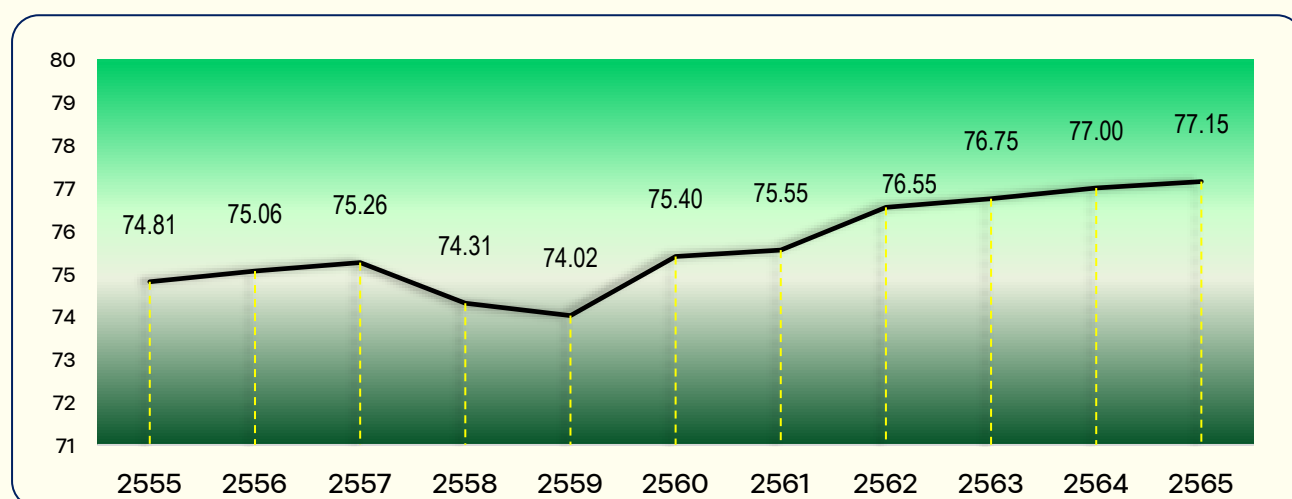
ตารางที่ 4 คะแนนองค์ประกอบหลักการมีสุขภาพะปี 2555 - 2565

องค์ประกอบย่อย	แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11					แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12					
	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561	2562	2563	2564	2565
ภาพรวมการมีสุขภาพะ	72.15	75.12	78.50	79.60	83.80	80.50	81.94	81.84	82.70	78.34	81.93
สุขภาพกายและจิตดี	84.95	82.94	82.94	80.35	80.48	82.31	80.74	79.44	77.47	75.75	83.48
สุขภาพทางสังคมที่ดี	70.98	82.04	79.43	77.05	81.04	72.54	85.55	86.24	88.98	82.67	80.96
การมีคุณธรรมและสติปัญญาใฝ่รู้	62.30	62.30	73.44	81.46	90.23	87.37	79.66	80.03	82.04	76.75	81.37

ที่มา: กองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา สศช.

คนไทยมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตดีขึ้นในปี 2565

แผนภาพที่ 15 อายุคาดเฉลี่ยเมื่อแรกเกิด ปี 2555 - 2565

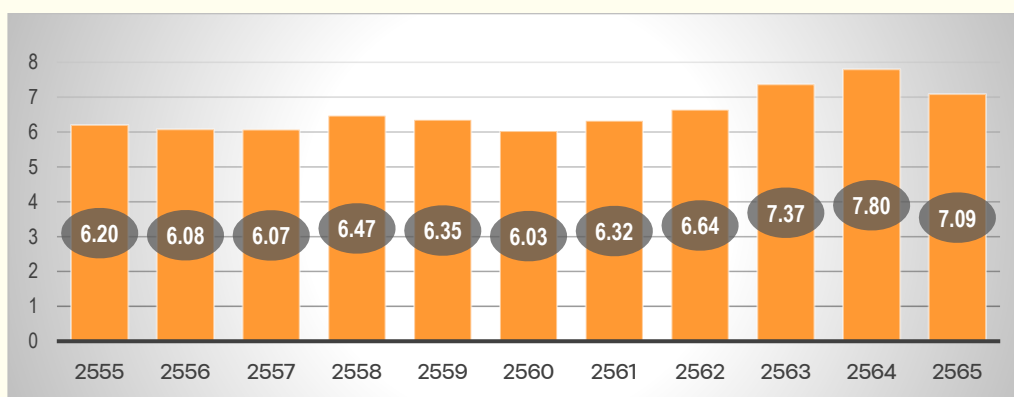

ที่มา: สรุปรายงานการป่วย กองยุทธศาสตร์และแผนงาน สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

ภาพรวมขององค์ประกอบย่อยสุขภาพกายและจิตในปี 2565 อยู่ในระดับดีที่คะแนน 83.48 ซึ่งเพิ่มขึ้นจากปี 2564 ซึ่งอยู่ในระดับปานกลางที่คะแนน 75.75 เป็นผลมาจากคนไทยมีอายุคาดเฉลี่ยเมื่อแรกเกิดเพิ่มขึ้นเป็นอายุ 77.15 ปี ในปี 2565 จากอายุคาดเฉลี่ย 77 ปี ในปี 2564 และอัตราการฆ่าตัวตายสำเร็จต่อแสนประชากรในปี 2565 ลดลงเป็น 7.09 คนต่อแสนประชากรจาก 7.80 คนต่อแสนประชากรในปี 2564

ทั้งนี้ ข้อมูลจำนวนผู้เสียชีวิตจากการฆ่าตัวตายรายกลุ่มอายุประชากรในปี 2565 ชี้ให้เห็นว่า ประชากรวัยทำงาน (อายุ 20-59 ปี) มีจำนวนการฆ่าตัวตายสูงที่สุด จำนวน 3,369 ราย ขณะที่กลุ่มผู้สูงอายุ (อายุ 60 ปี ขึ้นไป) มีอัตราการฆ่าตัวตายสำเร็จสูงที่สุด คิดเป็น 9.47 คนต่อแสนประชากร ซึ่งปัจจัยสำคัญที่สาเหตุการฆ่าตัวตายในกลุ่มวัยทำงานและกลุ่มผู้สูงอายุที่สำคัญ ได้แก่ ปัญหาเรื่องความสัมพันธ์กับคนใกล้ชิดหรือคนในครอบครัว ในสถานที่ทำงาน รวมทั้งภาวะป่วยกายหรือใจเรื้อรัง การใช้สุราและสารเสพติด และภาวะเครียดจากผลกระทบทางเศรษฐกิจ

แผนภาพที่ 16 อัตราการฆ่าตัวตายสำเร็จต่อประชากรแสนคน ปี 2555 - 2564

ที่มา: กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข, สถิติอัตราการฆ่าตัวตายสำเร็จต่อประชากรแสนคน

ตารางที่ 5 จำนวนและอัตราการฆ่าตัวตาย ปีงบประมาณ 2565 จำแนกตามกลุ่มอายุ

กลุ่มอายุ	จำนวนประชากร (คน)	จำนวนการตาย (คน)	อัตราการตายต่อแสนประชากร
เด็กปฐมวัย (0-4 ปี)	3,043,199	0	0
กลุ่มวัยเรียน (5-14 ปี)	7,600,871	24	0.32
กลุ่มวัยรุ่น/นักศึกษา (15-19 ปี)	3,990,028	105	2.63
กลุ่มวัยทำงาน (20-59 ปี)	38,676,989	3,369	8.71
กลุ่มผู้สูงอายุ (60 ปีขึ้นไป)	11,901,964	1,127	9.47
รวม	65,212,951	4,625	7.09

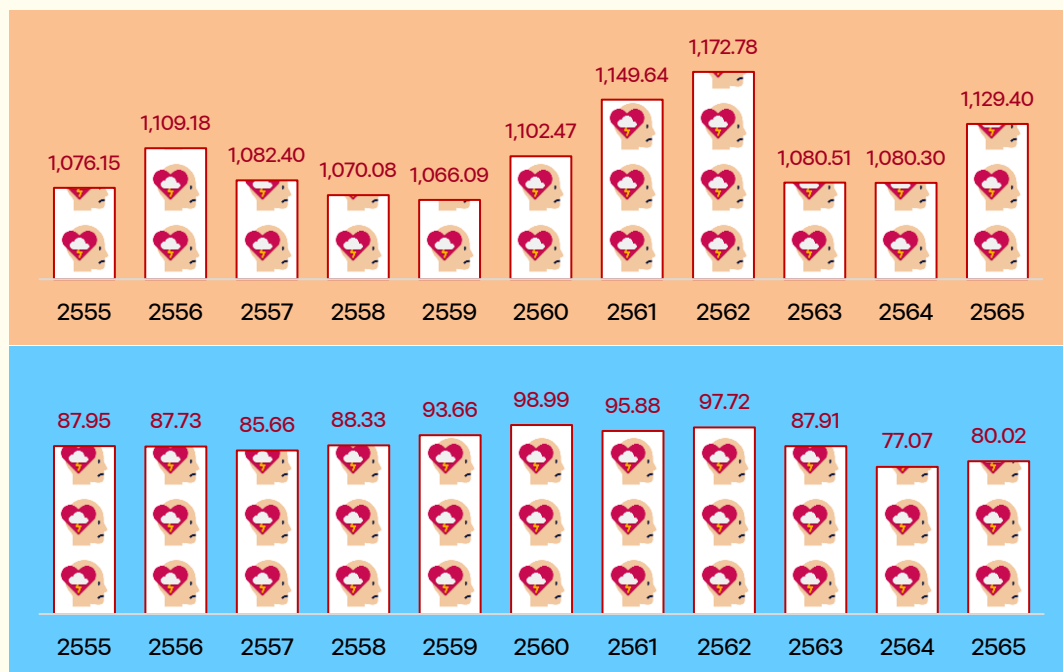
ที่มา: กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข, สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัญหาการฆ่าตัวตาย

ปัจจัยที่ทำให้อัตราการฆ่าตัวตายสำเร็จในปี 2565 ลดลงเมื่อเทียบกับปี 2564 อาจเป็นผลมาจากการดำเนินมาตรการและโครงการของกรมสุขภาพจิตและหน่วยงานภาคีที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมสุขภาพจิต การป้องกันและควบคุมปัจจัยเสี่ยงที่ก่อให้เกิดปัญหาด้านสุขภาพจิต ตลอดจนการพัฒนากระบวนการบริการสาธารณสุขในสถานพยาบาลในสังกัดกรมสุขภาพจิต รวมถึงการสร้างสื่อสารข้อมูลข่าวสารด้านการส่งเสริมสุขภาพจิตให้แก่

ประชาชน และการฟื้นฟูสภาพจิตใจภายหลังจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 สิ้นสุดลงและกลายโรคประจำถิ่น ซึ่งผลของการดำเนินโครงการเหล่านี้ส่งผลให้ประชาชนเกิดการตระหนักรู้ถึง การแก้ปัญหาสุขภาพจิตและทำให้มีการเข้าสู่ระบบการรักษาเพิ่มสูงขึ้น โดยมีผลต่อการลดลงของอัตราการฆ่า ตัวตายสำเร็จ

โดยในปี 2565 มีจำนวนผู้ป่วยนอกที่เข้าสู่ระบบการรักษาในสถานพยาบาลสังกัดกรมสุขภาพจิต จำนวน 1,129,400 ราย ซึ่งสูงกว่าจำนวนผู้ป่วยนอกที่เข้าสู่ระบบการรักษาในปี 2564 จำนวน 1,080,300 ราย และในปี 2565 มีจำนวนผู้ป่วยในด้วยโรคทางจิตได้รับการรักษาในสถานพยาบาล จำนวน 80,020 ราย เพิ่มขึ้น จากในปี 2564 ที่มีจำนวนผู้ป่วยในด้วยโรคทางจิตได้รับการรักษาในสถานพยาบาล จำนวน 77,070 ราย อย่างไรก็ตามการมีจำนวนผู้ป่วยได้รับการรักษามากขึ้น ทั้งผู้ป่วยนอกและผู้ป่วยในด้วยโรคทางจิต ยังสะท้อนถึง สภาพะทางสาธารณสุขสูงของคนไทยที่ยังไม่ดันทัก รัฐบาลจึงควรให้ความสำคัญในการบริหารจัดการปัญหานี้โดยเร่งด่วน จริงจัง

แผนภาพที่ 17 จำนวนผู้ป่วยนอกและผู้ป่วยในที่มาใช้บริการหน่วยงานในสังกัดกรมสุขภาพจิต ปี 2555 - 2565 (หน่วย: พันราย)

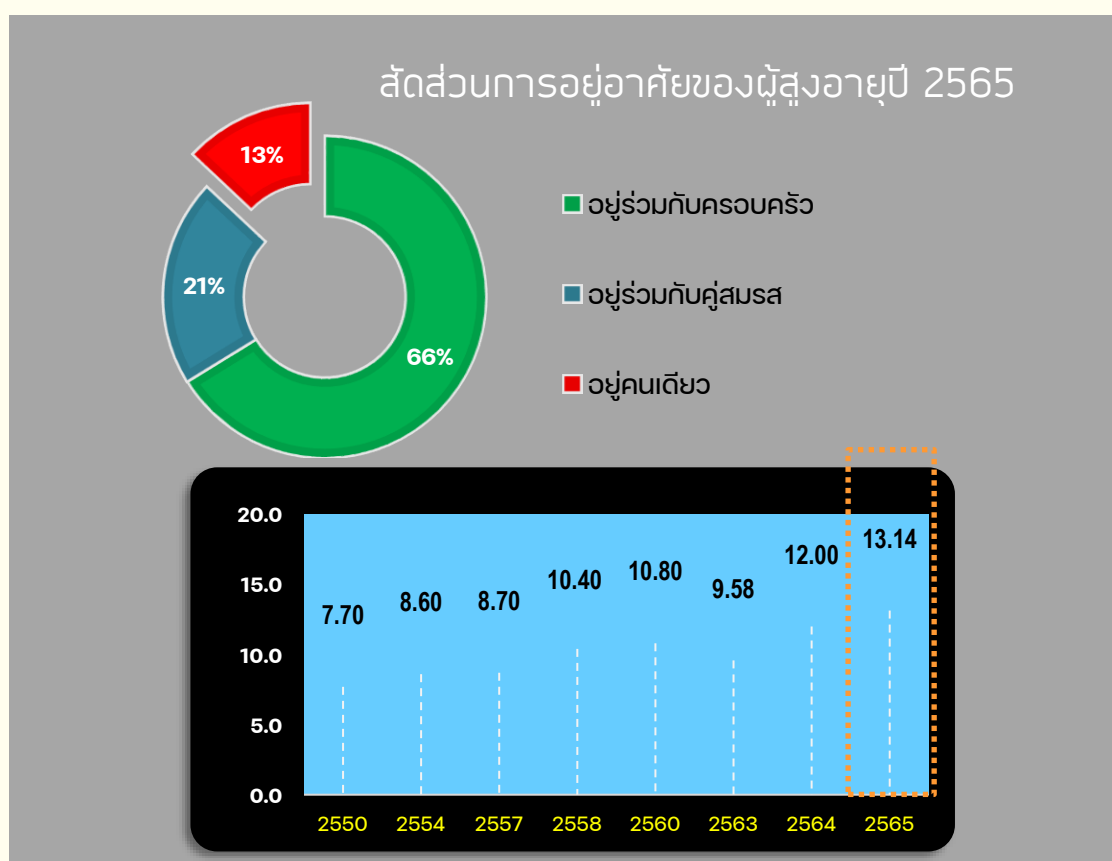

ที่มา: กองยุทธศาสตร์และแผนงาน สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

สุขภาพทางสังคมของไทยในปี 2565 ปรับตัวลดลง

ภาพรวมขององค์ประกอบย่อยสุขภาพทางสังคมที่ดีในปี 2565 อยู่ในระดับที่ดีที่คะแนน 80.96 ซึ่งลดลงจากปี 2564 ที่คะแนน 82.67 เนื่องจากการเพิ่มขึ้นของสัดส่วนผู้สูงอายุที่อยู่คนเดียวต่อผู้สูงอายุทั้งหมด การปรับตัวลดลงเล็กน้อยของสัดส่วนการมีบ้านเป็นของตนเอง และการสัดส่วนของผู้ป่วยฉุกเฉินวิกฤตที่ได้รับบริการฉุกเฉินภายใน 8 นาที

แผนภาพที่ 18 ร้อยละของผู้สูงอายุที่อยู่ลำพังต่อผู้สูงอายุทั้งหมด ปี 2550 - 2565

ที่มา: การสำรวจประชากรผู้สูงอายุในประเทศไทย สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ในปี 2565 ประเทศไทยกำลังก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ (Aging Society)¹ อย่างสมบูรณ์ โดยปี 2565 มีประชากรผู้สูงอายุ (อายุ 60 ปีขึ้นไป) จำนวน 13.70 ล้านคน หรือร้อยละ 19.21 ของประชากรทั้งประเทศ

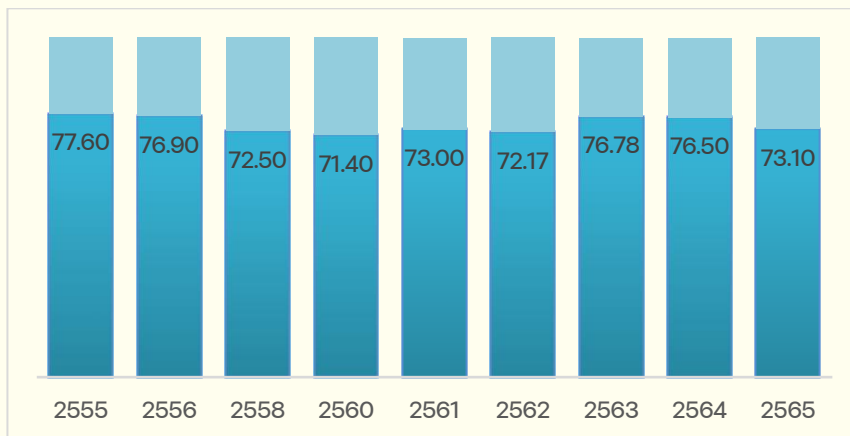
¹ องค์การสหประชาชาติ (United Nations:UN) ได้ให้นิยาม ผู้สูงอายุ (Older person) หมายถึงประชากรทั้งเพศชายและหญิงที่มีอายุมากกว่า 60 ปีขึ้นไป และได้แบ่งระดับการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ เป็น 3 ระดับ ได้แก่

1) ระดับการก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ (Aging society) หมายถึง สังคมหรือประเทศที่มีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป มากกว่าร้อยละ 10 ของประชากรทั้งประเทศ หรือมีประชากรอายุตั้งแต่ 65 ปี มากกว่าร้อยละ 7 ของประชากรทั้งประเทศ แสดงว่าประเทศนั้นกำลังเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ

โดยประชากรผู้สูงอายุเพศชายคิดเป็นร้อยละ 44.7 ของประชากรผู้สูงอายุทั้งหมด ขณะที่ประชากรผู้สูงอายุเพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 55.3 ของประชากรทั้งหมด ส่วนผลการสำรวจผู้สูงอายุเกี่ยวกับลักษณะการอยู่อาศัยถึงแม้ผู้สูงอายุส่วนใหญ่จะพักอาศัยร่วมกับครอบครัวและคู่สมรสคิดเป็นร้อยละ 87 ของจำนวนประชากรผู้สูงอายุทั้งหมด แต่กลับพบว่าผู้สูงอายุบางส่วนมีแนวโน้มที่จะเป็นผู้สูงอายุที่ **“ไร้ญาติขาดมิตร”** หรืออาศัยอยู่ลำพังมากขึ้น ซึ่งผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ลำพังมีแนวโน้มที่จะมีความเสี่ยงในด้านการเงินและการดูแลสุขภาพของตนเองสูง ซึ่งในปี 2565 **ร้อยละของประชากรผู้สูงอายุที่อยู่คนเดียวต่อผู้สูงอายุทั้งหมด** คิดเป็นร้อยละ 13.14 ซึ่งสูงกว่าในปี 2564 ที่มีสัดส่วนผู้สูงอายุที่อยู่คนเดียวต่อผู้สูงอายุทั้งหมดร้อยละ 12

สาเหตุสำคัญที่ผู้สูงอายุต้องอาศัยอยู่ตามลำพังเป็นผลมาจากสภาพเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลง เช่น ลูกหลานบางส่วนย้ายถิ่นฐานไปยังพื้นที่ที่เป็นแหล่งงานพร้อมกับครอบครัวของตน และให้ผู้สูงอายุอาศัยอยู่ภูมิลำเนาเพียงลำพัง ปรากฏการณ์นี้สะท้อนให้เห็นถึงโครงสร้างทางสังคมที่มีความเป็นครอบครัวเดี่ยวมากขึ้น นอกจากนี้การมีสถานะเป็นหม้าย หย่าร้าง หรือเป็นโสด รวมไปถึงการที่ลูกหลานและสมาชิกในครอบครัวเสียชีวิตยังเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ผู้สูงอายุที่อยู่เพียงลำพังเพิ่มสูงขึ้นด้วย **สัดส่วนผู้สูงอายุที่อยู่คนเดียวเพิ่มมากขึ้นในปัจจุบันและมีแนวโน้มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องในอนาคต** อาจส่งผลให้เกิดปัญหาการจัดสวัสดิการและการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุให้ทั่วถึงของทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ซึ่งกลุ่มผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่เพียงคนเดียวเหล่านี้เป็นกลุ่มที่มีความเสี่ยงที่จะเกิดปัญหาด้านการดูแลสุขภาพช่วยเหลือตนเอง การหารายได้เพื่อเลี้ยงดูตนเองในวัยเกษียณ ตลอดจนการจัดหาสวัสดิการด้านสาธารณสุขที่เพียงพอและเหมาะสมให้กับคนกลุ่มผู้สูงอายุที่อยู่คนเดียว รวมทั้งการบริหารจัดการบุคลากรและงบประมาณเพื่อดูแลกลุ่มผู้สูงอายุที่อยู่คนเดียวอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

แผนภาพที่ 19 ร้อยละของการมีบ้านเป็นของตนเอง ปี 2550 - 2565

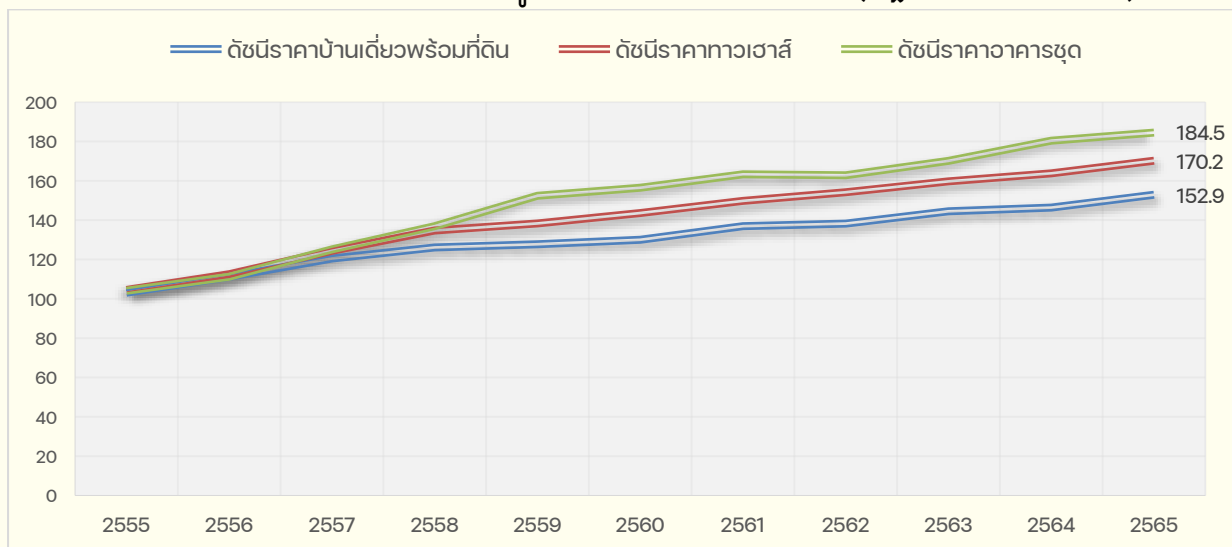
ที่มา: การสำรวจการอยู่อาศัยของประชากร สำนักงานสถิติแห่งชาติ

- 2) ระดับสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ (Aged society) หมายถึงสังคมหรือประเทศที่มีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป มากกว่าร้อยละ 20 ของประชากรทั้งประเทศหรือมีประชากรอายุตั้งแต่ 65 ปี มากกว่าร้อยละ 14 ของประชากรทั้งประเทศ แสดงว่าประเทศนั้นเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ ระดับสังคมผู้สูงอายุอย่างเต็มที่ (Super-aged society) หมายถึงสังคมหรือประเทศที่มีประชากรอายุ 65 ปีขึ้นไปมากกว่าร้อยละ 20 ของประชากรทั้งประเทศ แสดงว่าประเทศนั้นเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างเต็มที่
- 3) ระดับสังคมผู้สูงอายุอย่างเต็มที่ (Super-aged society) หมายถึงสังคมหรือประเทศที่มีประชากรอายุ 65 ปีขึ้นไปมากกว่าร้อยละ 20 ของประชากรทั้งประเทศ แสดงว่าประเทศนั้นเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างเต็มที่

ที่อยู่อาศัย ถือเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่สำคัญต่อความอยู่เย็นเป็นสุขของคนไทย เนื่องจากที่อยู่อาศัยเป็นหนึ่งในปัจจัยสี่ที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิต นอกจากนี้ นับแต่อดีตจนถึงปัจจุบันคนจำนวนมากมีมุมมองต่อการมีบ้านเป็นของตนเองว่าเป็นปัจจัยที่ทำให้ชีวิตมีความมั่นคง และค่านิยมการมีบ้านเป็นของตนเองนั้นถือเป็นความสำเร็จหนึ่งในชีวิตของคนไทยมาอย่างยาวนาน อย่างไรก็ตาม ในปี 2565 พบว่าคนไทยมีบ้านเป็นของตนเองลดลง โดยมี **สัดส่วนการมีบ้านเป็นของตนเองต่อประชากรทั้งหมดร้อยละ 73.1** ลดลงจากร้อยละ 76.5 ในปี 2564 ทั้งนี้ สาเหตุสำคัญเนื่องจากระดับราคาที่อยู่อาศัยที่สูงขึ้นมีผลต่อการตัดสินใจซื้อที่อยู่อาศัยของคนไทย โดยดัชนีราคาที่อยู่อาศัยซึ่งแสดงให้เห็นถึงระดับราคาที่อยู่อาศัยที่เปลี่ยนแปลงไปในแต่ละปี ซึ่งรวบรวมโดยธนาคารแห่งประเทศไทยระบุว่า ในปี 2565 ดัชนีราคาบ้านเดี่ยวคิดเป็นร้อยละ 152.9 เมื่อเทียบกับราคา ณ ปี 2554 ขณะที่ดัชนีราคาทาวน์เฮาส์และอาคารชุดคิดเป็นร้อยละ 170.2 และ 184.5 เมื่อเทียบกับราคา ณ ปี 2554 ตามลำดับ ในขณะที่ปี 2564 ดัชนีราคาบ้านเดี่ยวคิดเป็นร้อยละ 146.4 เมื่อเทียบกับราคา ณ ปี 2554 ขณะที่ดัชนีราคาทาวน์เฮาส์และอาคารชุดคิดเป็นร้อยละ 163.8 และ 180.4 เมื่อเทียบกับราคา ณ ปี 2554 ตามลำดับ ทั้งนี้ ระดับราคาที่อยู่อาศัยที่สูงขึ้นเป็นผลมาจากการฟื้นตัวของเศรษฐกิจภายหลังสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ทำให้เกิดความต้องการในตลาดอสังหาริมทรัพย์มากขึ้นจากนักลงทุนและกลุ่มชาวต่างชาติที่ต้องการพำนักในประเทศไทย

อย่างไรก็ตาม ระดับรายได้ของกลุ่มคนวัยทำงานของคนไทยยังคงชะลอตัว นอกจากนี้ กลุ่มคนเหล่านี้ยังประสบภาวะหนี้ครัวเรือนเพิ่มขึ้น ซึ่งมีสาเหตุมาจากการขาดวินัยทางการเงิน ทำให้การตัดสินใจซื้อบ้านและที่อยู่อาศัยลดลง โดยกลุ่มคนวัยทำงานบางส่วนเห็นว่าการซื้อบ้านเป็นการใช้จ่ายที่สูง ดังนั้นจึงนิยมเช่าที่อยู่อาศัยใกล้เคียงที่ทำงานหรืออยู่กับครอบครัวแทนการซื้อบ้านเป็นของตนเอง ซึ่งแม้ว่าภาครัฐได้ดำเนินมาตรการและโครงการด้านการพัฒนาพื้นที่ การก่อสร้างและจัดหาบ้านและอยู่อาศัยเพื่อผู้มีรายได้น้อยและกลุ่มคนรากหญ้าหรือมาตรการสินเชื่อดอกเบี้ยต่ำเพื่อที่อยู่อาศัยสำหรับกลุ่มคนที่ต้องการมีบ้านหลังแรกมาอย่างต่อเนื่องและมีประชาชนเข้าร่วมโครงการเป็นจำนวนมาก แต่ยังคงไม่เพียงพอต่อความต้องการของประชาชนตามพื้นที่ต่าง ๆ ทั่วประเทศ

แผนภาพที่ 20 ดัชนีราคาที่อยู่อาศัย ปี 2550 - 2565 (ปีฐาน 2554 = 100)

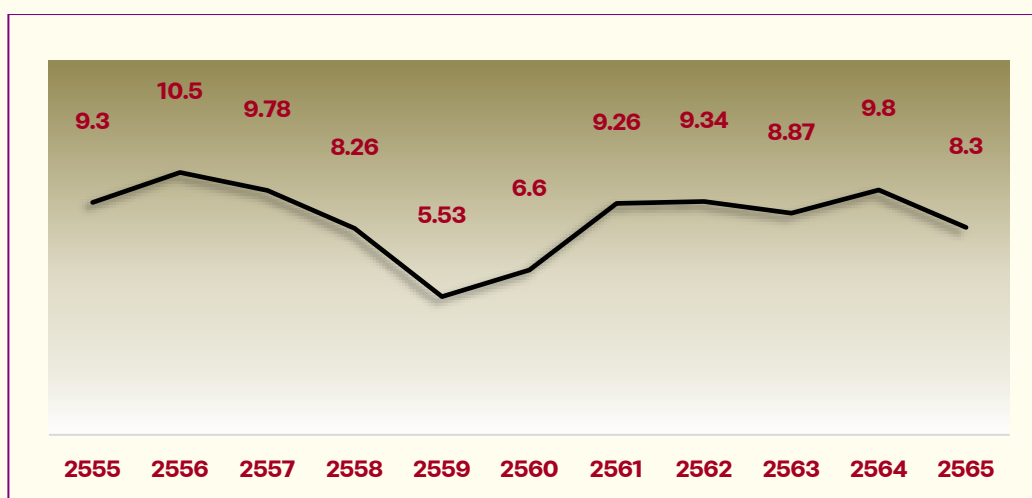
ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย

คนไทยมีคุณธรรมจริยธรรมและคุณภาพการเรียนรู้ในปี 2565 เพิ่มขึ้น

สังคมที่มีสุขภาวะที่ดีและมีความอยู่เย็นเป็นสุข นอกจากคนในสังคมจะต้องมีสุขภาวะทางกาย ทางจิตใจ และสภาพทางสังคมที่ดีแล้ว คนในสังคมยังต้องมีคุณธรรมจริยธรรม รวมทั้งมีความสามารถในการเรียนรู้ที่ดีด้วย คณะอนุวงศ์ประจวบย้อยการมีคุณธรรมและสติปัญญาใ้รู้ในปี 2565 อยู่ในระดับดีที่ 81.37 เพิ่มขึ้นจากระดับปานกลางที่คะแนน 76.75 ในปี 2565 ทั้งนี้ ปัจจัยสำคัญเนื่องมาจากในปี 2565 มีสัดส่วนคดีอาญาลดลง อัตราการเรียนรู้ (Functional Literacy Rate) 9 ปีขึ้นไปเพิ่มขึ้น และจำนวนนักเรียนที่ออกจากการศึกษาภาคบังคับกลางคืนลดลง อย่างไรก็ตามกลับพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักเรียนมีคะแนนลดลง แม้ว่าคนไทยมีการเข้าถึงการใช้เทคโนโลยีเพิ่มขึ้นก็ตาม

คุณธรรมจริยธรรมของคนในสังคม ทำให้คนในสังคมอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข ซึ่งสะท้อนได้จากตัวชี้วัด **สัดส่วนคดีอาญาต่อประชากรพันคน** ในปี 2565 มีการรับแจ้งและดำเนินการจับกุมคดีอาญาในภาพรวมสูงขึ้น เมื่อเทียบกับปี 2564 ข้อมูลจากสถิติฐานความผิดคดีอาญาของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ในปี 2565 มี จำนวนคดีอาญาที่ได้รับแจ้งความเฉพาะกลุ่มคดีอาญาที่ไม่รวมฐานความผิดพิเศษ จำนวน 565,218 คดี คิดเป็นสัดส่วนการรับแจ้งความจำนวน 8.3 คดีต่อพันประชากร ซึ่งน้อยกว่าในปี 2564 ที่มีคดีได้รับแจ้งความ จำนวน 651,218 คดี คิดเป็นสัดส่วนการรับแจ้งความจำนวน 9.8 คดีต่อพันประชากร โดยการลดลงของสัดส่วนคดีอาญาต่อประชากรเนื่องจากการรับแจ้งความในคดีโจรกรรม ฉ้อโกง ยักยอกทรัพย์ ความผิดเกี่ยวกับพระราชบัญญัติ (พ.ร.บ.) การพนัน และ พ.ร.บ.ยาเสพติดลดลง โดยเฉพาะอย่างยิ่งความผิดเกี่ยวกับ พ.ร.บ. ยาเสพติด ที่ในปี 2565 มีการรับแจ้งความจำนวน 363,126 คดี ในขณะที่ในปี 2564 การรับแจ้งความจำนวน 463,366 คดี ซึ่งเป็นผลมาจากนโยบายส่งเสริมการใช้กัญชาในทางการแพทย์และมีการนำกัญชาออกมามีผลใช้เมื่อวันที่ 9 มิถุนายน 2565 โดยเมื่อจำแนกการรับแจ้งความดำเนินคดีตามฐานความผิดแล้ว พบว่า กลุ่มคดีที่มีการรับแจ้งความมากขึ้นเมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา ได้แก่ คดีอุกฉกรรจ์ คดีเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย (ฆ่าผู้อื่น ทะเลาะวิวาท และทำร้ายร่างกาย) คดีประทุษร้ายต่อทรัพย์ (ลักทรัพย์ ชิงทรัพย์ และทำให้เสียทรัพย์) คดีโจรกรรมและฉ้อโกง รวมถึงความผิดเกี่ยวกับพระราชบัญญัติ (พ.ร.บ.) อาวุธปืน พ.ร.บ. ค่าประเวณี และ พ.ร.บ. การมีและเผยแพร่วัตถุลามก โดยเฉพาะกลุ่มคดีเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย (ฆ่าผู้อื่น ทะเลาะวิวาท และทำร้ายร่างกาย) ในปี 2565 มีการรับแจ้งความจำนวน 15,123 คดี หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 77.35 เมื่อเทียบกับในปี 2564 ที่มีการรับแจ้งความจำนวน 8,527 คดี ส่วนกลุ่มคดีประทุษร้ายต่อทรัพย์ (ลักทรัพย์ ชิงทรัพย์ และทำให้เสียทรัพย์) มีการเพิ่มขึ้นของการรับแจ้งความรองลงมา โดยในปี 2565 มีการรับแจ้งความจำนวน 35,036 คดี หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 26.44 เมื่อเทียบกับในปี 2564 ที่มีการรับแจ้งความจำนวน 27,710 คดี ปัจจัยสำคัญส่วนหนึ่งที่มีส่วนทำให้คดีอาญา 2 กลุ่มนี้เพิ่มขึ้น เนื่องจากผู้ก่อเหตุบางส่วนในคดีด้านร่างกาย ฆาตกรรมควบคุมตนเอง ฆาตกรรมกลุ่มเกลียดชังทางสังคมด้านคุณธรรมและจริยธรรมที่เพียงพอ และนิยมใช้ความรุนแรงในการแก้แค้นปัญหาหรืออุปสรรคที่เผชิญ รวมไปถึงความขัดแย้งด้านรายได้ที่เป็นตัวเร่งให้มีการกระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินมากขึ้น

แผนภาพที่ 21 สัดส่วนการรับแจ้งความต่อประชากรพันคน ปี 2555 - 2565

ที่มา: ข้อมูลจากสถิติฐานความผิดคดีอาญา สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

ตารางที่ 6 จำนวนคดีอาญาที่รับแจ้ง ปี 2564 - 2565

กลุ่มฐานความผิด	จำนวนคดีที่รับแจ้ง		การเปลี่ยนแปลง	
	2564	2565	(จำนวน)	(ร้อยละ)
คดีอุกฉกรรจ์	972	1,071	99	10.18%
คดีชีวิตและร่างกาย	8,527	15,123	6,596	77.35%
ประทุษร้ายต่อทรัพย์	27,710	35,036	7,326	26.44%
โจรกรรม ฉ้อโกง ยักยอกทรัพย์	17,492	15,282	-2,210	-12.63%
พ.ร.บ.อาวุธปืน	36,744	42,426	5,682	15.46%
พ.ร.บ.การพนัน	72,704	54,533	-18,171	-24.99%
พ.ร.บ.ยาเสพติด	463,366	363,126	-100,240	-21.63%
พ.ร.บ.ค้าประเวณี	23,698	38,291	14,593	61.58%
การมีและเผยแพร่วัตถุลามก	75	330	255	340.00%
รวมทั้งสิ้น	651,288	565,218	-86,070	-13.22%

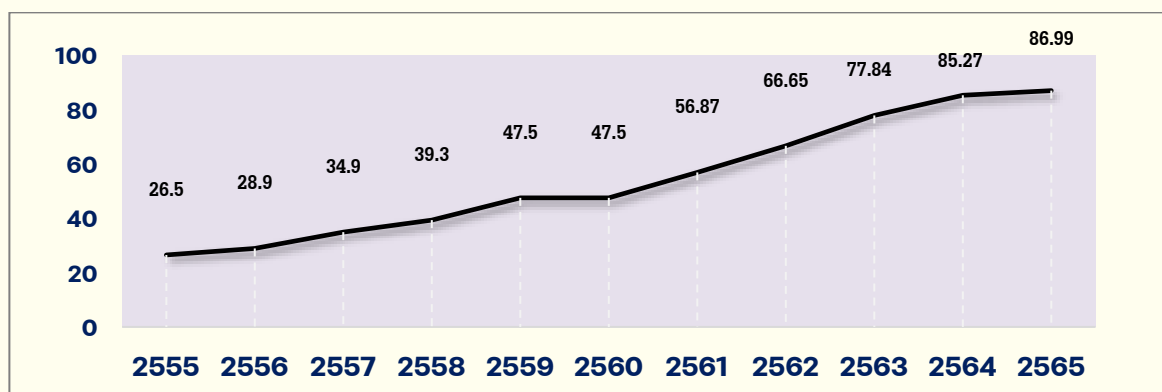
ที่มา: สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สถิติคดีอาญา 4 กลุ่ม

ประมวลผลโดย : กองบังคับคดีและประเมินผลการพัฒนา สศช.

ในด้านการเรียนรู้ของคนไทย ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่งที่ทำให้คนในสังคมสามารถช่วยเหลือตนเอง หารายได้ และดำรงชีพอยู่ในสังคมได้อย่างมีความอยู่เย็นเป็นสุข การเรียนรู้ของแรงงานไทยมีแนวโน้มดีขึ้น สะท้อนจาก **ตัวชี้วัดอัตราการเรียนรู้ 9 ปีขึ้นไป** ที่แสดงถึงจำนวนคนไทยที่สำเร็จการศึกษาระดับสูงกว่าการศึกษามัธยมศึกษา มีสัดส่วนสูงขึ้น โดยในปี 2565 มีสัดส่วนร้อยละ 58.36 ของประชากรทั้งประเทศ ซึ่งสูงกว่าร้อยละ 58.06 ในปี 2564 นอกจากนี้ ทักษะความเข้าใจและใช้เทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Literacy) ของคนไทยมีแนวโน้มดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง สะท้อนจาก **ตัวชี้วัดสัดส่วนประชากรอายุ 6 ปีขึ้นไปที่ใช้อินเทอร์เน็ตต่อประชากรทั้งหมด** เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยในปี 2565 คิดเป็นร้อยละ 86.99 ต่อประชากรทั้งหมด ซึ่งสูงกว่าในปี

2564 ที่มีสัดส่วนประชากรที่ใช้อินเทอร์เน็ตร้อยละ 85.27 ต่อประชากรทั้งหมด สาเหตุสำคัญที่ทำให้คนไทยมีการใช้อินเทอร์เน็ตเพิ่มขึ้น สืบเนื่องมาจากในช่วงสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จำเป็นต้องมีการเว้นระยะห่าง (Social Distancing) จึงทำให้การติดต่อผ่านระบบอินเทอร์เน็ตเป็นเรื่องจำเป็นในชีวิตประจำวัน ไม่ว่าจะเป็นการจับจ่ายซื้อสินค้า การเรียนการสอน การประชุมหรือติดต่อธุรกิจต่าง ๆ ส่งผลให้คนส่วนใหญ่จำเป็นต้องเรียนรู้ทักษะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างกว้างขวาง ถึงแม้ความรุนแรงของสถานการณ์การแพร่ระบาดจะลดลงแล้ว และบรรยากาศการเรียนและการทำงานเข้าสู่ภาวะปกติแล้ว การใช้เทคโนโลยีในกิจกรรมต่างๆ กลายเป็นความเคยชินและวิถีชีวิตใหม่ (New normal) ที่อำนวยความสะดวกให้คนไทยมากขึ้น

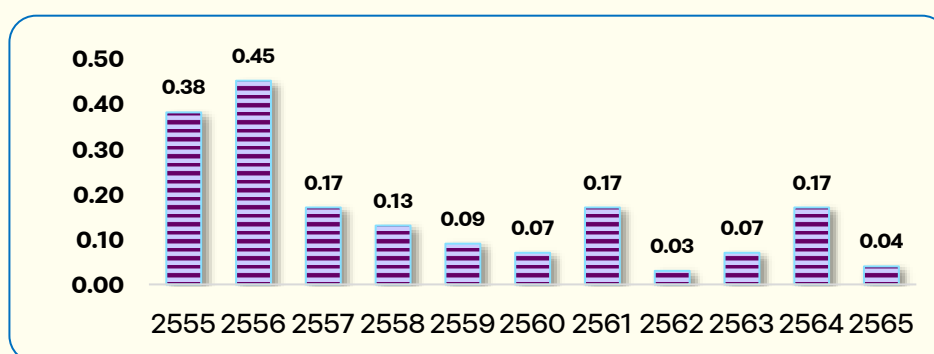
แผนภาพที่ 22 สัดส่วนประชากรอายุ 6 ปีขึ้นไปที่ใช้อินเทอร์เน็ตต่อประชากรทั้งหมด ปี 2555 - 2565

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ สํารวจการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของคนไทย

นอกจากนี้ **สัดส่วนร้อยละของนักเรียนที่ออกจากการศึกษาภาคบังคับกลางคันระดับประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษาตอนปลายลดลง** เนื่องจากความรุนแรงของสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่คลี่คลายลง ทำให้การเรียนการสอนเริ่มเข้าสู่สภาวะปกติ และครอบครัวของนักเรียนบางส่วนสามารถรับผิดชอบค่าใช้จ่ายด้านการศึกษาของบุตรหลานได้อย่างเต็มที่ โดยปี 2565 มีสัดส่วนนักเรียนที่ออกจากการศึกษาภาคบังคับกลางคันลดลง จากร้อยละ 0.17 ของนักเรียนทั้งหมดในปี 2564 เป็นร้อยละ 0.04 ในปี 2565

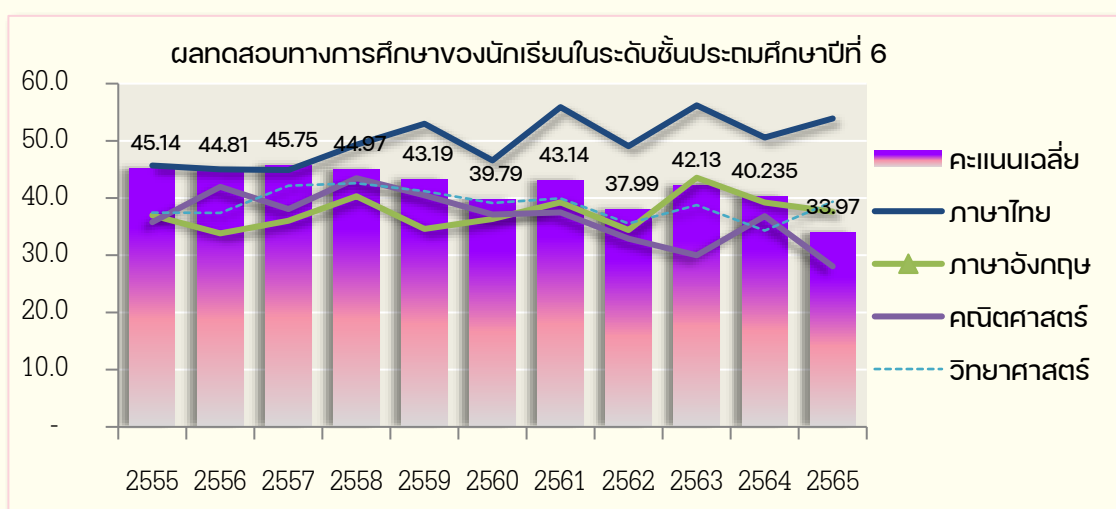
แผนภาพที่ 23 ร้อยละของนักเรียนที่ออกจากการศึกษาภาคบังคับกลางคันระดับประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย ปี 2555 - 2565

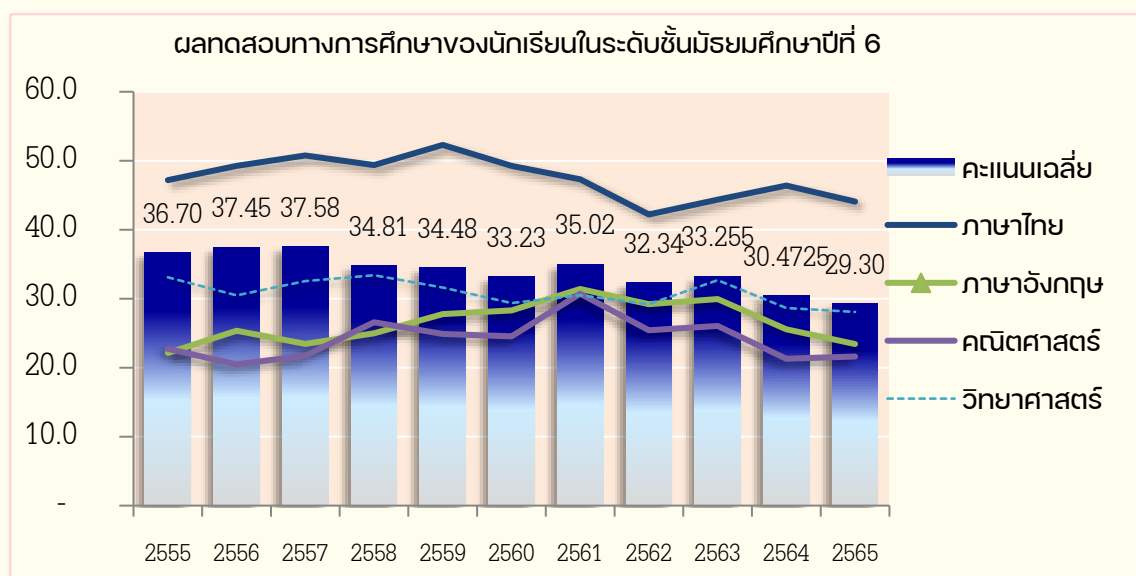
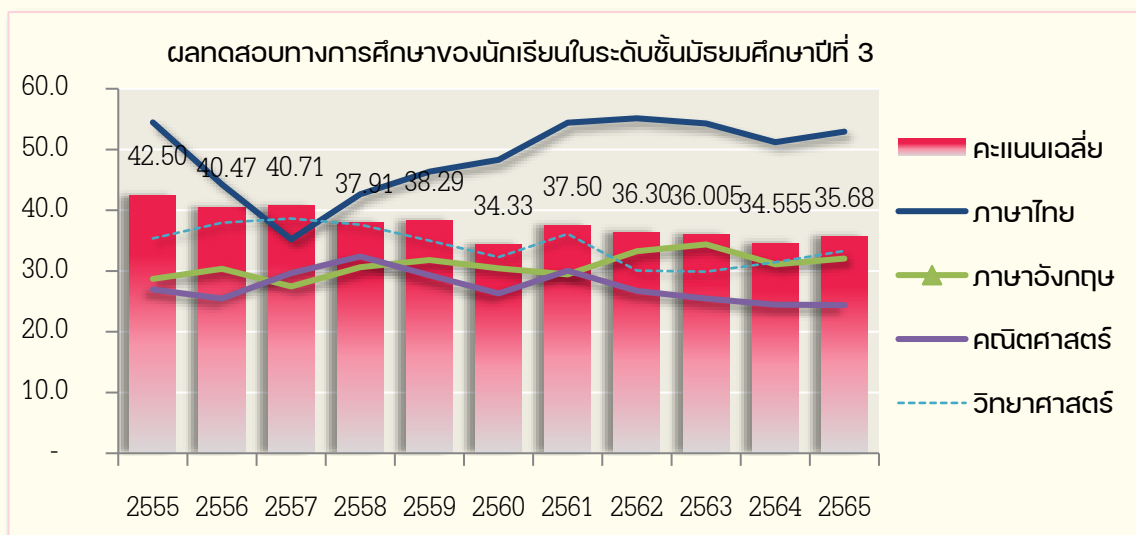

ที่มา: สถิติการศึกษาปี 2565 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าตัวชี้วัดด้านการเรียนรู้ของคนไทยส่วนใหญ่มีการปรับตัวดีขึ้น แต่ตัวชี้วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของคนไทยกลับมีคะแนนลดลง โดย **ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ 4 วิชาหลักของนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 6 ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 และมัธยมศึกษาปีที่ 6 ลดลง** จากคะแนนเฉลี่ย 35.07 คะแนนในปี 2564 เป็น 34.90 คะแนนในปี 2565 ซึ่งแม้การเรียนการสอนในโรงเรียนได้กลับสู่สภาวะปกติควบคู่การเรียนการสอนระบบออนไลน์แล้ว การส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนผ่านทางระบบออนไลน์ยังจำเป็นต้องมีการปรับปรุงในหลายด้าน โดยเฉพาะการลดความเหลื่อมล้ำในเรื่องความพร้อมด้านอุปกรณ์และการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตของผู้เรียน เนื่องจากครอบครัวที่มีรายได้น้อยยังมีข้อจำกัดในการเข้าถึงโครงข่ายอินเทอร์เน็ตและอุปกรณ์เชื่อมต่อในราคาที่เหมาะสม นอกจากนี้ สถานศึกษาหลายแห่งยังขาดความพร้อมทางโครงสร้างพื้นฐานในด้านอุปกรณ์ ทักษะบุคลากร และรูปแบบการจัดการการเรียนการสอนที่สามารถรองรับรูปแบบการเรียนออนไลน์แบบเต็มรูปแบบ โดยเฉพาะสถานศึกษาในพื้นที่ชนบท ซึ่งการสร้างความพร้อมของผู้เรียนและสถานศึกษาดังกล่าว จะเป็นการสนับสนุนการขับเคลื่อนการพัฒนาเด็กและเยาวชนไปสู่เป้าหมายการให้ผู้เรียนเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึงตามที่กำหนดไว้ในแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2570 - 2579

แผนภาพที่ 24 ผลทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินักเรียนในระดับต่าง ๆ

ที่มา: สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน)

จากที่กล่าวมาข้างต้น องค์ประกอบการมีสุขภาพะในปี 2565 ปรับตัวเพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับปี 2564 ซึ่งเป็นผลมาจากการปรับตัวเพิ่มขึ้นของคะแนนองค์ประกอบย่อยสุขภาพกายและจิตดี เนื่องจากอัตราการฆ่าตัวตายสำเร็จลดลงและองค์ประกอบย่อยการมีคุณธรรมและสติปัญญาใฝ่รู้ มีคะแนนเพิ่มขึ้น เนื่องจากการลดลงของจำนวนคดีอาญา โดยเฉพาะกลุ่มคดีที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด และตัวชี้วัดสัดส่วนผู้ที่จบการศึกษามัธยมศึกษาและมี การใช้เทคโนโลยีเพิ่มมากขึ้น แต่ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นกลับลดลง เนื่องจากการปรับการเรียนการสอนกลับมาเป็นรูปแบบปกติควบคู่กับระบบออนไลน์ที่ยังขาดความพร้อมในบางพื้นที่ ขณะที่องค์ประกอบย่อยสุขภาพสังคมที่ดีมีคะแนนลดลงเนื่องจากผู้สูงอายุที่อยู่อาศัยเพียงลำพังมีสัดส่วนเพิ่มขึ้น ซึ่งมีสาเหตุมาจากสภาพเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลง เช่น ลูกหลานบางส่วนย้ายถิ่นฐานไปยังพื้นที่ที่เป็นแหล่งงานพร้อมกับครอบครัวของตน ทำให้ผู้สูงอายุต้องอาศัยอยู่ในภูมิลำเนาเดิมเพียงลำพัง และร้อยละการมีบ้านเป็นของตนเองมีสัดส่วนลดลงเนื่องจากระดับราคาที่อยู่อาศัยสูงขึ้นและการค่าใช้จ่ายและหนี้สินของกลุ่มคนวัยทำงานเพิ่มขึ้น

3.2

เศรษฐกิจมีความเข้มแข็งและเป็นธรรมลดลง
จากผลกระทบของโควิด-19

แผนภาพที่ 25 องค์ประกอบย่อยของเศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม

เศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม

3 องค์ประกอบย่อย

การมีหลักประกันคุณภาพชีวิตและงานที่ดี

เศรษฐกิจเข้มแข็งและมีประสิทธิภาพ

ความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจ

ที่มา: กองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา สศช.

ในปี 2565 ประเทศไทยเริ่มฟื้นตัวจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โดยมีการเปิดรับนักท่องเที่ยวจากต่างประเทศอย่างเต็มที่ ส่งผลให้ภาพรวมของเศรษฐกิจไทยขยายตัวสูงขึ้นมากว่าในปี 2564 ส่งผลในด้านบวกต่อความอยู่เย็นเป็นสุขของคนในสังคมไทย อย่างไรก็ตาม ยังคงมีปัจจัยที่ส่งผลในด้านลบ อาทิ วิกฤตเศรษฐกิจที่ยังคงส่งผลกระทบต่อเนื่องมาตั้งแต่ในช่วงการแพร่ระบาดรุนแรงของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในปี 2563 สงครามระหว่างรัสเซียและยูเครนที่ส่งผลกระทบต่อต้นทุนด้านพลังงานและต้นทุนในการผลิตและบริการ ส่งผลให้ราคาสินค้าอุปโภคบริโภคต่าง ๆ สูงขึ้น และอัตราเงินเฟ้อที่สูงขึ้นถึงระดับร้อยละ 6.1 ในปี 2565

จะเห็นได้ว่า อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจเพียงประการเดียวไม่สามารถแสดงถึงผลกระทบจากการพัฒนาประเทศในรูปแบบของความอยู่เย็นเป็นสุขของคนในมิติเศรษฐกิจได้ครบถ้วน แต่จำเป็นต้องพิจารณาบริบทแวดล้อมของตัวคนในด้านเศรษฐกิจด้วย ซึ่งองค์ประกอบเศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรมของดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย ได้สะท้อนภาพความอยู่เย็นเป็นสุขของคนในมิติเศรษฐกิจผ่านองค์ประกอบย่อยทั้ง 3 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบย่อยการมีหลักประกันคุณภาพชีวิตและงานที่ดี องค์ประกอบย่อยเศรษฐกิจเข้มแข็งและมีประสิทธิภาพ และองค์ประกอบย่อยความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจ โดยมีรายละเอียดดังนี้

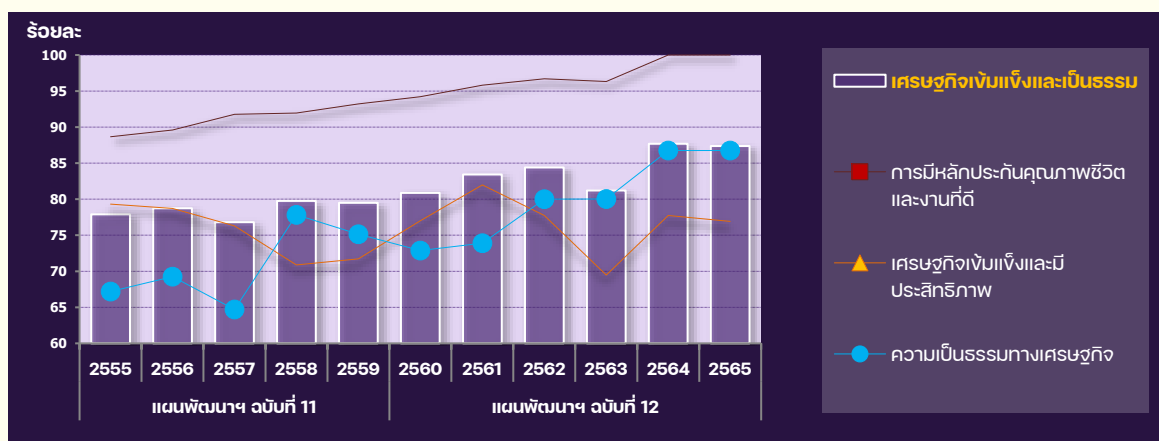
ตารางที่ 7 คะแนนองค์ประกอบเศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม

องค์ประกอบย่อย	แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11					แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12					
	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561	2562	2563	2564	2565
ภาพรวมเศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม	77.89	78.75	76.81	79.76	79.50	80.87	83.42	84.41	81.21	87.70	87.39
การมีหลักประกันคุณภาพชีวิตและงานที่ดี	88.66	89.59	91.78	91.95	93.22	94.22	95.81	96.71	96.32	100.00	100.00
เศรษฐกิจเข้มแข็งและมีประสิทธิภาพ	79.33	78.71	76.30	70.88	71.74	77.01	81.98	77.74	69.48	77.74	76.93
ความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจ	67.19	69.25	64.71	77.84	75.15	72.89	73.91	80.00	80.02	86.75	86.75

ที่มา: กองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา สศช.

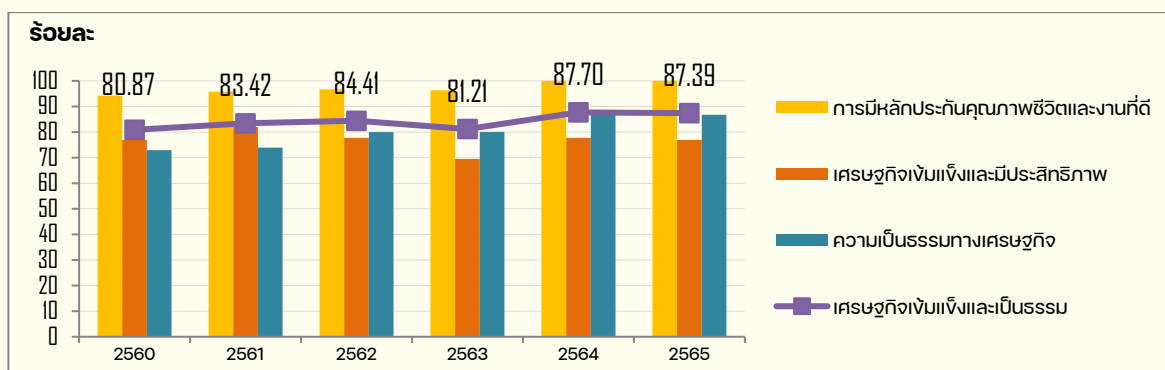
ในปี 2565 ความอยู่เย็นเป็นสุขของคนในองค์ประกอบเศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม มีคะแนนอยู่ในระดับดีที่ 87.39 โดยองค์ประกอบย่อยการมีหลักประกันคุณภาพชีวิตและงานที่ดีมีคะแนนเต็ม 100.00 และรองลงมา ได้แก่ องค์ประกอบย่อยความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจ และองค์ประกอบย่อยเศรษฐกิจเข้มแข็งและมีประสิทธิภาพ มีคะแนน 86.75 และคะแนน 76.93 ตามลำดับ อย่างไรก็ตาม คะแนนในปี 2565 ลดลงจากปี 2564 เล็กน้อย ซึ่งเป็นผลมาจากการลดลงขององค์ประกอบย่อยเศรษฐกิจเข้มแข็งและมีประสิทธิภาพที่ปรับตัวลดลง

แผนภาพที่ 26 องค์ประกอบเศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม

ที่มา: กองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา สศช.

แผนภาพที่ 27 องค์ประกอบเศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรมภายใต้แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12

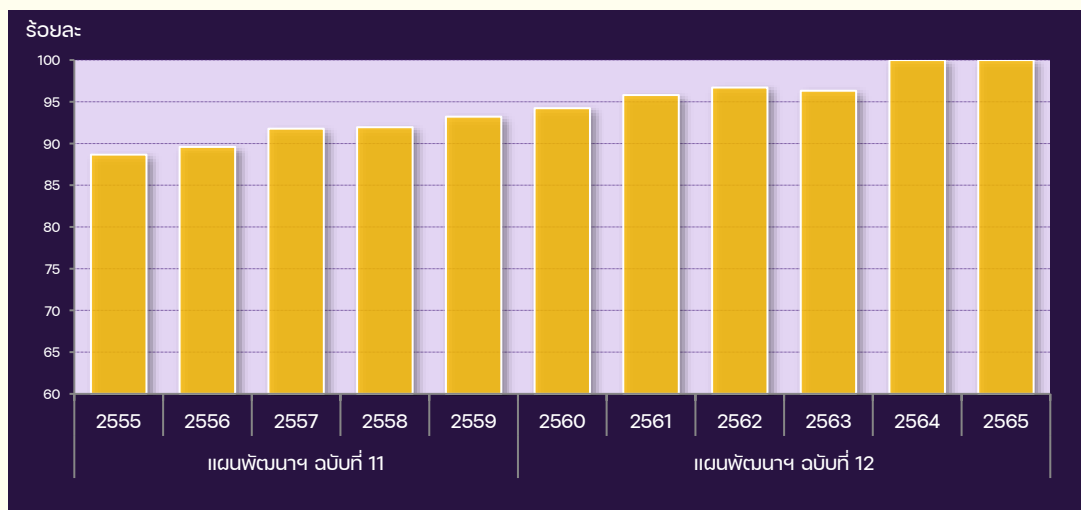

ที่มา: กองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา สศช.

คนไทยมีคุณภาพชีวิตและการงานที่ดี

องค์ประกอบย่อยการมีหลักประกันคุณภาพชีวิตและการงานที่ดีในปี 2565 อยู่ในระดับดีมาก ซึ่งมีคะแนนเต็มติดต่อกันเป็นปีที่สอง โดยทุกตัวชี้วัดภายใต้องค์ประกอบย่อยมีคะแนนเต็มในทุกตัวชี้วัด สะท้อนภาพความมั่นคงในการประกอบอาชีพและความเชื่อมั่นในรายได้ รวมถึงสวัสดิการของแรงงานที่ครอบคลุมแรงงานและประชาชนมากขึ้น

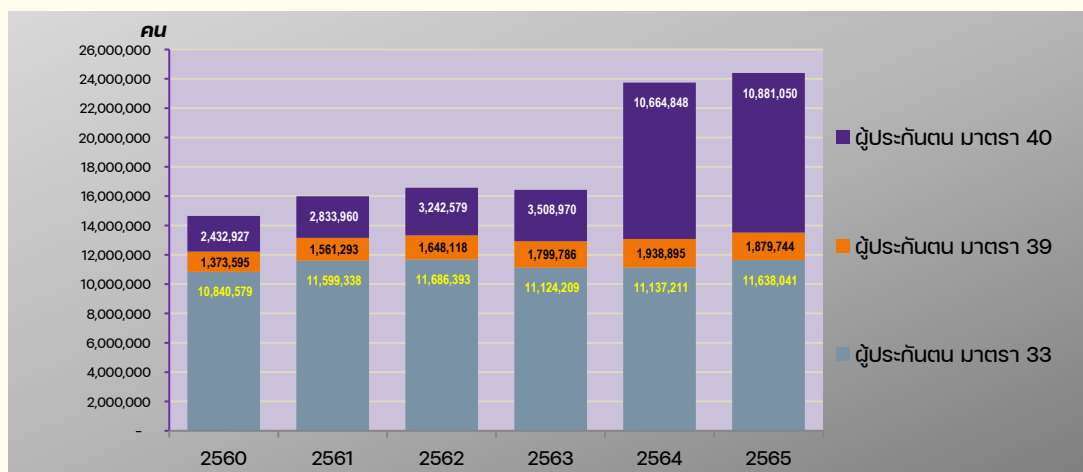
แผนภาพที่ 28 องค์ประกอบย่อยการมีหลักประกันคุณภาพชีวิตและการงานที่ดี

ที่มา: กองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา สศช.

หากพิจารณาตัวชี้วัดจะพบว่า ตลอดช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 มีการปรับตัวไปในทิศทางที่ดีขึ้นเป็นลำดับ โดยสัดส่วนแรงงานที่ได้รับสวัสดิการต่อกำลังแรงงานทั้งหมด ปรับตัวขึ้นจากสัดส่วนร้อยละ 38.44 เมื่อต้นแผนฯ ในปี 2560 เป็นสัดส่วนร้อยละ 61.14 ในปี 2565 ซึ่งสะท้อนความเป็นอยู่ที่มีมั่นคง มีหลักประกันคุณภาพชีวิต ทั้งด้านรายได้และสิทธิการเข้ารับการรักษายามเจ็บป่วย ลดภาระพึ่งพิงคนในครอบครัวลง และนับตั้งแต่ปี 2564 ซึ่งเป็นช่วงที่การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 มีความรุนแรง ประชาชนทั่วไปเริ่มตระหนักถึงประโยชน์ของการได้รับสวัสดิการ โดยเฉพาะกลุ่มประชาชนทั่วไปที่ไม่ได้อยู่ในระบบการจ้างงาน ทำให้จำนวนผู้ประกันตนตามมาตรา 40 ซึ่งเป็นผู้ประกันตนโดยสมัครใจ มีจำนวนเพิ่มขึ้นจาก 2,432,927 คนในปี 2560 เป็น 10,881,050 คนในปี 2565 ส่งผลให้ภาพรวมของผู้ได้รับสวัสดิการของประเทศสูงขึ้น และช่วยลดภาระทางการคลังของประเทศ

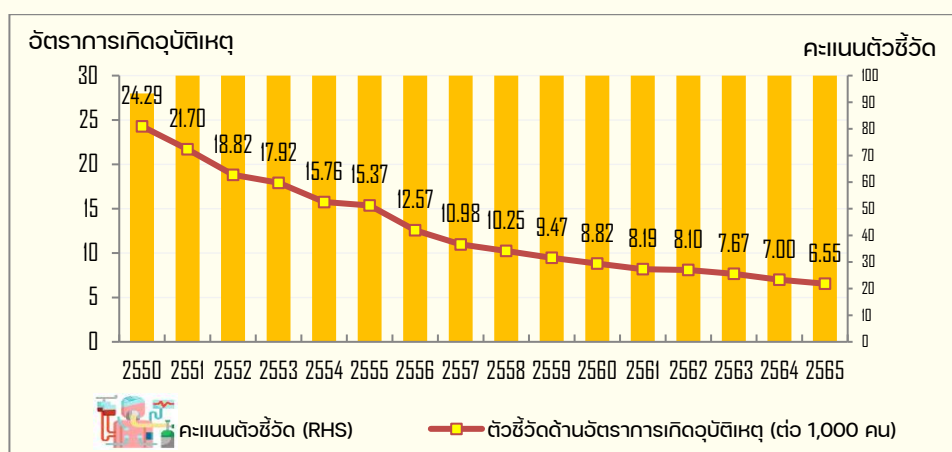
แผนภาพที่ 29 จำนวนผู้ประกันตนในระบบประกันสังคม ปี 2560 - 2565 (คน)

ที่มา : สำนักงานประกันสังคม, สืบค้นเมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2566.
รวบรวมโดยกองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา สศช.

นอกเหนือจากสวัสดิการที่ประชาชนได้รับแล้ว สภาพการทำงานที่มีความปลอดภัยนับเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญต่อความอยู่เย็นเป็นสุขของคน เนื่องจากสภาพแวดล้อมในการทำงานที่ไม่ปลอดภัยอาจก่อให้เกิดปัญหาด้านสุขภาพหรือการบาดเจ็บจากการทำงาน ซึ่งส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตและประสิทธิภาพการทำงาน โดยในปี 2565 พบว่า อัตราการประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยจากการทำงานลดลงอย่างต่อเนื่อง สะท้อนถึงสภาพการทำงานที่ดีซึ่งจะช่วยให้คนสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีความสุข

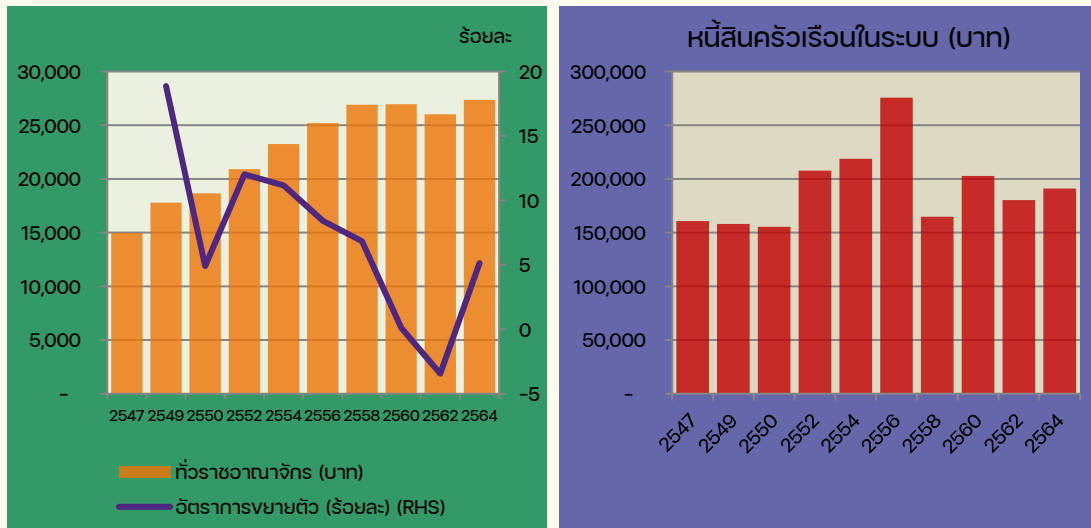
แผนภาพที่ 30 อัตราการประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยจากการทำงานต่อลูกจ้างพันคน และคะแนนของตัวชี้วัดสถิติการเกิดอุบัติเหตุ อันตราย และ โรค ปี 2550 - 2565

ที่มา : สถานการณ์การประสบอันตรายหรือเจ็บป่วย เนื่องจากการทำงาน; สำนักงานประกันสังคม, สืบค้นเมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2566. ประมวลผลโดยกองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา สศช.

ในด้านรายได้ของครัวเรือน สะท้อนได้จากตัวชี้วัด**อัตราการจ้างงานต่ำระดับ** และ**ตัวชี้วัดดัชนีความต่างของค่าจ้างระหว่างเพศ** ซึ่งมีคะแนนเต็ม 100.00 ตลอดช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 โดยหากพิจารณารายได้ของครัวเรือน พบว่า รายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือนมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นมาโดยตลอด **อย่างไรก็ตาม** จากการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติพบว่า หนี้ครัวเรือนของคนไทยยังอยู่ในระดับสูงมีสัดส่วนสูงถึง 87.00 ต่อ GDP² ในปี 2565 ซึ่งจะเป็นปัญหาด้านสภาพคล่องในการใช้จ่ายใช้สอยของครัวเรือนในอนาคต

แผนภาพที่ 31 รายได้โดยเฉลี่ยต่อเดือนต่อครัวเรือนและหนี้สินครัวเรือน (ต่อปี)
(ปี 2547 - 2564)

ที่มา: รายได้โดยเฉลี่ยต่อเดือนต่อครัวเรือน และหนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือน พ.ศ. 2547 - 2564; สำนักงานสถิติแห่งชาติ ประมวลผลโดยกองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา สศช.

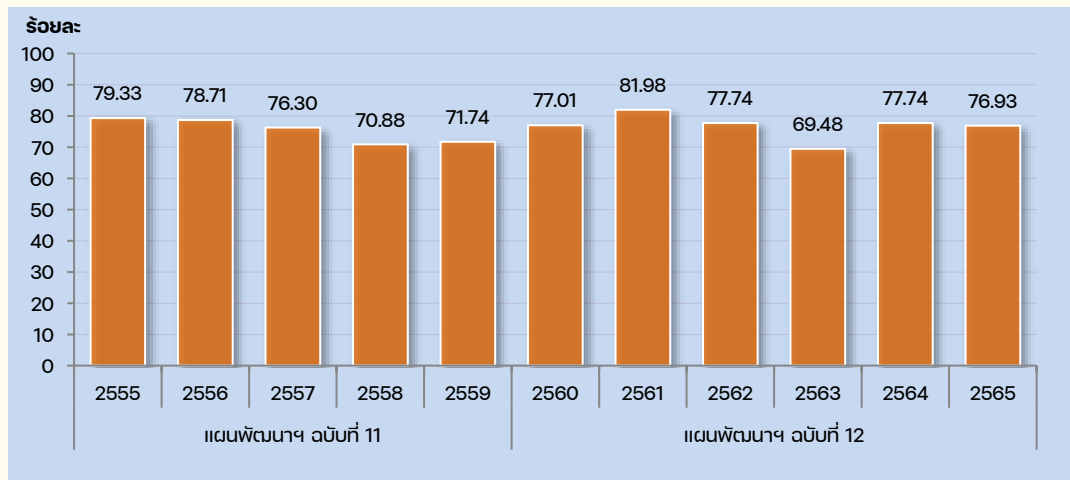
ภาพรวมขององค์ประกอบย่อยการมีหลักประกันคุณภาพชีวิตและงานที่ดีในปี 2565 และตลอดช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 พบว่าอยู่ในระดับดีมาก (ช่วงคะแนน 90 - 100) มาโดยตลอด สะท้อนคุณภาพชีวิตที่ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และการเสริมสร้างหลักประกันที่มั่นคงให้กับตนเองและสังคม

เศรษฐกิจไทยยังคงเข้มแข็งอยู่ในระดับปานกลาง

องค์ประกอบย่อยเศรษฐกิจเข้มแข็งและมีประสิทธิภาพในปี 2565 อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการขยายตัวของเศรษฐกิจที่สูงขึ้นเนื่องจากการฟื้นตัวของเศรษฐกิจภายหลังการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ตลอดจนการลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐานต่างๆ ของประเทศ อย่างไรก็ตาม ในปี 2565 องค์ประกอบย่อยเศรษฐกิจเข้มแข็งและมีประสิทธิภาพมีคะแนนลดลงจากคะแนน 77.74 ในปี 2564 เป็น 76.93 โดยปัจจัยที่ส่งผลให้คะแนนองค์ประกอบย่อยฯ ปรับตัวลดลง ได้แก่ การเพิ่มขึ้นของอัตราเงินเฟ้อที่สูงถึงระดับร้อยละ 6.08 ประกอบกับความเข้มแข็งของการใช้พลังงาน (Energy Intensity) แม้ว่าจะอยู่ในเกณฑ์ดีแต่ประสิทธิภาพการใช้พลังงานลดลง

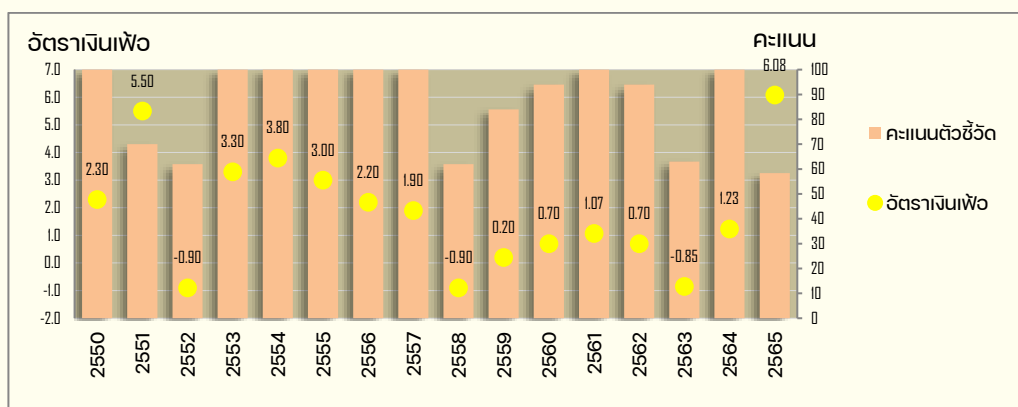
² ที่มา: EC_MB_039 เงินให้กู้ยืมแก่ภาคครัวเรือน, ธนาคารแห่งประเทศไทย. สืบค้นเมื่อวันที่ 20 กรกฎาคม 2566

แผนภาพที่ 32 องค์ประกอบย่อยเศรษฐกิจเข้มแข็งและมีประสิทธิภาพ

ที่มา: กองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา สศช.

แผนภาพที่ 33 ตัวชี้วัดอัตราเงินเฟ้อและคะแนนตัวชี้วัด

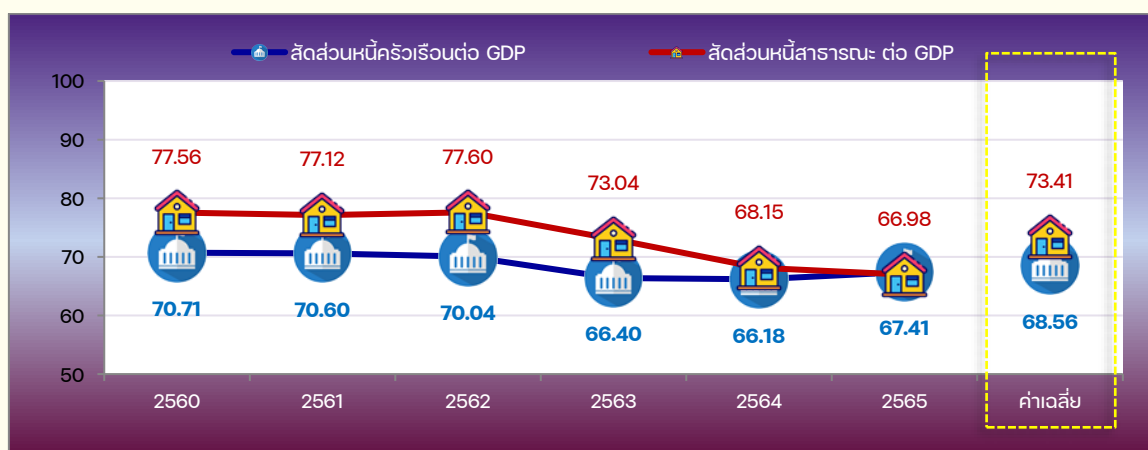

ที่มา : กองดัชนีเศรษฐกิจการค้า สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า กระทรวงพาณิชย์, สืบค้นเมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2566. ประมวลผลโดยกองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา สศช.

ตัวชี้วัด**อัตราเงินเฟ้อ** มีคะแนนลดลงจากระดับดีมากที่คะแนน 100.00 ในปี 2564 มาอยู่ในระดับต้องเร่งแก้ไขที่คะแนน 58.40 ในปี 2565 ซึ่งเกิดจากการเพิ่มขึ้นของอัตราเงินเฟ้อ ซึ่งมีผลกระทบโดยตรงต่อการใช้จ่ายของประชาชน โดยราคาสินค้าอุปโภคบริโภคปรับตัวเพิ่มขึ้นตามราคาปัจจัยการผลิตที่สูงขึ้น โดยเฉพาะราคาน้ำมันเชื้อเพลิงที่เป็นผลสืบเนื่องจากสงครามรัสเซียกับยูเครน ตลอดจนตัวชี้วัด**ค่าความเข้มแข็งของการใช้พลังงาน**มีคะแนนปรับตัวลดลงเล็กน้อยจากคะแนน 100.00 ในปี 2564 มาอยู่ที่คะแนน 96.54 แต่ยังคงอยู่ในระดับดีมาก สำหรับตัวชี้วัด**สัดส่วนหนี้สาธารณะต่อ GDP** มีคะแนนลดลงจากคะแนน 68.15 ในปี 2564 มาอยู่ที่คะแนน 66.98 อย่างไรก็ตาม ตัวชี้วัด**อัตราการเติบโตของผลผลิตมวลรวมภายในประเทศต่อประชากร**ปรับตัวเพิ่มขึ้นจากระดับเร่งแก้ไขที่คะแนน 57.66 ในปี 2564 มาอยู่ในระดับปานกลางที่คะแนน 73.07 ตามการขยายตัวทางเศรษฐกิจที่เพิ่มขึ้นของประเทศ

ตลอดช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 พบว่า องค์ประกอบย่อยเศรษฐกิจเข้มแข็งและมีประสิทธิภาพมีการปรับตัวขึ้นลงและผันผวนตามวิกฤตเศรษฐกิจที่เกิดขึ้น โดยในปี 2563 มีคะแนนองค์ประกอบย่อยดังกล่าวต่ำที่สุด เนื่องจากผลของสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และคะแนนกลับมาปรับตัวขึ้นในปี 2564 เมื่อสถานการณ์ดังกล่าวคลี่คลายลง อย่างไรก็ตาม ในปี 2565 คะแนนองค์ประกอบย่อยกลับมาปรับตัวลดลงอีกครั้ง ซึ่งเป็นเหตุจากการเปลี่ยนแปลงจากปัจจัยต่างๆ ภายในประเทศ อาทิ ภาคการผลิต โดยเฉพาะโครงสร้างเศรษฐกิจที่ต้องมีการปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป สถานการณ์ทางเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วจนปรับตัวไม่ทัน รวมถึงความกังวลจากสถานการณ์การเมือง รวมทั้งสถานการณ์ภายนอกประเทศ อาทิ สงครามการเมืองและสงครามการค้าระหว่างประเทศ พหุลักษณะทางสังคม วัฒนธรรมที่เข้ามามีผลต่อคนในประเทศอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ซึ่งจะส่งต่อราคาสินค้าและบริการที่เพิ่มขึ้น ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ส่งผลให้ค่าใช้จ่ายของครัวเรือนเพิ่มสูงขึ้น และอาจก่อให้เกิดปัญหาด้านการเงินแก่กลุ่มครัวเรือนเปราะบางหรือครัวเรือนที่ยากจนได้

แผนภาพที่ 34 คะแนนตัวชี้วัดสัดส่วนหนี้สาธารณะ ต่อ GDP
และคะแนนตัวชี้วัดสัดส่วนหนี้ครัวเรือนต่อ GDP

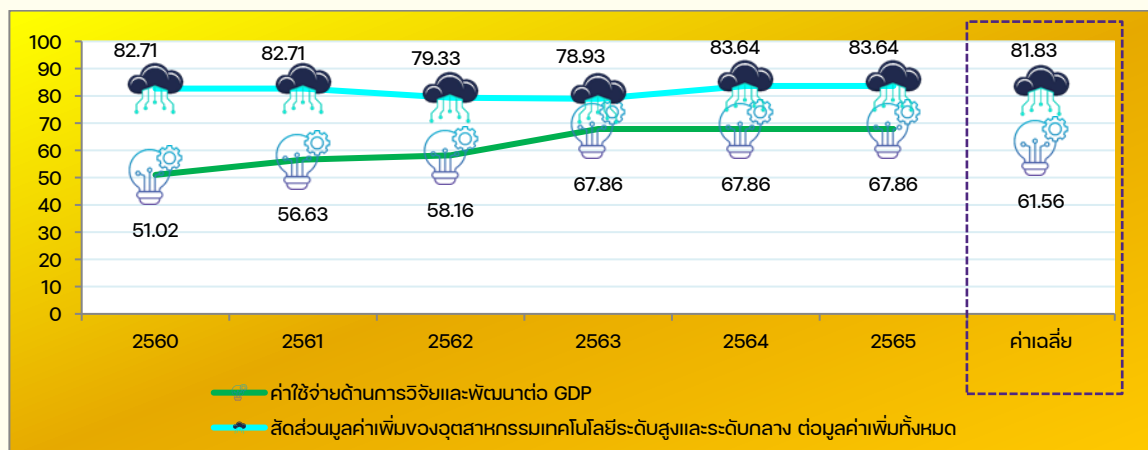

ที่มา : ประมวลผลโดยกองวิจัยเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา สศช.

ในช่วงแผนการพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 จะพบว่า ตัวชี้วัดสัดส่วนหนี้ครัวเรือนต่อ GDP และสัดส่วนหนี้สาธารณะต่อ GDP มีคะแนนลดลงอย่างต่อเนื่อง โดยตัวชี้วัด**สัดส่วนหนี้ครัวเรือนต่อ GDP** มีระดับการพัฒนาระดับปานกลางในช่วงต้นแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 (ปี 2560) และได้มีการปรับตัวลดลง โดยเฉพาะในช่วงปี 2563 - 2565 ภายใต้สถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 สะท้อนถึงภาระค่าใช้จ่ายที่ครัวเรือนต้องแบกรับภายใต้วิกฤติที่เกิดขึ้น และ ณ สิ้นแผนฯ ในปี 2565 พบว่า ตัวชี้วัดสัดส่วนหนี้ครัวเรือนต่อ GDP มีคะแนนลดลงมาอยู่ที่ระดับต้องปรับปรุง ดังนั้น ภาครัฐจึงควรกำหนดมาตรการช่วยผ่อนผันภาระหนี้ให้แก่ครัวเรือน เพื่อป้องกันผลกระทบจากหนี้ครัวเรือนที่มีทิศทางขยายตัวขึ้น และส่วนใหญ่เป็นหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ของครัวเรือน สำหรับการใช้จ่ายภาครัฐที่สะท้อนผ่านตัวชี้วัด**สัดส่วนหนี้สาธารณะต่อ GDP** มีคะแนนลดลงจากช่วงต้นแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 โดยปรับลดลงจากระดับปานกลางมาอยู่ที่ระดับต้องปรับปรุงเช่นเดียวกัน ทั้งนี้ สัดส่วนหนี้สาธารณะที่เพิ่มขึ้น ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการกู้เงินภายใต้พระราชกำหนดให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินเพื่อแก้ไขปัญหา เยียวยา และฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 อย่างไรก็ตาม โครงการภายใต้การใช้

จ่ายภาครัฐที่เกิดขึ้น เป็นการใช้จ่ายเพื่อจัดหาวัคซีนและเวชภัณฑ์ทางการแพทย์เพื่อรองรับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 รวมถึงการกระตุ้นเศรษฐกิจในระยะสั้น นำไปสู่การบรรเทาภาระค่าใช้จ่ายของประชาชน ซึ่งส่งผลต่อการฟื้นตัวของระบบเศรษฐกิจโดยรวม

แผนภาพที่ 35 คะแนนค่าใช้จ่ายด้านการวิจัยและพัฒนาต่อ GDP และคะแนนสัดส่วนมูลค่าเพิ่มของอุตสาหกรรมเทคโนโลยีระดับสูงและระดับกลาง ต่อมูลค่าเพิ่มทั้งหมด

ที่มา : ประมวลผลโดยกองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา สศช.

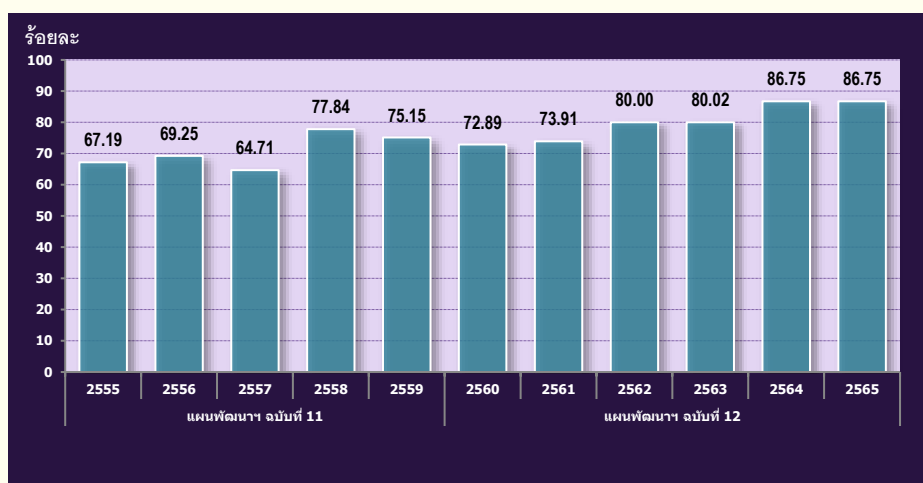
สำหรับการพัฒนาในอนาคต พบว่า แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 มุ่งเน้นการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมเข้ามาใช้ในทั้งภาคการเกษตร การผลิต การบริการ การเงิน การอำนวยความสะดวกในชีวิตประจำวัน รวมทั้งการพัฒนาเมืองให้รองรับการต่อยอดการพัฒนาในด้านต่างๆ ในอนาคต ซึ่งในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 พบว่า **คะแนนเฉลี่ยของสัดส่วนมูลค่าเพิ่มของอุตสาหกรรมเทคโนโลยีระดับสูงและระดับกลางต่อมูลค่าเพิ่มทั้งหมด** อยู่ในระดับที่คะแนน 81.83 สะท้อนถึงการสร้างมูลค่าของสินค้าและบริการด้านเทคโนโลยีที่ปรับตัวเพิ่มขึ้น การนำเทคโนโลยีต่างๆ มาใช้ โดยเฉพาะด้านการเงิน เช่น การจ่ายเงินผ่านมือถือ (Mobile Payment) ระบบโครงข่ายในการเก็บบัญชีธุรกรรมออนไลน์ (Blockchain) เป็นต้น ซึ่งเป็นการยกระดับการทำการธุรกรรมต่าง ๆ ให้ประชาชนได้รับความสะดวกและรวดเร็วขึ้น สำหรับตัวชี้วัด**ค่าใช้จ่ายด้านการวิจัยและพัฒนาต่อ GDP** มีคะแนนเฉลี่ยในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 อยู่ในระดับต้องปรับปรุง ซึ่งอาจเป็นอุปสรรคต่อการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศให้บรรลุเป้าหมาย เนื่องจากการขาดองค์ความรู้และการสร้างนวัตกรรมใหม่ให้ตอบโจทย์และทันต่อการพัฒนาประเทศตามแผนที่กำหนดไว้

ภาพรวมขององค์ประกอบเศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรมในปี 2565 อยู่ในระดับปานกลาง โดยตัวชี้วัดหลักที่ส่งผลให้มีคะแนนในระดับดี ได้แก่ ความเข้มแข็งของการใช้พลังงาน และ สัดส่วนช่องว่างการออมการลงทุน ต่อ GDP **ส่วนตัวชี้วัดที่ต้องเฝ้าระวัง** ได้แก่ สัดส่วนหนี้ครัวเรือนต่อ GDP และค่าใช้จ่ายด้านการวิจัยและพัฒนาต่อ GDP เนื่องจากอาจจะส่งผลกระทบในวงกว้างทั้งโครงสร้างของรายจ่ายครัวเรือนและการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศในอนาคต

คนไทยเข้าถึงโอกาสทางเศรษฐกิจได้ดี

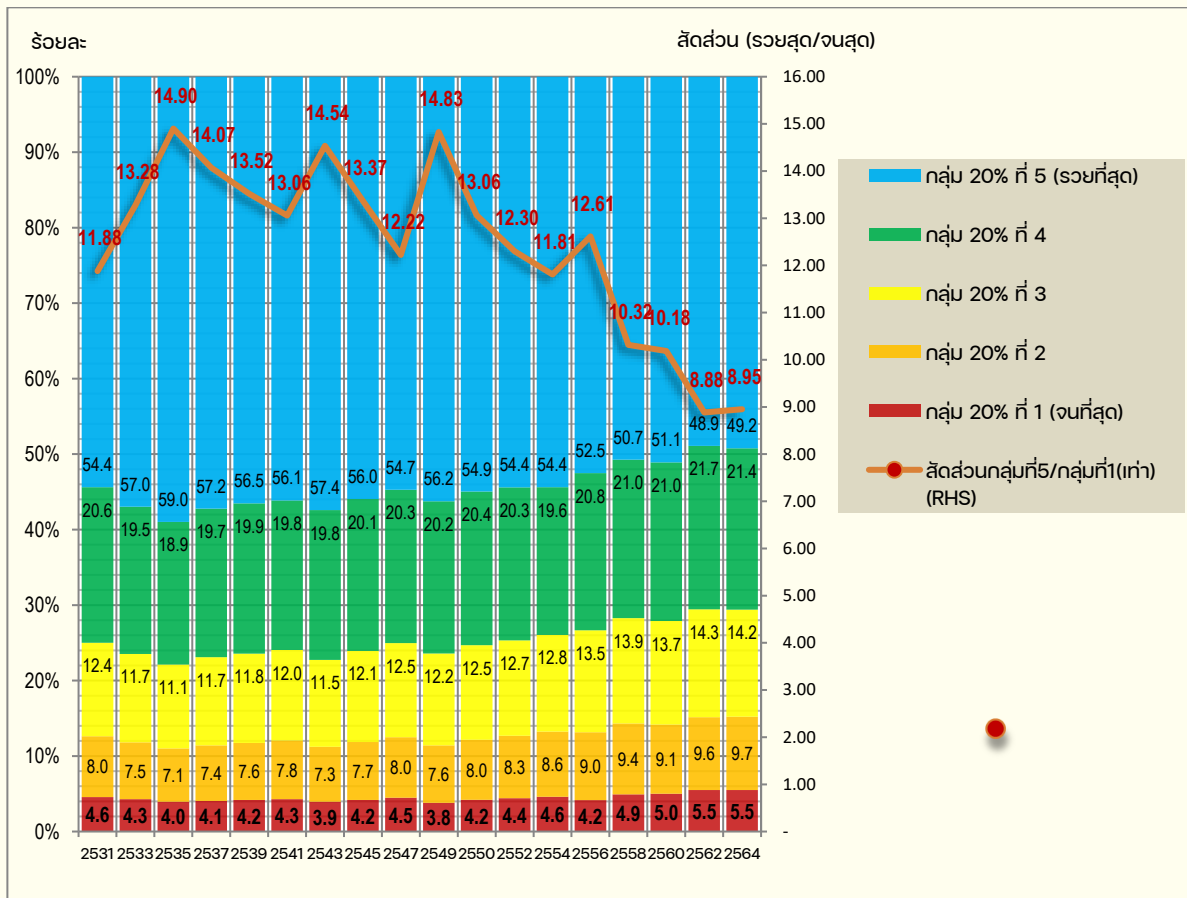
องค์ประกอบเศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม นอกจากจะแสดงถึงการมีคุณภาพชีวิต ความเป็นอยู่ของ คนและสังคม ตลอดจนสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจแล้ว ยังสะท้อนถึงการได้รับโอกาสเข้าถึงทรัพยากรต่าง ๆ อีกด้วย โดย**องค์ประกอบย่อยความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจ**ในปี 2565 มีคะแนน 86.75 และมีการพัฒนาอยู่ใน ระดับดี เมื่อพิจารณาการกระจายระหว่างกลุ่มรายได้ของประชาชน พบว่า อยู่ในเกณฑ์ดีมาก รวมถึงโอกาสทาง เศรษฐกิจที่เคยกระจุกตัวในเขตเมืองมีการกระจายลงไปในแต่ภูมิภาคของประเทศในระดับดีมาก สะท้อนถึง การกระจายรายได้ โอกาสและความมั่งคั่งไปสู่ประชาชนทั่วไปมากขึ้น

แผนภาพที่ 36 องค์ประกอบย่อยความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจ

ที่มา : กองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา สศช.

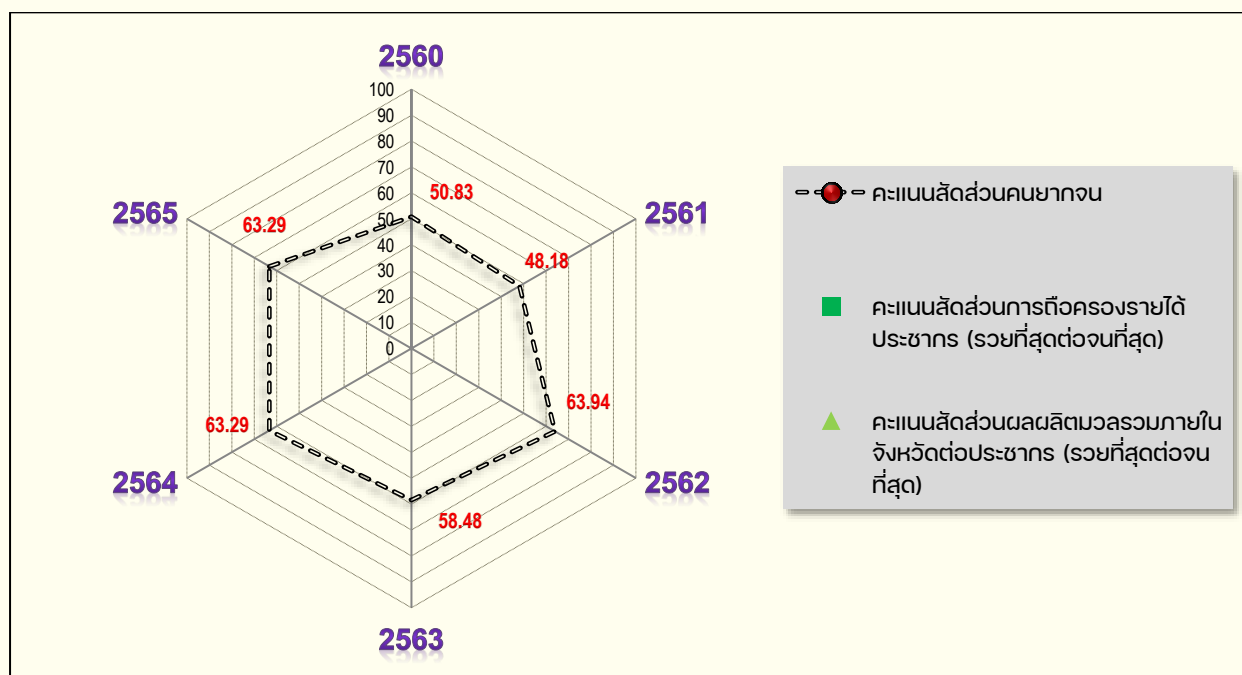
แผนภาพที่ 37 สัดส่วนรายได้ของประชากร จำแนกตามกลุ่มประชากรตามระดับรายได้ (Quintile by income) ปี 2531 - 2564 (ข้อมูลปีเว้นปี)

ที่มา : สัดส่วนรายได้ของประชากร จำแนกตามกลุ่มประชากรตามระดับรายได้ (Quintile by income) ปี 2531 - 2564, กองพัฒนาข้อมูลและตัวชี้วัดสังคม สศช.

องค์ประกอบความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับดีที่ 80.05 โดยตัวชี้วัดสัดส่วนการถือครองรายได้ของประชากรร้อยละ 20 ที่รวยที่สุด ต่อ ประชากรร้อยละ 20 ที่จนที่สุดมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับดีมากที่คะแนน 96.20 อีกทั้งการกระจายรายได้ไปสู่ภูมิภาคหรือจังหวัดมีแนวโน้มดีขึ้น โดยตัวชี้วัดสัดส่วนผลผลิตมวลรวมภายในจังหวัดต่อประชากร (GPP per capita) ของจังหวัดร้อยละ 20 ที่รวยที่สุด ต่อ GPP per capita ของจังหวัดร้อยละ 20 ที่จนที่สุด มีคะแนนเฉลี่ยในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 อยู่ในระดับดีที่คะแนน 85.96 ซึ่งอยู่ในระดับดี ส่งผลให้ภาพรวมการกระจายรายได้ไปสู่ภูมิภาคมีทิศทางที่ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม ตัวชี้วัดสัดส่วนคนยากจนมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับต้องเร่งแก้ไขที่คะแนน 58.00 ซึ่งหากยังไม่ได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วนอาจจะส่งผลกระทบต่อพัฒนาประเทศในอนาคต

แผนภาพที่ 38 คะแนนตัวชี้วัดองค์ประกอบย่อยความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจ
ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12

ที่มา : กองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา สศช.

3.3

สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล

แผนภาพที่ 39 องค์ประกอบย่อยของสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล

สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล

3 องค์ประกอบย่อย

สิ่งแวดล้อมมีคุณภาพดี

ระบบนิเวศที่สมดุล

เศรษฐกิจสีเขียว

ที่มา : กองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา สศช.

การอาศัยอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดีและมีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับคน เนื่องจากจะส่งผลกระทบต่อความอยู่เย็นเป็นสุขของคนโดยตรง โดยเฉพาะในด้านสุขภาพและด้านเศรษฐกิจ โดยในปี 2565 สถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 คลี่คลายลง ผู้คนลดความกังวลจากการติดเชื้อ และกลับมาดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างเต็มที่ อย่างไรก็ตาม สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุลมีแนวโน้มที่ดีขึ้น โดยสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุลของสังคมไทยมีคะแนนเพิ่มขึ้นจาก 76.69 ในปี 2564 เป็น 77.89 ในปี 2565 แต่ยังคงอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากระบบนิเวศมีความสมดุลมากขึ้นและอยู่ในระดับดีมาก สิ่งแวดล้อมมีคุณภาพดีขึ้นแต่ยังอยู่ในระดับปานกลาง และเศรษฐกิจสีเขียวมีแนวโน้มดีขึ้นแต่ยังอยู่ในระดับต้องปรับปรุง

ตารางที่ 8 คะแนนองค์ประกอบหลักสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล ปี 2555 - 2563

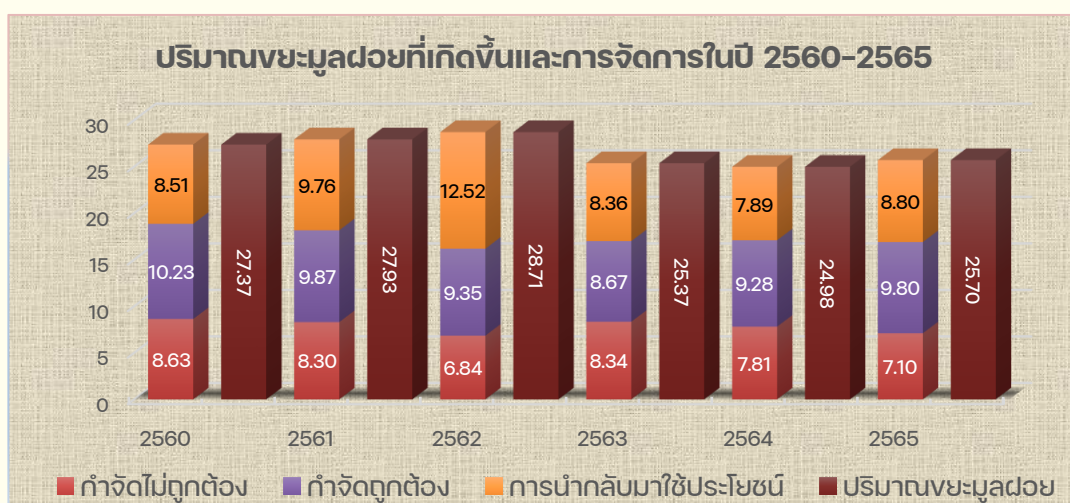
องค์ประกอบย่อย	แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11					แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12					
	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561	2562	2563	2564	2565
ภาพรวมสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล	60.30	62.17	65.31	68.98	67.34	63.81	73.47	70.57	72.21	76.69	77.89
สิ่งแวดล้อมมีคุณภาพดี	61.66	64.98	66.72	69.05	72.77	74.29	83.50	71.98	77.25	78.13	79.09
ระบบนิเวศที่สมดุล	69.32	70.43	73.26	78.26	70.80	64.22	66.30	69.68	70.88	92.75	93.61
เศรษฐกิจสีเขียว	51.30	52.52	56.98	60.75	59.26	54.44	71.64	70.06	68.77	62.24	63.83

ที่มา : กองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา สศช.

คุณภาพสิ่งแวดล้อมดีขึ้น

ในปี 2565 ผู้คนได้รับประโยชน์จากสภาพแวดล้อมที่ดีขึ้น ทั้งการจัดการขยะที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมากขึ้น และแหล่งน้ำที่มีคุณภาพดีขึ้น ทำให้สภาพความเป็นอยู่ของผู้อยู่อาศัยดีขึ้น ส่งผลให้คุณภาพสิ่งแวดล้อมมีคะแนนเพิ่มขึ้นเล็กน้อยจาก 78.13 ในปี 2564 เป็น 79.09 ในปี 2565 แต่ยังคงอยู่ในระดับปานกลาง สำหรับตัวชี้วัด **สัดส่วนขยะมูลฝอยชุมชนที่ถูกกำจัดอย่างถูกต้องหรือนำไปใช้ประโยชน์**¹ มีคะแนนเพิ่มขึ้นเล็กน้อย จากร้อยละ 66.73 ในปี 2564 เป็นร้อยละ 67.64 ในปี 2565 เนื่องจากปริมาณขยะที่นำไปใช้ประโยชน์เพิ่มขึ้นจาก 7.89 ล้านตันในปี 2564 เป็น 8.80 ล้านตันในปี 2565 ขยะที่ถูกกำจัดในแบบที่ถูกต้องด้วยวิธีการวิชาการเพิ่มขึ้นจาก 9.28 ล้านตันในปี 2564 เป็น 9.80 ล้านตันในปี 2565 โดยแบ่งออกเป็น การกำจัดด้วยวิธีฝังกลบอย่างถูกหลักสุขาภิบาล การฝังกลบแบบกึ่งใช้อากาศ เตาเผาผลิตพลังงาน เตาเผาระบบบำบัดมลพิษอากาศ การหมักทำปุ๋ย เป็นต้น ในขณะที่ปริมาณขยะที่ไม่ถูกจัดการอย่างเหมาะสมลดลงจาก 7.81 ล้านตันในปี 2564 เป็น 7.10 ล้านตันในปี 2565 อย่างไรก็ตาม ปริมาณขยะโดยรวมในปี 2565 เพิ่มขึ้นจาก 24.98 ล้านตันในปี 2564 เป็น 25.70 ล้านตัน ในปี 2565 ซึ่งภาคที่มีปริมาณขยะมูลฝอยสูงสุด ได้แก่ ภาคกลาง ที่มีปริมาณขยะ 16,882 ตัน/วัน และภาคที่มีปริมาณขยะน้อยที่สุดคือภาคตะวันออก ที่มีปริมาณขยะ 3,294 ตัน/วัน ในขณะที่อัตราการเกิดขยะเพิ่มขึ้นเล็กน้อยจาก 1.03 ในปี 2564 เป็น 1.07 กิโลกรัมต่อคนต่อวันในปี 2565 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 3.88

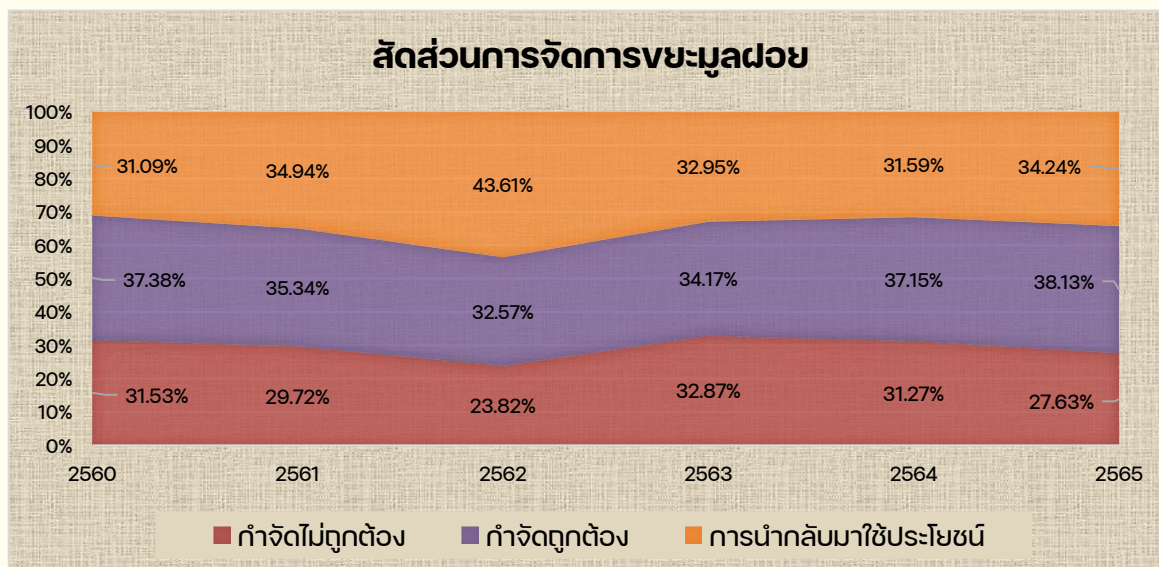
แผนภาพที่ 40 ปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้น การนำกลับนำไปใช้ประโยชน์ และการกำจัดถูกต้องและไม่ถูกต้อง (ล้านตัน)

หมายเหตุ: *กรมควบคุมมลพิษทำการปรับปรุงข้อมูลปี พ.ศ. 2560-2564 ให้ระบบกำจัดขยะมูลฝอยแบบการกองที่มีการควบคุมเป็นการกำจัดไม่ถูกต้อง1/ สัดส่วนขยะมูลฝอยชุมชนที่ถูกกำจัดอย่างถูกต้องหรือนำไปใช้ประโยชน์ มีการถ่วงน้ำหนักด้วยอัตราการเกิดขยะ

ที่มา : กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

แผนภาพที่ 41 สัดส่วนการนำขยะมูลฝอยกลับไปใช้ประโยชน์ การกำจัดถูกต้องและไม่ถูกต้อง
ปี 2560 - 2565

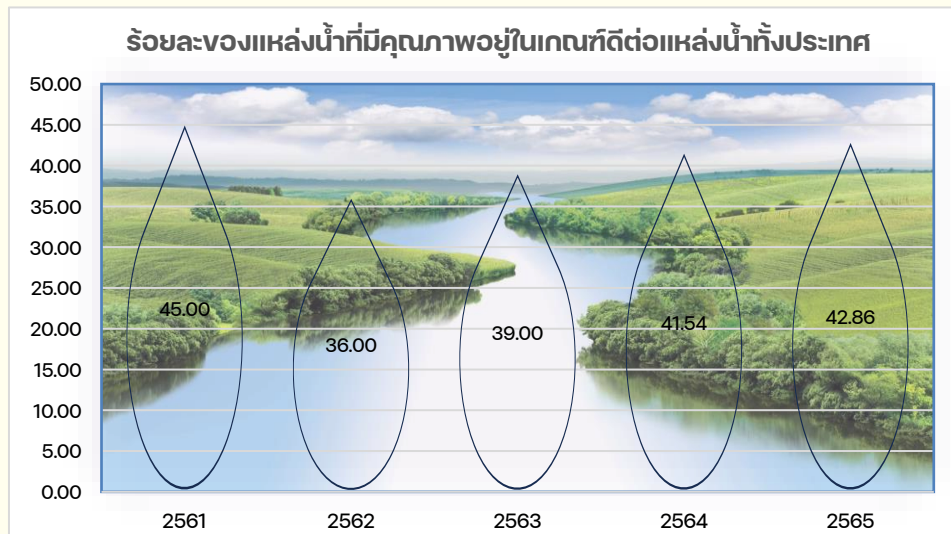

ที่มา : กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

การบริหารจัดการขยะมูลฝอยในประเทศ ดำเนินการภายใต้แผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ (พ.ศ. 2559 - 2564) ซึ่งเป็นผลมาจากการกำหนดให้ขยะมูลฝอยเป็นวาระแห่งชาติตั้งแต่ปี 2557 โดยมีกระทรวงมหาดไทยเป็นหน่วยงานเจ้าภาพหลัก มาตรการที่ใช้เพื่อลดปริมาณขยะอันตราย ได้แก่ โครงการถังขยะเปียกลดโลกร้อนในทุกจังหวัด การประกวดจังหวัดสะอาดเพื่อกระตุ้นหน่วยงานของจังหวัดทั้งในระดับตำบลและอำเภอให้รวมกลุ่มเพื่อดำเนินการจัดการขยะมูลฝอยอย่างเป็นระบบและยั่งยืน และการเร่งรัดการรวมกลุ่มพื้นที่และโครงการกำจัดขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มอบให้ภาคเอกชนดำเนินการหรือร่วมดำเนินการกำจัดขยะมูลฝอย เพื่อลดจำนวนสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยที่ไม่ถูกต้อง และเพื่อการจัดขยะมูลฝอยที่ยั่งยืน อย่างไรก็ตาม กลยุทธ์และมาตรการเหล่านี้จำเป็นต้องมีการปรับปรุงและปรับให้เข้ากับสภาวะที่เปลี่ยนแปลงของประชากรและสิ่งแวดล้อม และต้องมีการมองหาวิธีที่ใหม่ในการจัดการกับปัญหาขยะมูลฝอยโดยใช้เทคโนโลยีและวิธีที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและมีประสิทธิภาพ เพื่อให้สามารถบรรเทาปัญหาขยะมูลฝอยได้ในระยะยาว ตลอดจนการส่งเสริมและรณรงค์ให้ประชาชนมีการบริโภคที่ดี การลดการใช้และการทิ้งขยะ เพื่อลดปริมาณขยะที่เกิดขึ้นและการนำขยะมูลฝอยมาใช้ประโยชน์ด้วยวิธีการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

ในด้านคุณภาพน้ำ ตัวชี้วัด**ร้อยละของแหล่งน้ำที่มีคุณภาพอยู่ในเกณฑ์ดี**พบว่า มีคะแนนเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 41.54 ในปี 2564 เป็นร้อยละ 42.86 ในปี 2565 โดยมีการสำรวจคุณภาพน้ำจาก 61 แหล่งน้ำและ 9 แหล่งน้ำนี้ มีแหล่งน้ำร้อยละ 42.86 ที่มีคุณภาพดี ร้อยละ 41.43 อยู่ในเกณฑ์พอใช้ และร้อยละ 15.71 ตกอยู่ในเกณฑ์เสื่อมโทรม โดยแม่น้ำแควน้อยเป็นแหล่งน้ำที่มีคุณภาพดีที่สุด ในขณะที่แม่น้ำเจ้าพระยาตอนล่างเป็นแหล่งน้ำที่มีคุณภาพต่ำที่สุด โดยในปี 2565 ไม่มีแหล่งน้ำที่มีคุณภาพดีมากหรือเสื่อมโทรมมาก สาเหตุหลักที่ทำให้คุณภาพน้ำเสื่อมโทรม เนื่องจากการปล่อยน้ำเสียจากการใช้งานของชุมชนและการท่องเที่ยว รวมถึงการผลิตในโรงงานอุตสาหกรรมในบางชุมชน ระบบบำบัดน้ำเสียยังไม่ได้มาตรฐาน และไม่สามารถครอบคลุมทั่วทั้งพื้นที่

แผนภาพที่ 42 ร้อยละของแหล่งน้ำที่มีคุณภาพอยู่ในเกณฑ์ดีต่อแหล่งน้ำทั่วประเทศ

ที่มา : กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Change) ทำให้ทั่วโลกรวมถึงประเทศไทยต้องเผชิญกับภัยพิบัติจากธรรมชาติที่รุนแรงขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอุทกภัยและภัยแล้งที่เพิ่มความเสี่ยงและก่อให้เกิดการสูญเสียทางเศรษฐกิจจำนวนมาก นอกจากนี้ ยังส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมและวิถีชีวิตของคนไทยอีกด้วย โดยมูลค่าความเสียหายจากภัยพิบัติทางธรรมชาติต่อจำนวนประชากรเพิ่มขึ้นจาก 12.82 บาทต่อคนในปี 2564 เป็น 15.32 บาทต่อคนในปี 2565 ซึ่งแม้จะเพิ่มขึ้นจากช่วงของการแพร่ระบาด แต่มูลค่านี้ยังต่ำกว่าค่าเฉลี่ยในทศวรรษที่ผ่านมาที่ 26.82 บาทต่อคน

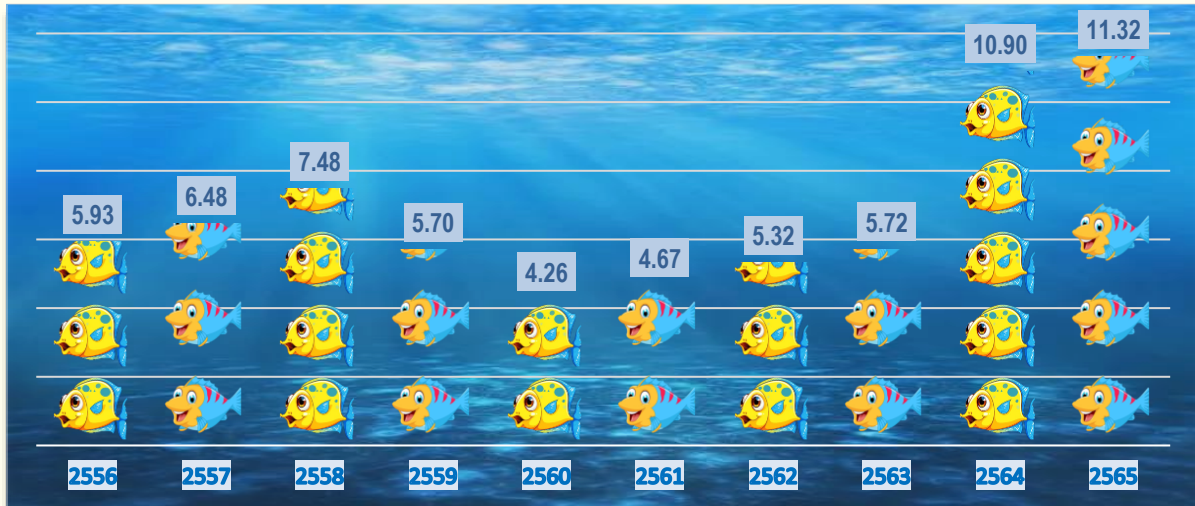
ระบบนิเวศสมดุลอยู่ในระดับดีมาก

ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 คณะในองค์ประกอบย่อยระบบนิเวศสมดุลมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นมาโดยตลอด โดยเพิ่มขึ้นจากระดับต้องปรับปรุงในปี 2560 ที่คะแนน 64.22 ไปยังระดับปานกลางในปี 2563 ที่คะแนน 70.88 และปรับตัวขึ้นเป็นระดับดีมากในปี 2564 และ 2565 ที่คะแนน 92.75 และ 93.61 ตามลำดับ ความสมดุลของระบบนิเวศมีความสำคัญในการรักษาคุณภาพของสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน ทำให้คนสามารถเข้าถึงสิ่งแวดล้อมที่มีสภาพดี มีสุขภาพดี และมีความสุข ซึ่งสะท้อนได้จากปริมาณสัตว์น้ำเศรษฐกิจ (เฉพาะปลาหน้าดิน) ซึ่งวัดจากการจับสัตว์น้ำต่อหน่วยเวลา (CPUE) ในอ่าวไทย³ โดยในปี 2565 มีปริมาณ 11.32 กิโลกรัม/ชั่วโมง ซึ่งสูงขึ้นเล็กน้อยจากปี 2564 ที่ 10.90 กิโลกรัม/ชั่วโมง หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 3.87 แสดงถึงความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรทะเลที่เพิ่มขึ้น ซึ่งมีผลต่อความสุขและความอุดมสมบูรณ์ของชีวิตคน และเป็นไปตามเป้าหมายในการรักษาและฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ โดยการปกป้องทรัพยากรทะเลและป้องกันการกัดเซาะ

³ ปริมาณการจับสัตว์น้ำต่อหน่วยการลงแรงประมง (CPUE) ในพื้นที่อ่าวไทย วัดโดยวิธีสำรวจด้วยการใช้เครื่องมืออวนลากแผ่นตะเภา ขนาดตา อวน ก้นถุง 4.0 ซม. ทำการลากอวน 1 ชั่วโมง ทั้ง 9 เขตสำรวจในฝั่งอ่าวไทย และทำการสำรวจในช่วง มกราคม - กรกฎาคม ของทุกปี

ตลิ่งและชายฝั่ง ภายใต้แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ที่มุ่งเน้นที่จะส่งเสริมการเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาอย่างยั่งยืน

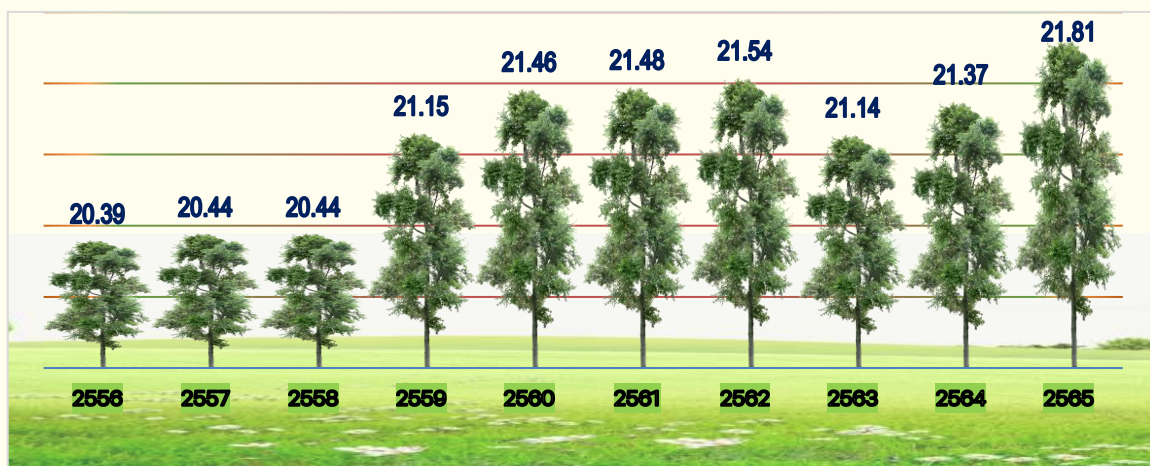
แผนภาพที่ 43 ปริมาณสัตว์น้ำเศรษฐกิจ (เฉพาะปลาหน้าดิน) (หน่วย: กิโลกรัมต่อชั่วโมง)

ที่มา : รายงานประจำปี 2565, กองวิจัยและพัฒนาประมงทะเล กรมประมง

ในด้านพื้นที่สีเขียว ซึ่งสะท้อนจากตัวชี้วัดร้อยละของพื้นที่ป่าอนุรักษ์ต่อพื้นที่ทั้งประเทศ ซึ่งเป็นปัจจัยหลักในการรักษาสภาพอากาศที่ดีและมีผลโดยตรงต่อสุขภาพของประชาชนไทย มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเล็กน้อย จากร้อยละ 21.37 ในปี 2564 เป็นร้อยละ 21.81 ในปี 2565 โดยพื้นที่ที่อยู่ในการดูแลของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ได้แก่ อุทยานแห่งชาติ วนอุทยาน เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าและเขตห้ามล่าสัตว์ป่า ซึ่งมีพื้นที่เพิ่มขึ้นจาก 68,541,717.78 ไร่ (382 แห่ง) ในปี 2564 เป็น 69,930,910.31 ไร่ (370 แห่ง) ในปี 2565

แผนภาพที่ 44 ร้อยละของพื้นที่ป่าอนุรักษ์ต่อพื้นที่ประเทศ

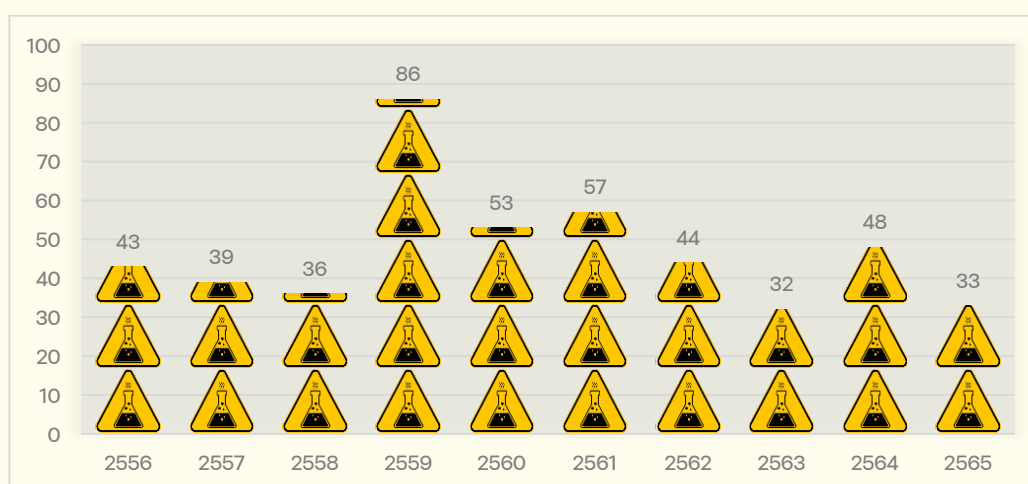
ที่มา : รายงานประจำปี 2565, กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

เศรษฐกิจสีเขียวยังอยู่ในระดับต้องปรับปรุง

องค์ประกอบย่อยเศรษฐกิจสีเขียวมีคะแนนเพิ่มขึ้น จาก 62.24 ในปี 2564 เป็น 63.83 ในปี 2565 และยังอยู่ในระดับต้องปรับปรุง ทั้งนี้เศรษฐกิจสีเขียวซึ่งเป็นตัวแทนของการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่ส่งผลให้คนสามารถทำกิจกรรมในระบบเศรษฐกิจโดยไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม โดยพิจารณาจาก **การนำเข้าวัตถุดิบตราขายทางการเกษตร** ในปี 2565 มีปริมาณทั้งสิ้น 113.67 ล้านกิโลกรัม คิดเป็นมูลค่า 24,021.83 ล้านบาท ลดลงจากปี 2564 ที่ 136.10 ล้านกิโลกรัม คิดเป็นมูลค่า 25,263.51 ล้านบาท ทั้งนี้ การนำเข้าวัตถุดิบตราขายจำนวนสูงสุด แบ่งตามประเภทได้แก่ สารกำจัดวัชพืช (Herbicide) ปริมาณ 72.47 ล้านกิโลกรัม สารกำจัดแมลง (Insecticide) 18.83 ล้านกิโลกรัม และสารป้องกันกำจัดโรคพืช (Fungicide) 18.12 ล้านกิโลกรัม

อุบัติเหตุฉุกเฉินจากสารเคมี ซึ่งเป็นอุบัติเหตุร้ายแรงที่ส่งผลกระทบต่อทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมมากกว่าอุบัติเหตุทั่วไป ทำให้มีผลโดยตรงต่อความยั่งยืนเป็นสูงของคนในสังคม โดยอุบัติเหตุจากสารเคมีมีแนวโน้มลดลงมาโดยตลอดในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 โดยในปี 2565 มีปริมาณอุบัติเหตุฉุกเฉินจากสารเคมีจำนวน 33 ครั้ง ลดลงจากปี 2564 ที่มีจำนวน 48 ครั้ง

แผนภาพที่ 45 ปริมาณอุบัติเหตุฉุกเฉินจากสารเคมี

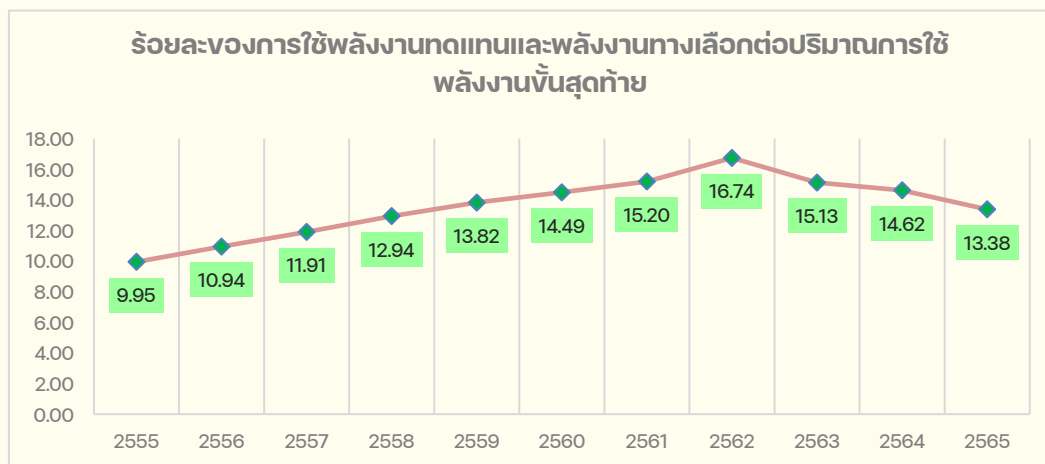

ที่มา : กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ร้อยละของการใช้พลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือกต่อปริมาณการใช้พลังงานขั้นสุดท้าย มีแนวโน้มลดลง จากร้อยละ 14.62 ในปี 2564 เป็นร้อยละ 13.38 ในปี 2565 ทั้งนี้ ในปี 2565 ประเทศไทยมีการใช้พลังงานทดแทน 11,260 พันตันเทียบเท่าน้ำมันดิบ เพิ่มขึ้นจากช่วงเดียวกันของปีก่อนร้อยละ 6.96 ในขณะที่การใช้พลังงานขั้นสุดท้ายเพิ่มขึ้นจากปี 2564 ถึงร้อยละ 16.7 จาก 72,161 เป็น 84,178 พันตันเทียบเท่าน้ำมันดิบในปี 2565 ส่วนหนึ่งมาจากการใช้น้ำมันสำเร็จรูปมากขึ้นถึงร้อยละ 15.1 จากปีก่อนหน้า ซึ่งเป็นพลังงานประเภทที่ใช้มากที่สุดถึงร้อยละ 47.97 จากพลังงานทั้งหมด เนื่องจากนักท่องเที่ยวต่างชาติได้เข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ประกอบกับคนไทยเดินทางข้ามจังหวัดเพื่อท่องเที่ยวมาก

ขึ้น โดยเฉพาะช่วงวันหยุดเทศกาลต่าง ๆ ส่งผลให้การใช้น้ำมันอากาศยานเชิงพาณิชย์ในปี 2565 มีปริมาณสูงถึง 8.95 ล้านลิตรต่อวันโดยเฉลี่ย เพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 91.6 จากปี 2564

แผนภาพที่ 46 ร้อยละของการใช้พลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือก
ต่อปริมาณการใช้พลังงานขั้นสุดท้าย

ที่มา : กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน กระทรวงพลังงาน

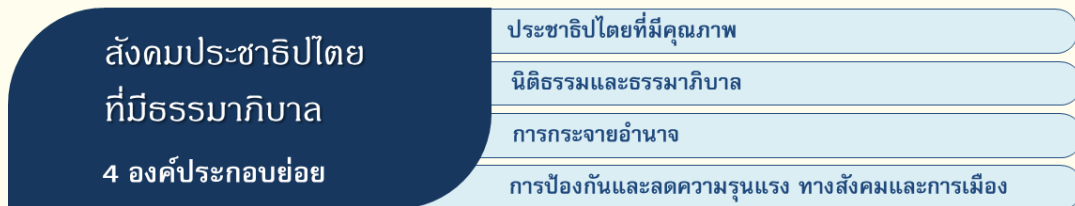
ในขณะที่สัดส่วนการใช้พลังงานต่อผลิตภัณฑ์มวลรวม (Energy Intensity) เพิ่มขึ้นเป็นครั้งแรกในรอบทศวรรษ โดยในปี 2565 ดัชนีชี้วัดประสิทธิภาพการใช้พลังงานมีค่า 7.88 พันตันเทียบเท่าน้ำมันดิบต่อพันล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปีก่อนถึงร้อยละ 13.70 อย่างไรก็ตาม เป้าหมายของแผนอนุรักษ์พลังงาน 20 ปี (พ.ศ. 2554 - 2573) และแผนอนุรักษ์พลังงาน พ.ศ. 2561 - 2580 คือการลดความเข้มข้นของการใช้พลังงาน (Energy Intensity: EI) ลงร้อยละ 30 ภายในปี พ.ศ. 2580 เมื่อเทียบกับปีฐาน พ.ศ. 2553 หรือลดค่า EI ให้เหลือ 5.97 พันตันเทียบเท่าน้ำมันดิบต่อพันล้านบาท โดยดัชนีชี้วัดประสิทธิภาพการใช้พลังงานในปี 2565 ลดลงจากปีฐาน 2553 แล้วร้อยละ 7.73

โดยสรุป องค์ประกอบหลักสิ่งแวดลอมและระบบนิเวศสมดุลมีแนวโน้มดีขึ้นแต่ยังอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากระบบนิเวศของไทยมีความสมดุลมากขึ้นและยังคงอยู่ในระดับดีมาก ซึ่งสังเกตได้จากปริมาณการจับสัตว์น้ำต่อหน่วยการลงแรงประมง (CPUE) ในพื้นที่อ่าวไทยที่สูงขึ้นมาก และพื้นที่ป่าอนุรักษ์ที่เพิ่มขึ้น และคนไทยอาศัยอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่มีคุณภาพดีขึ้นเล็กน้อยและยังคงอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสะท้อนจากคุณภาพแหล่งน้ำที่ดีขึ้น ปริมาณขยะที่ได้รับการกำจัดอย่างถูกต้องมีปริมาณมากขึ้น รวมทั้งเศรษฐกิจสีเขียวมีแนวโน้มดีขึ้นแต่ยังคงอยู่ในระดับต้องปรับปรุง เนื่องจากการนำเข้าวัตถุดิบอันตรายทางการเกษตรลดลง และการเกิดอุบัติเหตุจากสารเคมีซึ่งก่อให้เกิดความเสียหายอย่างรุนแรงมีปริมาณลดลง อย่างไรก็ตาม การใช้พลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือกยังคงมีแนวโน้มลดลงต่อเนื่องจากปี 2563

3.4

ความเป็นประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล ของสังคมไทยมีแนวโน้มดีขึ้น

แผนภาพที่ 47 องค์ประกอบย่อยของสังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล

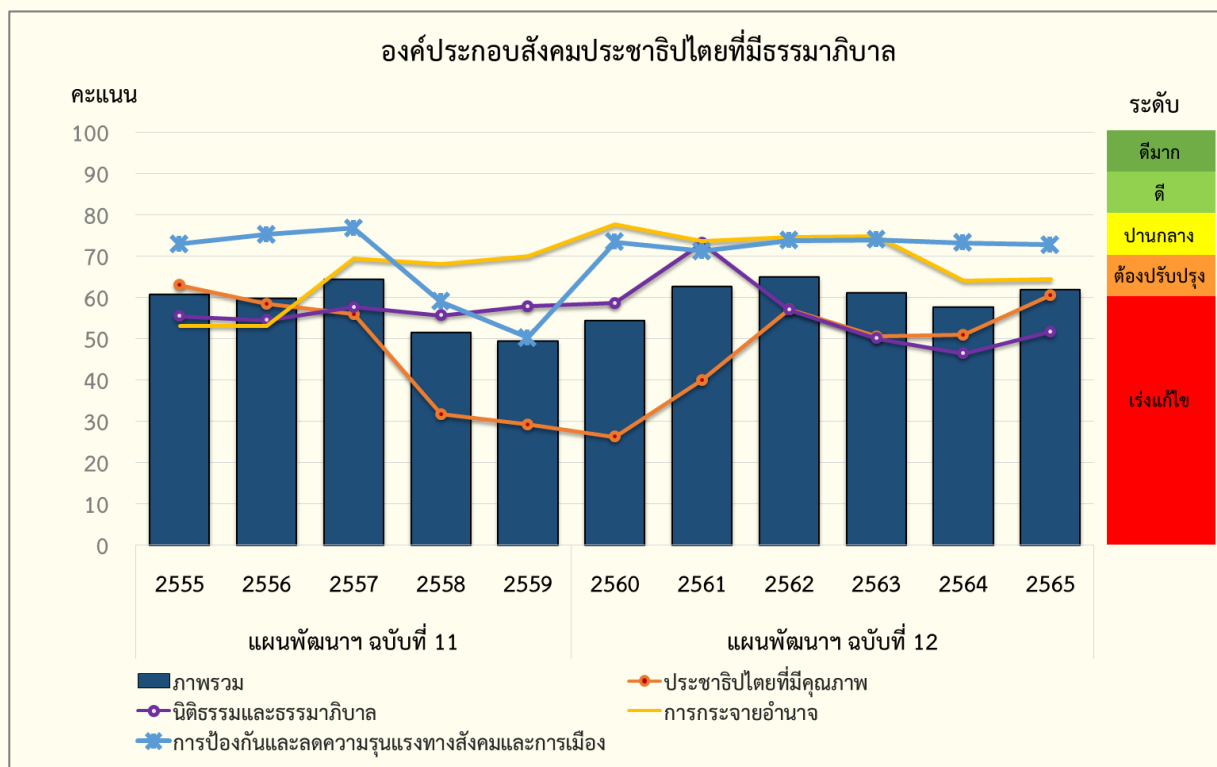
ที่มา: กองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา สศช.

ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยนอกจากจะพิจารณาในด้านสภาวะ เศรษฐกิจ หรือสิ่งแวดล้อมรอบตัวคนแล้ว ยังหมายรวมถึงการที่สังคมอยู่ภายใต้การปกครองในระบอบประชาธิปไตยที่มีคุณภาพ มีการบริหารจัดการอย่างมีนิติธรรมและธรรมาภิบาล การกระจายอำนาจในการบริหารงานของรัฐสู่ระดับท้องถิ่น และชุมชน มีการป้องกันและลดความรุนแรงทางสังคมและการเมืองที่ผู้คนมีความเห็นต่างทางความคิดได้อย่างสันติด้วยเช่นกัน โดยในปี 2565 ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยด้านสังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล ปรับตัวดีขึ้นจากระดับเร่งแก้ไข ที่คะแนน 58.93 ในปี 2564 สู่ระดับต้องปรับปรุง ที่คะแนน 61.93 ในปี 2565

เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านขององค์ประกอบสังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล พบว่า ในปี 2565 เกือบทุกองค์ประกอบย่อยมีแนวโน้มดีขึ้น อย่างไรก็ตาม ระดับการพัฒนาของแต่ละองค์ประกอบย่อยยังอยู่ในระดับเร่งแก้ไขหรือต้องปรับปรุงเท่านั้น โดย องค์ประกอบย่อยด้านประชาธิปไตยที่มีคุณภาพ มีการปรับตัวดีขึ้นสูงสุด จากคะแนน 50.99 ในปี 2564 เป็น 60.62 ในปี 2565 ซึ่งเป็นการปรับระดับจากเร่งแก้ไข สู่ระดับต้องปรับปรุง สำหรับองค์ประกอบย่อยด้านการกระจายอำนาจ เพิ่มขึ้นเล็กน้อย จากคะแนน 61.14 ในปี 2564 เป็น 64.42 ในปี 2565 โดยอยู่ในระดับต้องปรับปรุงเช่นเดียวกัน ส่วนองค์ประกอบย่อยด้านการป้องกันและลดความรุนแรงทางสังคมและการเมือง อยู่ในระดับปานกลาง แต่คะแนนมีการปรับลดลงเล็กน้อย จากคะแนน 73.21 ในปี 2564 เป็น 72.78 ในปี 2565 และแม้ว่า องค์ประกอบย่อยด้านนิติธรรมและธรรมาภิบาลจะปรับตัวดีขึ้น จากคะแนน 46.49 ในปี 2564 เป็น 51.76 คะแนน ในปี 2565 แต่ยังคงอยู่ในระดับเร่งแก้ไข

**“ปี 2565
สังคมประชาธิปไตยของ
คนไทยมีธรรมาภิบาล
พัฒนาไปในทางที่ดี”**

แผนภาพที่ 48 องค์ประกอบสังคมประชาธิปไตย (ปี 2555 - 2565)

ที่มา: กองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา สศช.

ตารางที่ 9 องค์ประกอบสังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล ปี 2555 - 2565

องค์ประกอบย่อย	แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11					แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12					
	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561	2562	2563	2564	2565
ภาพรวมองค์ประกอบสังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล	60.76	59.75	64.45	51.65	49.40	54.50	62.64	65.07	61.23	57.76	61.93
ประชาธิปไตยที่มีคุณภาพ	62.98	58.47	55.97	31.73	29.23	26.33	40.07	57.07	50.53	50.99	60.62
นิติธรรมและธรรมาภิบาล	55.49	54.58	57.77	55.75	57.91	58.64	73.25	57.06	50.18	46.49	51.76
การกระจายอำนาจ	53.45	53.12	69.49	68.22	70.08	77.85	73.67	74.60	74.89	64.14	64.42
การป้องกันและลดความรุนแรงทางสังคมและการเมือง	72.95	75.21	76.82	58.98	50.20	73.37	71.17	73.82	74.01	73.21	72.78

ที่มา: กองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา สศช.

สังคมประชาธิปไตยมีคุณภาพดีขึ้นอย่างมาก

การมีประชาธิปไตยที่มีคุณภาพนั้น เป็นหนึ่งในปัจจัยสำคัญสำหรับการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยความอยู่เย็นเป็นสุขภายใต้การปกครองที่มีธรรมาภิบาล อย่างไรก็ตาม ตลอดช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 องค์ประกอบย่อยประชาธิปไตยที่มีคุณภาพมีคะแนนอยู่ในระดับเร่งแก้ไขจนถึงปี 2564 แต่กว่าในปี 2565 มีคะแนนดีขึ้นอย่างก้าวกระโดดเป็น 60.62 จาก 50.99 ในปี 2564 ซึ่งเป็นการปรับตัวขึ้นจากระดับเร่งแก้ไขสู่ระดับต้องปรับปรุง โดยตัวชี้วัดที่ส่งผลให้คะแนนดีขึ้นมาก ได้แก่ จำนวนเรื่องร้องเรียนต่อกรรมการสิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชนด้านสิทธิพลเมือง⁴ ที่มีจำนวนลดลง จาก 52 เรื่องในปี 2564 เป็น 17 เรื่องในปี 2565 ซึ่งอาจเป็นผลจากการรณรงค์ให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิพลเมืองอย่างแพร่หลาย ทั้งในสถานศึกษา สื่อออนไลน์ รวมถึงการประกาศใช้พระราชบัญญัติที่สำคัญ 2 ฉบับ ได้แก่ พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2565 (Personal Data Protection Act: PDPA) ซึ่งมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 15 มิถุนายน 2565 โดยเป็นกฎหมายที่ช่วยคุ้มครองการนำข้อมูลส่วนบุคคลไม่ให้ใช้ในทางมิชอบหรือไม่ได้รับความยินยอมจากเจ้าของข้อมูล และพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้นุญยอม พ.ศ. 2565 ที่มีการประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 25 ตุลาคม 2565⁵ ซึ่งเป็นกฎหมายที่ช่วยคุ้มครองประชาชนจากฐานความผิดที่สำคัญ 3 ฐาน ได้แก่ การกระทำการทรมาน การกระทำการที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และการกระทำให้นุญยอม

“การละเมิดสิทธิมนุษยชน

ด้านสิทธิพลเมือง

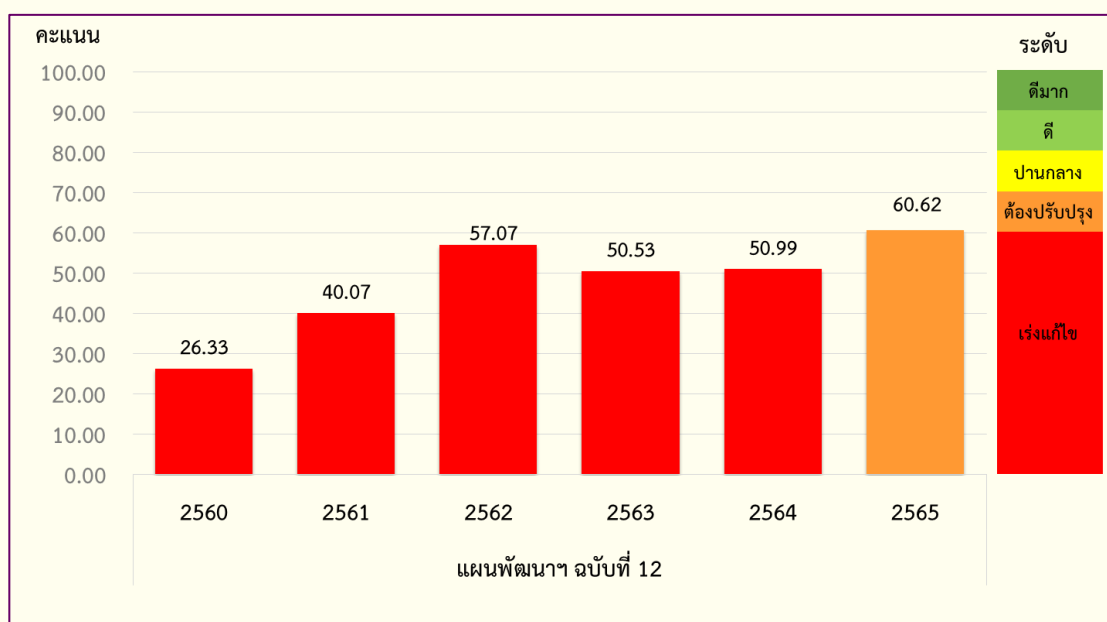
มีจำนวนลดลง”

นอกจากนี้ ตัวชี้วัดคะแนนความเป็นอิสระของสื่อมวลชนในระดับนี้เสรีภาพสื่อ (World Press Freedom) ขององค์การผู้สื่อข่าวไร้พรมแดน (Reporters Without Borders – RSF) มีแนวโน้มที่ดีขึ้น ซึ่งตัวชี้วัดนี้หากคะแนนความเป็นอิสระของสื่อมวลชนมี **คะแนนลดลง** แสดงถึง **ความเป็นอิสระที่เพิ่มขึ้น** โดยมีคะแนนจาก 54.78 ในปี 2564 เป็น 50.15 ในปี 2565 และเมื่อพิจารณาในระดับสากล พบว่า ประเทศไทยมีลำดับเสรีภาพสื่อดีขึ้นจากลำดับที่ 137 ในปี 2564 เป็น 115 ในปี 2565 และอยู่ในลำดับ 3 ของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ รองจากประเทศติมอร์-เลสเต และประเทศมาเลเซีย ซึ่งได้ลำดับที่ 17 และ 113 ตามลำดับ นอกจากนี้ ตัวชี้วัดอื่นๆ ที่แสดงถึงความเท่าเทียมทางเพศกับสังคมที่มีประชาธิปไตยที่มีคุณภาพ พบว่า ร้อยละของสมาชิกวุฒิสภาที่เป็นผู้หญิง อยู่ที่ร้อยละ 15.80 โดยคงที่มาตั้งแต่ปี 2563 ส่วนจำนวนร่างกฎหมายที่ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่น้อยกว่าหนึ่งหมื่นคนร่วมกันเข้าชื่อเสนอกฎหมาย มีจำนวนลดลงจาก 10 ฉบับในปี 2564 เป็น 6 ฉบับในปี 2565 อย่างไรก็ดี แม้ว่าหลายตัวชี้วัดของด้านสังคมประชาธิปไตยที่มีคุณภาพจะมีแนวโน้มดีขึ้น แต่คะแนนในภาพรวมยังคงอยู่ในระดับต้องปรับปรุง สะท้อนว่ายังมีประเด็นที่ต้องได้รับการแก้ไข ดังนั้น หน่วยงานภาครัฐและภาคีการพัฒนาที่เกี่ยวข้องควรเร่งหามาตรการส่งเสริมและผลักดันให้เกิดสังคมมีประชาธิปไตยที่มีคุณภาพ รวมถึงการสื่อสารทำความเข้าใจให้ทุกภาคส่วนตระหนักถึงสิทธิ เสรีภาพ และบทบาทหน้าที่ของตน เพื่อให้คนไทยทุกคนประพฤติปฏิบัติตนอย่างมีสิทธิเสรีภาพ ภายใต้กรอบกฎหมาย ซึ่งจะทำให้สังคมมีความอยู่เย็นเป็นสุขเพิ่มขึ้น

⁴ สิทธิพลเมือง (Civil Rights) ได้แก่ สิทธิในชีวิตและร่างกาย สิทธิที่จะไม่ถูกทรมาน ไม่ถูกทำร้ายร่างกาย สิทธิในการได้รับสัญชาติ สิทธิในกระบวนการยุติธรรม สิทธิในการเคลื่อนย้ายถิ่นฐาน เสรีภาพในการเชื่อถือและปฏิบัติตามความเชื่อ (สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (2558). **สิทธิของเรอ สิทธิของฉัน สิทธิของเรา**. กรุงเทพฯ: เอส.เอ็ม.เชอร์คิตีเพรส)

⁵ อย่างไรก็ดี พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้นุญยอม พ.ศ. 2565 มีผลบังคับใช้อย่างเป็นทางการในวันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2566 ยกเว้นมาตรา 22 23 24 และ 25 มีผลในวันที่ 1 ตุลาคม 2566 เป็นต้นไป (<https://www.moj.go.th/view/81365>)

แผนภาพที่ 49 คะแนนองค์ประกอบย่อยด้านประชาธิปไตยที่มีคุณภาพ ปี 2560 - 2565

ที่มา: กองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา สศช.

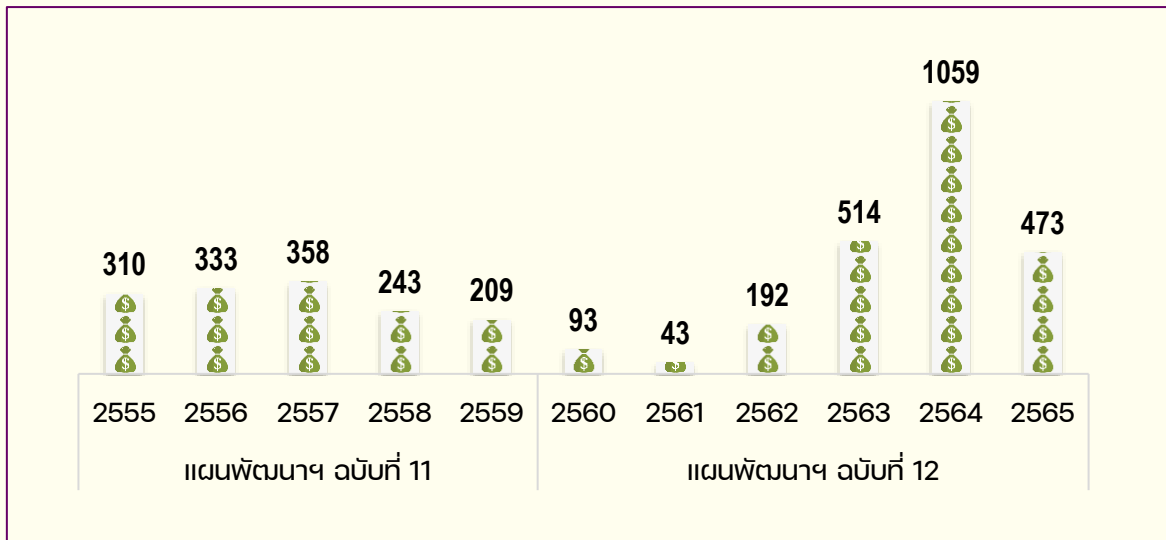
สังคมไทยมีนิติธรรมและธรรมาภิบาลพัฒนาไปในทิศทางที่ดีขึ้น

การบริหารจัดการภาครัฐด้วยธรรมาภิบาลรวมถึงการป้องกันการทุจริตประพทุติมิชอบในสังคมไทยเป็นประเด็นสำคัญในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 ยุทธศาสตร์ที่ 6 ซึ่งผลการประเมินผลกระทบบของแผนพัฒนาฯ ด้วยดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยสะท้อนให้เห็นว่า ในปี 2565 สังคมไทยมีนิติธรรมและธรรมาภิบาลที่ดีขึ้น หลังจากที่คะแนนลดลงอย่างต่อเนื่องนับตั้งแต่ปี 2562 และถึงจุดที่คะแนนต่ำที่สุดนับตั้งแต่แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 ในปี 2564 ที่คะแนน 46.49 และปรับขึ้นเป็น 51.76 ในปี 2565 แต่ยังคงอยู่ในระดับเร่งแก้ไข

แนวโน้มองค์ประกอบย่อยนิติธรรมและธรรมาภิบาลที่ดีขึ้นนี้ ส่วนหนึ่งเป็นผลจากการปราบปรามการทุจริตประพทุติมิชอบที่มีแนวโน้มดีขึ้น สะท้อนจากจำนวนเรื่องที่เกิดคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) ดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการทุจริตมีจำนวนลดลง โดยในปี 2565 มีจำนวนเรื่องที่เกิดคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชี้มูลความผิดรวม 473 เรื่อง ซึ่งลดลงกว่าครึ่งหนึ่งจากปี 2564 (1,059 เรื่อง) โดยในปี 2565 ประเภทความผิดที่มีการชี้มูลมากที่สุด ได้แก่ **ความผิดทางวินัยและอาญา** จำนวน 332 เรื่อง รองลงมา ได้แก่ ความผิดทางอาญา (106 เรื่อง) ความผิดทางวินัย (20 เรื่อง) ร่ำรวยผิดปกติ (14 เรื่อง) และความผิดทางจริยธรรม (1 เรื่อง)

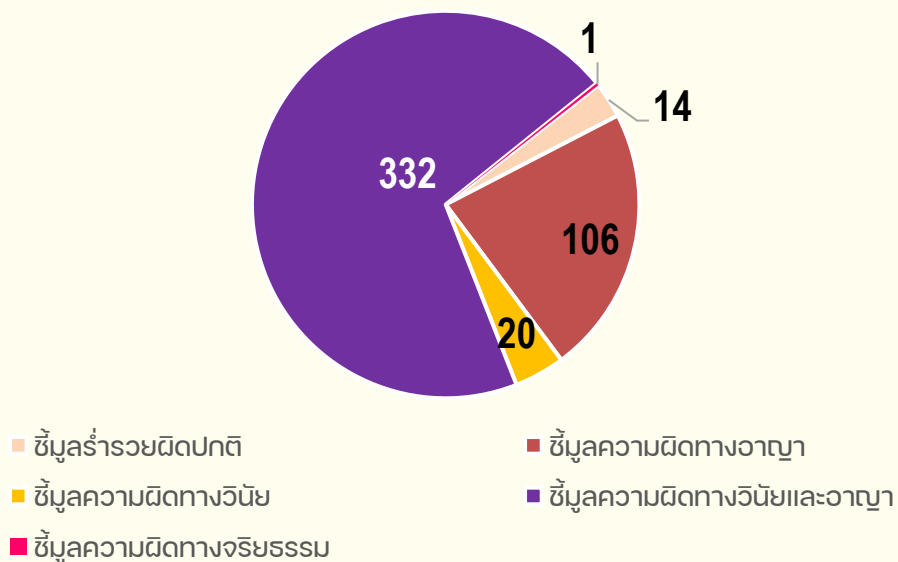
" ความอยู่เย็นเป็นสุขด้านนิติธรรมและธรรมาภิบาลดีขึ้น
จากการปราบปรามการทุจริตและการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมมีประสิทธิภาพมากขึ้น "

แผนภาพที่ 50 จำนวนเรื่องที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริง
และมีการชี้มูลความผิด

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

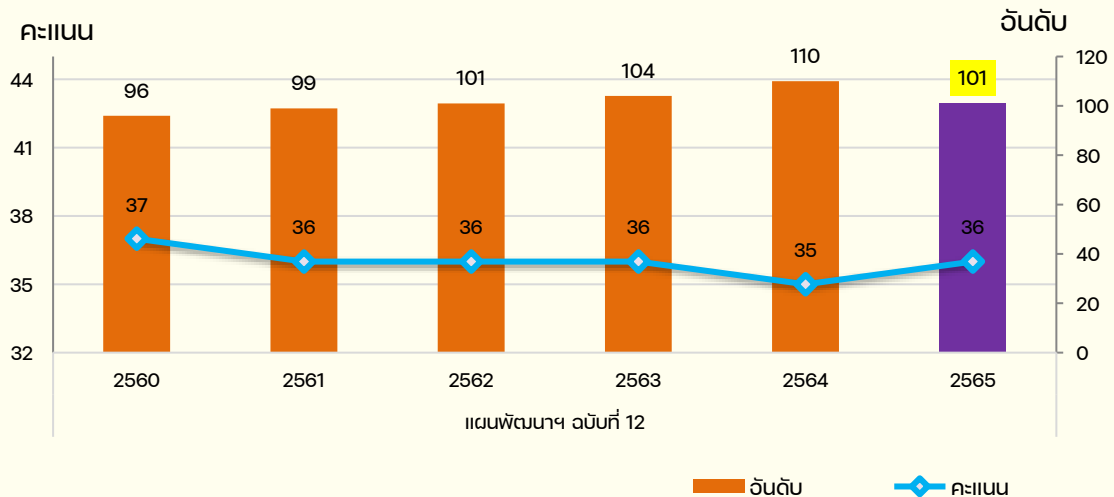
แผนภาพที่ 51 จำนวนเรื่องที่ ป.ป.ช. ชี้มูลความผิดปี 2565 จำแนกตามประเภท
ความผิด

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

นอกจากนี้ **คะแนนดัชนีภาพลักษณ์การคอร์รัปชัน (Corruption Perception Index - CPI)** ซึ่งเป็นตัวชี้วัดที่แสดงถึงการระดับการเกิดการความทุจริตในภาครัฐ มี**คะแนนเพิ่มขึ้น** จาก 35 คะแนนในปี 2564 เป็น 36 คะแนนในปี 2565 อีกทั้ง **อันดับของ CPI ของประเทศไทยปรับตัวดีขึ้น**ด้วยเช่นกัน จากอันดับที่ 110 ในปี 2564 เป็นลำดับที่ 101 ในปี 2565 จาก 180 ประเทศทั่วโลก ซึ่งเป็นการปรับอันดับที่ดีขึ้นครั้งแรกในช่วงของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 และเมื่อพิจารณาเฉพาะกลุ่มประเทศอาเซียน 11 ประเทศ พบว่า ประเทศไทยมีอันดับที่ดีขึ้น โดยปรับจากอันดับที่ 6 ในปี 2564 เป็นอันดับที่ 5 ในปี 2565 ทั้งนี้ ประเทศที่อยู่ในกลุ่ม 3 อันดับแรก ได้แก่ ประเทศสิงคโปร์ ประเทศมาเลเซีย และประเทศติมอร์-เลสเต โดยคงอันดับเช่นนี้นับตั้งแต่ปี 2563 มีคะแนน CPI ที่ 83 47 และ 42 คะแนนตามลำดับ นอกจากนี้ เป็นที่น่าสังเกตว่าหลายประเทศมีการเกิดความทุจริตในภาครัฐลดลงอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้อันดับดีขึ้นเรื่อยมา อาทิ ประเทศติมอร์-เลสเต และประเทศเวียดนามที่อันดับมีแนวโน้มดีขึ้นอย่างต่อเนื่องนับตั้งแต่ปี 2562 สะท้อนให้เห็นว่าประเทศไทยแม้การเกิดความทุจริตในภาครัฐมีแนวโน้มดีขึ้น แต่**การแก้ปัญหาคอร์รัปชันก็ยังคงเป็นประเด็นท้าทายสำหรับประเทศไทยเมื่อเทียบกับประเทศอื่น ๆ**

แผนภาพที่ 52 คะแนนและลำดับดัชนีภาพลักษณ์การคอร์รัปชัน
(Corruption Perception Index - CPI) ของประเทศไทย ปี 2560 - 2565

ที่มา: องค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ (Transparency International)

ตารางที่ 10 อันดับดัชนีภาพลักษณ์การคอร์รัปชันในกลุ่มประเทศอาเซียน ปี 2560 - 2565

ประเทศ	แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12					
	อันดับปี 2560	อันดับปี 2561	อันดับปี 2562	อันดับปี 2563	อันดับปี 2564	อันดับปี 2565
สิงคโปร์	6	3	4	3	4	5
มาเลเซีย	62	61	51	57	62	61
ติมอร์-เลสเต	91	105	93	86	82	77
เวียดนาม	107	117	96	104	87	77
ไทย	96	99	101	104	110	101
อินโดนีเซีย	96	89	85	102	96	110
ฟิลิปปินส์	111	99	113	115	117	116
ลาว	135	132	130	134	128	126
กัมพูชา	161	161	162	160	157	150
พม่า	130	132	130	137	140	157
บรูไน	32	31	35	35	N/A	N/A

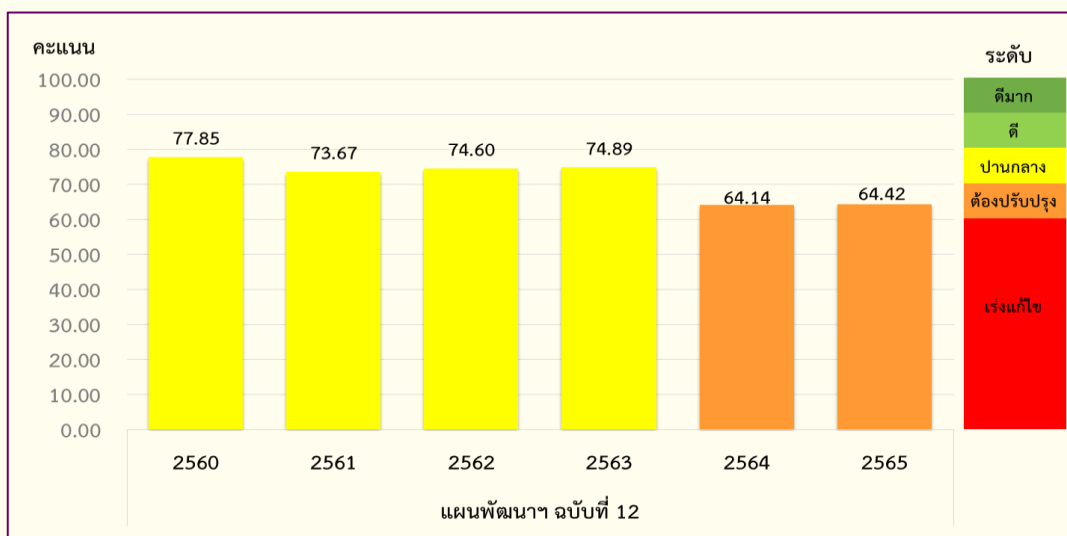
ที่มา: องค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ (Transparency International)

นอกจากนี้ การเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมของคนไทยอย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพมีแนวโน้มดีขึ้น สะท้อนจากตัวชี้วัดร้อยละของจำนวนคดีที่ศาลชั้นต้นพิจารณาเสร็จเมื่อเทียบกับจำนวนคดีที่เข้าสู่การพิจารณาในแต่ละปีเพิ่มขึ้นจาก ร้อยละ 76.33 ในปี 2564 เป็นร้อยละ 86.77 ในปี 2565 ซึ่งตัวชี้วัดดังกล่าวแสดงให้เห็นว่ากระบวนการยุติธรรมมีประสิทธิภาพสามารถอำนวยความสะดวกให้กับประชาชนโดยไม่ล่าช้า ซึ่งระยะเวลาการพิจารณาคดีที่รวดเร็วจะส่งผลดีต่อทั้งผู้ที่เป็นเหยื่อในคดีอาญาในมุมมองการได้รับความเป็นธรรม รวมถึงจำเลยที่อยู่ระหว่างการพิสูจน์ความบริสุทธิ์จะไม่ถูกจำกัดอิสรภาพเป็นเวลานานเกินควร อย่างไรก็ตาม แม้ว่าตัวชี้วัดส่วนใหญ่ในด้านนิติธรรมและธรรมาภิบาลมีแนวโน้มที่ดีขึ้น แต่ในภาพรวมคะแนนยังอยู่ในระดับ **เร่งแก้ไข** ซึ่งอยู่ในระดับดังกล่าวอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2562 แสดงให้เห็นว่า ความยั่งยืนเป็นสูงในสังคมไทย ด้านนิติธรรมและธรรมาภิบาลยังคงเป็นประเด็นท้าทายสำหรับสังคมไทย

การกระจายอำนาจดีขึ้นเล็กน้อย

องค์ประกอบย่อยด้านการกระจายอำนาจ หมายถึง การถ่ายโอนอำนาจในการตัดสินใจด้านต่าง ๆ ไปยังองค์กรตัวแทนในระดับพื้นที่ ชุมชน ท้องถิ่น ให้สามารถกำหนดนโยบายการบริหารงานด้วยตนเอง ซึ่งรวมไปถึงการกระจายอำนาจทางการคลัง ซึ่งจะสะท้อนศักยภาพในการหารายได้และการบริหารจัดการรายจ่ายของท้องถิ่น นอกจากนี้ การกระจายอำนาจยังสะท้อนได้จากการส่งเสริมให้สตรีมีบทบาทในการบริหารงานภาครัฐ โดยปี 2565 องค์ประกอบย่อยด้านการกระจายอำนาจมีคะแนนเพิ่มขึ้นเล็กน้อยเป็น 64.42 จาก 64.14 ในปี 2564 แต่ยังคงอยู่ในระดับต้องปรับปรุง

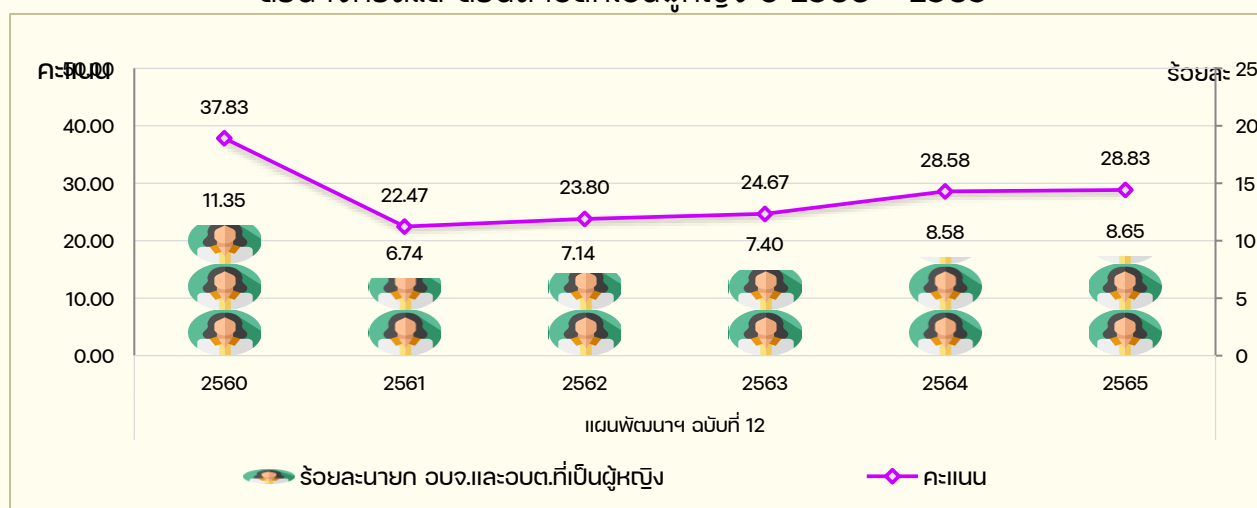
แผนภาพที่ 53 คะแนนองค์ประกอบย่อยด้านการกระจายอำนาจ ปี 2560 - 2564

ที่มา: กองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา สศช.

ทั้งนี้ ตัวชี้วัดสำคัญที่ส่งผลให้การกระจายอำนาจมีแนวโน้มดีขึ้น คือ ร้อยละของนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดและส่วนตำบลที่เป็นผู้หญิงเพิ่มขึ้น จากร้อยละ 8.58 ในปี 2564 เป็นร้อยละ 8.65 ในปี 2565 โดยเป็นสัดส่วนสูงที่สุดนับตั้งแต่ปี 2560 ส่วนหนึ่งเป็นผลจากการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลทั่วประเทศ เมื่อวันที่ 28 พฤศจิกายน 2564 รวมถึงการเลือกตั้งใหม่ใน 38 จังหวัด 120 เขตเลือกตั้งเมื่อวันที่ 9 มกราคม 2565 นอกจากนี้ การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งที่หลายพรรคการเมืองได้สนับสนุนผู้นำพรรคที่เป็นผู้หญิง ช่วยส่งผลเชิงบวกต่อบทบาทของสตรีในการบริหารบ้านเมืองทั้งในระดับประเทศและระดับท้องถิ่นอีกด้วย

แผนภาพที่ 54 คะแนนร้อยละของนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดและส่วนตำบลที่เป็นผู้หญิง ปี 2560 - 2565

ที่มา: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย

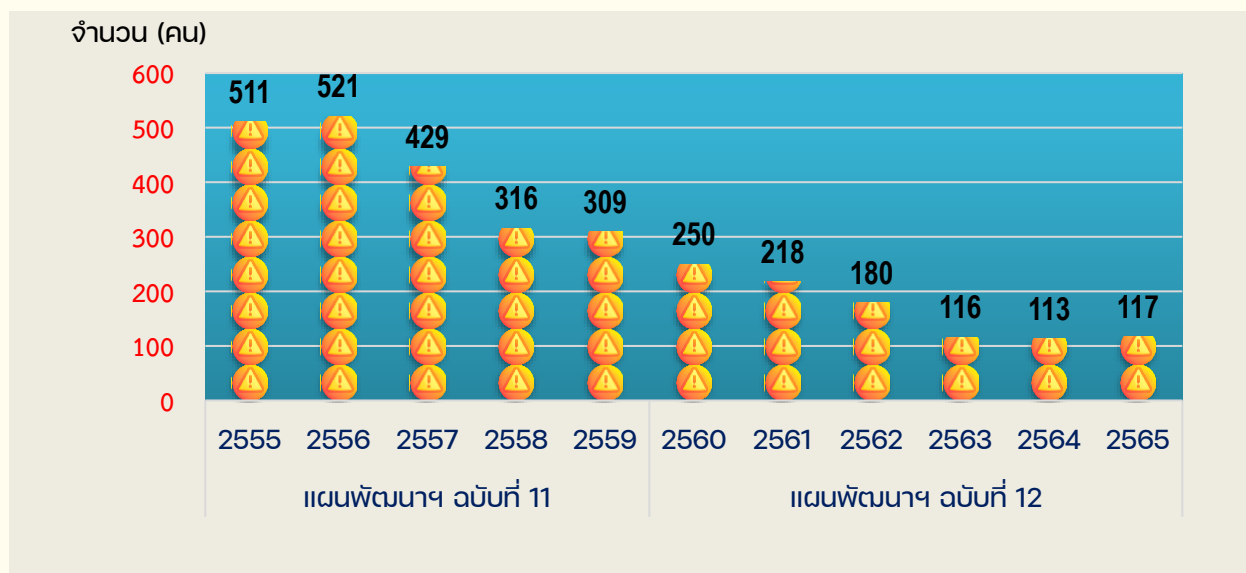
อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาคะแนนตัวชี้วัดร้อยละของนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดและส่วนตำบลที่เป็นผู้หญิง พบว่ายังอยู่ใน**ระดับเร่งแก้ไข**ตลอดช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ทั้งนี้ จากรายงานสัดส่วนของผู้หญิงในการปกครองส่วนท้องถิ่นขององค์การเพื่อการส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างเพศ และเสริมพลังทางสังคมของผู้หญิงแห่งสหประชาชาติ (UN Women) ปี 2564 พบว่า ค่าเฉลี่ยร้อยละของผู้หญิงในการปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วโลกอยู่ที่ร้อยละ 36⁶ ซึ่งสัดส่วนของประเทศไทยอยู่ที่ ร้อยละ 8.65 สะท้อนให้เห็นว่า แม้การส่งเสริมให้สตรีมีบทบาทในการบริหารระดับท้องถิ่นของประเทศไทยมีแนวโน้มในทางที่ดีขึ้น แต่ก็ยังต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของโลกหลายเท่าตัว

การป้องกันและลดความรุนแรงทางสังคมและการเมือง ยังอยู่ในเกณฑ์ระดับปานกลาง

ปี 2565 ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยด้านสังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาลใน**ส่วนองค์ประกอบด้านการป้องกันและลดความรุนแรงทางสังคมและการเมืองมีแนวโน้มลดลง**จาก 73.21 ในปี 2564 เป็น 72.78 ในปี 2565 แต่ยังคงอยู่ในระดับปานกลางตลอดช่วงของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2565) เป็นผลจากคะแนนในด้านความขัดแย้งทางการเมืองปรับตัวดีขึ้น

สำหรับภาพรวมของการป้องกันและลดความรุนแรงทางสังคมและการเมืองปรับตัวลดลง ซึ่งปัจจัยหลักมาจาก คะแนนตัวชี้วัดจำนวนผู้เสียชีวิตจากสถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนใต้ลดลงจากคะแนน 58.94 ในปี 2564 เป็นคะแนน 58.64 ในปี 2565 อย่างไรก็ตาม พบว่า แนวโน้มของสถานการณ์หรือผู้เสียชีวิตมีจำนวนลดลงจากในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 อย่างเห็นได้ชัด

แผนภาพที่ 55 จำนวนผู้เสียชีวิตจากสถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนใต้ ปี 2555 - 2565

ที่มา: ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้ (Deep South Watch - DSW)

⁶ UN Women (2021). *Women's representation in local government: A global analysis*. Working Paper, New York.

แม้ว่าประเด็นความขัดแย้งทางการเมืองปรับตัวดีขึ้น สะท้อนจาก คะแนนตัวชี้วัดจำนวนผู้ต้องคดีที่มีเหตุมาจากชุมนุมทางการเมืองและความขัดแย้งเชิงอุดมการณ์ทางการเมืองมีคะแนนเพิ่มขึ้นจาก 59.83 ในปี 2564 เป็น 79.17 ในปี 2565 ซึ่งเป็นการปรับระดับการพัฒนาอย่างก้าวกระโดด จากระดับต้องเร่งแก้ไข (ต่ำกว่า 59.99) มาอยู่ในระดับปานกลาง (70.00-79.00) **อย่างไรก็ตาม** คดีการชุมนุมทางการเมืองในปี 2565 ที่ได้รับการพิจารณาในชั้นศาลเป็นการดำเนินคดีสืบเนื่องมาจากการชุมนุมและการดำเนินการฟ้องร้องต่อเนื่องตั้งแต่ช่วงปี 2563 เป็นต้นมา ทั้งคดีที่เกิดขึ้นจากการชุมนุม คดีจากการชูป้ายประท้วงต่างๆ ตลอดจนคดีจากการแสดงออกในโลกออนไลน์ ซึ่งจำนวนคดีลดลงจากจำนวน 835 คดี ในปี 2564 เป็น 185 คดี ในปี 2565⁷ แม้ว่าจำนวนคดีจะลดน้อยลง แต่จากการติดตามของศูนย์ทนายความเพื่อสิทธิมนุษยชน ตั้งแต่เริ่มการชุมนุมของ “เยาวชนปลดแอก” เมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม 2563 จนถึงวันที่ 31 ธันวาคม 2565 มีประชาชนที่ถูกดำเนินคดีจากสถานการณ์ชุมนุมและการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง ไปแล้วอย่างน้อย 1,888 คน ในจำนวน 1,165 คดี ในจำนวนนี้ เป็นกลุ่มเยาวชนที่อายุต่ำกว่า 18 ปี จำนวน 283 ราย ใน 210 คดี⁸ และแนวโน้มเยาวชนในกลุ่มนี้เข้าร่วมการชุมนุมเพิ่มสูงขึ้น ซึ่งเป็นที่น่ากังวลในอนาคตถึงการทำความเข้าใจเรื่องสิทธิและเสรีภาพในการแสดงออกให้เหมาะสมกับกับกลุ่มเยาวชนอายุน้อยที่เข้าร่วมชุมนุม

สำหรับสถานการณ์การอุ้มหายภายในประเทศ ไม่มีการรายงานว่ามีการทำให้บุคคลสูญหายโดยการใช้อำลึงอย่างเป็นทางการ โดยในปี 2565 มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปราม การทรมานและการกระทำบุคคลสูญหาย พ.ศ. 2565 โดยมีวัตถุประสงค์หลักสรุปได้กว้างๆ 3 ประการ คือ 1) เพื่อป้องกันไม่ให้เจ้าหน้าที่รัฐทรมานหรือกระทำการที่โหดร้ายไร้มนุษยธรรมหรือย่ำยีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ต่อประชาชนหรืออุ้มหาย 2) เพื่อปราบปรามเจ้าหน้าที่รัฐที่กระทำความผิด โดยกำหนดให้เจ้าหน้าที่รัฐ ไม่ว่าจะหน่วยงานใดก็ตาม หากทรมาน กระทำการที่โหดร้ายๆ หรือการอุ้มหายประชาชน จะต้องถูกดำเนินคดีและถูกลงโทษ และ 3) เพื่อเยียวยาประชาชนที่ถูกเจ้าหน้าที่รัฐทรมาน ถูกกระทำอย่างโหดร้ายๆ หรือครอบครัวผู้ถูกเจ้าหน้าที่รัฐอุ้มหาย นอกจากมีสิทธิได้รับค่าเสียหายจากรัฐ ยังมีสิทธิได้รับการเยียวยาประการอื่น ซึ่งจะช่วยป้องกันการถูกละเมิดหรือกระทำความผิดจากเจ้าหน้าที่รัฐ⁹

⁷ ที่มา : ศูนย์ทนายความเพื่อสิทธิมนุษยชน, “2565 ปีแห่งการต่อสู้คดีในศาล: คดีการเมืองกว่า 875 คดี ยังไม่สิ้นสุด”, <https://tlhr2014.com/archives/51919>

⁸ ที่มา : ศูนย์ทนายความเพื่อสิทธิมนุษยชน “ธันวาคม 65: จำนวนผู้ถูกดำเนินคดีทางการเมืองยอดรวม 1,888 คน ใน 1,165 คดี” ธันวาคม 65: จำนวนผู้ถูกดำเนินคดีทางการเมืองยอดรวม 1,888 คน ใน 1,165 คดี - ศูนย์ทนายความเพื่อสิทธิมนุษยชน (tlhr2014.com)

⁹ ที่มา: “รัฐกัน พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำบุคคลสูญหาย พ.ศ.2565 ป้องกันไม่ให้มีใครถูกทรมาน - อุ้มหาย” <https://www.amnesty.or.th/latest/blog/1158/>

3.5

สถานการณ์ความเหลื่อมล้ำในสังคมไทย มีแนวโน้มดีขึ้น

แผนภาพที่ 56 การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม

การสร้างความเป็นธรรม
และลดความเหลื่อมล้ำในสังคม
3 องค์ประกอบย่อย

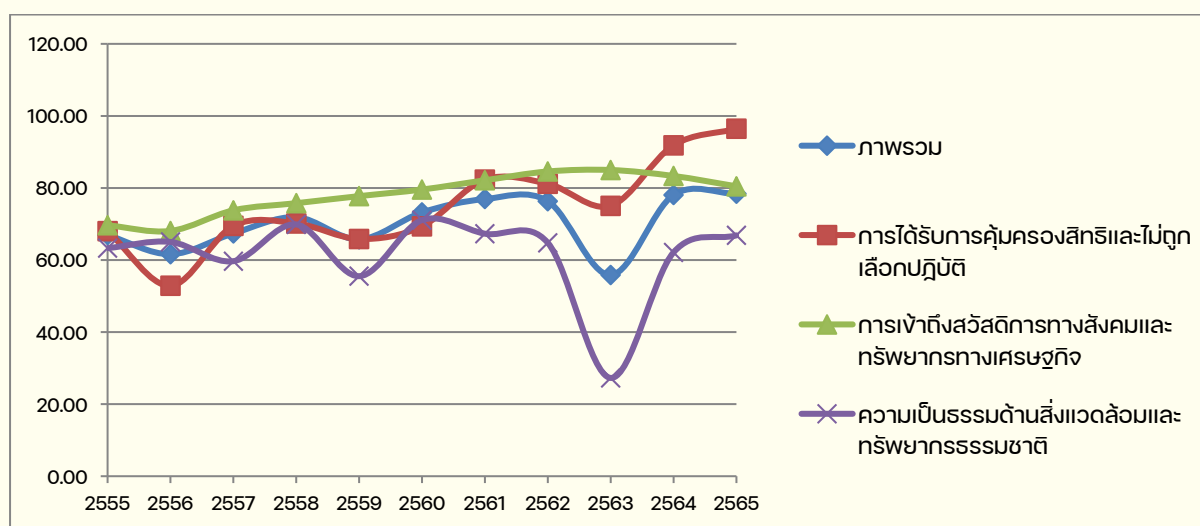
การได้รับการคุ้มครองสิทธิและไม่ถูกเลือกปฏิบัติ

การเข้าถึงสวัสดิการทางสังคมและทรัพยากรทางเศรษฐกิจ

ความเป็นธรรมด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ

ที่มา : กองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา สศช.

แผนภาพที่ 57 องค์ประกอบการสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม

ที่มา : กองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา สศช.

ความเหลื่อมล้ำของ
ผู้ด้อยโอกาสในสังคม
ในปีสุดท้ายของ
แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12
“ลดลง”

ความเหลื่อมล้ำในสังคมไทยที่เกิดกับผู้ด้อยโอกาสมีแนวโน้มลดลงจากปี 2564

สะท้อนได้จากคะแนนในองค์ประกอบการสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคมที่เพิ่มขึ้นจากระดับปานกลางที่ 78.05 ในปี 2564 เป็นระดับดีครั้งแรก ตั้งแต่แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ที่คะแนน 80.35 ในปี 2565 ซึ่งมีสาเหตุมาจากองค์ประกอบย่อยการได้รับการคุ้มครองสิทธิและไม่ถูกเลือกปฏิบัติมีคะแนนเพิ่มขึ้น จาก 91.85 ในปี 2564 เป็น 96.44 ในปี 2565 โดยตัวชี้วัดหลายตัวมีคะแนนเกินเกณฑ์มาตรฐาน และองค์ประกอบย่อยความเป็นธรรมด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติมีคะแนนเพิ่มขึ้นจาก 62.13 ในปี 2564 เป็น 66.85 ในปี

2565 แต่ยังคงอยู่ในระดับต้องปรับปรุง ขณะที่องค์ประกอบย่อยการเข้าถึง
สวัสดิการทางสังคมและทรัพยากรทางเศรษฐกิจมีคะแนนลดลง จาก 83.33 ในปี
2564 เป็น 80.47 ในปี 2565 แต่ยังคงอยู่ในระดับดี

ตารางที่ 11 องค์ประกอบการสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม ปี 2555 -
2565

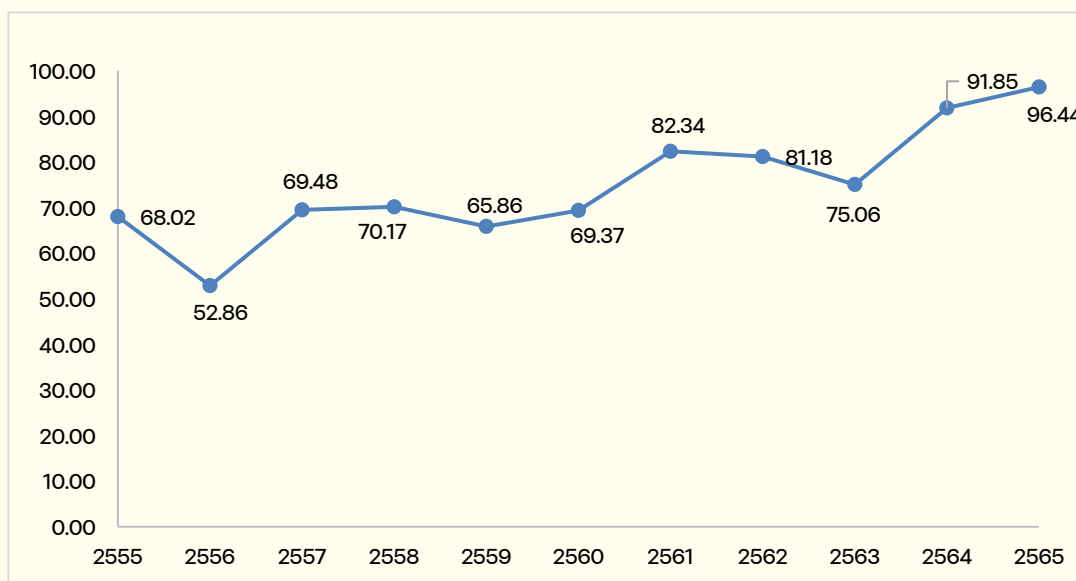
องค์ประกอบ	แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11					แผนฯ 12					
	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561	2562	2563	2564	2565
ภาพรวม	66.94	61.62	67.39	71.89	65.75	73.21	76.93	76.34	55.83	78.05	80.35
การได้รับการคุ้มครองสิทธิ และไม่ถูกเลือกปฏิบัติ	68.02	52.86	69.48	70.17	65.86	69.37	82.34	81.18	75.06	91.85	96.44
การเข้าถึงสวัสดิการทาง สังคมและทรัพยากรทาง เศรษฐกิจ	69.65	68.08	73.80	75.78	77.74	79.57	82.14	84.58	84.99	83.33	80.47
ความเป็นธรรมด้าน สิ่งแวดล้อมและ ทรัพยากรธรรมชาติ	63.31	65.03	59.69	69.88	55.52	71.09	67.31	64.79	27.28	62.13	66.85

ที่มา : กองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา สศช.

การคุ้มครองสิทธิของผู้ด้อยโอกาสและไม่ถูกเลือกปฏิบัติ มีแนวโน้มดีขึ้นมาก

การบริหารดำเนินงานของภาครัฐให้มีความยืดหยุ่น
และนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาปรับใช้
เป็นปัจจัยสำคัญในการลดความเหลื่อมล้ำในสังคม

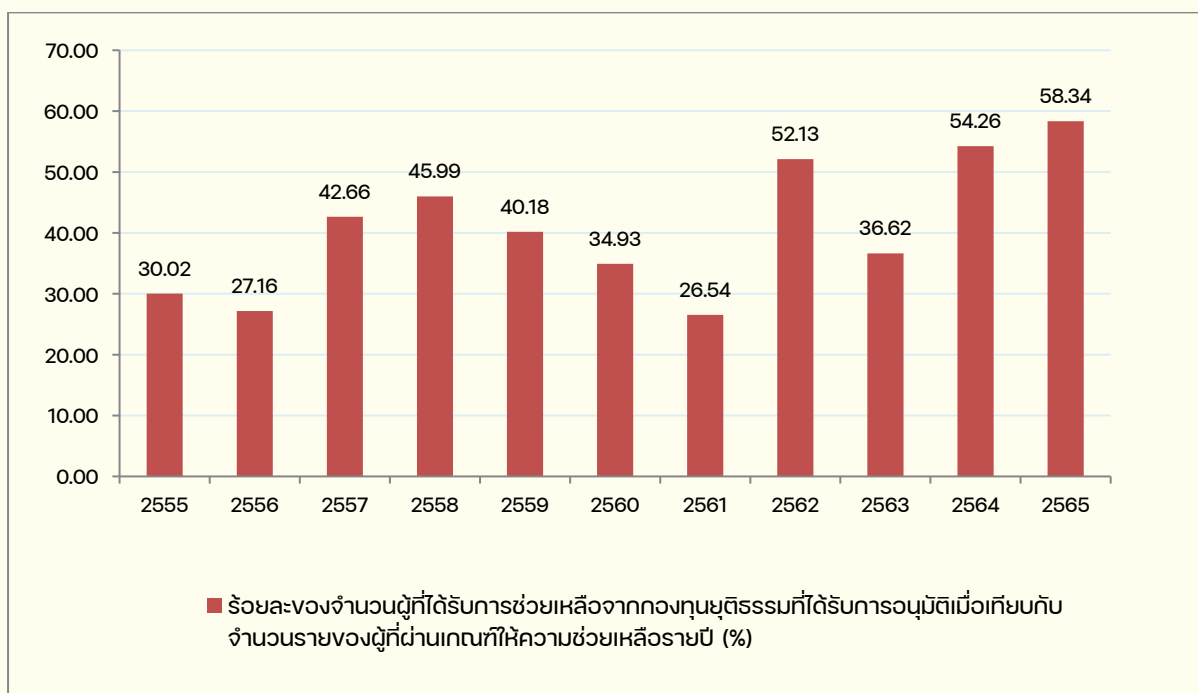
แผนภาพที่ 58 การได้รับการคุ้มครองสิทธิและไม่ถูกเลือกปฏิบัติ

ที่มา : กองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา สศช.

ตัวชี้วัดในด้านการได้รับการคุ้มครองสิทธิและไม่ถูกเลือกปฏิบัติของผู้อยู่ด้วยโอกาสมีคะแนนดีขึ้นในปี 2565 โดย**จังหวัดเรียนว่าด้วยการถูกเลือกปฏิบัติว่าด้วยเหตุแห่งเพศ ศาสนา ชชาติพันธุ์ รวมถึงเหตุแห่งสุขภาพ**ซึ่งแสดงถึงการคุ้มครองด้านสิทธิมนุษยชนมีจำนวนลดลง จาก 49 เรื่อง ในปี 2564 เป็น 31 เรื่องในปี 2565 ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน โดยแบ่งออกเป็น การเลือกปฏิบัติด้วยเหตุแห่งเพศ จำนวน 22 เรื่อง สุขภาพ 8 เรื่อง และศาสนา 1 เรื่อง อย่างไรก็ตาม ในปี 2565 มีเรื่องร้องเรียนการละเมิดสิทธิมนุษยชนรวมทั้งหมด 1,152 เรื่อง เพิ่มขึ้นอย่างมากจาก 571 เรื่องในปี 2564 โดยเป็นเรื่องสิทธิและสถานะของบุคคลมากที่สุด อาทิ การขอความช่วยเหลือของผู้ไม่มีสัญชาติ หรือการเร่งรัดให้ได้รับบัตรประชาชนสัญชาติไทย รองลงมาเป็นเรื่องสิทธิในกระบวนการยุติธรรม โดยเฉพาะด้านการเร่งรัดการดำเนินคดีของพนักงานสอบสวน และสิทธิชุมชน โดยเฉพาะการร้องเรียนเรื่องผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและวิถีชุมชนจากโครงการขนาดใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 36.72 13.72 และ 5.03 ตามลำดับ สำหรับ**ร้อยละของผู้ที่ได้รับการช่วยเหลือจากกองทุนยุติธรรมที่ได้รับการอนุมัติเมื่อเทียบกับผู้ผ่านเกณฑ์ให้ความช่วยเหลือ** หลังจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในปี 2563 ที่ทำให้ประชาชนผู้ด้วยโอกาสไม่สามารถได้รับการให้ความช่วยเหลือในเรื่องการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมจากกองทุนยุติธรรมได้สะดวก ส่งผลให้สัดส่วนผู้ได้รับความช่วยเหลือลดลงจากร้อยละ 52.13 ในปี 2562 เป็นร้อยละ 36.62 ในปี 2563 และกองทุนยุติธรรมได้ปรับระบบการทำงานของตนเองให้มีความยืดหยุ่น รวมทั้งนำเทคโนโลยีเข้ามาปรับใช้ได้อย่างเหมาะสม ทำให้สามารถให้บริการประชาชนได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้สัดส่วนผู้ได้รับการช่วยเหลือดังกล่าวสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง จากร้อยละ 36.62 ในปี 2563 เป็นร้อยละ 54.26 และ 58.34 ในปี 2564 และ 2565 ตามลำดับ ซึ่งชี้ให้เห็นว่า การปรับระบบการทำงานของภาครัฐให้มีความยืดหยุ่น และการนำเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาปรับใช้ในการให้บริการประชาชนนับเป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งในการเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการในภาครัฐ ทั้งนี้ ในปี 2565 การได้รับความช่วยเหลือจากกองทุนยุติธรรมที่ได้รับการอนุมัติ แบ่งออกเป็น การช่วยเหลือประชาชนในการดำเนินคดีสูงสุดจำนวน 1,862 ราย รองลงมาเป็นการขอปล่อยตัวชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลย การให้ความรู้ทางกฎหมายแก่ประชาชน และการช่วยเหลือผู้ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนฯ จำนวน 666 111 และ 3 ราย ตามลำดับ

แผนภาพที่ 59 สัดส่วนผู้ได้รับการช่วยเหลือจากกองทุนยุติธรรม

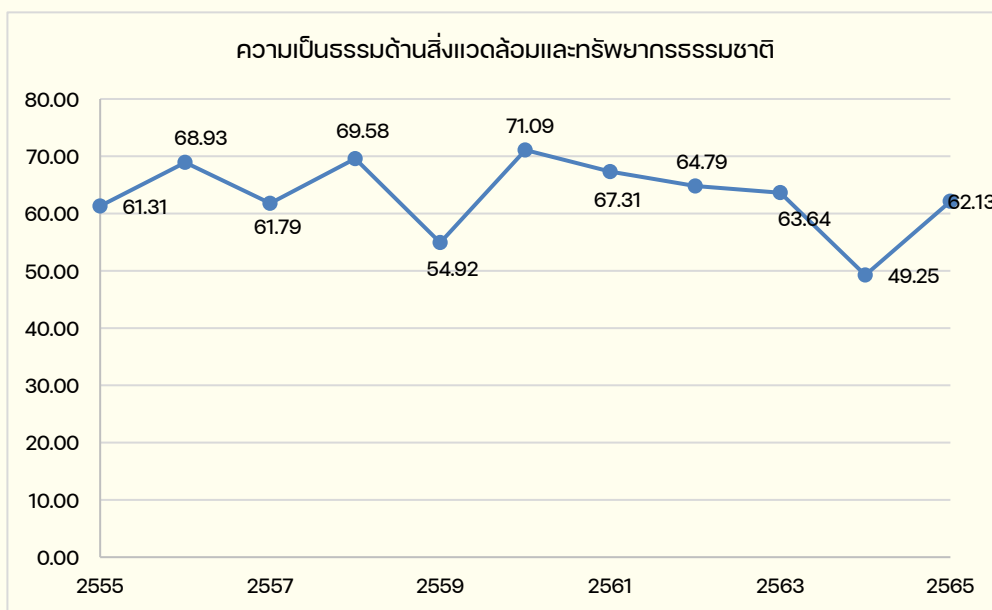

ที่มา : สำนักงานกองทุนยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม

ความเป็นธรรมด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติปรับตัวดีขึ้น
แต่ยังคงอยู่ในระดับต้องปรับปรุง

ผู้ด้อยโอกาสเข้าถึงทรัพยากรธรรมชาติได้มากขึ้น
แต่ได้รับความเป็นธรรมด้านสิ่งแวดล้อมลดลง

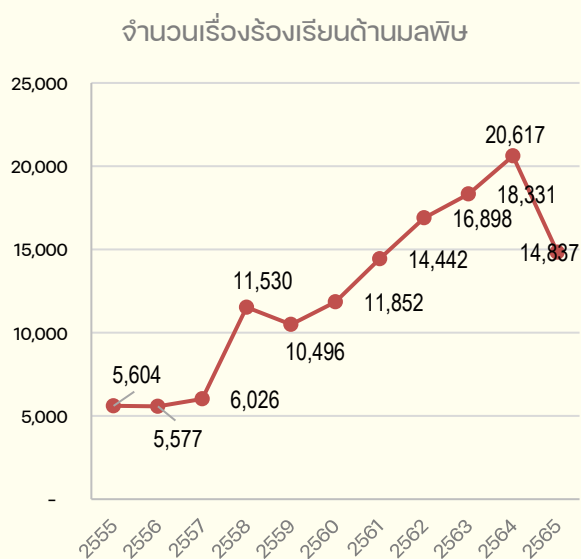
แผนภาพที่ 60 ความเป็นธรรมด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ

ที่มา : กองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา สศช.

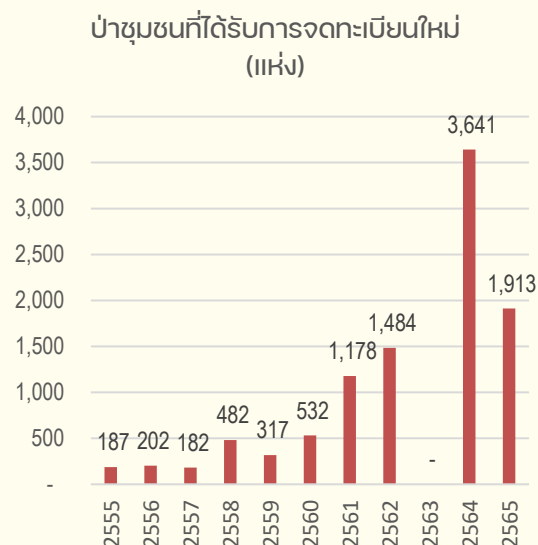
ความเป็นธรรมด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติในปี 2565 มีคะแนนเพิ่มขึ้น จากจาก 62.13 ในปี 2564 เป็น 66.85 ในปี 2565 แต่ยังคงอยู่ในระดับต้องปรับปรุง ซึ่งมีสาเหตุมาจากผู้ด้วยโอกาสสามารถเข้าถึงสภาพแวดล้อมที่ดีได้มากขึ้น สะท้อนจากตัวชี้วัด**จำนวนเรื่องร้องเรียนด้านมลพิษ** ซึ่งลดลงเป็นครั้งแรกในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 จาก 20,617 เรื่อง เป็น 14,837 เรื่อง นอกจากนี้ การเข้าถึงทรัพยากรธรรมชาติของผู้ด้วยโอกาส ซึ่งสังเกตได้จากตัวชี้วัด**ป่าชุมชนที่ได้รับการจดทะเบียนใหม่** โดยป่าชุมชนแสดงถึงพื้นที่ที่ผู้ด้วยโอกาสสามารถเข้าถึงทรัพยากรธรรมชาติได้อย่างเท่าเทียม ยังมีแนวโน้มสูงขึ้นและมีจำนวนสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานตลอดช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 สะท้อนว่าการเข้าถึงทรัพยากรธรรมชาติสำหรับผู้ด้วยโอกาสมีแนวโน้มที่ดีขึ้น

แผนภาพที่ 61 จำนวนเรื่องร้องเรียนด้าน
มลพิษ

ที่มา : กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

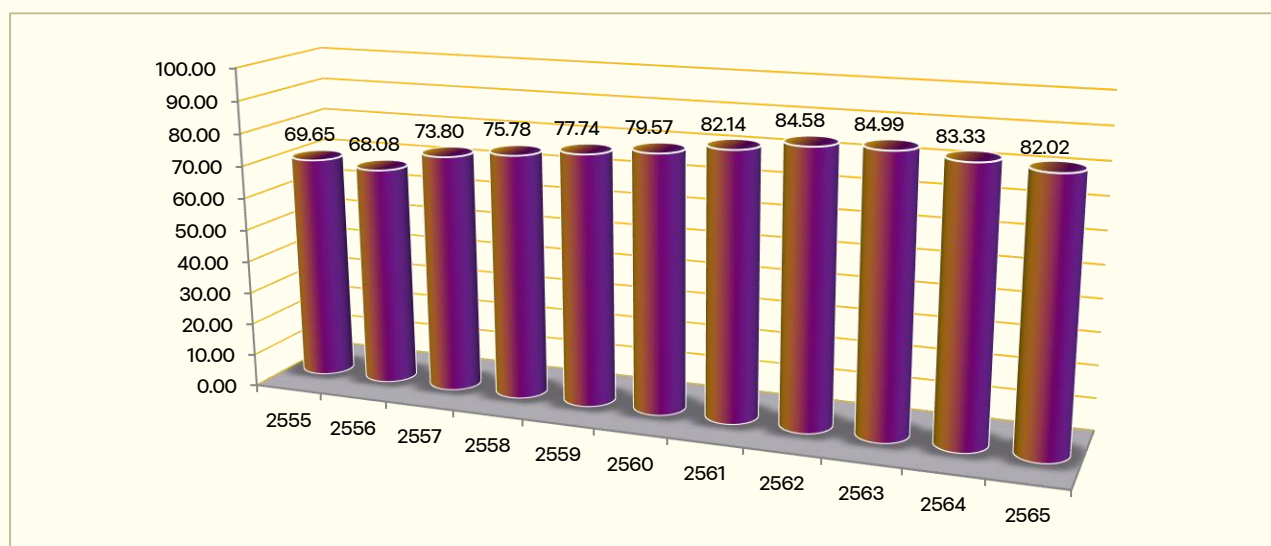
แผนภาพที่ 62 ป่าชุมชนที่ได้รับการจดทะเบียนใหม่

ที่มา : กรมป่าไม้ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ผู้ด้อยโอกาสเข้าถึงสวัสดิการทางสังคมและทรัพยากรทางเศรษฐกิจได้น้อยลง

แผนภาพที่ 63 การเข้าถึงสวัสดิการทางสังคมและทรัพยากรทางเศรษฐกิจ

ที่มา : กองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา สศช.

ในปี 2565 ผู้ด้อยโอกาสสามารถเข้าถึงสวัสดิการทางสังคมและทรัพยากรทางเศรษฐกิจได้น้อยลงเมื่อเทียบกับปี 2564 สะท้อนจากจำนวนผู้ป่วยเอดส์ซึ่งเป็นผู้ด้อยโอกาสที่ถูกตีตราและถูกเลือกปฏิบัติจากสังคม ในปี 2565 มีจำนวนผู้ติดเชื้อเอดส์เพิ่มขึ้นเป็น 561,578 ราย¹⁰ จาก 491,017 รายในปี 2564 เนื่องจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่คลี่คลายลง ทำให้ประชาชนสามารถเข้ารับการตรวจหาเชื้อเอชไอวีได้สะดวกขึ้น ประกอบกับคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการป้องกันและแก้ไขปัญหาเอดส์ได้เห็นชอบเมื่อวันที่ 15 มิถุนายน 2565 ในการส่งเสริมให้ประชาชนสามารถเข้าถึงชุดตรวจ HIV Self-Test ได้ในราคาที่เหมาะสม ซึ่งชุดตรวจดังกล่าวเป็นเครื่องมือคัดกรองการติดเชื้อเอชไอวีด้วยตนเองได้อย่างสะดวก รวดเร็ว โดยสมัครใจ และเป็นความลับ ทำให้มีผู้เข้ารับการตรวจหาเชื้อเอชไอวีมากขึ้น ส่งผลให้ตัวชี้วัด**ร้อยละของจำนวนผู้ได้รับสวัสดิการสำหรับผู้ป่วยเอดส์**เมื่อเทียบกับจำนวนผู้ป่วยเอดส์ทั้งหมดในปี 2565 มีสัดส่วนลดลงเป็น 15.71 จาก 18.14 ในปี 2564 ทั้งนี้ การทราบสถานการณ์ติดเชื้อเอชไอวีและเข้าสู่ระบบการรักษาได้โดยเร็ว รวมทั้งมีการกินยาอย่างต่อเนื่อง จะสามารถกดปริมาณเชื้อไวรัสลงได้จนตรวจไม่พบเชื้อ ทำให้ผู้ป่วยเอดส์สามารถมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นได้

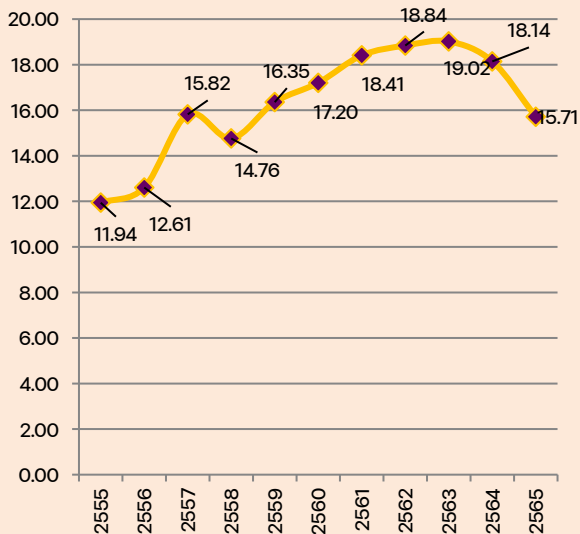

อย่างไรก็ตาม สำหรับกลุ่มผู้พิการซึ่งนับเป็นผู้ด้อยโอกาสอีกกลุ่มหนึ่งในสังคม ร้อยละของจำนวนผู้ได้รับสวัสดิการสำหรับคนพิการเมื่อเทียบกับประชากรทั้งประเทศมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น จาก 3.03 ในปี 2564 เป็น 3.07 ในปี 2565 ทั้งนี้ ตัวชี้วัด**ร้อยละของจำนวนผู้ได้รับสวัสดิการสำหรับคนพิการ**มีคะแนนเพิ่มขึ้นมาโดยตลอด ตั้งแต่ช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 จนถึงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 และมีคะแนนเต็ม 100 ตั้งแต่ปี 2562 เป็นต้นมา โดยผู้พิการกลุ่มล่างที่มีรายจ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคต่ำที่สุดร้อยละ 10 เป็นกลุ่มที่ได้รับสวัสดิการสำหรับคนพิการในสัดส่วนสูงที่สุดที่ 79.71 ในปี 2564 และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นมาโดยตลอด

แสดงให้เห็นว่า กลุ่มผู้ด้อยโอกาสสามารถเข้าถึงสวัสดิการทางสังคมภาครัฐได้มากขึ้น ซึ่งจะช่วยลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมของผู้ด้อยโอกาสลง อย่างไรก็ตาม คนพิการยังคงเป็นกลุ่มผู้ด้อยโอกาสที่จำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนด้านสวัสดิการสังคมอย่างจริงจัง เมื่อพิจารณาจากข้อมูลการศึกษาของคนพิการซึ่งจะช่วยให้คนพิการสามารถเลี้ยงชีพของตนเองได้และลดความเหลื่อมล้ำในสังคมแล้ว ในปี 2565 คนพิการส่วนใหญ่ถึงร้อยละ 63.79 มีระดับการศึกษาเพียงประถมศึกษา สำหรับคนพิการที่ไม่ได้รับการศึกษา ร้อยละ 57.20 เป็นผู้ที่มิอาจถึงเกณฑ์แล้ว แต่ไม่ได้รับการศึกษา และคนพิการที่อยู่ในวัยเด็กและวัยศึกษา (0-21 ปี) มีสัดส่วนของคนพิการทางสติปัญญามากที่สุดถึงร้อยละ 30.73 ของจำนวนคนพิการที่อยู่ในวัยเด็กและวัยศึกษาทั้งหมด ทำให้เป็นอุปสรรคต่อการได้รับการศึกษาของคนพิการ นอกจากนี้ คนพิการส่วนใหญ่ถึงร้อยละ 56.61 มีอายุ 60 ปีขึ้นไป ทำให้เป็นอุปสรรคต่อการประกอบอาชีพเพื่อเลี้ยงดู/ช่วยเหลือตนเอง

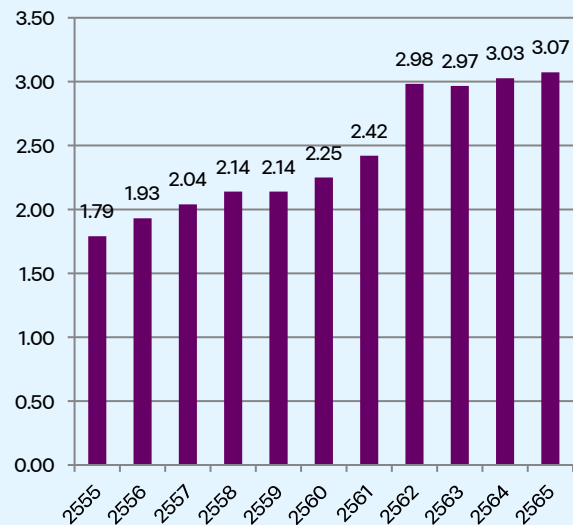
¹⁰ ข้อมูลจากแบบจำลองทางคณิตศาสตร์ Spectrum-AEM ปรับปรุงเมื่อ 27 เมษายน 2566)

แผนภาพที่ 64 ร้อยละของผู้ได้รับสวัสดิการสำหรับผู้ป่วย
เอดส์

ที่มา : กองพัฒนาข้อมูลและตัวชี้วัดสังคม สศช.

แผนภาพที่ 65 ร้อยละของผู้ได้รับสวัสดิการสำหรับคนพิการ

ที่มา : กองพัฒนาข้อมูลและตัวชี้วัดสังคม สศช.

การจ้างงานนอกระบบภาคเกษตรซึ่งไม่มีสวัสดิการรองรับ “มีจำนวนลดลง”

นอกจากนี้ กลุ่มแรงงานนอกระบบกลุ่มใหญ่ของประเทศซึ่งอยู่ในภาคเกษตร และเป็นผู้ด้อยโอกาสทางสังคมเนื่องจากเป็นกลุ่มที่ไม่ได้รับสวัสดิการทางสังคมจากการจ้างงาน มีจำนวนลดลง โดย**สัดส่วนการจ้างงานนอกระบบภาคเกษตร**ลดลงจาก 58.00 ในปี 2564 เป็น 52.50 ในปี 2565 เนื่องจากประเทศไทยประสบปัญหาภัยแล้งอย่างรุนแรงในปลายปี 2565 ต่อเนื่องถึงปี 2566 ทำให้ประชาชนละทิ้งภาคเกษตรเข้ามาหางานทำในเมืองมากขึ้น ทั้งนี้ ในปี 2565 แรงงานนอกระบบ 20.20 ล้านคน หรือร้อยละ 51.0 ของแรงงานทั้งหมด โดยมีการศึกษาระดับประถมศึกษามากที่สุด รองลงมาเป็นระดับต่ำกว่าประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 27.0 และ 22.5 ตามลำดับ ซึ่งปัญหาจากการจ้างงานที่แรงงานนอกระบบพบมากที่สุดได้แก่ ปัญหาด้านค่าตอบแทน ร้อยละ 49.10 รองลงมาเป็นปัญหาด้านงานที่ทำไม่ต่อเนื่อง ร้อยละ 19.90 ในปี 2565 ทั้งนี้ แรงงานนอกระบบจำนวน 20.20 ล้านคน เป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ 2.5 ล้านคน ประกันสังคมมาตรา 40 จำนวน 10.83 ล้านคน แรงงานนอกระบบที่เหลืออีกประมาณ 6.87 ล้านคน ยังไม่มีสวัสดิการรองรับ

โดยสรุป การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคมไทยสำหรับผู้ด้อยโอกาสมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยการได้รับการคุ้มครองสิทธิและไม่ถูกเลือกปฏิบัติปรับตัวเพิ่มขึ้น เนื่องจากจำนวนข้อร้องเรียนว่าด้วยการถูกเลือกปฏิบัติว่าด้วยเหตุแห่งเพศ ศาสนา ชาติพันธุ์ รวมถึงเหตุแห่งสุขภาพมีแนวโน้มลดลง และความเป็นธรรมด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเช่นกัน เนื่องจากจำนวนเรื่องร้องเรียนด้านมลพิษลดลงเป็นครั้งแรกในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ขณะที่การเข้าถึงสวัสดิการทางสังคมและทรัพยากรทางเศรษฐกิจมีแนวโน้มลดลงเล็กน้อย ซึ่งมีสาเหตุมาจากมีจำนวนผู้เข้ารับการตรวจหาเชื้อเอชไอวีมากขึ้นเนื่องจากการกระบวนกรตรวจหาเชื้อที่สะดวกมากขึ้นและสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อโคโรนา 2019

ที่ลดความรุนแรงลง ส่งผลให้ตัวชี้วัดร้อยละของจำนวนผู้ได้รับสวัสดิการสำหรับผู้ป่วยเอดส์เมื่อเทียบกับจำนวนผู้ป่วยเอดส์ทั้งหมดในปี 2565 มีคะแนนลดลง และปัญหาภัยแล้งในช่วงปลายปี 2565 ต่อเนื่องถึงปี 2566 ทำให้แรงงานภาคเกษตรเข้ามาทำในเมืองมากขึ้น ทำให้สัดส่วนการจ้างงานนอกระบบภาคเกษตรลดลง

บทที่ 4

ความอยู่เย็นเป็นสุขในช่วงแผนพัฒนา ฉบับที่ 12 สู่แผนพัฒนา ฉบับที่ 13

ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยตลอดช่วงแผนพัฒนา ฉบับที่ 12 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับในช่วงแผนพัฒนา ฉบับที่ 10 และ 11 โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยในแผนพัฒนา ฉบับที่ 10 11 และ 12 เพิ่มขึ้นจากระดับต้องปรับปรุงเป็นระดับปานกลาง ที่คะแนน 67.17 68.43 และ 73.77 ตามลำดับ ซึ่งแม้ว่าในช่วงแผนพัฒนา ฉบับที่ 12 ประเทศไทยและทั่วโลกต้องเผชิญกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ทำให้ความอยู่เย็นเป็นสุขของคนไทยที่เพิ่มขึ้นมาโดยตลอดตั้งแต่ช่วงต้นแผนพัฒนา ฉบับที่ 12 ได้ปรับลดลง จากคะแนน 75.31 ในปี 2562 เป็น 69.81 ในปี 2563 แต่หลังจากสถานการณ์การแพร่ระบาดคลี่คลายลง ความอยู่เย็นเป็นสุขของคนไทยได้กลับมาเพิ่มขึ้นอีกครั้ง จนกระทั่งมีคะแนนสูงกว่าช่วงก่อนสถานการณ์การระบาด

ทั้งนี้ การเพิ่มขึ้นของความอยู่เย็นเป็นสุขของคนไทยในช่วงแผนพัฒนา ฉบับที่ 12 เป็นผลมาจากการปรับระดับเพิ่มขึ้นของคะแนนเฉลี่ยในองค์ประกอบย่อยทั้ง 5 องค์ประกอบ โดยองค์ประกอบสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล รวมทั้งองค์ประกอบการสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม มีคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นมากที่สุดจากระดับต้องปรับปรุงที่คะแนนเฉลี่ย 64.82 และ 66.72 ตามลำดับ ในช่วงแผนพัฒนา ฉบับที่ 11 ปรับตัวขึ้นเป็นระดับปานกลางที่คะแนนเฉลี่ย 72.44 และ 73.45 ตามลำดับ ในช่วงแผนพัฒนา ฉบับที่ 12 และองค์ประกอบเศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม รวมทั้งองค์ประกอบที่มีสุขภาพอยู่ในระดับดีและมีคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุดที่ 84.17 และ 81.21 ตามลำดับ ในช่วงแผนพัฒนา ฉบับที่ 12 ปรับตัวขึ้นจากคะแนนเฉลี่ยระดับปานกลางในช่วงแผนพัฒนา ฉบับที่ 11 ที่ 78.54 และ 77.83 ตามลำดับ ขณะที่องค์ประกอบสังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล ปรับตัวขึ้นจากระดับต้องเร่งแก้ไขที่คะแนนเฉลี่ย 57.20 ในช่วงแผนพัฒนา ฉบับที่ 11 เป็นระดับต้องปรับปรุงที่คะแนนเฉลี่ย 60.52 ในช่วงแผนพัฒนา ฉบับที่ 12 ทั้งนี้ แต่ละองค์ประกอบหลักมีประเด็นที่น่าสนใจในช่วงแผนพัฒนา ฉบับที่ 12 ดังนี้

ตารางที่ 12 คะแนนเฉลี่ยของดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยในแต่ละช่วงแผน

	คะแนนเฉลี่ย		
	แผนฯ 10	แผนฯ 11	แผนฯ 12
การมีสุขภาพะ	73.38	77.83	81.21
เศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม	72.66	78.54	84.17
สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล	62.07	64.82	72.44
สังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล	66.30	57.20	60.52
การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม	62.66	66.72	73.45
ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย	67.17	68.43	73.77

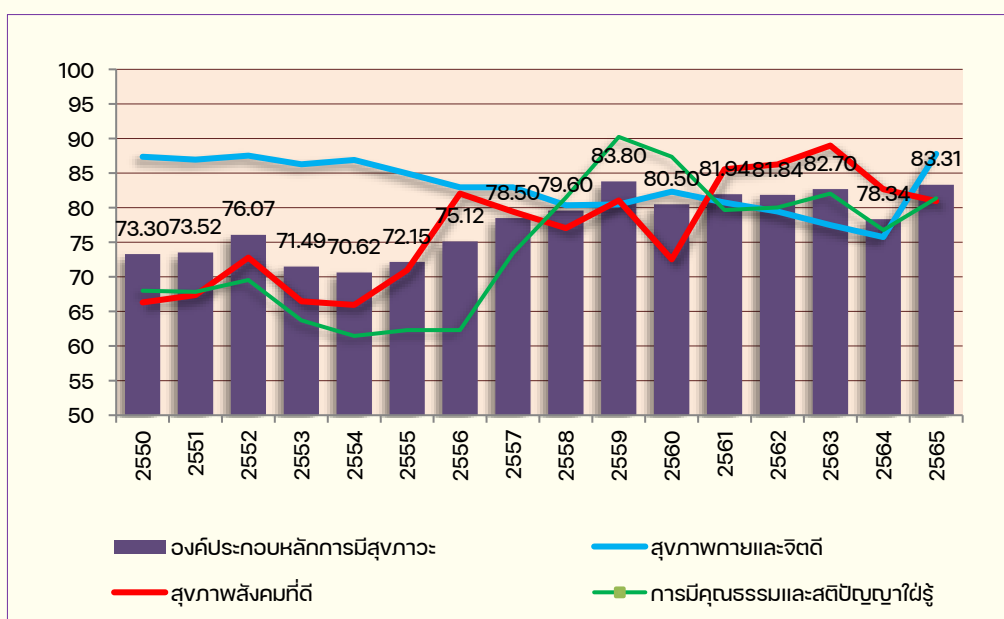
ที่มา : กองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา สศช.

1

การมีสุขภาวะ

สถานการณ์ด้านสุขภาวะของคนไทยมีแนวโน้มดีขึ้นมาโดยตลอด โดยคะแนนเฉลี่ยขององค์ประกอบหลักการมีสุขภาวะในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 - 2554) ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 - 2559) และ ฉบับที่ 12 (2560 - 2565) เพิ่มขึ้นจากระดับปานกลางเป็นระดับดี ที่ 73.00 77.83 และ 81.44 ตามลำดับ ซึ่งเป็นผลมาจากการเพิ่มขึ้นของค่าคะแนนเฉลี่ยในองค์ประกอบย่อย **สุขภาพสังคมที่ดี** ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นจากระดับปานกลางในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ที่ 78.11 เป็นระดับดีที่ 82.82 ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 และ องค์ประกอบย่อย **การมีคุณธรรมและสติปัญญาใฝ่รู้** มีคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นจากระดับปานกลางในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ที่ 73.95 เป็นระดับดีที่ 81.20 ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 แม้ว่าองค์ประกอบย่อย **สุขภาพกายและจิตดี** จะมีคะแนนเฉลี่ยลดลงเล็กน้อย จากคะแนน 82.33 ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 เป็น 80.58 ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 แต่ยังคงอยู่ในระดับดี อย่างไรก็ตาม ในปี **2564** ประเทศไทยได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่มีความรุนแรงและยืดเยื้อกว่า 2 ปี ซึ่งส่งผลกระทบต่ออย่างรุนแรงทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อสุขภาวะของคนไทยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ทำให้ในช่วงเวลาดังกล่าว ค่าคะแนนขององค์ประกอบหลักการมีสุขภาวะปรับตัวลดลงมากที่สุดในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 โดยมีคะแนนอยู่ในระดับปานกลางที่ 78.34 ในปี 2564 ทั้งนี้ ผลกระทบจากการพัฒนาประเทศในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 มีประเด็นที่น่าสนใจดังนี้

แผนภาพที่ 66 คะแนนองค์ประกอบหลักการมีสุขภาวะ

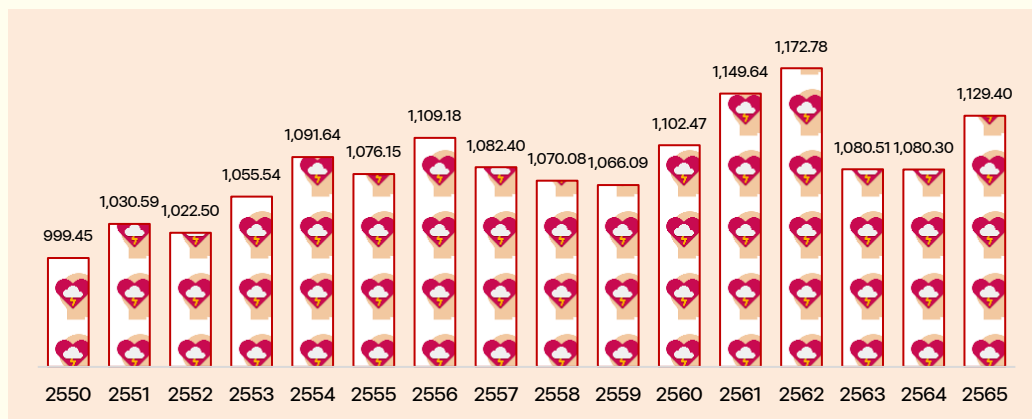
ที่มา : กวจับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา สศช.

1.1 คนไทยมีความเครียดมากขึ้นในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12

ในยุคที่สภาพสังคมและเศรษฐกิจเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วมีการแข่งขันกันสูง ทำให้ความเครียดเป็นปัญหาของคนในทุกช่วงวัยและทุกระดับรายได้ สะท้อนได้จาก **อัตราการฆ่าตัวตายสำเร็จต่อแสนประชากร** ซึ่งภาวะความเครียดเป็นหนึ่งในปัจจัยสำคัญที่นำไปสู่การฆ่าตัวตาย โดยอัตราการฆ่าตัวตายสำเร็จต่อแสนประชากรมีค่าเฉลี่ยสูงขึ้น จาก 6.23 คนต่อแสนประชากรในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 เป็น 6.87 คนต่อแสนประชากร **ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 สำหรับในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ประเทศไทยได้รับผลกระทบทางตรงทั้งในด้านเศรษฐกิจและสังคมอย่างรุนแรง โดยมีผลทำให้การจ้างงานและรายได้ของคนไทยลดลง และยังส่งผลให้คนไทยจำเป็นต้องปรับวิถีชีวิตอย่างรวดเร็วเพื่อรับมือกับการแพร่ระบาดทำให้คนไทยมีความเครียดสูงขึ้นและมีอัตราการฆ่าตัวตายสำเร็จเพิ่มขึ้น** จาก 6.64 คนต่อแสนประชากรในปี 2562 เป็น 7.37 คนต่อแสนประชากรในปี 2563 อย่างไรก็ตาม ในปี 2564 สถานการณ์การแพร่ระบาดที่ยืดเยื้อยังส่งผลให้ความเชื่อมั่นต่อภาวะเศรษฐกิจของคนไทยลดลง และส่งผลให้คนไทยมีความเครียดมากขึ้นและมีการฆ่าตัวตายเพิ่มสูงขึ้นเมื่อเทียบกับปี 2563 โดยมีอัตราการฆ่าตัวตายสำเร็จ 7.80 คนต่อแสนประชากร ซึ่งเป็นอัตราที่สูงที่สุดในรอบทศวรรษ อย่างไรก็ตามในปี 2565 อัตราการฆ่าตัวตายสำเร็จเริ่มมีแนวโน้มลดลงที่ 7.09 คนต่อแสนประชากร เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ลดความรุนแรงลง ประกอบกับการผ่อนคลายมาตรการควบคุมการแพร่ระบาดต่าง ๆ ส่งผลให้เศรษฐกิจและภาคธุรกิจเริ่มฟื้นตัวภายหลังจากการแพร่ระบาด เริ่มมีการจ้างงานเพิ่มสูงขึ้น และธุรกิจต่าง ๆ สามารถกลับมาดำเนินกิจการได้เป็นปกติ ทำให้คนมีความเครียดจากปัจจัยทางเศรษฐกิจลดลง นอกจากนี้ ยังเป็นผลมาจากการดำเนินมาตรการและโครงการของกรมสุขภาพจิตและหน่วยงานภาคีที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมสุขภาพจิต การป้องกันและควบคุมปัจจัยเสี่ยงที่ก่อให้เกิดปัญหาด้านสุขภาพจิต ตลอดจนการพัฒนากระบวนการบริการสาธารณสุขในสถานพยาบาลในสังกัดกรมสุขภาพจิต รวมถึงการสร้างสื่อสารข้อมูลข่าวสารด้านการส่งเสริมสุขภาพจิตแก่ประชาชน และการฟื้นฟูสภาพจิตใจภายหลังจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 สิ้นสุดลงและกลายโรคประจำถิ่น ซึ่งผลของการดำเนินโครงการเหล่านี้ส่งผลให้ประชาชนเกิดการตระหนักรู้ถึงการแก้ปัญหาสุขภาพจิตและทำให้มีการเข้าสู่ระบบการรักษาเพิ่มสูงขึ้น

นอกจากนี้ การเห็นความสำคัญของการแก้ปัญหาสุขภาพจิตของประชาชนยังสะท้อนได้จากจำนวนผู้ป่วยนอกที่มารับบริการในสถานพยาบาลสังกัดกรมสุขภาพจิต โดยในช่วงก่อนการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ทั้งจำนวนผู้ป่วยนอกและผู้ป่วยในมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น แต่ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดเป็นต้นมา ประชาชนเริ่มตระหนักรู้ถึงความสำคัญของสุขภาพจิตซึ่งเป็นผลจากความเครียดเนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาด ทำให้มีผู้ป่วยนอกที่ยังมีอาการไม่รุนแรงและเข้ามาขอคำปรึกษาด้านการดูแลสุขภาพจิตเบื้องต้นก่อนที่อาการจะลุกลาม มีจำนวนเพิ่มขึ้นโดยตลอด จากจำนวน 1,080,512 รายในปี 2563 เป็น 1,080,303 และ 1,129,404 ราย ในปี 2564 และ 2565 ตามลำดับ ขณะที่จำนวนผู้ป่วยในซึ่งสะท้อนถึงผู้ป่วยทางจิตที่มีอาการรุนแรงกลับมีแนวโน้มลดลง โดยระหว่างปี 2563 - 2565 มีผู้ป่วยในที่เข้ามามารับการรักษาในสถานพยาบาลจำนวน 87,919 77,077 และ 80,020 ราย ตามลำดับ ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับอัตราการฆ่าตัวตายสำเร็จมีแนวโน้มลดลง

แผนภาพที่ 67 จำนวนผู้ป่วยนอกที่มารับบริการ หน่วยงานในสังกัดกรมสุขภาพจิต
ปี 2550 - 2565 (หน่วย: พันราย)

ที่มา: กองยุทธศาสตร์และแผนงาน สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

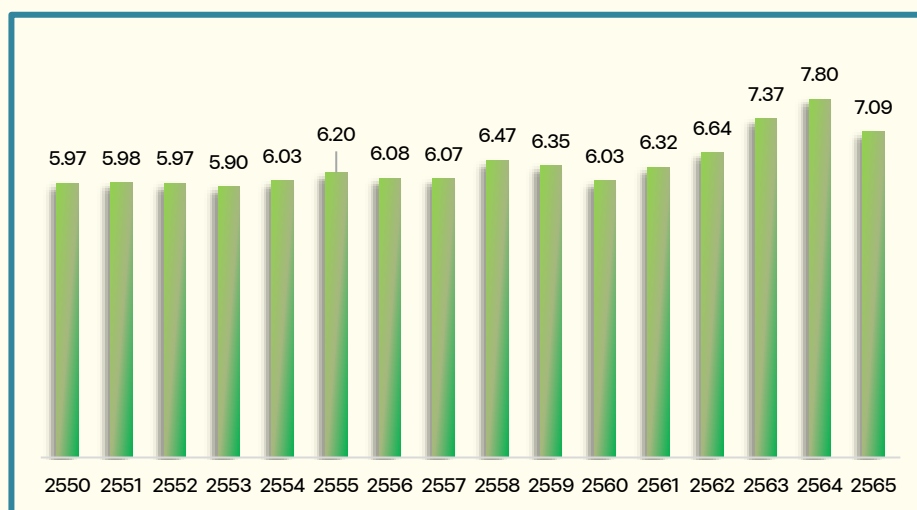
แผนภาพที่ 68 จำนวนผู้ป่วยในที่มารับบริการ หน่วยงานในสังกัดกรมสุขภาพจิต
ปี 2550 - 2565 (หน่วย: พันราย)

ที่มา: กองยุทธศาสตร์และแผนงาน สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

จากกรณีดังกล่าวชี้ให้เห็นความสำคัญของการดำเนินมาตรการด้านสาธารณสุขเพื่อฟื้นฟูและสภาพจิตใจของผู้ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ความผันผวนที่ส่งผลกระทบต่อทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งต้องดำเนินการไปพร้อมกับการดำเนินมาตรการและนโยบายเพื่อสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและสังคม เพื่อให้คนไทยตระหนักรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพในวงกว้าง มีสุขภาพที่ดีปราศจากความเครียด สอดคล้องกับการพัฒนาประเทศในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 ในหมุดหมายที่ 4 ไทยเป็นศูนย์กลางทางการแพทย์และสุขภาพมูลค่าสูง โดยเฉพาะกลยุทธ์ย่อยที่ 6.1 ปฏิรูประบบเฝ้าระวังและบริหารจัดการโรคระบาดและภัยคุกคามด้านสุขภาพ

แผนภาพที่ 69 อัตราการฆ่าตัวตายสำเร็จต่อแสนประชากร

ที่มา: กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข, สถิติอัตราการฆ่าตัวตายสำเร็จต่อประชากรแสนคน

1.2 ผู้สูงอายุที่อยู่คนเดียวมีจำนวนมากขึ้นในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12

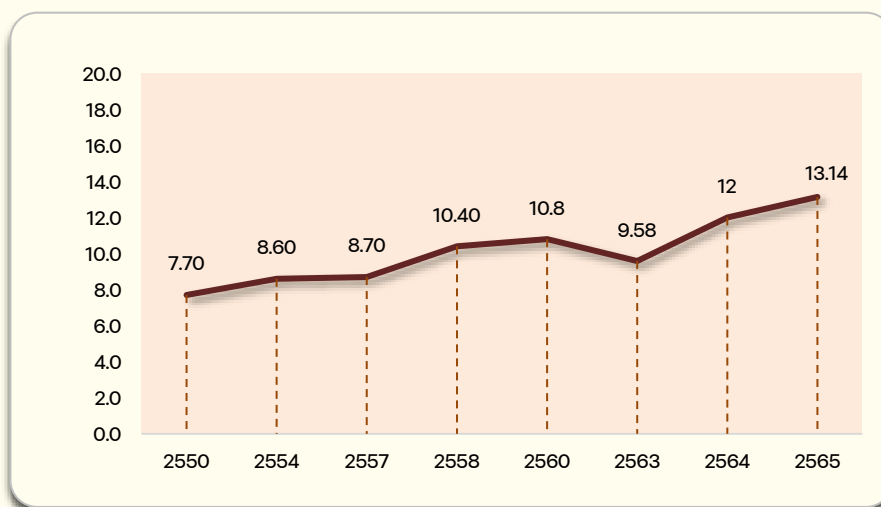
ประเทศไทยมีจำนวนประชากรผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องทุกปี ขณะที่ประชากรวัยเด็กและวัยแรงงานมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสัดส่วนประชากรสูงวัยเพิ่มขึ้นเนื่องจากจำนวนคนเกิดใหม่ลดลง และคนมีอายุยืนยาวขึ้น ซึ่งเป็นผลมาจากในอดีตประเทศไทยประสบผลสำเร็จในเรื่องนโยบายด้านประชากรและการวางแผนครอบครัว รวมทั้งแนวโน้มของการใช้ชีวิตของคนในปัจจุบันที่นิยมอยู่เป็นโสดหรือใช้ชีวิตคู่โดยไม่มีบุตรมากขึ้น ทำให้อัตราการเกิดลดลงอย่างต่อเนื่อง ขณะที่ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีด้านสาธารณสุขทำให้ประชากรมีอายุยืนยาวขึ้น ทำให้ประเทศไทยจะเป็นสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ (Aged Society) ในปี 2566

เมื่อพิจารณาถึงการใช้ชีวิตของผู้สูงอายุไทย พบว่า มีจำนวนผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ลำพังเพิ่มขึ้น โดย **ร้อยละของผู้สูงอายุที่อยู่คนเดียวต่อผู้สูงอายุทั้งหมดเฉลี่ยสูงขึ้น** จากร้อยละ 9.55 ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 เป็นร้อยละ 11.39 ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ทั้งนี้สาเหตุสำคัญที่ผู้สูงอายุต้องอาศัยอยู่ตามลำพังเป็นผลมาจากสภาพเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป เช่น ลูกหลานบางส่วนย้ายถิ่นฐานไปยังพื้นที่ที่เป็นแหล่งงานพร้อมกับครอบครัวของตน และทำให้ผู้สูงอายุต้องอาศัยอยู่ในภูมิลำเนาเดิมเพียงลำพัง ปรากฏการณ์นี้สะท้อนให้เห็นถึงโครงสร้างทางสังคมที่มีความเป็นครอบครัวเดี่ยวมากขึ้น นอกจากนี้ การมีสถานะเป็นหม้าย หย่าร้าง หรือเป็นโสด รวมไปถึงการที่ลูกหลานและสมาชิกในครอบครัวเสียชีวิต ยังเป็นอีกปัจจัยที่ทำให้ผู้สูงอายุอาศัยเพียงลำพังเพิ่มขึ้นด้วย

ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ภาครัฐได้ดำเนินโครงการที่มีวัตถุประสงค์เพื่อดูแลช่วยเหลือ ส่งเสริม วาชีพผู้สูงอายุ รวมถึงจัดสรรสวัสดิการที่จำเป็นให้แก่ผู้สูงอายุในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เพื่อช่วยเหลือในด้านการเงินและการดูแลตนเองของผู้สูงอายุ ตัวอย่างโครงการสำคัญ ได้แก่ โครงการพัฒนาทักษะความรู้ความสามารถในการทำงานและการเป็นผู้สูงอายุที่มีพลัง (Active Ageing) และโครงการส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุทุกมิติ โดยจัดตั้งและดำเนินการศูนย์การเรียนรู้และฝึกอบรมผู้สูงอายุในพื้นที่ต่าง ๆ ทั่วประเทศ จำนวน 12 ศูนย์ โครงการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุเข้าถึงหลักประกันทางสังคม และโครงการเสริมสร้างพัฒนากลไกเครือข่ายสร้างความมั่นคงทางสังคมเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ดำเนินการโดยกรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ นอกจากนี้ ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ได้มีมาตรการช่วยเหลือและเยียวยาผู้สูงอายุที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดเพิ่มเติม ผ่านโครงการภายใต้พระราชกำหนดให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินเพื่อแก้ไขปัญหายาเสพติด และฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคม ที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 พ.ศ. 2563 และพระราชกำหนดฯ เพิ่มเติม พ.ศ. 2564 เช่น โครงการเพิ่มวงเงินสนับสนุนโครงการเพิ่มกำลังซื้อให้แก่ผู้ที่ต้องการความช่วยเหลือเป็นพิเศษ โครงการเพิ่มวงเงินสนับสนุนโครงการเพิ่มกำลังซื้อให้แก่ผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ โครงการช่วยเหลือกลุ่มอาชีพผู้จบรายนต์รับจ้าง (รถแท็กซี่) และรถจักรยานยนต์สาธารณะที่มีอายุเกิน 65 ปี ที่ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โครงการเยียวยาศิลปินที่มีอายุเกิน 65 ปี ที่ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 คาดว่าภาระทั้งในด้านงบประมาณและบุคลากรของภาครัฐในการดำเนินการมาตรการด้านดูแลและจัดสรรสวัสดิการแก่ผู้สูงอายุทั่วประเทศ ทั้งผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่กับครอบครัวและกลุ่มผู้สูงอายุที่อาศัยลำพัง จะมีแนวโน้มสูงขึ้นตามจำนวนผู้สูงอายุที่เพิ่มขึ้น ทั้งนี้ แนวทางการดูแลผู้สูงอายุควรครอบคลุมทั้งด้านการพัฒนาระบบการดูแลผู้สูงอายุซึ่งสอดคล้องกับการพัฒนาประเทศในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 ในหมุดหมายที่ 9 ไทยมีความยากจนข้ามรุ่นลดลง และมีความคุ้มครองทางสังคมที่เพียงพอ เหมาะสม โดยเฉพาะกลยุทธ์ย่อยที่ 3.3 ยกระดับความคุ้มครองทางสังคมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ด้วยการสนับสนุนระบบสวัสดิการทางเลือกโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคีการพัฒนาต่าง ๆ รวมถึงดูแลสวัสดิภาพผู้สูงอายุ ทั้งในด้านสุขภาพและที่อยู่อาศัย

แผนภาพที่ 70 ร้อยละของผู้สูงอายุที่อยู่ลำพังต่อผู้สูงอายุทั้งหมด ปี 2550 - 2565

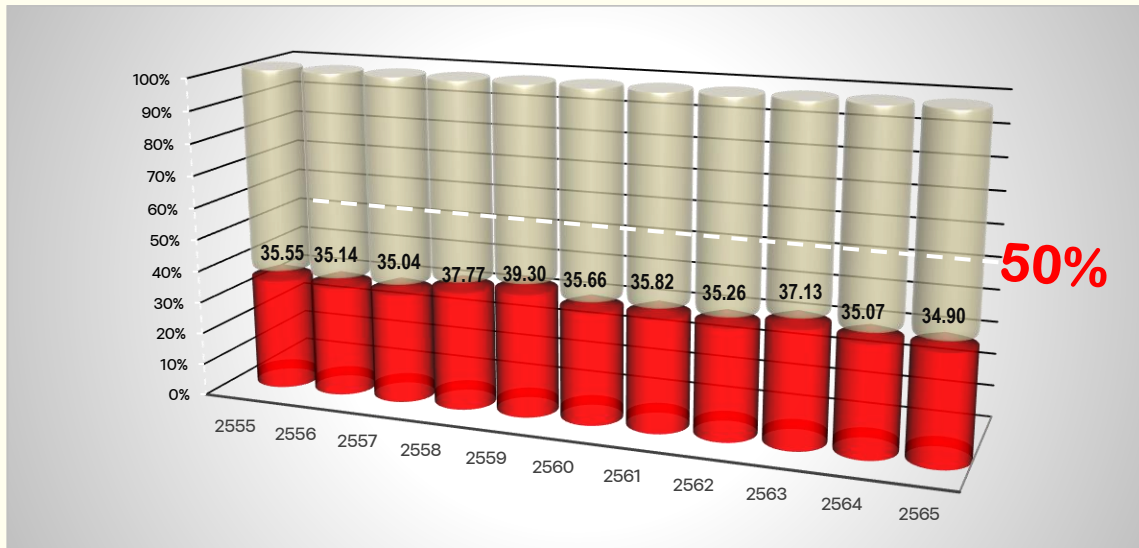

ที่มา: การสำรวจประชากรผู้สูงอายุในประเทศไทย สำนักงานสถิติแห่งชาติ

1.3 ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาอยู่ในระดับตรงตัว แม้ปัจจัยสนับสนุนการเรียนรู้ของคนไทยปรับตัวดีขึ้นในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12

ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักเรียนไทยวัดได้จากคะแนนเฉลี่ยผลการสอบ O-Net 4 วิชาหลัก ได้แก่ วิชา ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มัธยมศึกษาปีที่ 3 และมัธยมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งสะท้อนทักษะการเรียนรู้ของเด็กไทย และสะท้อนความรู้ความสามารถของกำลังแรงงานในอนาคต โดยคะแนนเฉลี่ยผลการสอบ O-Net ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 อยู่ที่ 35.64 คะแนน ต่ำกว่าผลคะแนนสอบเฉลี่ยในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 เล็กน้อย ที่ 36.56 คะแนน

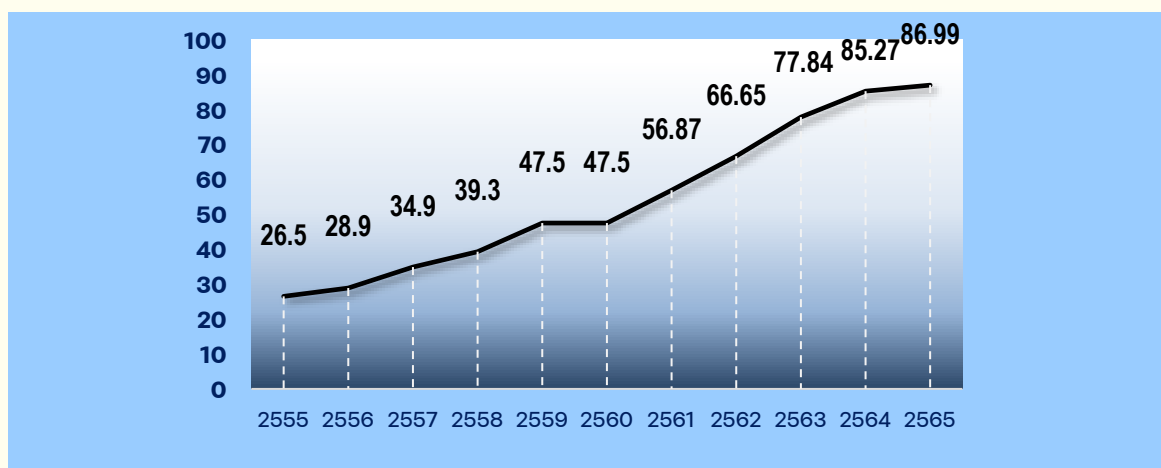
แผนภาพที่ 71 คะแนนเฉลี่ยผลการสอบ o-net ระหว่างปี 2555 - 2565

ที่มา: สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน)

ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ตั้งแต่ปลายปี พ.ศ. 2562 ได้ส่งผลกระทบต่อระบบการศึกษาของทุกประเทศรวมทั้งประเทศไทย โดยส่งผลให้สถานศึกษาไม่สามารถเปิดการเรียนการสอนได้ตามปกติ ทำให้กระทรวงศึกษาธิการต้องกำหนดนโยบายปรับการจัดการเรียนการสอนภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดตามแนวคิด "การเรียนรู้ นำการศึกษา โรงเรียนอาจหยุดได้แต่การเรียนรู้หยุดไม่ได้" ผ่านระบบการเรียนรูปแบบใหม่ เช่น การสอนทางไกล การสอนออนไลน์ รวมทั้งรูปแบบผสมผสานต่าง ๆ ซึ่งภายใต้ระบบต่างๆ เหล่านี้ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและอินเทอร์เน็ตมีความจำเป็นอย่างยิ่ง ส่งผลให้ความต้องการใช้อินเทอร์เน็ตและเทคโนโลยีสารสนเทศเพิ่มสูงขึ้นอย่างมากเมื่อเทียบกับช่วงก่อนการแพร่ระบาด จะเห็นได้จากสัดส่วนประชากรอายุ 6 ปีขึ้นไปที่ใช้อินเทอร์เน็ตต่อประชากรทั้งหมด ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 มีสัดส่วนเฉลี่ยร้อยละ 35.43 ได้เพิ่มขึ้นถึงสองเท่าเป็นร้อยละ 70.17 ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 นอกจากนี้ ตั้งแต่ปี 2563 เป็นต้นมา สัดส่วนประชากรอายุ 6 ปีขึ้นไปที่ใช้อินเทอร์เน็ตยังเพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยระหว่างปี 2563 - 2565 มีสัดส่วนประชากรที่ใช้อินเทอร์เน็ตเฉลี่ยร้อยละ 77.84 85.27 และ 86.99 ตามลำดับ การเพิ่มขึ้นของสัดส่วนประชากรที่ใช้อินเทอร์เน็ตสอดคล้องกับแนวนโยบายการปรับการเรียนการสอนที่ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและอินเทอร์เน็ตมากขึ้น และแสดงถึงทักษะความเข้าใจและความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Literacy) ในชีวิตประจำวันของคนไทยในวงกว้าง ที่เกิดจากการจำเป็นต้องปรับตัวให้เข้ากับวิถีชีวิตใหม่ (New Normal) ด้วยการใช้อินเทอร์เน็ตมากขึ้นในชีวิตประจำวัน ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 อีกด้วย

แผนภาพที่ 72 สัดส่วนประชากรอายุ 6 ปีขึ้นไปที่ใช้อินเทอร์เน็ตต่อประชากรทั้งหมด
ปี 2555 - 2565

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ สํารวจการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของคนไทย

อย่างไรก็ตาม เป็นที่น่าสังเกตว่าแม้สัดส่วนประชากรที่ใช้อินเทอร์เน็ตเพิ่มสูงขึ้น แต่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ที่สะท้อนจากคะแนนเฉลี่ยผลการสอบ O-Net ของนักเรียนกลับมีคะแนนต่ำกว่าเป้าหมายที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด ทั้งนี้อาจเป็นผลมาจากการขาดความพร้อมของสถานศึกษาในการจัดการศึกษาท่ามกลางสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โดยผลงานวิจัยเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคของการบริหารและจัดการศึกษาในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาด พบว่าปัญหาด้านการกระจายโครงสร้างพื้นฐานเพื่อการศึกษา โดยมีสถานศึกษาหลายแห่งในหลายพื้นที่ประสบปัญหาดังกล่าว อาทิ สัญญาณโทรศัพท์และอินเทอร์เน็ตไม่ทั่วถึง จำนวนคอมพิวเตอร์ไม่เพียงพอต่อความต้องการและขาดการบำรุงรักษาให้อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้ การขาดการฝึกอบรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อพัฒนาทักษะวิชาชีพครูทำให้ไม่สามารถจัดการเรียนการสอนรูปแบบใหม่ผ่านเทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น การปรับปรุงรูปแบบการสอนและสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ที่มีการใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพและทั่วถึงในทุกพื้นที่เพื่อผลสัมฤทธิ์ที่สูงขึ้นจึงเป็นประเด็นท้าทายที่ควรให้ความสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 หมวดหมายที่ 6 ไทยเป็นศูนย์กลางวิไลถรรอนิกส์อัจฉริยะและอุตสาหกรรมดิจิทัลของอาเซียน กลยุทธ์ย่อยที่ 4.1 พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีที่มีคุณภาพ ครอบคลุม เพียงพอและเข้าถึงได้ และกลยุทธ์ย่อยที่ 4.2 พัฒนากำลังคนของประเทศเพื่อรองรับกับการปรับตัวทางเทคโนโลยีในอนาคต นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 หมวดหมายที่ 9 ไทยมีความยากจนข้ามรุ่นลดลง และมีความคุ้มครองทางสังคมที่เพียงพอ เหมาะสม โดยเฉพาะกลยุทธ์ย่อยที่ 2.2 ส่งเสริมโอกาสทางการศึกษาและการพัฒนาทักษะอาชีพที่มีคุณภาพอีกด้วย

2

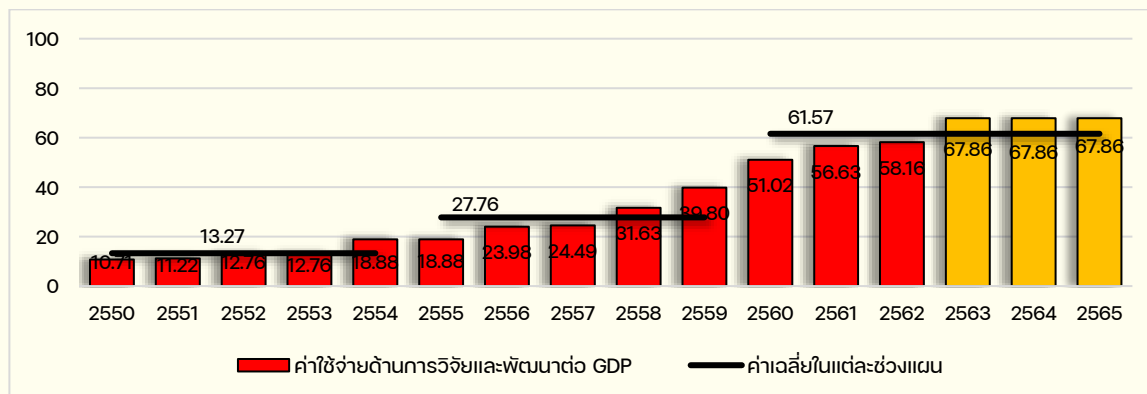
เศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม

สังคมไทยในภาพรวมมีเศรษฐกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรมมากขึ้นมาโดยตลอด โดยคะแนนเฉลี่ยขององค์ประกอบเศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรมเพิ่มขึ้นจากระดับปานกลางที่ 72.66 และ 78.54 ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 - 2554) และฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555 - 2559) เป็นระดับดีที่ 83.52 ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 (2560 - 2565) ซึ่งมีสาเหตุมาจากองค์ประกอบย่อยทั้ง 3 องค์ประกอบมีคะแนนเฉลี่ยดีขึ้น โดยองค์ประกอบย่อยความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจมีคะแนนเฉลี่ยเพิ่มสูงขึ้นมากที่สุด และปรับระดับจากระดับปานกลางที่คะแนนเฉลี่ย 70.83 ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 เป็นระดับดีที่คะแนนเฉลี่ย 80.05 ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 สำหรับองค์ประกอบย่อยการมีหลักประกันคุณภาพชีวิตและงานที่ดี และองค์ประกอบย่อยเศรษฐกิจเข้มแข็งและมีประสิทธิภาพ มีคะแนนเฉลี่ยปรับตัวเพิ่มขึ้นเช่นกัน โดยเพิ่มขึ้นจากคะแนนเฉลี่ย 91.04 และ 75.39 ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 เป็นคะแนนเฉลี่ย 97.18 และ 76.81 ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ทั้งนี้ ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 สถานการณ์การแพร่ระบาดของติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่ส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจในปี 2563 ทำให้คะแนนตัวชี้วัดอัตราการเติบโตของผลผลิตมวลรวมภายในประเทศต่อประชากร (GDP per capita growth) ลดลง ส่งผลให้องค์ประกอบย่อยเศรษฐกิจเข้มแข็งและมีประสิทธิภาพมีคะแนนลดต่ำลงมากที่สุดในรอบทศวรรษ โดยอยู่ในระดับต้องปรับปรุง ที่คะแนน 69.48 ทั้งนี้ ผลกระทบจากการพัฒนาประเทศในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ในด้านเศรษฐกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรม มีประเด็นที่น่าสนใจดังนี้

2.1 การวิจัยและพัฒนาของไทยยังอยู่ในระดับต้องปรับปรุง

ตัวชี้วัดค่าใช้จ่ายด้านการวิจัยและพัฒนาต่อ GDP ในองค์ประกอบย่อยด้านเศรษฐกิจเข้มแข็งและมีประสิทธิภาพ ซึ่งสะท้อน **ภาพการใช้จ่ายเพื่อการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมของประเทศนับตั้งแต่แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 - แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 มีคะแนนเฉลี่ยเพียง 13.27 27.76 และ 61.57 ตามลำดับ โดย ณ สิ้นแผนการพัฒนาศ. ฉบับที่ 12 ยังมีการพัฒนาอยู่ในระดับ “ต้องปรับปรุง”**

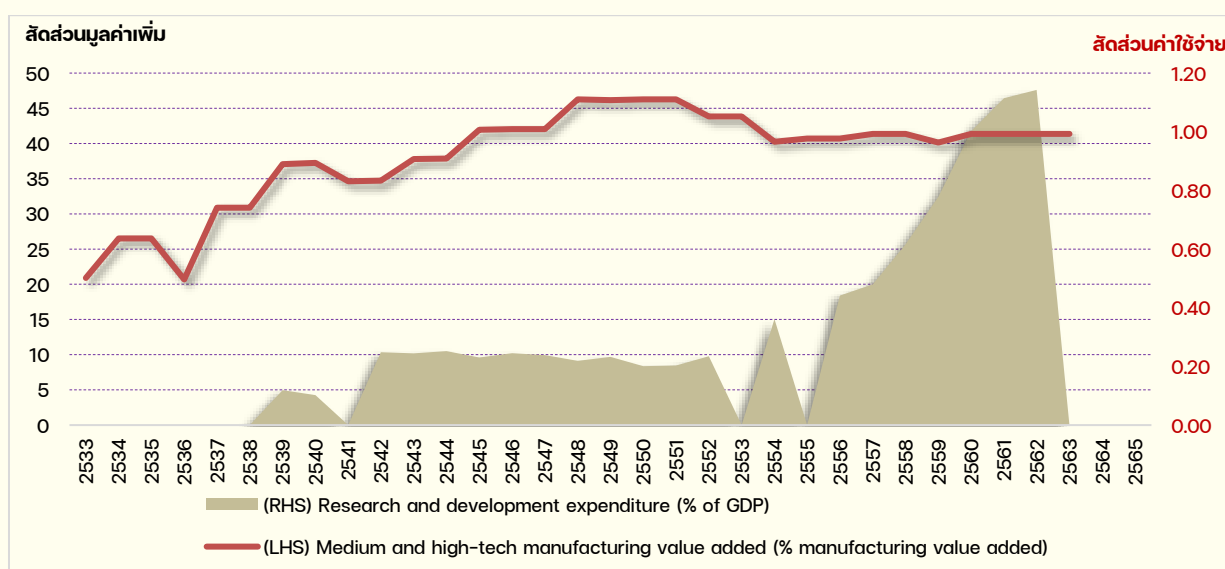
แผนภาพ 73 คะแนนตัวชี้วัดค่าใช้จ่ายด้านการวิจัยและพัฒนาต่อ GDP ภายใต้องค์ประกอบย่อยด้านเศรษฐกิจเข้มแข็งและมีประสิทธิภาพ (ปี 2550 - 2565)

ที่มา: กองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา สศช.

นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาตัวชี้วัดสัดส่วนมูลค่าเพิ่มของอุตสาหกรรมเทคโนโลยีระดับสูงและระดับกลางต่อมูลค่าเพิ่มทั้งหมด ทั้งนี้ ในปี 2563 พบว่า อยู่ในระดับร้อยละ 40 - 45 มาตลอดในช่วงระยะเวลา 20 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2545 - พ.ศ. 2565) ดังนั้น การพัฒนาประเทศในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 ซึ่งให้ความสำคัญกับการขับเคลื่อนในด้านการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรม ภาครัฐจึงควรต้องเร่งสนับสนุนการลงทุนด้านวิจัยพัฒนา เพื่อส่งเสริมการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรม ตลอดจนสร้างสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมกับการใช้เทคโนโลยีระดับสูงและระดับกลางในด้านต่าง ๆ ทั้งภาคเกษตรกรรม ภาคอุตสาหกรรม ภาคบริการ รวมทั้งกิจกรรมทางการเงินผ่านดิจิทัลแพลตฟอร์มต่าง ๆ

แผนภาพ 74 สัดส่วนมูลค่าเพิ่มของอุตสาหกรรมเทคโนโลยีระดับสูงและระดับกลางต่อมูลค่าเพิ่มทั้งหมด (GDP) และสัดส่วนค่าใช้จ่ายด้านวิจัยและพัฒนา (R&D) ต่อ GDP

ที่มา: world bank, สืบค้นวันที่ 20 กรกฎาคม 2566 ประมวลผลโดยกองวิจัยเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา สศช.
หมายเหตุ: ข้อมูลค่าใช้จ่ายด้าน R&D ไม่ครบถ้วนอนุกรม โดยมีข้อมูล ณ ช่วงเวลานั้น ๆ (ปีที่ข้อมูลไม่มีค่า เป็นปีที่ไม่มีค่าเก็บรวบรวมข้อมูล)

นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาระดับความสามารถในการแข่งขันด้านดิจิทัลโดยรวมของประเทศ ไทยยังอยู่ในระดับต่ำและมีอันดับลดลง โดยในปี 2565 ประเทศไทยมีความสามารถในการแข่งขันทางดิจิทัลของโลกอยู่ในอันดับที่ 40 ลดลงจากอันดับที่ 38 ในปี 2564 จากทั้งหมด 63 ประเทศ และเมื่อพิจารณาด้านบุคลากรด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม อัตราการเพิ่มของกำลังคนในด้านดังกล่าว ลดลงจากร้อยละ 15.11 ในปี 2563 เป็นร้อยละ 8.44 และ 0.00 ในปี 2564 และ 2565 ตามลำดับ ดังนั้น ประเทศไทยจึงจำเป็นต้องส่งเสริมการพัฒนาทั้งทางด้านการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานที่รองรับเทคโนโลยีดิจิทัล การวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์ด้านเทคโนโลยี ระบบปฏิบัติการต่าง ๆ รวมถึงแอปพลิเคชันที่มีความปลอดภัยต่อผู้ใช้งาน ตลอดจนการสนับสนุนการพัฒนาบุคลากรด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม เพื่อให้เพียงพอสำหรับรองรับการพัฒนาประเทศในอนาคต

แผนภาพที่ 75 อันดับความสามารถในการแข่งขันทางด้านดิจิทัลของไทย

ตัวชี้วัดระดับสากลที่สะท้อนขีดความสามารถทางการแข่งขันด้านดิจิทัลโดยรวมของประเทศ

ดัชนีชี้วัดความสามารถในการแข่งขันระดับโลก 4.0

Global Competitiveness Index 4.0

Year	2019	Year	2022	+/- Rank
	40	>	N/A	

อันดับความสามารถในการแข่งขันโดยรวมของโลก

World Competitiveness Ranking

Year	2021	Year	2022	+/- Rank
	28	>	33	▼ -5

อันดับความสามารถในการแข่งขันทางดิจิทัลของโลก

World Digital Competitiveness Ranking

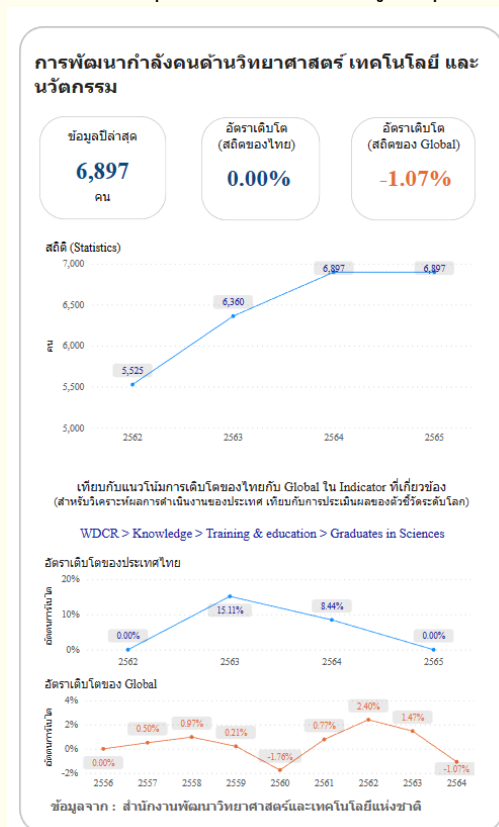
Year	2021	Year	2022	+/- Rank
	38	>	40	▼ -2

WORLD ECONOMIC FORUM

IMD

ที่มา: ภาพรวมการจัดอันดับของไทย ตามตัวชี้วัดระดับสากล (Global Indexes and Rankings), สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์, สืบค้นวันที่ 20 กรกฎาคม 2566

แผนภาพที่ 76 จำนวนกำลังคนด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม
หมายเหตุ : ปี 2565 เป็นปีที่มิข้อมูลล่าสุด

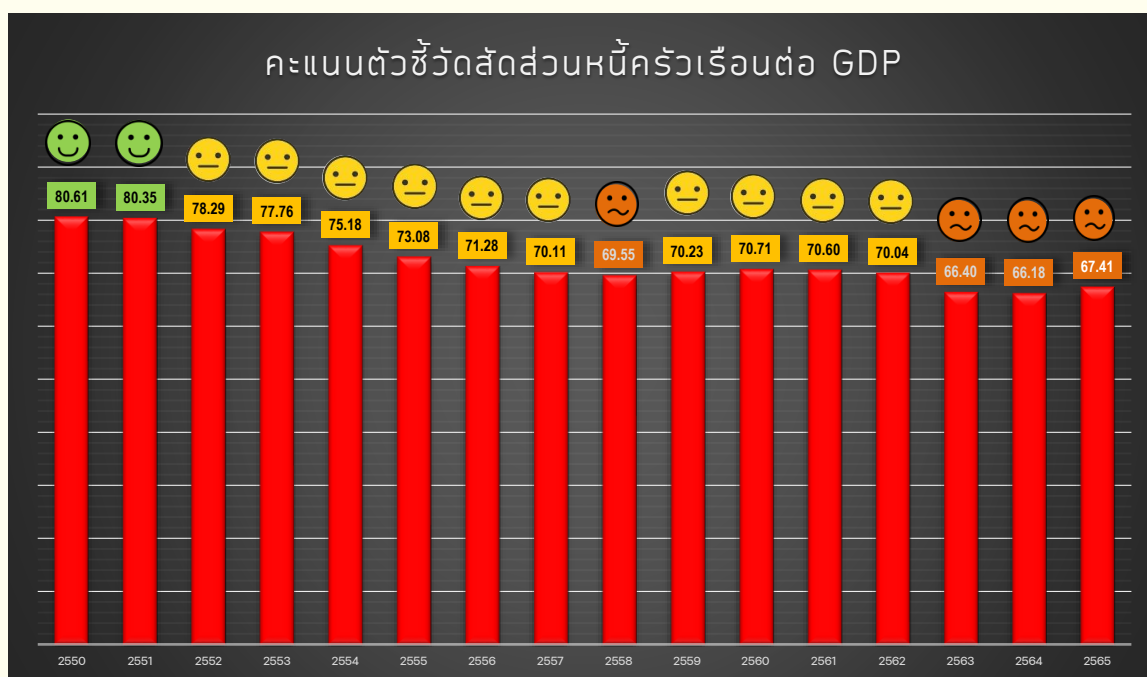

ที่มา: ภาพรวมการจัดอันดับของไทย ตามตัวชี้วัดระดับสากล (Global Indexes and Rankings), สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์, สืบค้นวันที่ 20 กรกฎาคม 2566

2.1 หันครัวเรือนในสังคมไทยยังคงมีแนวโน้มสูงขึ้น

ความอยู่เย็นเป็นสุขด้านองค์ประกอบด้านเศรษฐกิจของคนเกิดจากการมีรายได้และการประกอบอาชีพที่ดี มีความปลอดภัย การอยู่ในระบบเศรษฐกิจที่มั่นคง ยั่งยืน และมีการกระจายผลประโยชน์อย่างเป็นธรรม อย่างไรก็ตาม ภาระหนี้สินที่มากขึ้นเป็นปัจจัยหนึ่งที่บั่นทอนความอยู่เย็นเป็นสุขของคนได้ โดยเฉพาะหนี้ของครัวเรือนซึ่งส่งผลกระทบโดยตรงต่อความเป็นอยู่ของคน รวมไปถึงสถานะเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ทั้งนี้ ตัวชี้วัดสัดส่วนหนี้ครัวเรือนต่อ GDP มีแนวโน้มจะแบนเฉลี่ยลดลงอย่างต่อเนื่อง จากคะแนนเฉลี่ยระดับปานกลางที่ 78.44 และ 70.85 ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 และฉบับที่ 11 ลดลงเป็นระดับต้องปรับปรุงที่คะแนนเฉลี่ย 68.56 ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 สะท้อนถึงปัญหานี้ครัวเรือนของไทยที่มีแนวโน้มสูงขึ้น แม้ว่าในปัจจุบันได้มีหน่วยงานที่ดำเนินการช่วยเหลือด้านหนี้ครัวเรือนหลายหน่วยงาน อาทิ ศูนย์อำนวยการปฏิบัติการแก้หนี้สินภาคประชาชน ศูนย์ช่วยเหลือลูกหนี้และประชาชนที่ไม่ได้รับความเป็นธรรม หรือศูนย์ดำรงธรรม กระทรวงมหาดไทย แต่อาจยังไม่เพียงพอต่อปริมาณหนี้ที่เพิ่มขึ้น

แผนภาพที่ 77 คะแนนสัดส่วนหนี้ครัวเรือนต่อ GDP ปี 2550 - 2565

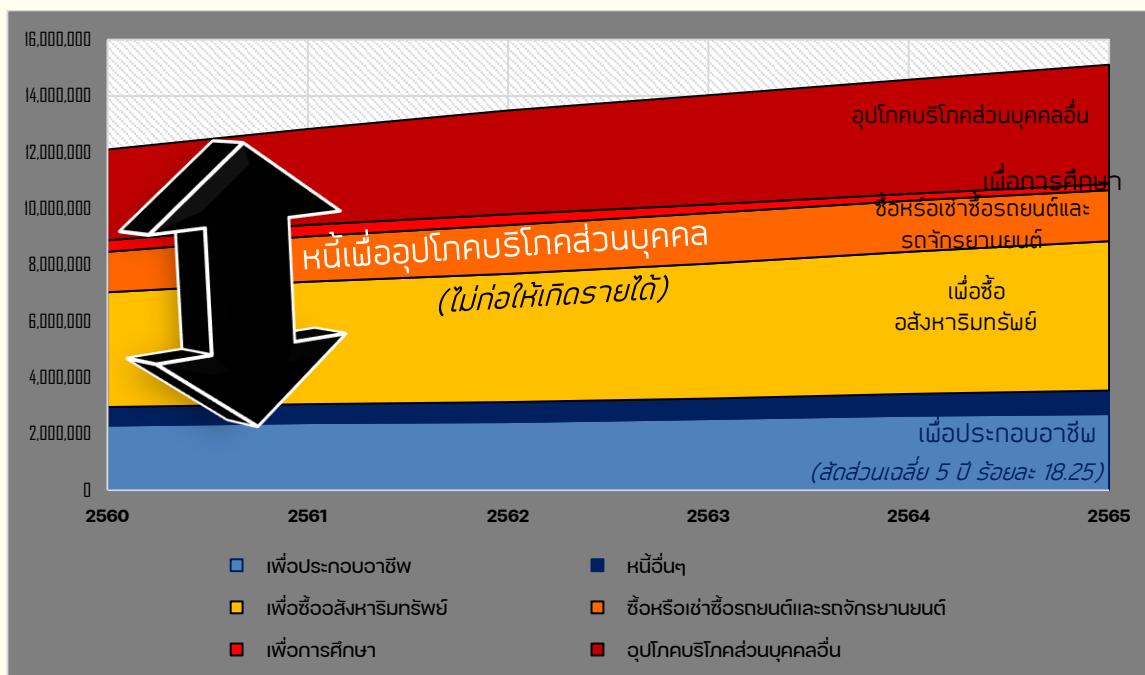
ที่มา: กองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา สศช.

จากการศึกษาของธนาคารแห่งประเทศไทย¹¹ พบว่า คนไทยมีหนี้ส่วนบุคคลและบัตรเครดิตสูง คิดเป็นสัดส่วนเกือบ 1 ใน 3 ของยอดหนี้ครัวเรือนไทยทั้งหมด และส่วนใหญ่เป็นหนี้เพื่อการอุปโภคบริโภคที่ไม่สร้างรายได้ โดยส่วนหนึ่งเป็นหนี้ที่กู้ยืมนอกระบบ¹² และเมื่อพิจารณาโครงสร้างหนี้จะพบว่า หนี้เพื่อประกอบอาชีพมีสัดส่วนเฉลี่ยในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ร้อยละ 18.25 ของหนี้ทั้งหมด ซึ่งหนี้ในส่วนที่เหลือเป็น **หนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ มีสัดส่วนเฉลี่ย ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ร้อยละ 81.75** และมีทิศทางขยายตัวสูงขึ้นทุกปี สำหรับ **หนี้เพื่อการศึกษา พบว่ามีสัดส่วนลดลง** จากสัดส่วนร้อยละ 3.37 ในปี 2560 ลดลงเป็นร้อยละ 1.44 ในปี 2565 ขณะที่ **หนี้อุปโภคบริโภคส่วนบุคคลปรับตัวสูงขึ้น** โดยในปี 2560 มีสัดส่วนร้อยละ 26.66 และเพิ่มขึ้นเป็นสัดส่วนร้อยละ 28.05 ในปี 2565 ซึ่งหนี้ครัวเรือนที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ที่มีแนวโน้มสูงขึ้นเหล่านี้ จะส่งผลต่อความยั่งยืนเป็นสูงของกระบวนการพัฒนาประเทศในระยะต่อไป

¹¹ ที่มา: แนวทางการแก้ปัญหาหนี้ครัวเรือนอย่างยั่งยืน, <https://app.bot.or.th/landscape/household-debt/>. ธนาคารแห่งประเทศไทย.สืบค้นวันที่ 20 กรกฎาคม 2566

¹² หนี้นอกระบบ หมายถึง การกู้ยืมเงินที่ไม่ผ่านระบบสถาบันการเงินหรือผู้ให้กู้ที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจเงินกู้ตามกฎหมาย จึงไม่อยู่ภายใต้การกำกับของหน่วยงานภาครัฐใด ๆ

แผนภาพที่ 78 เงินให้กู้ยืมแก่ภาคครัวเรือนจำแนกตามวัตถุประสงค์ ที่ธนาคารเงินให้กู้ยืม และเงินลงทุนในลูกหนี้ที่สถาบันการเงินให้แก่ครัวเรือน (บุคคลธรรมดา) ปี 2550-2565

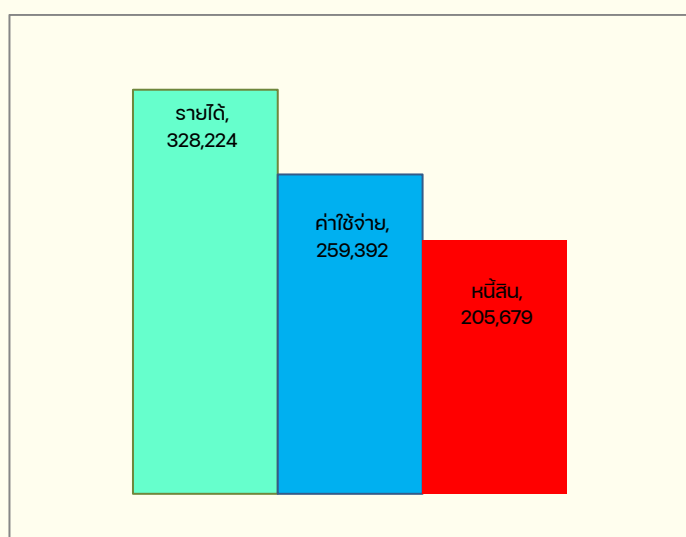
ที่มา: EC_MB_040 เงินให้กู้ยืมแก่ภาคครัวเรือนจำแนกตามวัตถุประสงค์, ธนาคารแห่งประเทศไทย.

มูลค่า ณ สิ้นไตรมาสสุดท้ายของปี ประมวลผลโดยกองวิจัยเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา สศช.

หมายเหตุ: หนี้อื่น ๆ ได้แก่ เงินให้กู้ยืมเพื่อซื้อหลักทรัพย์และเงินให้กู้ยืมที่ไม่สามารถจำแนกวัตถุประสงค์ได้

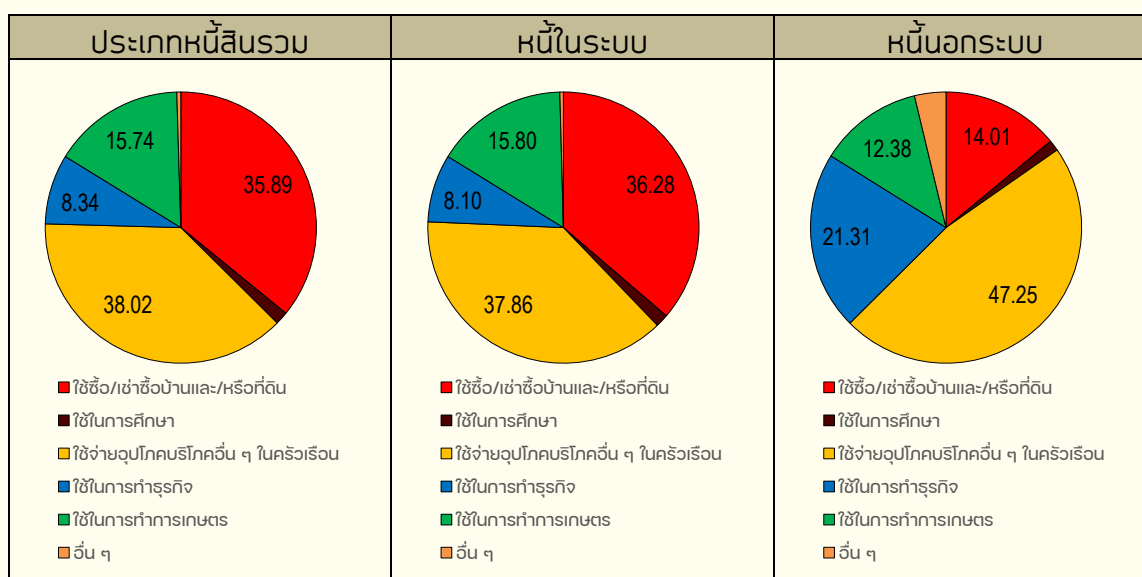
จากผลสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน ปี 2564 ของสำนักสถิติแห่งชาติ พบว่า ครัวเรือนไทยมีรายได้เฉลี่ย 328,224 บาทต่อปี และมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ย 259,392 บาทต่อปี ขณะที่หนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือน 205,679 บาท ทั้งนี้ ครัวเรือนไทยที่เป็นหนี้มีจำนวนทั้งสิ้น 11,649,272 ครัวเรือน โดยมีหนี้ในระบบเพียงอย่างเดียว จำนวน 10,671,051 ครัวเรือน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 91.60 มีหนี้นอกระบบเพียงอย่างเดียว จำนวน 565,164 ครัวเรือน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 4.85 และมีหนี้ทั้งในและนอกระบบ จำนวน 413,056 ครัวเรือน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 3.55 และเมื่อพิจารณาวัตถุประสงค์ตามประเภทการกู้ยืมจะพบว่า การกู้ยืมเพื่อซื้อบ้านซึ่งส่วนใหญ่เป็นครัวเรือนกลุ่มรายได้ต่ำที่ไม่สามารถเข้าถึงการกู้ยืมในระบบได้ เป็นการกู้ยืมที่มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้จ่ายในการอุปโภคบริโภคในครัวเรือน (ไม่ก่อให้เกิดรายได้) สูงถึงร้อยละ 47.25 ซึ่งมีกลุ่มรายได้ต่ำมีความเสี่ยงที่จะไม่สามารถชำระหนี้ได้ และมีแนวโน้มก่อหนี้เพิ่มสูงขึ้น ซึ่งอาจส่งผลให้ช่องว่างระหว่างรายได้ของคนรวยและคนจนกว้างขึ้นอีกได้ในอนาคต

แผนภาพที่ 79 รายได้ ค่าใช้จ่าย และหนี้สินต่อปี เฉลี่ยต่อครัวเรือน ปี 2564

ที่มา: ผลสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน ปี 2564, ประมวลผลโดยกองวิจัยเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา สศช.

แผนภาพที่ 80 สัดส่วนครัวเรือนที่เป็นหนี้แยกตามการกู้ยืม ปี 2564

3

สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล

สถานการณ์ด้านสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศของไทยโดยรวมมีแนวโน้มดีขึ้นในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 เมื่อเทียบกับแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 และ 11 โดยคะแนนเฉลี่ยขององค์ประกอบสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล เพิ่มขึ้นจากระดับต้องปรับปรุงที่คะแนน 62.07 ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 เป็น 64.82 ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 และปรับตัวเพิ่มขึ้นเป็นระดับปานกลางที่คะแนน 72.44 ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ซึ่งเป็นผลมาจากองค์ประกอบย่อยสิ่งแวดล้อมที่มีคุณภาพดีมีคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จากระดับที่ต้องปรับปรุงที่คะแนน 61.37 ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 เป็น 67.04 ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 และปรับตัวเพิ่มขึ้นเป็นระดับปานกลางที่คะแนน 77.37 ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ซึ่งเป็นผลมาจากการกำจัดการปล่อยอย่างถูกต้อง มีแนวโน้มดีขึ้นอย่างมาก จากระดับต้องเร่งแก้ไขในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 เป็นระดับดีมากในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 นอกจากนี้ องค์ประกอบย่อยเศรษฐกิจสีเขียวมีคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องเช่นกัน จากระดับต้องเร่งแก้ไขที่คะแนน 52.35 ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 เป็น 56.16 ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 และปรับตัวเพิ่มขึ้นเป็นระดับปานกลางที่คะแนน 65.16 ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ซึ่งมีสาเหตุสำคัญมาจากการใช้พลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือกต่อปริมาณการใช้พลังงานขั้นสุดท้าย ที่มีแนวโน้มดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง จากระดับต้องเร่งแก้ไขในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 เป็นระดับดีในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ขณะที่องค์ประกอบย่อยระบบนิเวศสมดุลยังคงอยู่ในระดับปานกลางตลอดช่วงแผนพัฒนาฯ ทั้ง 3 ฉบับ ที่คะแนน 74.89 72.42 และ 76.24 ตามลำดับ ทั้งนี้ ผลกระทบจากการพัฒนาประเทศในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ในเรื่องสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล มีประเด็นที่น่าสนใจดังนี้

3.1 สัดส่วนการใช้พลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือก รวมทั้งการใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพลดลง

ตารางที่ 13: การใช้พลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือก และประสิทธิภาพการใช้พลังงาน

สถานการณ์พลังงานไทย	2560	2561	2562	2563	2564	2565	เป้าหมาย (ปี) (แผน)
การใช้พลังงานขั้นสุดท้าย (พันตันเทียบเท่าน้ำมันดิบ)	80,752	83,952	85,708	77,340	72,161	84,178	
การใช้พลังงานทดแทน (พันตันเทียบเท่าน้ำมันดิบ)	11,731	12,996	14,136	11,997	10,459	11,260	
สัดส่วนพลังงานทดแทน ต่อพลังงาน ขั้นสุดท้าย (ร้อยละ)	14.49	15.20	16.74	15.13	14.62	13.38	30.00 (2580) (AEDP2018)
ผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ (CVM) (ล้านบาท)	10,259,941	10,697,001	10,919,319	10,256,852	10,409,894	10,680,306	
ดัชนีชี้วัดประสิทธิภาพพลังงาน (Energy Intensity)	7.87	7.85	7.85	7.54	6.93	7.88	5.97 (2580) (EEP2018)
ดัชนีราคาผู้บริโภค หมวดพลังงาน (ปีฐาน 2562)	97.25	102.76	100	88.45	98.96	123.2	

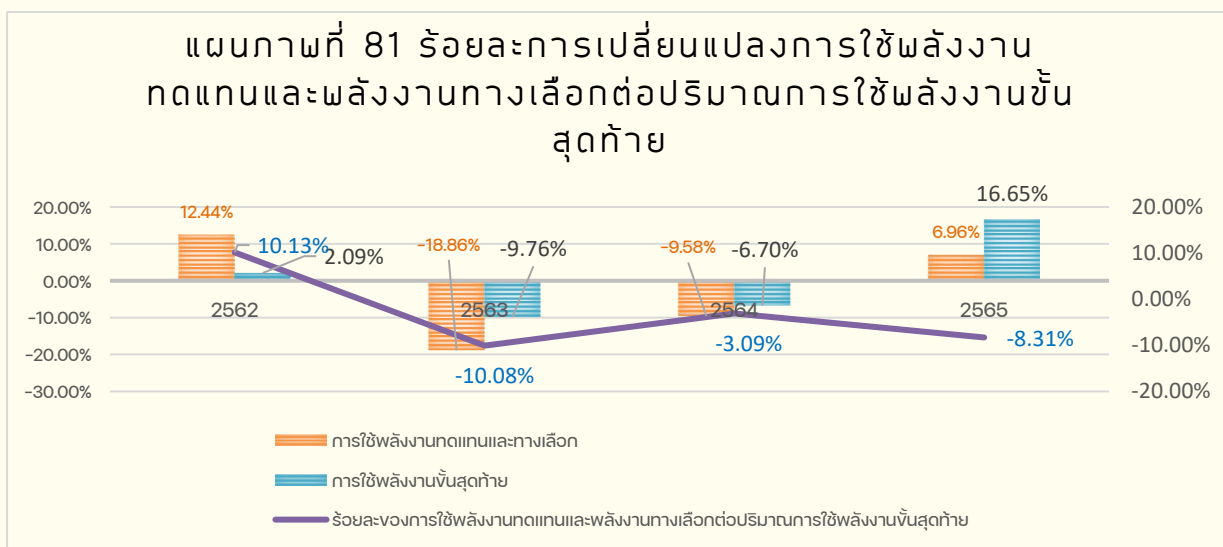
ที่มา: กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน กระทรวงพลังงาน, สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า กระทรวงพาณิชย์

หมายเหตุ: แผนพัฒนาพลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือก พ.ศ. 2561 - 2580 (AEDP2018) แผนอนุรักษ์พลังงาน พ.ศ. 2561-2580 (EEP2018)

ตลอดช่วงการพัฒนาในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 11 และ 12 สัดส่วนการใช้พลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือกต่อปริมาณการใช้พลังงานขั้นสุดท้ายมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นมาโดยตลอด โดยค่าเฉลี่ยของตัวชี้วัดร้อยละของการใช้พลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือกต่อปริมาณการใช้พลังงานขั้นสุดท้ายเพิ่มขึ้นจากระดับเร่งแก้ไขในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 เป็นระดับต้องปรับปรุงในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 และระดับดีในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ที่คะแนน 43.58 68.70 และ 86.08 ตามลำดับ จากการที่ประเทศไทยมีการใช้พลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือกต่อพลังงานขั้นสุดท้ายในสัดส่วนที่สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง และสอดคล้องกับการใช้พลังงานเพื่อขับเคลื่อนกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่เพิ่มมากขึ้น ซึ่งยังคงความเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และพลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือกยังเป็นส่วนหนึ่งของการเสริมสร้างความมั่นคงด้านพลังงานจากการใช้แหล่งวัตถุดิบพลังงานในประเทศเพื่อลดการนำเข้าและการพึ่งพาพลังงานจากปิโตรเลียม

ทั้งนี้ การใช้พลังงานขั้นสุดท้ายของไทยมีแนวโน้มเปลี่ยนแปลงตั้งแต่สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่ส่งผลต่อกิจกรรมทางเศรษฐกิจและการใช้พลังงานขั้นสุดท้ายในประเทศ โดยในปี 2563 และ 2564 มีการปิดเมืองและประเทศเป็นระยะ ส่งผลต่อสถานการณ์พลังงาน และการคาดการณ์ความต้องการใช้พลังงาน รวมถึงสภาวะเศรษฐกิจที่มีความไม่แน่นอนสูง ส่งผลให้โครงสร้างการใช้พลังงานเกิดการเปลี่ยนแปลง และในปี 2565 เกิดสงครามรัสเซีย - ยูเครน ซึ่งส่งผลกระทบต่อห่วงโซ่อุปทานและราคาพลังงานทั่วโลก

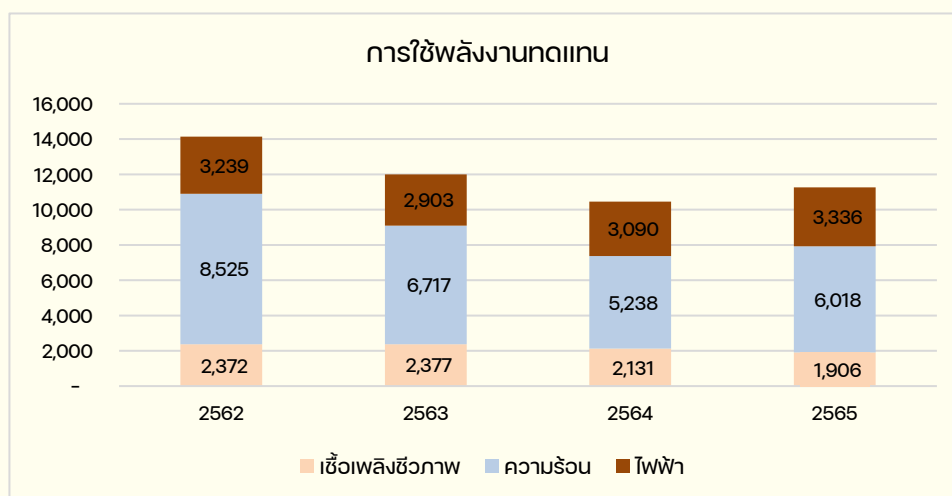
ร้อยละของการใช้พลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือกต่อปริมาณการใช้พลังงานขั้นสุดท้าย ซึ่งมีแนวโน้มลดลงต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2563 ส่วนหนึ่งเป็นเหตุมาจากการพัฒนาเทคโนโลยีในการผลิตพลังงานที่ไม่ใช้พลังงานทางเลือกมีประสิทธิภาพสูงขึ้นในราคาต่ำ เช่น การใช้ถ่านหินเป็นเชื้อเพลิงในการผลิตไฟฟ้าและความร้อน ซึ่งเทคโนโลยีถ่านหินสะอาดมีประสิทธิภาพสูงขึ้น และมีราคาต่ำเมื่อเทียบกับเชื้อเพลิงประเภทอื่น ๆ ทำให้ผู้ประกอบการไทยโดยเฉพาะภาคอุตสาหกรรมนำเข้าถ่านหินจากต่างประเทศมากขึ้น และมีการสำรองเพื่อจำหน่ายต่อยังประเทศอื่น ๆ ส่งผลให้มีการใช้พลังงานขั้นสุดท้ายสูงขึ้น โดยในปี 2565 มีการใช้พลังงานขั้นสุดท้าย 84,178 พันตันเทียบเท่าน้ำมันดิบ เพิ่มขึ้นร้อยละ 16.65 จากปี 2564 ในขณะที่ในปี 2565 มีการใช้พลังงานทางทดแทนและพลังงานเลือก 11,260 พันตันเทียบเท่าน้ำมันดิบ เพิ่มขึ้นจาก 10,459 พันตันเทียบเท่าน้ำมันดิบ ในปี 2564 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 7.66 ทำให้สัดส่วนของการใช้พลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือกต่อปริมาณการใช้พลังงานขั้นสุดท้ายลดลง โดยลดลงจากร้อยละ 14.49 ของพลังงานขั้นสุดท้ายในปี 2564 เป็นร้อยละ 13.38 ของพลังงานขั้นสุดท้ายในปี 2565 ซึ่งเป็นการลดลง 3 ปี ต่อเนื่อง

ที่มา: กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน กระทรวงพลังงาน

ทั้งนี้ พลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือกที่ใช้ในปี 2565 มีการใช้ในรูปแบบความร้อนมากที่สุด ที่ร้อยละ 53.45 ของพลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือกทั้งหมด การใช้พลังงานรูปแบบไฟฟ้าคิดเป็นร้อยละ 29.63 ของพลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือกทั้งหมด และเชื้อเพลิงชีวภาพ ร้อยละ 16.93 โดยการใช้พลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือกประเภทความร้อนและไฟฟ้าในปี 2565 เพิ่มขึ้นจากปี 2564 ร้อยละ 14.89 และ 7.96 ตามลำดับ ขณะที่การใช้พลังงานที่ไม่ใช่พลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือก ได้แก่ ก๊าซธรรมชาติ ถ่านหิน น้ำมันสำเร็จรูป และไฟฟ้า เพิ่มขึ้นร้อยละ 54.8, 38.2, 15.1 และ 3.7 ตามลำดับ

แผนภาพที่ 82: การใช้พลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือก จำแนกตามประเภทการผลิต

ที่มา: กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน กระทรวงพลังงาน

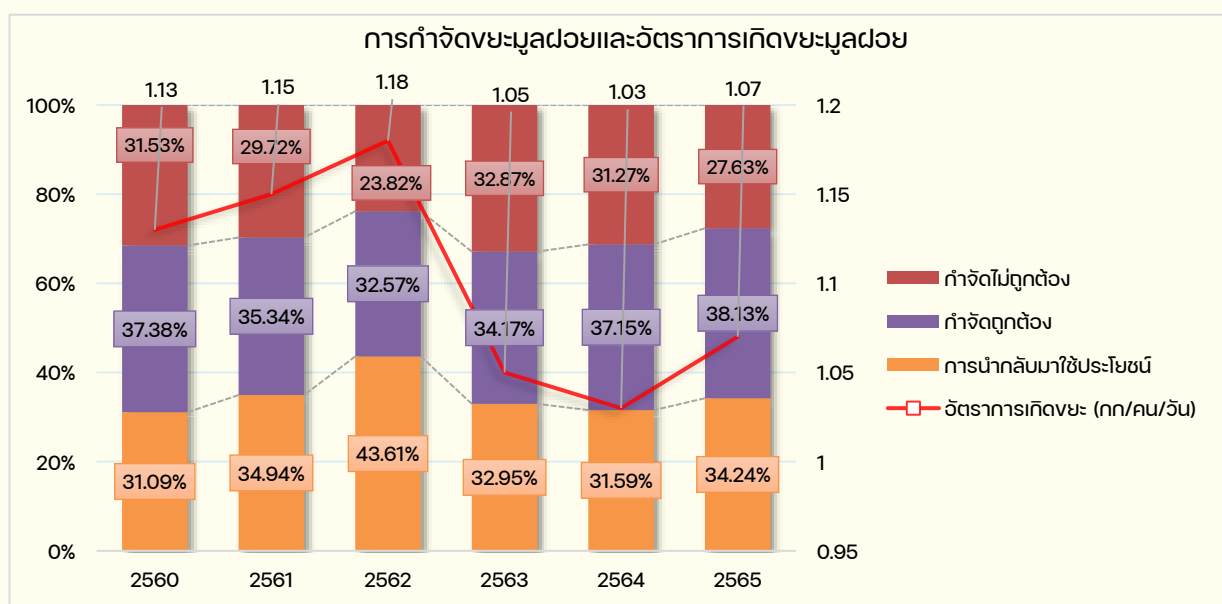
นอกจากนี้ สัดส่วนการใช้พลังงานต่อผลิตภัณฑ์มวลรวม (Energy Intensity) หรือค่าประสิทธิภาพพลังงาน ซึ่งแสดงถึงความเข้มข้นของการใช้พลังงานในการผลิตสินค้าและบริการ สะท้อนถึงความสิ้นเปลืองพลังงานและส่งผลกระทบต่อความยั่งยืนเป็นสูงของชน เพิ่มขึ้นเป็นครั้งแรกในรอบทศวรรษ โดยในปี 2565 มีการใช้พลังงานขั้นสุดท้ายเพิ่มขึ้นร้อยละ 16.65 ในขณะที่ผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติเพิ่มขึ้นร้อยละ 2.59 ส่งผลให้ดัชนีชี้วัดประสิทธิภาพการใช้พลังงานเพิ่มขึ้นร้อยละ 13.70 จาก 6.93 พันตันเทียบเท่าน้ำมันดิบ/พันล้านบาท ในปี 2564 เป็น 7.88 พันตันเทียบเท่าน้ำมันดิบ/พันล้านบาท ในปี 2565 เนื่องจากอัตราการเพิ่มขึ้นของการใช้พลังงานขั้นสุดท้ายสูงกว่าอัตราการเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติในประเทศ สะท้อนถึงประสิทธิภาพการใช้พลังงานที่ลดลง ส่วนหนึ่งมาจากการฟื้นตัวของกิจกรรมทางเศรษฐกิจและความต้องการใช้พลังงานที่เพิ่มขึ้นมาก แต่ผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติในประเทศและระบบเศรษฐกิจฟื้นตัวได้ไม่เต็มที่เท่าที่ควร ทั้งนี้ **แผนอนุรักษ์พลังงาน พ.ศ. 2561 - 2580** ได้กำหนดเป้าหมายลดค่าประสิทธิภาพการใช้พลังงาน (EI) ลงร้อยละ 30 ในปี 2580 เมื่อเทียบกับปีฐาน พ.ศ. 2553 (EEP2018) หรือลดค่าประสิทธิภาพพลังงาน (EI) ลงเหลือ 5.97 พันตันเทียบเท่าน้ำมันดิบ/พันล้านบาท ซึ่งในปี 2565 ค่าประสิทธิภาพพลังงานลดลงจากปีฐาน 2553 ร้อยละ 7.73

ราคาพลังงานเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ ในปี 2565 เกิดสถานการณ์สงครามรัสเซีย - ยูเครน ซึ่งส่งผลให้อุปทานการผลิตพลังงานตึงตัวมากขึ้น ทำให้ราคาขายปลีกน้ำมันเชื้อเพลิง ค่ากระแสไฟฟ้า และก๊าซหุงต้มในประเทศสูงขึ้น ซึ่งราคาสินค้าเหล่านี้เป็น **ต้นทุนที่แฝงอยู่ในขั้นตอนการผลิตของสินค้าและบริการ** เกือบทุกประเภท ส่งผลให้ราคาสินค้าและบริการทยอยปรับเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะราคาน้ำมันขายปลีกปรับตัวสูงขึ้นเป็นอย่างมาก อาทิ ราคาน้ำมันแก๊ซโซล 95 ปรับตัวสูงขึ้นจากค่าเฉลี่ยปี 2564 28.60 บาทต่อลิตร เป็น 37.71 บาทต่อลิตร หรือปรับตัวสูงขึ้นร้อยละ 31.84 ในขณะที่ราคาน้ำมันดีเซลปรับตัวสูงขึ้นจากค่าเฉลี่ยปี 2564 25.82 บาทต่อลิตร เป็น 32.72 บาทต่อลิตร หรือปรับตัวสูงขึ้นร้อยละ 26.74 แม้ว่าคณะกรรมการบริหารกองทุนน้ำมันเชื้อเพลิง (กบน.) มีมติให้คงราคาน้ำมันดีเซลไว้ที่ลิตรละ 34.94 บาท ตั้งแต่ช่วงเดือนสิงหาคม 2565 และมีผลต่อเนื่องจนถึงสิ้นปี 2565 แต่ราคาน้ำมันที่ปรับตัวสูงขึ้นนี้ยังคงเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้ **อัตราเงินเฟ้อเฉลี่ยทั้งปี 2565 สูงขึ้นร้อยละ 6.08** ซึ่งเป็นระดับที่ใกล้เคียงกับที่กระทรวงพาณิชย์คาดการณ์ว่าจะขยายตัวในช่วงร้อยละ 5.5 - 6.5 (ค่ากลางร้อยละ 6.0) ทั้งนี้ น้ำมันสำเร็จรูปเป็นประเภทพลังงานที่ใช้มากถึงร้อยละ 47.97 สูงที่สุดในพลังงานขั้นสุดท้าย และการใช้น้ำมันสำเร็จรูปมีปริมาณเพิ่มขึ้นจากปี 2564 ถึงร้อยละ 15.1

3.2 สัดส่วนการกำจัดขยะอย่างถูกต้องหรือคัดแยกเพื่อใช้ประโยชน์มีแนวโน้มที่ดีขึ้น

การพัฒนาประเทศที่ผ่านมา การจัดการขยะอย่างถูกต้องหรือคัดแยกเพื่อใช้ประโยชน์มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยค่าเฉลี่ยตัวชี้วัดร้อยละของขยะมูลฝอยที่กำจัดถูกต้องหรือนำไปใช้ประโยชน์เพิ่มขึ้นจากระดับเร่งแก้ไขในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 เป็นต้องปรับปรุงในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 และเป็นระดับดีมากในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ที่คะแนน 50.01 65.63 และ 91.07 ตามลำดับ จากการที่ประเทศไทยมีการให้ความสำคัญถึงปัญหามลพิษ และการคัดแยกขยะตามประเภทของขยะ มีการให้เอกชน ชุมชน และราชการส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดการขยะมากขึ้น

แผนภาพที่ 83 : สัดส่วนการจัดการขยะมูลฝอยและอัตราการเกิดขยะมูลฝอย

ที่มา: กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในปี 2563 ทำให้อัตราการเกิดขยะลดลงจาก 1.18 กิโลกรัมต่อคนต่อวันในปี 2562 เป็น 1.05 กิโลกรัมต่อคนต่อวัน หรือลดลงกว่าร้อยละ 11.02 จากกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่ลดลงในช่วงปิดเมืองและปิดประเทศ อย่างไรก็ตาม การกำจัดขยะอย่างไม่ถูกต้องเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 23.82 เป็น 32.87 จากทั้งข้อจำกัดในการจัดการขยะภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดฯ และความกังวลต่อการติดเชื้อจากการนำของกลับมาใช้ใหม่

ทั้งนี้ ในปี 2565 กิจกรรมทางเศรษฐกิจกลับมาดำเนินการอย่างเต็มที่อีกครั้ง ส่งผลให้ **อัตราการเกิดขยะ** เพิ่มขึ้นจาก 1.03 กิโลกรัมต่อคนต่อวัน ในปี 2564 เป็น 1.07 กิโลกรัมต่อคนต่อวันในปี 2565 แต่ยังคงต่ำกว่าในช่วงก่อนสถานการณ์การแพร่ระบาด ในปี 2562 ซึ่งอัตราการเกิดขยะอยู่ที่ 1.18 กิโลกรัมต่อคนต่อวัน ขณะที่ แม้ว่าผลรวมของสัดส่วนการกำจัดขยะอย่างถูกต้องและสัดส่วนการนำขยะกลับมาใช้ประโยชน์จะต่ำกว่าช่วงก่อน

สถานการณ์การแพร่ระบาด โดยลดลงจากร้อยละ 76.18 ในปี 2562 เป็นร้อยละ 72.73 ในปี 2565 หลังสถานการณ์การแพร่ระบาด แต่เมื่อพิจารณาเฉพาะสัดส่วนการกำจัดขยะที่ถูกต้องกลับมีสัดส่วนสูงขึ้นและสูงขึ้นกว่าก่อนสถานการณ์การแพร่ระบาด จากร้อยละ 32.57 ในปี 2562 เป็นร้อยละ 38.13 ในปี 2565 ขณะที่สัดส่วนขยะมูลฝอยที่มีการนำกลับไปใช้ประโยชน์ลดลง จากร้อยละ 43.61 ในปี 2562 ซึ่งเป็นสัดส่วนสูงสุดในช่วงปี 2560-2565 ได้ลดลงมาอยู่ที่ร้อยละ 34.24 ในปี 2565 และ**ขยะที่ไม่ถูกต้อง**มีสัดส่วนลดลง จากร้อยละ 23.82 ในปี 2562 มาเป็น ร้อยละ 27.63 ในปี 2565 ซึ่งลดลงจากช่วงสองปีก่อนหน้าที่สถานการณ์การแพร่ระบาดฯ ยังรุนแรงอยู่ หากแต่ยังสูงกว่าช่วงก่อนหน้าสถานการณ์การระบาดฯ ปี 2562 ที่มีขยะกำจัดอย่างไม่ถูกต้องเพียงร้อยละ 23.82 สะท้อนถึงประสิทธิภาพการกำจัดขยะที่ดีขึ้น ส่วนหนึ่งมีสาเหตุมาจากการที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการกำจัดขยะมูลฝอยอย่างถูกต้องตามหลักสุขาภิบาลเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากการผ่อนคลายการควบคุมสถานการณ์การแพร่ระบาดฯ และประชาชนเริ่มคลายความหวาดกลัวการติดเชื้อจากการนำวัสดุมาใช้ซ้ำ

การจัดการขยะมูลฝอยเป็นวาระแห่งชาติตั้งแต่ปี 2557 และในปี 2559 มีการจัดทำ**แผนบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศไทย (พ.ศ. 2559 - 2564)** เพื่อเป็นกรอบในการขับเคลื่อนการจัดการขยะมูลฝอยของทุกภาคส่วน ตลอดจนมีแผนการดำเนินการมาตรการและโครงการต่าง ๆ ที่ช่วยผลักดันให้การจัดการขยะมูลฝอยบรรลุตามเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ เช่น มาตรการการลดการเกิดขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายที่แหล่งกำเนิด การเพิ่มศักยภาพการจัดการมูลฝอยและของเสียอันตราย การส่งเสริมการบริหารจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย มาตรการเพื่อลดปริมาณขยะมูลฝอยประเภทขยะอันตราย ณ ต้นทางผ่านโครงการถังขยะเปียกกลดโลกร้อนทุกจังหวัด โครงการประกวดจังหวัดสะอาดเพื่อให้เกิดการกระตุ้นให้หน่วยงานของจังหวัดทั้งในระดับพื้นที่ ตำบล และอำเภอ ซึ่งก่อให้เกิดการบูรณาการการจัดการขยะมูลฝอยในภาพรวมของจังหวัดให้มีประสิทธิภาพและยั่งยืนและการผลักดันการรวมกลุ่มพื้นที่และโครงการกำจัดขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มอบหมาย เป็นต้น

ในปี 2565 ได้เริ่มดำเนินการขับเคลื่อน**แผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะของประเทศไทย ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2565 - 2570)** ซึ่งจัดทำโดยกรมควบคุมมลพิษ มุ่งเน้นการยกระดับการจัดการตามลำดับความสำคัญของการจัดการขยะรูปแบบใหม่ และการบริหารจัดการขยะตามวัฏจักรชีวิตผลิตภัณฑ์ ซึ่งเป็นการจัดการขยะจากต้นทาง และเพิ่มประสิทธิภาพระบบกำจัดและพัฒนาเครื่องมือการบริหารจัดการขยะมูลฝอย ซึ่งจะก่อให้เกิดมูลค่าเศรษฐกิจหมุนเวียน นอกจากนี้ เป้าหมายของ**แผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะของประเทศไทย ฉบับที่ 2** ยังประกอบด้วย ขยะมูลฝอยชุมชนได้รับการจัดการอย่างถูกต้อง ขยะบรรจุภัณฑ์ได้ถูกนำกลับมาใช้ประโยชน์ การลดปริมาณขยะอาหารเทียบจากปริมาณขยะมูลฝอยชุมชน ของเสียอันตรายชุมชนได้รับการจัดการอย่างถูกต้อง มูลฝอยติดเชื้อได้รับการจัดการอย่างถูกต้อง กากอุตสาหกรรมที่เป็นอันตรายเข้าสู่ระบบการจัดการอย่างถูกต้อง

แม้ว่าหลังจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 คลี่คลายลง ทำให้ความกังวลของผู้คนลดลง และ**สัดส่วนการกำจัดขยะอย่างถูกต้องหรือคัดแยกเพื่อใช้ประโยชน์มีแนวโน้มที่ดีขึ้น** แต่ยังคงพบว่ามีสัดส่วนที่ต่ำกว่าก่อนเกิดสถานการณ์การแพร่ระบาดฯ ดังนั้น จึงควรให้ความสำคัญกับการขับเคลื่อนวาระขยะมูลฝอย ผ่านการพัฒนาแนวคิดเรื่อง Waste Management Hierarchy และ Life Cycle Management Approach ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือจากภาคชุมชนและประชาชน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพการบริหารจัดการการประหยัดต้นทุนในการจัดการ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามแผนที่กำหนดไว้ได้ รวมถึงภาคท้องถิ่นและเอกชนทั่วประเทศที่ดำเนินการสถานที่กำจัดขยะมูลฝอย ควรเร่งดำเนินการตามแนวทางที่กำหนดไว้ร่วมกันอย่างเป็นรูปธรรม

4

สังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล

สังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาลเป็นประเด็นท้าทายอย่างต่อเนื่อง

สถานการณ์ด้านสังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาลอยู่ในระดับต่ำมาตลอดตั้งแต่ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 - 2554) ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 - 2559) และฉบับที่ 12 (2560 - 2565) โดยคะแนนเฉลี่ย ที่คะแนน 66.30 ,คะแนน 57.20 และคะแนน 60.52 ตามลำดับ ในตลอดช่วง 16 ปี ที่ผ่านมาการพัฒนาฯ อยู่ระดับ โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับต้องปรับปรุงและเร่งแก้ไข มีทั้งการปรับตัวเพิ่มและการปรับตัวลดลงสลับกันไป สะท้อนภาพ สถานการณ์ที่ไม่แน่นอนทางการเมือง การเข้าถึงสิทธิต่างๆ ตลอดจนการเพิ่มขึ้นของปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน ซึ่งส่งผลกระทบต่อสังคมไทยทุกภาคส่วน

4.1 การทุจริตคอร์รัปชันที่จุดรั้งการพัฒนาประเทศ

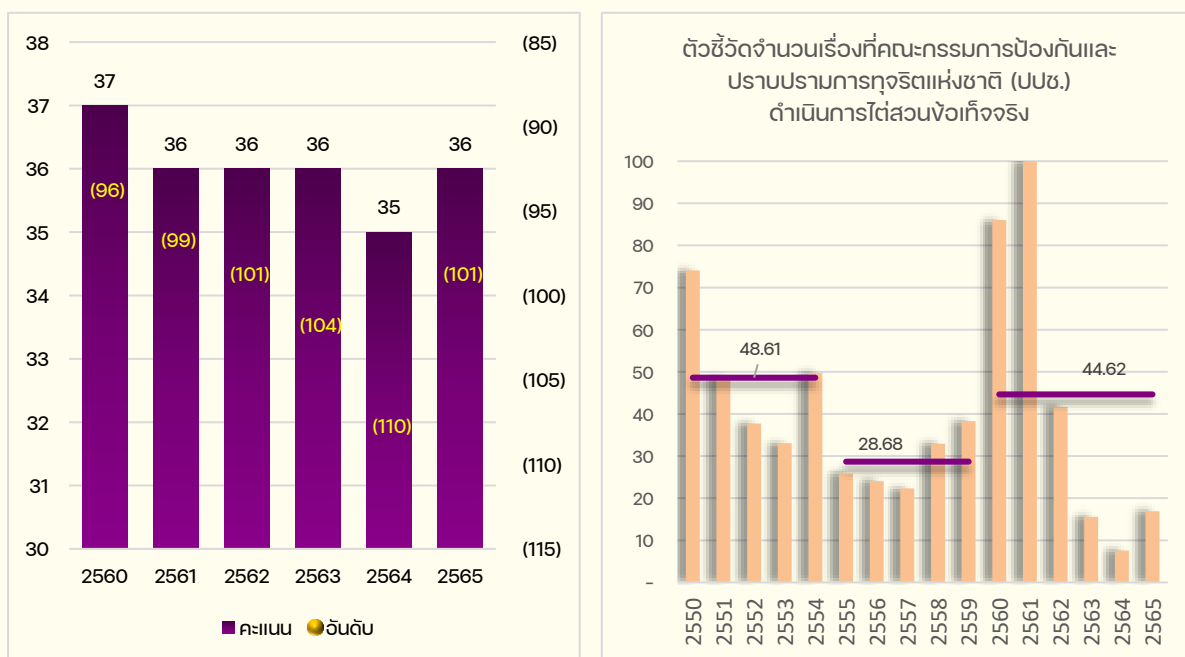
แผนภาพที่ 84 สถิติประเภทของคำกล่าวหา และสถิติการดำเนินการตรวจรับคำกล่าวหา ประจำปีงบประมาณ 2565 (ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2564 - 30 กันยายน 2565)

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

จากรายงานของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (สำนักงาน ป.ป.ช.) พบว่า ในปีงบประมาณ 2565 มีคำกล่าวหาที่เกี่ยวข้องกับคดีทุจริตสูงถึง 9,154 เรื่อง และเมื่อพิจารณาสถิติคดีของศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบทั่วราชอาณาจักร พบว่า ในปี 2565 มีคดีที่เข้าสู่การพิจารณาสะสมจำนวนทั้งสิ้น 3,254 คดี แบ่งเป็นคดีแพ่ง 17 คดี และคดีอาญาจำนวนทั้งสิ้น 3,254 คดี ขณะที่ดัชนีภาพลักษณ์การคอร์รัปชันมีแนวโน้มคะแนนและอันดับลดลงอย่างต่อเนื่องตลอดแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12

แผนภาพที่ 85 คะแนนและอันดับดัชนีภาพลักษณ์การคอร์รัปชัน จากการจัดอันดับขององค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ (TI) ปี 2560 - 2565

ที่มา : องค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ

ตัวชี้วัดจำนวนเรื่องที่เกิดจากการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ปปช.) ดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงลดลง แสดงให้เห็นว่า ระดับการพัฒนาเอื้อยั้งแต่แผนการพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 ถึง แผนการพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ยังอยู่ในระดับต้องเร่งแก้ไข และยังมีแนวโน้มดีขึ้น ทั้งนี้ การทุจริตคอร์รัปชันเป็นปัจจัยที่ลดทอนการพัฒนาในทุกด้าน โดยเฉพาะการประพฤติมิชอบในภาครัฐที่จะส่งผลเสียต่อการพัฒนาประเทศโดยตรง รวมทั้งสูญเสียงบประมาณที่จำเป็นและประโยชน์ที่ควรจะได้แก่ประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ ภาครัฐจึงควรปรับกระบวนการทำงานให้สามารถตรวจสอบได้ เปิดเผยข้อมูลการทำงานให้โปร่งใส โดยเฉพาะการเปิดโอกาสให้ภาคประชาชนเข้าถึงข้อมูลและตรวจสอบการทำงานของภาครัฐ เพื่อเป็นกลไกตรวจสอบและสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ประชาชนต่อไป

“หากปัญหาคอร์รัปชันในประเทศยังคงไม่ลดต่ำลง
การพัฒนาประเทศอาจทำได้ล่าช้ากว่าที่คาดการณ์ไว้”

4.2 การจะเป็นสังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาลได้สังคมต้องมีหลักนิติธรรมที่ดีและประชาธิปไตยที่มีคุณภาพ

ความอยู่เย็นเป็นสุขของคนในสังคม นอกจากปัจจัยด้านสุขภาพกายสุขภาพใจที่แข็งแรง หรือการมีรายได้ที่เพียงพอต่อการดำรงชีวิต รวมถึงสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับการดำรงชีวิตแล้ว การได้รับโอกาสและการได้รับการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ของประชาชนก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่น่ามาซึ่งความสุขในการดำรงชีวิตของคนในสังคม

ตารางที่ 14 คะแนนเฉลี่ยองค์ประกอบสังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาลในแต่ละช่วงแผน

	คะแนนเฉลี่ยในแต่ละช่วงแผน		
	แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10	แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11	แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12
สังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล	66.30	57.20	60.52
	(ปรับปรุง)	(ต้องเร่งแก้ไข)	(ปรับปรุง)
ประชาธิปไตยที่มีคุณภาพ	54.80	47.68	47.60
	(ต้องเร่งแก้ไข)	(ต้องเร่งแก้ไข)	(ต้องเร่งแก้ไข)
นิติธรรมและธรรมาภิบาล	65.46	56.30	56.23
	(ปรับปรุง)	(ต้องเร่งแก้ไข)	(ต้องเร่งแก้ไข)
การกระจายอำนาจ	78.72	62.87	71.59
	(ปานกลาง)	(ปรับปรุง)	(ปานกลาง)
การป้องกันและลดความรุนแรงทางสังคมและการเมือง	73.65	66.83	73.06
	(ปานกลาง)	(ปรับปรุง)	(ปานกลาง)

ที่มา : กองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา สศช.

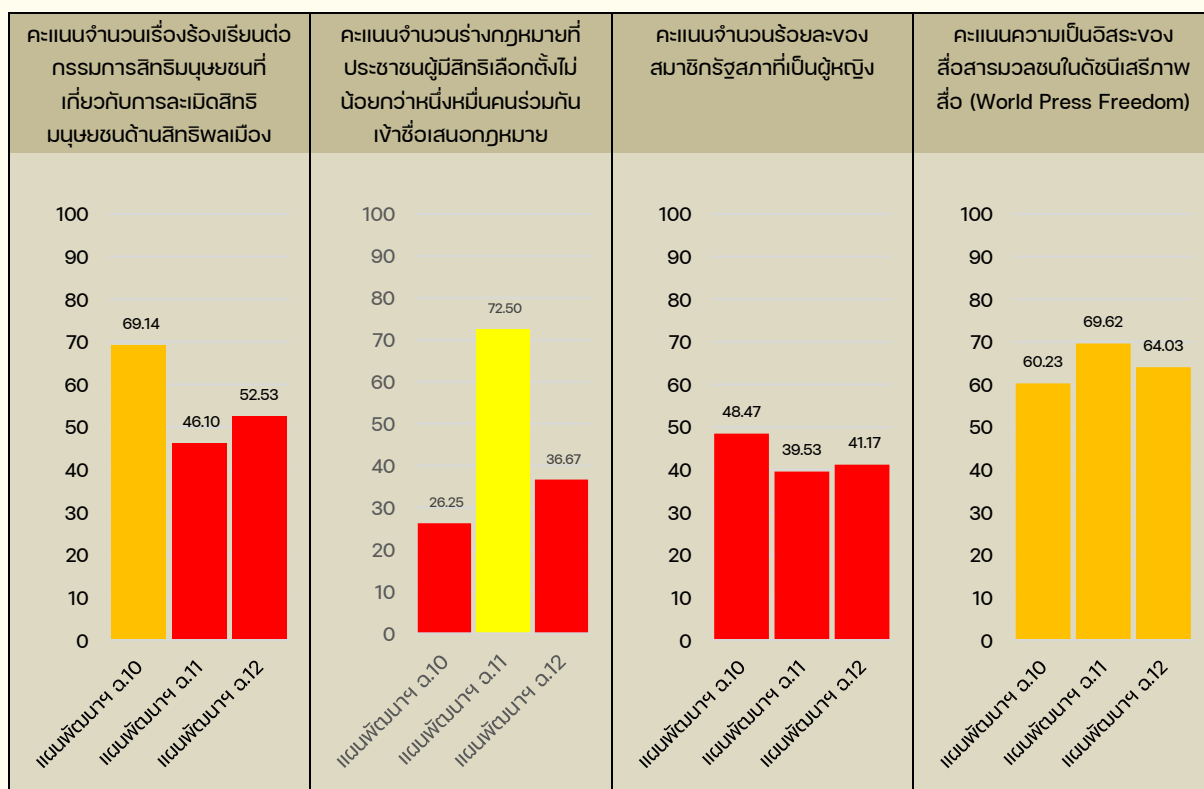
สำหรับสังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาลของไทยที่ผ่านมา พบว่า องค์ประกอบย่อยนิติธรรมและธรรมาภิบาลมีค่าเฉลี่ยลดลงมาโดยตลอด ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันที่เกิดขึ้น รวมทั้งองค์ประกอบย่อยประชาธิปไตยที่มีคุณภาพ ที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยลดต่ำลงอย่างต่อเนื่องมาอยู่ที่ระดับ “ต้องเร่งแก้ไข” ในช่วงแผนพัฒนา ฉบับที่ 12 สะท้อนถึงปัญหาที่สะสมอยู่ในสังคมไทยอย่างต่อเนื่อง

หากพิจารณาตัวชี้วัดสำคัญขององค์ประกอบย่อยประชาธิปไตยที่มีคุณภาพ พบว่า การละเมิดสิทธิมนุษยชนด้านสิทธิพลเมืองมีคะแนนอยู่ในระดับต้องเร่งแก้ไข สะท้อนภาพการถูกละเมิดสิทธิ หรืออีกนัยหนึ่งอาจเป็นเพราะประชาชนเข้าถึงการช่องทางในการแจ้งการถูกละเมิดเพิ่มมากขึ้น อย่างไรก็ตาม นอกจากช่องทางในการแจ้ง

การละเมิดแล้ว ภาครัฐควรเพิ่มช่องทางการช่วยเหลือประชาชนที่ถูกละเมิดให้สามารถรับมือหรือจัดการสิ่งที่เกิดขึ้นได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม อย่างไรก็ตาม ตัวชี้วัดจำนวนผู้ที่ได้รับการเยียวยาและชดเชยค่าเสียหายที่เกิดจากกระบวนการยุติธรรมทางอาญาในกรณีถูกจับและได้รับการปล่อยตัวโดยไม่มีการฟ้องคดีที่อยู่ในระดับต้องเร่งแก้ไข และมีคะแนนลดลงอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 - 12 โดยมีคะแนนเฉลี่ย 49.37 25.01 และ 19.81 ตามลำดับ นอกจากนี้ ในการการเยียวยาและชดเชยผู้ที่รับความเสียหายที่เกิดจากกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมควรเพิ่มกระบวนการ สอบสวนและ สืบพยานหลักฐานด้วยความรอบคอบ พร้อมนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาปรับใช้ เพื่อลดปัญหาการจับกุมผู้ต้องหาผิดตัว และเร่งเยียวยาผู้เสียหายโดยเร็ว

นอกจากนี้ หากมองด้านความเท่าเทียมทางเพศในการเข้าถึงการบริหารราชการต่างๆ พบว่า จำนวนของสมาชิกรัฐสภาที่เป็นผู้หญิงมีคะแนนอยู่ในระดับต้องเร่งแก้ไข และจากคะแนนตัวชี้วัดจำนวนร้อยละของนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดและส่วนตำบลที่เป็นผู้หญิงในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10-12 มีค่าเฉลี่ยคะแนนเพียง 25.89 (23.57, 26.42 และ 27.70 ตามลำดับ) ถึงแม้จะมีแนวโน้มดีขึ้น แต่เมื่อเทียบกับต่างประเทศแล้ว พบว่ายังมีค่าคะแนนที่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของโลกค่อนข้างมาก ซึ่งแสดงให้เห็นว่าควรพัฒนาศักยภาพของสตรีให้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารระดับท้องถิ่นให้มากขึ้น

แผนภาพที่ 86 ค่าเฉลี่ยคะแนนตัวชี้วัดเรื่องร้องเรียนต่อกรรมการสิทธิ
ร่างกฎหมายที่ประชาชนเข้าชื่อ สมาชิกรัฐสภาที่เป็นผู้หญิง และความเป็นอิสระของสื่อ

ที่มา : กองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา สสช.

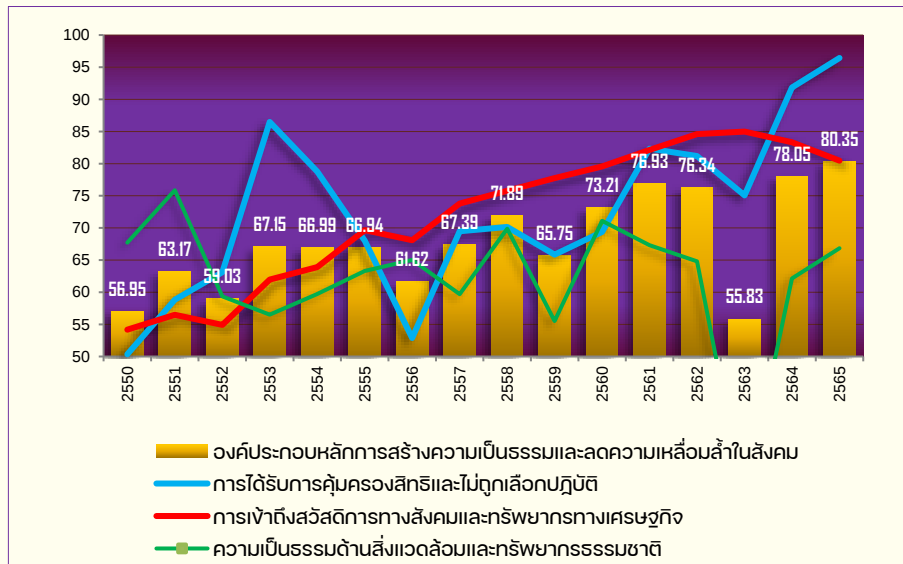
สำหรับตัวชี้วัดคะแนนความเป็นอิสระของสื่อมวลชนในดัชนีเสรีภาพสื่อ (World Press Freedom) ยังอยู่ในระดับปรับปรุงมาโดยตลอด ตั้งแต่แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 - 2554) จนถึงฉบับที่ 12 (2560 - 2565) โดยมีคะแนนเฉลี่ย 60.23 69.62 และ 64.03 ตามลำดับ อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบัน นอกจากความท้าทายในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารของสื่ออย่างอิสระแล้ว ยังมีความท้าทายด้านการสื่อสารในช่องทางต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาทางเทคโนโลยี ส่งผลให้มีการนำเสนอข้อมูลต่างๆ เข้าสู่สังคมเป็นจำนวนมากและกระจายในวงกว้างได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งบางครั้งมีความเสี่ยงต่อการเผยแพร่ข่าวปลอม ข้อมูลที่บิดเบือนข้อเท็จจริง ทั้งเป็นการเจตนาและไม่เจตนา ซึ่งอาจเป็นภัยต่อชีวิตและทรัพย์สินของคนในสังคม ดังนั้น ทุกภาคส่วนจึงมีความจำเป็นต้องทบทวนและตรวจสอบ เพื่อการนำเสนอสารที่ถูกต้อง และภาครัฐควรทำหน้าที่กำกับดูแลด้วยความระมัดระวังไม่ให้เป็นการลดทอนเสรีภาพของสื่อ แต่เป็นการสนับสนุนให้สื่อสามารถนำเสนอสารได้อย่างเที่ยงตรง และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชนและสังคม

5

การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม

สถานการณ์ความเหลื่อมล้ำในสังคมไทยโดยรวมในช่วงที่ผ่านมา มีแนวโน้มดีขึ้นมาโดยตลอด โดย **คะแนนเฉลี่ยขององค์ประกอบหลักการสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม** ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 - 2554) แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 - 2559) และ แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 (2560 - 2565) เพิ่มขึ้นจากระดับต้องปรับปรุงเป็นระดับปานกลาง ที่ 62.66 66.72 และ 73.45 ตามลำดับ ซึ่งเป็นผลมาจากการเพิ่มขึ้นของค่าคะแนนเฉลี่ยในองค์ประกอบย่อย **คนไทยการได้รับการคุ้มครองสิทธิและไม่ถูกเลือกปฏิบัติ** มีคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นจากระดับต้องปรับปรุงในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ที่ 65.28 เป็นระดับดีที่ 82.70 ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 และองค์ประกอบย่อย **การเข้าถึงสวัสดิการทางสังคมและทรัพยากรทางเศรษฐกิจ** มีคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นจากระดับปานกลางในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ที่ 73.01 เป็นระดับดีที่ 82.51 ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ขณะที่องค์ประกอบย่อย **ความเป็นธรรมด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ** มีคะแนนเฉลี่ยลดลงจากระดับต้องปรับปรุงในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ที่ 62.69 เป็นระดับต้องเร่งแก้ไขที่ 59.90 ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 อย่างไรก็ตาม ในปี **2563** ที่สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 มีความรุนแรง ส่งผลกระทบต่ออย่างหนักหน่วงต่อประชาชนโดยเฉพาะกลุ่มผู้ด้อยโอกาส ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำเพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้ค่าคะแนนขององค์ประกอบหลักการสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคมลดลงต่ำที่สุดในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 โดยมีคะแนนอยู่ในระดับต้องเร่งแก้ไขที่ 55.83 ทั้งนี้ ผลกระทบจากการพัฒนาประเทศในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ในด้านการสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม มีประเด็นที่น่าสนใจดังนี้

แผนภาพที่ 87 คะแนนองค์ประกอบหลักการสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม

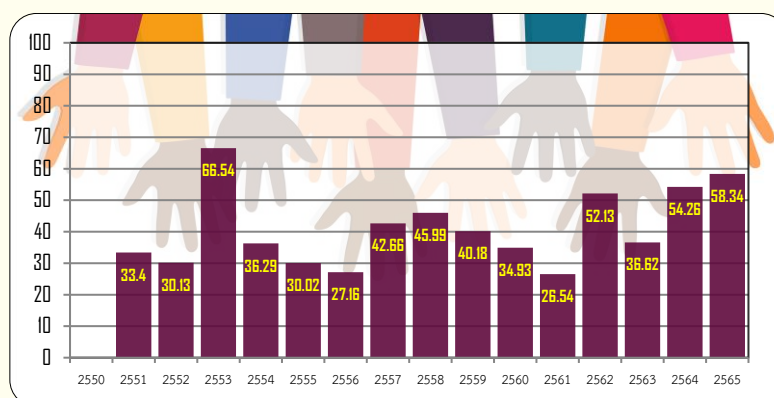

ที่มา : กองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

5.1 ผู้ด้อยโอกาสสามารถเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้มากขึ้นในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12

จากร้อยละของจำนวนผู้ที่ได้รับการช่วยเหลือจากกองทุนยุติธรรมที่ได้รับการอนุมัติเมื่อเทียบกับจำนวนรายของผู้ที่ผ่านเกณฑ์ให้ความช่วยเหลือรายปี ซึ่งกองทุนยุติธรรมเป็นกลไกที่ช่วยสนับสนุนให้ผู้ด้อยโอกาสให้สามารถเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้มากขึ้นด้วยการช่วยเหลือด้านค่าใช้จ่ายในด้านกฎหมาย การฟ้องร้อง การดำเนินคดี หรือการบังคับคดี การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของผู้ได้รับเดือดร้อนหรือไม่ได้รับความเป็นธรรม โดยสัดส่วนผู้ที่ได้รับการช่วยเหลือจากกองทุนยุติธรรมฯ มีค่าเฉลี่ยสูงขึ้น จากร้อยละ 37.20 ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 เป็น 43.80 ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 สำหรับในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ประชาชนไม่สามารถติดต่อขอรับความช่วยเหลือจากกองทุนยุติธรรมได้สะดวก ทำให้มีสัดส่วนผู้ที่ได้รับการช่วยเหลือจากกองทุนยุติธรรมฯ ลดลงในช่วงเริ่มต้นการระบาด จาก 52.13 ในปี 2562 เป็น 36.62 ในปี 2563 แต่สัดส่วนดังกล่าวกลับเพิ่มขึ้นจนกระทั่งสูงกว่าช่วงก่อนการระบาด เป็น 54.26 และ 58.34 ในปี 2564 และ 2565 ตามลำดับ ซึ่งสาเหตุสำคัญเนื่องจากกองทุนยุติธรรมได้มีการปรับการทำงานให้มีความยืดหยุ่นสอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างต่อเนื่อง มีการนำเทคโนโลยีมาปรับใช้ได้อย่างเหมาะสม ทำให้สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น แสดงให้เห็นว่า การปรับการทำงานของภาครัฐให้มีความยืดหยุ่น เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปได้อย่างรวดเร็ว กันต่อเหตุการณ์มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการส่งเสริมให้ผู้ด้อยโอกาสได้รับการคุ้มครองสิทธิ ไม่ถูกเลือกปฏิบัติ และช่วยลดความเหลื่อมล้ำในสังคม สอดคล้องกับการพัฒนาประเทศในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 ในหมวดหมู่ที่ 13 ไทยมีภาครัฐที่ทันสมัย มีประสิทธิภาพ และตอบโจทย์ประชาชน โดยเฉพาะกลยุทธ์ย่อยที่ 1.2 ทบทวนกระบวนการทำงานของภาครัฐควบคู่กับการพัฒนาการบริการภาครัฐในรูปแบบดิจิทัลแบบเบ็ดเสร็จ และกลยุทธ์ย่อยที่ 3.2 ปรับเปลี่ยนกระบวนการทำงานภาครัฐเป็นดิจิทัล นำเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ใช้ในการให้บริการประชาชน

แผนภาพที่ 88 ร้อยละของจำนวนผู้ที่ได้รับการช่วยเหลือจากกองทุนยุติธรรมที่ได้รับการอนุมัติเมื่อเทียบกับจำนวนรายของผู้ที่ผ่านเกณฑ์ให้ความช่วยเหลือรายปี

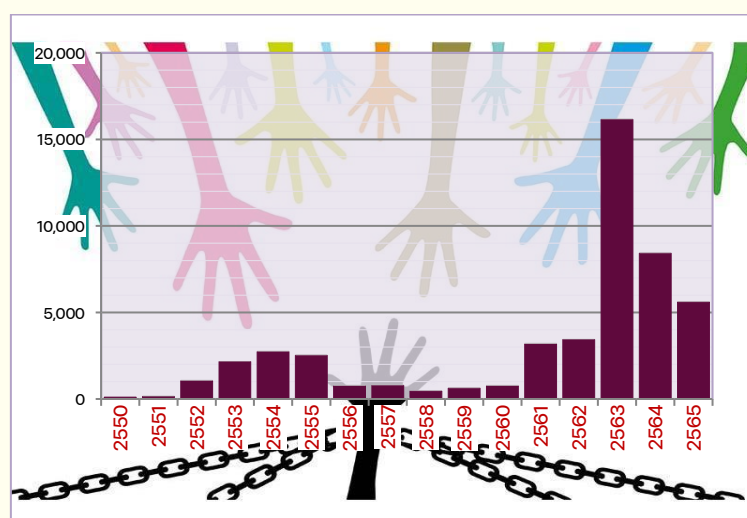

ที่มา : สำนักงานกองทุนยุติธรรม

5.2 การคุ้มครองสิทธิของผู้ด้อยโอกาสมีแนวโน้มดีขึ้นในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12

การคุ้มครองสิทธิของผู้ด้อยโอกาสมีแนวโน้มดีขึ้นในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 สะท้อนจากจำนวนผู้ได้รับความช่วยเหลือในการส่งเสริมสิทธิแก่ผู้ต้องหา ของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ โดยในคดีอาญาที่มีอัตราโทษประหารชีวิต หรือคดีที่ผู้ต้องหาไม่มีอายุไม่เกินสิบแปดปีในวันที่พนักงานสอบสวนแจ้งข้อหา หรือในคดีที่มีอัตราโทษจำคุก หากผู้ต้องหาไม่มีทนายความ รัฐจะจัดหาทนายความให้ และได้รับเงินรางวัลและค่าใช้จ่ายตามระเบียบกระทรวงยุติธรรม โดยจำนวนผู้ได้รับการส่งเสริมสิทธิ มีค่าเฉลี่ยสูงขึ้นมาก จาก 1,027 คน ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 เป็น 6,257 คน ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ทั้งนี้ เนื่องจากการปรับปรุงอัตราค่าตอบแทนสำหรับทนายความให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน โดยการออกระเบียบกระทรวงยุติธรรมว่าด้วยการจ่ายเงินรางวัลและค่าใช้จ่ายแก่ทนายความที่รัฐจัดหาให้ผู้ต้องหาในคดีอาญา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2562 ประกาศเมื่อวันที่ 24 ตุลาคม 2562 กำหนดให้ได้รับค่าตอบแทน 1,000 บาทต่อวัน จากเดิมกำหนดอัตราตามความรุนแรงของคดี ในอัตราตั้งแต่ 500 - 2,000 บาทต่อคดี นอกจากนี้ ในปี 2560 ยังมีการออกระเบียบกระทรวงยุติธรรมว่าด้วยการจ่ายค่าบ่วงการแก่ที่ปรึกษากฎหมายในชั้นสอบสวนคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2560 ให้ที่ปรึกษากฎหมายของเด็กหรือเยาวชนในคดีเยาวชนและครอบครัวได้รับค่าบ่วงการในอัตราวันละ 1,000 บาท จากเดิมที่ไม่มีค่าบ่วงการ ทำให้จำนวนผู้ได้รับความช่วยเหลือในการส่งเสริมสิทธิแก่ผู้ต้องหา ของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ มีจำนวนเพิ่มขึ้นมาก จาก 750 รายในปี 2560 เป็น 3,177 รายในปี 2561 กรณีดังกล่าวชี้ให้เห็นว่า การปรับปรุงกฎหมาย/ระเบียบต่าง ๆ ให้ทันสมัย เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน เป็นปัจจัยสำคัญในการช่วยส่งเสริมให้ผู้ด้อยโอกาสได้รับการคุ้มครองสิทธิได้อย่างทั่วถึงมากขึ้น และสามารถช่วยลดความเหลื่อมล้ำในสังคมได้ สอดคล้องกับการพัฒนาประเทศในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 ในหมุดหมายที่ 13 ไทยมีภาครัฐที่ทันสมัย มีประสิทธิภาพ และตอบโจทย์ประชาชน โดยเฉพาะกลยุทธ์ย่อยที่ 4.2 ยกเลิกกฎหมายที่หมดความจำเป็น และพัฒนากฎหมายที่เอื้อต่อการพัฒนาประเทศ ตลอดจนปรับปรุงกระบวนการยุติธรรมให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น

แผนภาพที่ 89 จำนวนผู้ได้รับความช่วยเหลือในการส่งเสริมสิทธิแก่ผู้ต้องหา
ของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ

ที่มา : กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม

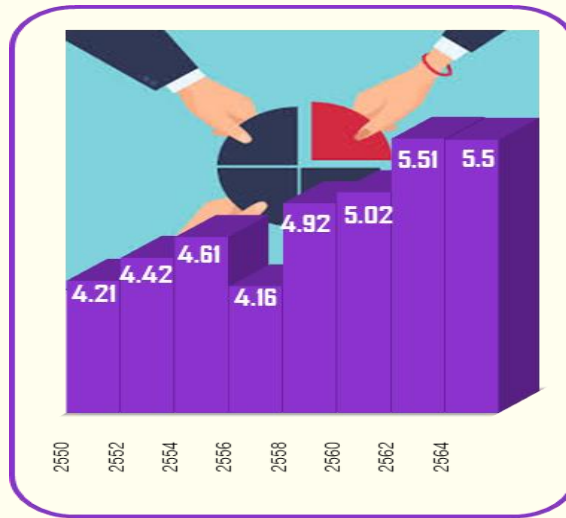
5.3 ผู้ด้อยโอกาสสามารถเข้าถึงสวัสดิการทางสังคมและทรัพยากรทางเศรษฐกิจได้ดีขึ้นในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12

ผู้ด้อยโอกาสสามารถเข้าถึงทรัพยากรทางเศรษฐกิจได้มากขึ้น จะเห็นได้จากสัดส่วนรายได้ของประชากรกลุ่มที่มีรายได้ต่ำที่สุดร้อยละ 20 (จนที่สุด) เทียบกับประชากรทั้งหมดมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยค่าเฉลี่ยในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 11 และ 12 เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 4.41 เป็น 4.54 และ 5.34 ตามลำดับ นอกจากนี้สัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาค (Gini coefficient) ของรายได้¹³ มีแนวโน้มลดลงโดยตลอด โดยมีค่าเฉลี่ย 0.49 0.46 และ 0.44 ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 11 และ 12 ตามลำดับ ซึ่งสะท้อนความเหลื่อมล้ำด้านรายได้ที่มีแนวโน้มลดลง และผู้ด้อยโอกาสที่มีรายได้น้อยสามารถเข้าถึงทรัพยากรทางเศรษฐกิจได้มากขึ้น ทั้งนี้ แม้ว่าในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่เริ่มต้นเมื่อต้นปี 2563 การปิดเมืองส่งผลกระทบทางเศรษฐกิจอย่างรุนแรงต่อกลุ่มผู้ด้อยโอกาส แต่ภาครัฐได้ดำเนินการภายใต้พระราชกำหนดให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินฯ พ.ศ. 2563 รวมทั้งพระราชกำหนดให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินฯ เพิ่มเติม พ.ศ. 2564 ให้ความช่วยเหลือแก่กลุ่มคนยากจน กลุ่มเปราะบาง ที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 อย่างทันก่วงทีและต่อเนื่อง ทำให้จำนวนคนจนที่อยู่ใต้เส้นความยากจนซึ่งมีจำนวนเพิ่มขึ้นจาก 4.3 ล้านคนในปี 2562 เป็น 4.7 ล้านคนในปี 2563 กลับมีจำนวนลดลงเป็น 4.4 ล้านคนในปี 2564 ซึ่งแสดงให้เห็นว่า การดำเนินการแก้ไขปัญหาว่างรวดเร็วและทันต่อสถานการณ์จะช่วยลดความเหลื่อมล้ำในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตาม จะต้องพิจารณาการให้ความช่วยเหลืออย่างรอบคอบ พร้อมไปกับการสนับสนุนนโยบายและมาตรการภาษีที่เป็นธรรม เพื่อไม่ให้ส่งผลกระทบต่อสถานะการคลังของประเทศ

นอกจากนี้ แม้ว่าสัดส่วนรายได้ของประชากรกลุ่มที่มีรายได้ต่ำที่สุด ร้อยละ 20 (จนที่สุด) เทียบกับประชากรทั้งหมดจะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น แต่สัดส่วนหนี้ครัวเรือนที่มีแนวโน้มสูงขึ้นมาโดยตลอด โดยเฉพาะหนี้ในระบบของกลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้น้อย ซึ่งเป็นการกู้ยืมเพื่อใช้จ่ายในการอุปโภคบริโภคในครัวเรือนโดยไม่ก่อให้เกิดรายได้ อาจทำให้รายได้ของกลุ่มผู้ด้อยโอกาสลดลงในอนาคต ส่งผลให้เกิดความเหลื่อมล้ำของคนในสังคมสูงขึ้นอีกได้ ดังนั้น การส่งเสริมให้ผู้ด้อยโอกาสสามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนหรืออาชีพที่ดีได้อย่างทั่วถึง จึงเป็นแนวทางที่จะสามารถลดความเหลื่อมล้ำของคนในสังคมได้อย่างยั่งยืนในระยะยาว

¹³ สัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาค (Gini coefficient) ของรายได้ แสดงถึงความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้ มีค่าระหว่าง 0 ถึง 1 ยิ่งสัมประสิทธิ์มีค่ามาก แสดงถึงรายได้ที่มีความเหลื่อมล้ำมากขึ้น

แผนภาพที่ 90 สัดส่วนรายได้ของประชากรกลุ่ม 20% (จนที่สุด) เทียบกับประชากรทั้งหมด

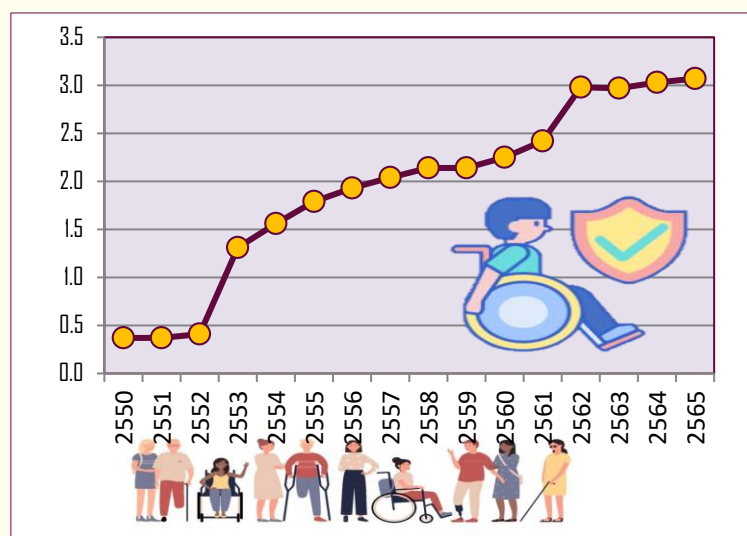

ที่มา : กองพัฒนาข้อมูลและตัวชี้วัดสังคม สศช.

นอกจากนี้ ผู้ด้อยโอกาสยังสามารถเข้าถึงสวัสดิการทางสังคมได้มากขึ้น สะท้อนจากร้อยละของจำนวนผู้ได้รับสวัสดิการสำหรับคนพิการที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นมาโดยตลอด โดยค่าเฉลี่ยในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 11 และ 12 เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 0.80 เป็น 2.01 และ 2.79 ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าผู้ด้อยโอกาสสามารถเข้าถึงสวัสดิการทางสังคมได้มากขึ้น และเมื่อพิจารณาเฉพาะผู้พิการกลุ่มล่างที่มีรายจ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคต่ำที่สุดร้อยละ 10 พบว่า ผู้ได้รับสวัสดิการสำหรับคนพิการมีสัดส่วนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จากร้อยละ 60.59 เมื่อเริ่มต้นแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ในปี 2555 เป็นร้อยละ 79.71 ในปี 2564 อย่างไรก็ตาม ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในปี 2563 สัดส่วนการได้รับสวัสดิการสำหรับคนพิการฯ มีแนวโน้มคงที่หรือเพิ่มในอัตราที่ลดลง เนื่องจากในช่วงของการระบาด ผู้พิการรายใหม่ไม่สามารถดำเนินการติดต่อเพื่อจดทะเบียนขอรับบัตรประจำตัวผู้พิการ หรือไม่สามารถต่ออายุบัตรประจำตัวผู้พิการได้ โดยบัตรประจำตัวผู้พิการมีอายุ 8 ปี เมื่อหมดอายุจะต้องยื่นคำขอมีบัตรคนพิการใหม่ หากไม่ดำเนินการจะไม่สามารถรับสวัสดิการเบี้ยยังชีพคนพิการต่อได้ ซึ่งเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ชี้ให้เห็นว่า การปรับการทำงานของภาครัฐให้มีความยืดหยุ่น ตอบสนองต่อสถานการณ์และความต้องการของผู้รับบริการ มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการส่งเสริมการเข้าถึงสวัสดิการทางสังคมของผู้ด้อยโอกาส

“ทั้งนี้ การไม่สามารถเข้าถึงทรัพยากรทางเศรษฐกิจของผู้ด้อยโอกาส อาทิ การไม่สามารถเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ สภาพการทำงานที่ได้ค่าตอบแทนต่ำ ไม่สอดคล้องกับค่าครองชีพ และไม่มีสวัสดิการคุ้มครอง นับเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้ผู้ด้อยโอกาสอยู่ในภาวะยากจน และไม่สามารถหลุดพ้นจากความยากจนได้ ส่งผลให้ความยากจนตกทอดไปสู่รุ่นต่อไป ซึ่งเป็นประเด็นการพัฒนาสำคัญที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 ในหมวดหมายที่ 9 ไทยมีความยากจนข้ามรุ่นลดลง และมีความคุ้มครองทางสังคมที่เพียงพอเหมาะสม ทั้งกลยุทธ์ย่อยที่ 4.1 บูรณาการระบบความคุ้มครองทางสังคม กลยุทธ์ย่อยที่ 4.2 ปรับปรุงรูปแบบการจัดความคุ้มครองทางสังคม และกลยุทธ์ย่อยที่ 4.3 จัดทำระบบการเยียวยาช่วยเหลือในภาวะวิกฤต”

แผนภาพที่ 91 ร้อยละของจำนวนผู้ได้รับสวัสดิการสำหรับคนพิการ

ที่มา : กองพัฒนาข้อมูลและตัวชี้วัดสังคม, สศช.

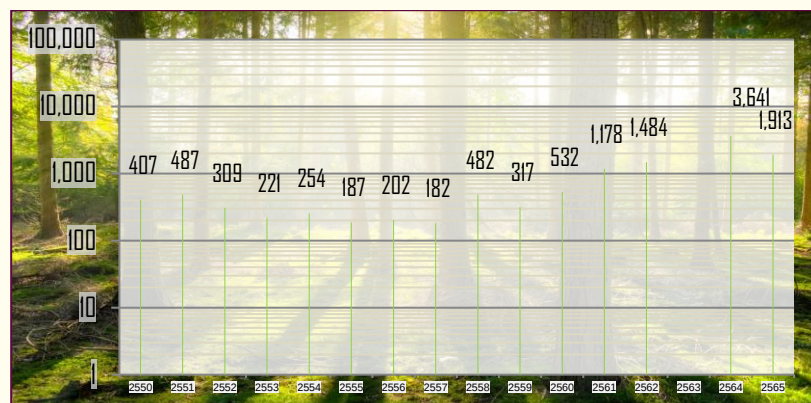
5.4 การเข้าถึงทรัพยากรธรรมชาติของผู้ด้อยโอกาสมีแนวโน้มดีขึ้น แต่การเข้าถึงสิ่งแวดล้อมที่ดีมีแนวโน้มลดลง ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12

การเข้าถึงทรัพยากรธรรมชาติของผู้ด้อยโอกาส สะท้อนได้จากการเพิ่มขึ้นของป่าชุมชน ซึ่งเป็นพื้นที่ป่าไม้ที่ **บริหารจัดการด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนตามวิถีชีวิตและวัฒนธรรมท้องถิ่น ประชาชนสามารถเข้าไปใช้ประโยชน์พร้อมไปกับการรักษาพื้นที่ป่าได้อย่างสมดุลและยั่งยืน** อีกทั้งยังช่วยลดปัญหาความยากจนและความเหลื่อมล้ำทางสังคมของคนในชุมชน ซึ่งจำนวนป่าชุมชนที่ได้รับการจดทะเบียนใหม่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น จากค่าเฉลี่ย 274 โครงการในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 เพิ่มขึ้นเป็น 1,458 โครงการในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ซึ่งให้เห็นว่าประชาชนรวมทั้งผู้ด้อยโอกาสสามารถเข้าถึงทรัพยากรธรรมชาติได้มากขึ้น สอดคล้องกับหมุดหมายที่ 10 ไทยมีเศรษฐกิจหมุนเวียนและสังคมคาร์บอนต่ำ โดยเฉพาะกลยุทธ์ย่อยที่ 2.6 พัฒนาระบบและกลไกสร้างแรงจูงใจการเพิ่มพื้นที่ป่าเศรษฐกิจเพื่อเศรษฐกิจชุมชน และหมุดหมายที่ 11 ไทยสามารถลดความเสี่ยงและผลกระทบจากภัยธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยเฉพาะกลยุทธ์ย่อยที่ 4.2 เพิ่มบทบาทภาคประชาชน ชุมชน และภาคเอกชน ในการอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ

ทั้งนี้ ในปี 2563 ไม่มีการจดทะเบียนป่าชุมชนใหม่ เนื่องจากการจัดตั้งป่าชุมชนในปี 2563 จะต้องเป็นไปตามพระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. 2562 และระเบียบคณะกรรมการนโยบายป่าชุมชนว่าด้วย หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการจัดตั้งและขยายเขตป่าชุมชน พ.ศ. 2563 ที่กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัดในการพิจารณาอนุมัติจดทะเบียนป่าชุมชน ซึ่งคณะกรรมการดังกล่าวประกอบด้วยผู้แทนหน่วยงานของรัฐและผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แต่การเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดมีขึ้นในวันที่ 20 ธันวาคม พ.ศ. 2563 ทำให้ไม่สามารถแต่งตั้งผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในคณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัดได้ทันภายในปี 2563 จึงไม่สามารถดำเนินการอนุมัติการจดทะเบียนป่าชุมชนในปี 2563 ได้ กรณีดังกล่าวชี้ให้เห็นว่า **การดำเนินการของภาครัฐที่รวดเร็ว ทันต่อเหตุการณ์ เป็นปัจจัยสำคัญต่อการลดความเหลื่อมล้ำของคนในสังคม** ซึ่งเป็นประเด็นการพัฒนาที่สอดคล้องกับหมุดหมาย

ที่ 13 ไทยมีภาครัฐที่ทันสมัย มีประสิทธิภาพ และตอบโจทย์ประชาชน โดยเฉพาะกลยุทธ์ย่อยที่ 1.2 ทบทวนกระบวนการทำงานของภาครัฐควบคู่กับการพัฒนาการบริการภาครัฐในรูปแบบดิจิทัลแบบเบ็ดเสร็จ โดยดูแลหรือเพิ่มความสะดวก รวดเร็ว โดยเฉพาะขั้นตอนการอนุมัติ อนุญาตต่าง ๆ

แผนภาพที่ 92 จำนวนป่าชุมชน (โครงการ) ที่ได้รับการจดทะเบียนใหม่

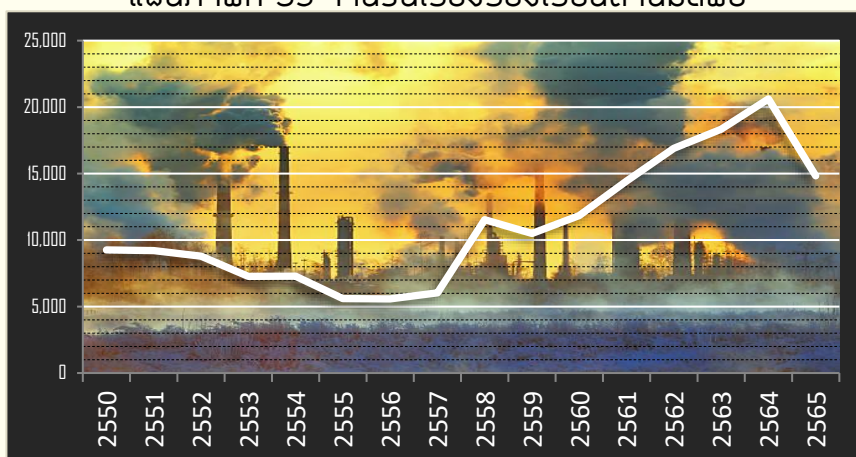

ที่มา : กรมป่าไม้ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

อย่างไรก็ตาม การเข้าถึงสิ่งแวดล้อมที่ดีของประชาชนรวมถึงผู้ด้อยโอกาสกลับมีแนวโน้มลดลง ซึ่งสะท้อนได้จากจำนวนเรื่องร้องเรียนด้านมลพิษที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น จากค่าเฉลี่ย 7,846.60 รายในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 เพิ่มขึ้นเป็น 16,162.83 รายในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12

โดย**มลพิษทางอากาศ**เป็นข้อร้องเรียนที่พบมากเป็นอันดับต้น ๆ ตลอดช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 สะท้อนให้เห็นว่าปัญหาด้านมลพิษยังคงเป็นประเด็นท้าทายสำหรับการพัฒนาประเทศในระยะต่อไป โดยเฉพาะปัญหาฝุ่นละอองขนาดเล็กขนาดไม่เกิน 2.5 ไมครอน (PM_{2.5}) ที่ยังคงมีปริมาณสูงตลอดช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 โดยเฉพาะในพื้นที่ 9 จังหวัดภาคเหนือในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ถึงเมษายนของทุกปี ซึ่งความพยายามให้คนสามารถเข้าถึงสิ่งแวดล้อมที่ดีนี้ ปรากฏอยู่ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 หมวดหน้าที่ 3 ไทยเป็นฐานการผลิตยานยนต์ไฟฟ้าที่สำคัญของโลก เพื่อสนับสนุนการผลิตยานยนต์ไฟฟ้าที่ปล่อยมลพิษเป็นศูนย์โดยกำหนดการลดมลพิษทางอากาศ หมวดหน้าที่ 8 ไทยมีพื้นที่และเมืองอัจฉริยะที่น่าอยู่ ปลอดภัย เติบโตได้อย่างยั่งยืน โดยเฉพาะกลยุทธ์ย่อยที่ 4.1 เสริมสร้างสมรรถนะของท้องถิ่นทุกระดับให้มีศักยภาพในการบริหารจัดการพื้นที่และเมืองได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยลดการสร้างของเสียและมลพิษทุกรูปแบบ และหมวดหน้าที่ 10 ไทยมีเศรษฐกิจหมุนเวียนและสังคมคาร์บอนต่ำ โดยเฉพาะกลยุทธ์ย่อยที่ 4.6 พัฒนาฐานข้อมูล/องค์ความรู้/มาตรฐาน/กฎหมาย/มาตรการ สนับสนุนและสร้างแรงจูงใจ ในการลดการก่อมลพิษ

แผนภาพที่ 93 จำนวนเรื่องร้องเรียนด้านมลพิษ

ที่มา : กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

การประเมินผลกระทบจากการพัฒนาประเทศในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ด้วยดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย แสดงให้เห็นว่า **“คนไทยมีความอยู่เย็นเป็นสุขเพิ่มขึ้น”** เมื่อเทียบกับช่วงแผนพัฒนาฯ ที่ผ่านมา โดยมีคะแนนเฉลี่ยปรับจากระดับต้องปรับปรุงในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 และ 11 มาอยู่ในระดับปานกลางในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 แม้ว่าในช่วงครึ่งหลังของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ประเทศไทยจะต้องเผชิญกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 อย่างรุนแรง ทำให้ความอยู่เย็นเป็นสุขมีคะแนนลดลงในปี 2563 แต่คะแนนได้ปรับตัวดีขึ้น หลังจากสถานการณ์การแพร่ระบาดคลี่คลายลง ซึ่งสะท้อนให้เห็นอย่างชัดเจนว่า โดยรวมประเทศไทยมีความสามารถในการปรับตัว (Resilience) ได้ค่อนข้างดี ทั้งในมิติของคนที่มีความสามารถในการปรับตัวทางด้าน เศรษฐกิจและจิตใจ และมีทิศทางการดำเนินงานของภาครัฐที่มีประสิทธิภาพ และเหมาะสม มีระบบ เครื่องมือ กลไกการดำเนินการ รวมทั้งฐานะทางการคลังที่มีศักยภาพเพียงพอ ที่ทำให้ประชาชนและประเทศสามารถกลับมาอยู่ในระดับการพัฒนาใกล้เคียงกับช่วงก่อนเกิดวิกฤตการณ์ได้ในเวลาที่เหมาะสม อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาจากผลการประเมินดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขในรายละเอียดของแต่ละองค์ประกอบ จะพบว่ายังมีปัจจัยที่เป็นความเปราะบาง ที่จะต้องให้ความสำคัญเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งเพื่อให้คนไทยมีความสามารถในการปรับตัวเพื่อรองรับสถานการณ์ความเสี่ยงที่อาจจะกระทบต่อความอยู่เย็นเป็นสุขในระยะต่อไป ดังนี้

การพัฒนาประเทศในช่วง
แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12
จากดัชนีความอยู่เย็นเป็น
สุขร่วมกันในสังคมไทย
พบว่า ...

**“คนไทยมีความอยู่เย็น
เป็นสุขเพิ่มขึ้น”**

1. การให้ความสำคัญกับสุขภาพจิตใจของผู้ได้รับผลกระทบ

ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ระหว่างปี 2563 - 2564 ที่สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 มีความรุนแรง คนไทยมีอัตราการฆ่าตัวตายสำเร็จสูงที่สุดในรอบ 10 ปี สะท้อนให้เห็นว่าในช่วงเวลาดังกล่าวคนไทยมีความเครียดสูงขึ้นจากวิกฤตการณ์แพร่ระบาดที่ส่งผลกระทบต่ออาชีพ รายได้ และความเป็นอยู่ของคน ดังนั้น เมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงที่ไม่คาดคิดซึ่งส่งผลกระทบต่อการทำงานและการดำรงชีวิต ทุกภาคส่วนจึงควรให้ความสำคัญกับการดูแลสุขภาพจิตใจของผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว โดยดำเนินการไปพร้อมกับการฟื้นฟูด้านอื่น ๆ รวมทั้งการให้ความสำคัญกับการรณรงค์ให้ประชาชนเห็นความสำคัญของการรับคำปรึกษาทางจิตเวชว่าเป็นสิ่งจำเป็นและเป็นเรื่องปกติเช่นเดียวกับการเข้ารับการรักษาโรคทางกาย เพื่อเป็นการผ่อนคลายภาวะความตึงเครียดในจิตใจ และลดความเสี่ยงที่จะก่อให้เกิดการฆ่าตัวตาย

2. จัดสวัสดิการและการดูแลกลุ่มผู้สูงอายุทุกคน โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่เพียงลำพัง

จำนวนผู้สูงอายุในประเทศไทยมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น และมีแนวโน้มจะอยู่เพียงลำพังมากขึ้น นอกจากนี้ ผู้สูงอายุบางกลุ่มมีรายได้ไม่เพียงพอต่อการดำรงชีวิตหลังเกษียณในวัยชรา ซึ่งผู้สูงอายุเหล่านี้ต้องการการดูแลทั้งในด้านการเงิน สุขภาพ และการคุ้มครองทางสังคมในด้านต่าง ๆ ซึ่งภาระการดูแลนี้จะเพิ่มมากขึ้นตามจำนวนผู้สูงอายุที่เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะกลุ่มผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ลำพังซึ่งไม่ได้รับการดูแลช่วยเหลือจากครอบครัว ดังนั้นทุกภาคส่วนจำเป็นต้องร่วมกันดูแลกลุ่มผู้สูงอายุ ดังนี้

ภาครัฐ

ควรปรับปรุงสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุในด้านต่างๆ รวมถึง มาตรการเพื่อเตรียมความพร้อมให้ผู้สูงอายุสามารถดำรงชีวิตหลังเกษียณได้อย่างมีคุณภาพชีวิตที่ดี อาทิ การให้ความรู้ด้านการออมเพื่อเตรียมเข้าสู่วัยเกษียณ การปรับปรุงระบบประกันสุขภาพถ้วนหน้า ระบบประกันสังคม และสิทธิการรักษาพยาบาลข้าราชการบำนาญ รวมถึงการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุที่เหมาะสมเพิ่มเติมจากหน่วยงานด้านประชาสงเคราะห์

ภาคเอกชนและภาคธุรกิจ

ควรส่งเสริมให้มีการจ้างงานผู้สูงอายุที่ยังคงมีความสามารถในการทำงาน เพื่อให้กลุ่มคนเหล่านี้มีรายได้เพียงพอในการดำรงชีพ

ภาคประชาชนและชุมชน

ควรจัดกิจกรรมส่งเสริมการรวมกลุ่มดูแลช่วยเหลือผู้สูงอายุในชุมชนที่อาศัยอยู่ลำพังและไร้ที่พึ่ง

3. การปรับปรุงรูปแบบการสอนและสภาพแวดล้อมของการเรียนรู้

การปรับปรุงรูปแบบการสอนและสภาพแวดล้อมของการเรียนรู้ที่มีการใช้เทคโนโลยีให้มีประสิทธิภาพอย่างทั่วถึงในทุกพื้นที่ เพื่อผลสัมฤทธิ์ที่สูงขึ้น ดังนี้

ภาครัฐ

ควรกำหนดมาตรการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้สำหรับคนทุกช่วงวัย นอกจากนี้ หน่วยงานด้านการศึกษาควรจัดอบรมเพื่อเพิ่มพูนทักษะและประเมินสมรรถนะครูผู้สอนเพื่อให้เกิดความพร้อมในการจัดรูปแบบการเรียนการสอนและหลักสูตรที่มีการใช้เทคโนโลยีเป็นสื่อการสอนหลัก และควรมีการติดตามผลสัมฤทธิ์การจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง

ภาคเอกชนและภาครัฐกิจ

หน่วยงานที่มีความเชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีและระบบสารสนเทศควรมีการจัดกิจกรรมเพื่อสังคมด้านการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้แก่สถานศึกษาและชุมชน

ภาคประชาชนและชุมชน

ควรตระหนักถึงความสำคัญในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ และปลูกฝังเยาวชนในเรื่องการใช้เทคโนโลยีอย่างมีวิจารณญาณและเกิดประโยชน์สูงสุด

4. เร่งแก้ปัญหาหนี้นอกระบบ

หนี้นอกระบบมักมีการคิดดอกเบี้ยเงินกู้ในอัตราที่สูงกว่ากฎหมายกำหนด และเจ้าหนี้อาจใช้วิธีการทวงหนี้ที่ก่อให้เกิดอันตรายแก่ลูกหนี้ แม้ว่าในปัจจุบันจะมีการตราพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558 เพื่อคุ้มครองลูกหนี้ อย่างไรก็ตาม ยังคงเป็นการแก้ปัญหาที่ปลายเหตุ การแก้ปัญหานี้นอกกรอบในระยะยาวจำเป็นต้องมีการช่วยเหลือลูกหนี้ด้วยการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของลูกหนี้โดยมุ่งเน้นการสร้างวินัยทางการเงินผ่านช่องทางออนไลน์ที่หลากหลายมากขึ้น เพื่อให้สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายทุกกลุ่มได้อย่างกว้างขวาง รวมถึงการนำผู้ที่เป็หนี้นอกระบบให้เข้ามาอยู่ในระบบโดยธนาคารพาณิชย์ควรมีแนวทางช่วยเหลือลูกหนี้ที่เป็นหนี้นอกกรอบ และเปิดโอกาสให้ลูกหนี้สามารถเข้าไปขอคำปรึกษาจากธนาคารเหล่านี้ได้ สำหรับลูกหนี้ที่เป็นกลุ่มผู้ด้อยโอกาส ควรสร้างช่องทางการเข้าถึงแหล่งเงินทุนที่เปิดโอกาสให้ผู้มีรายได้น้อยสามารถเข้าถึงได้อย่างเท่าเทียม และมีการประชาสัมพันธ์ช่องทางเหล่านี้ให้มากขึ้น

5. ลดภาระหนี้ครัวเรือน

หน่วยงานภาครัฐและภาคการเงิน ควรเพิ่มช่องทางให้คำปรึกษาทางการเงินแก่ประชาชน โดยเฉพาะในเรื่องการใช้ยืมที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้จนกระทั่งเกินความสามารถในการใช้หนี้ของลูกหนี้ รวมทั้งการพิจารณาไม่ปล่อยสินเชื่อที่มากเกินไปจนความจำเป็น การตรวจสอบสาเหตุของการก่อหนี้และการชำระหนี้ ตลอดจนการส่งเสริมการสร้างวินัยทางการเงินให้เหมาะสมสำหรับทั้งผู้เป็นเจ้าหนี้และลูกหนี้ การพิจารณาช่วงเวลาการก่อหนี้ที่เหมาะสม เพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อสภาพคล่องที่อาจก่อให้เกิดผลเสียในระยะยาว รวมถึงการเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถเข้าถึงสินเชื่ออย่างเหมาะสม

6. ปรับปรุงวิธีการให้ทุนด้านการวิจัยและพัฒนา เพื่อสนับสนุนด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม

ภาครัฐ ควรปรับการให้ทุนวิจัยและพัฒนา จากการกำหนดหัวข้อวิจัยและให้ทุนกับผู้สนใจทำวิจัย ในหัวข้อที่รัฐกำหนด เป็นการเน้นการให้ทุนสนับสนุนการพัฒนาในระยะสั้นของผู้ประกอบการขนาดเล็กและการขยายขอบเขตของ sandbox ทางธุรกิจที่สามารถดำเนินกิจกรรมได้ตลอดห่วงโซ่ตลาดและพัฒนาเป็นนวัตกรรมที่สร้างมูลค่าเพิ่มได้มากขึ้น เนื่องจากในปัจจุบัน เทคโนโลยีมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว การกำหนดโจทย์การวิจัยจากภาครัฐจึงอาจไม่ตอบโจทย์ได้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกเทคโนโลยีและนวัตกรรมดังกล่าว

7. สนับสนุนและสร้างแรงจูงใจในการใช้พลังงานทดแทนและทางเลือกอย่างเป็นรูปธรรม

การใช้พลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือก เป็นหนึ่งในองค์ประกอบของเศรษฐกิจสีเขียว ซึ่งเป็นตัวแทนของการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่ส่งผลให้กิจกรรมทางเศรษฐกิจของผู้คนนั้นไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม อย่างไรก็ตาม แม้ว่าจะมีการกำหนดแผนพัฒนาพลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือก พ.ศ. 2561 และแผนอนุรักษ์พลังงาน พ.ศ. 2561 - 2580 และภาครัฐก็ได้มีความพยายามในการใช้พลังงานอย่างประหยัดและคุ้มค่าแล้ว แต่ในปัจจุบัน สถานการณ์โลกมีความผันผวนสูง จึงควรมีการติดตามสถานการณ์พลังงานอย่างใกล้ชิด และปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์อย่างรวดเร็ว รวมทั้งสถานการณ์การใช้พลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือกยังคงมีอัตราการขยายตัวต่ำกว่าการใช้พลังงานขั้นสุดท้ายโดยรวม เนื่องจากต้นทุนที่สูงและการขาดความคล่องตัวในการบริหารการใช้พลังงานในระยะสั้น จากความต้องการโครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่และซับซ้อน ภาครัฐจึงควรสนับสนุนและสร้างแรงจูงใจในการใช้พลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือก รวมทั้งมีการพัฒนากลไกการสนับสนุนอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายการพัฒนาพลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือกและการอนุรักษ์พลังงาน

8. ส่งเสริมมาตรการในการลดปัญหาขยะมูลฝอย

ปัญหาการจัดการขยะมูลฝอย เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับประชาชนทุกคน ที่สามารถเริ่มต้นได้ตั้งแต่การลดปริมาณขยะโดยการใช้ซ้ำ การคัดแยกขยะตั้งแต่ต้นทางอย่างถูกวิธี การจัดการสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยอย่างถูกต้องและมีมาตรฐาน การรณรงค์ให้เห็นถึงความสำคัญของปัญหา และการร่วมกันบรรเทาปัญหา โดยเริ่มจากปัจเจกบุคคล ซึ่งเป็นเรื่องจำเป็นและต้องดำเนินการต่อเนื่อง รวมถึงความร่วมมือกับภาคเอกชน เช่น ตลาดหรือห้างสรรพสินค้า เพื่อร่วมกันจัดการปัญหาขยะอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดผลสัมฤทธิ์และการเปลี่ยนแปลงขึ้นจริง

9. การรณรงค์ลดการทุจริตคอร์รัปชัน

ปัญหาทุจริตคอร์รัปชัน ยังคงเป็นประเด็นท้าทายที่สำคัญของประเทศอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะประเด็นการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่รัฐในทางทุจริตซึ่งเป็นการลดทอนธรรมาภิบาลในการบริหารงานของประเทศ ดังนั้น ทุกภาคส่วนจึงควรให้ความสำคัญกับการรณรงค์ลดการทุจริตคอร์รัปชันในรูปแบบต่าง ๆ สำหรับภาครัฐควรสนับสนุนกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของรัฐ และแสดงให้สาธารณชนเห็นอย่างชัดเจนถึงความตระหนักและการให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหาคอร์รัปชัน ความเคร่งครัดเอาจริงเอาจังในการบังคับใช้กฎหมาย **ส่งเสริมให้การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐมีความสุจริตปราศจากการกระทำที่เป็นการขัดผลประโยชน์ขัดแย้งระหว่างส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม (Conflict of Interest)** สร้างความร่วมมือเพื่อขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันร่วมกับภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งองค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม โดยเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อให้เกิดความโปร่งใสในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ เพื่อลดปัญหาคอร์รัปชันและเสริมสร้างประชาธิปไตยให้มีความเข้มแข็ง

10. สร้างความตระหนักรู้ในเรื่องสิทธิมนุษยชน

การละเมิดสิทธิมนุษยชน เป็นประเด็นท้าทายที่มีมาอย่างต่อเนื่องและมีแนวโน้มสูงขึ้น โดยเฉพาะประเด็นการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่รัฐที่ละเมิดสิทธิบางประการของประชาชน อาทิ การละเมิดที่ทำกินของประชาชน การละเมิดสิทธิของสื่อมวลชน สำหรับความท้าทายต่อการละเมิดสิทธิที่เพิ่มขึ้นปัจจุบัน ได้แก่ การเคลื่อนไหวทางสังคมในรูปแบบใหม่ “New Social Movement” ซึ่งเป็นการเคลื่อนไหวโดยการนำเสนอเนื้อหาทางการเมือง ผ่านสื่อออนไลน์เป็นการ โดยอาจถูกตรวจสอบหรือปิดกั้นจากภาครัฐ ดังนั้นภาครัฐควรส่งเสริมและสนับสนุนในการสร้างการตระหนักรู้ในประเด็นสิทธิมนุษยชน โดยรัฐควรให้ความสำคัญกับการตรวจสอบการถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนในประเด็นต่าง ๆ จากภาคประชาชน รวมทั้งให้ความสำคัญกับภาคประชาสังคม (Civil Society) กลุ่มต่าง ๆ ที่ออกมาเคลื่อนไหวเรียกร้องการถูกละเมิดสิทธิทั้งจากภาครัฐหรือถูกกระทำจากภาคส่วนอื่นๆ

11. การปรับปรุงระเบียบ ข้อบังคับ และกฎหมาย ให้เหมาะสมกับบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป

การปรับปรุงระเบียบ ข้อบังคับ และกฎหมาย ให้เหมาะสมกับบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป จะช่วยลดการถูกละเมิดสิทธิ และช่วยสร้างความเท่าเทียมและความเสมอภาคให้กับภาคประชาชน ผู้ได้รับผลกระทบต่าง ๆ ได้ โดยเฉพาะเยาวชนมีการเคลื่อนไหวเพื่อเรียกร้องสิทธิของตนเองมากขึ้น ซึ่งเป็นข้อพึงระวังในการใช้กฎหมายที่มีผลกระทบต่อเยาวชนที่อายุน้อย รวมถึงการเรียกร้องความเท่าเทียมทางเพศออกมาเคลื่อนไหวและร่วมเข้าชื่อเสนอร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความเท่าเทียมทางเพศ ซึ่งมีส่วนช่วยให้เกิดสิทธิที่จะมีครอบครัว สิทธิที่จะมีการแสดงออกทางเพศโดยไม่ถูกกดทับหรือกีดกัน เนื่องจากประชาชนทุกคนมีสิทธิและศักดิ์ศรีที่จะสามารถมีครอบครัวโดยไม่จำกัดเพศสภาพ และเป็นการเปลี่ยนผ่านจากสังคมยุคเก่าไปสู่สังคมในรูปแบบใหม่ภายใต้หลักประชาธิปไตยที่จะมีเสรีภาพในการแสดงออกทางเพศได้อย่างเต็มที่ ดังนั้นภาครัฐควรปรับปรุงกฎหมายให้ทันสมัยและคำนึงถึงสิทธิของประชาชนให้สอดคล้องกับยุคสมัยที่เปลี่ยนไป

12. การปรับปรุงประสิทธิภาพการดำเนินงานของภาครัฐ

การดำเนินงานที่มีความยืดหยุ่น สามารถปรับตัวได้ตามสถานการณ์อย่างรวดเร็ว มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของภาครัฐในปัจจุบัน สถานการณ์ต่าง ๆ เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วและไม่เคยคิด ว่า สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างฉับพลันและรุนแรง ภาครัฐจึงจำเป็นต้องปรับการทำงานให้มีความยืดหยุ่น เตรียมพร้อมรับสถานการณ์ที่ไม่คาดคิดได้อย่างทันต่อเหตุการณ์ เพื่อให้สามารถให้บริการประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะกลุ่มผู้ด้อยโอกาสซึ่งมีความจำเป็นต้องได้รับการช่วยเหลือจากภาครัฐอย่างต่อเนื่อง โดยควรนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาช่วยในการดำเนินงาน เพื่อขยายช่องทางการให้บริการและเพิ่มความสะดวกรวดเร็วในการเข้าถึง ลดปริมาณงานและขั้นตอนที่ยุงยาก รวมทั้งควรมีเจ้าหน้าที่สำหรับตอบคำถามและให้คำปรึกษาเบื้องต้นในกรณีประชาชนที่ไม่สามารถเข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัลด้วย

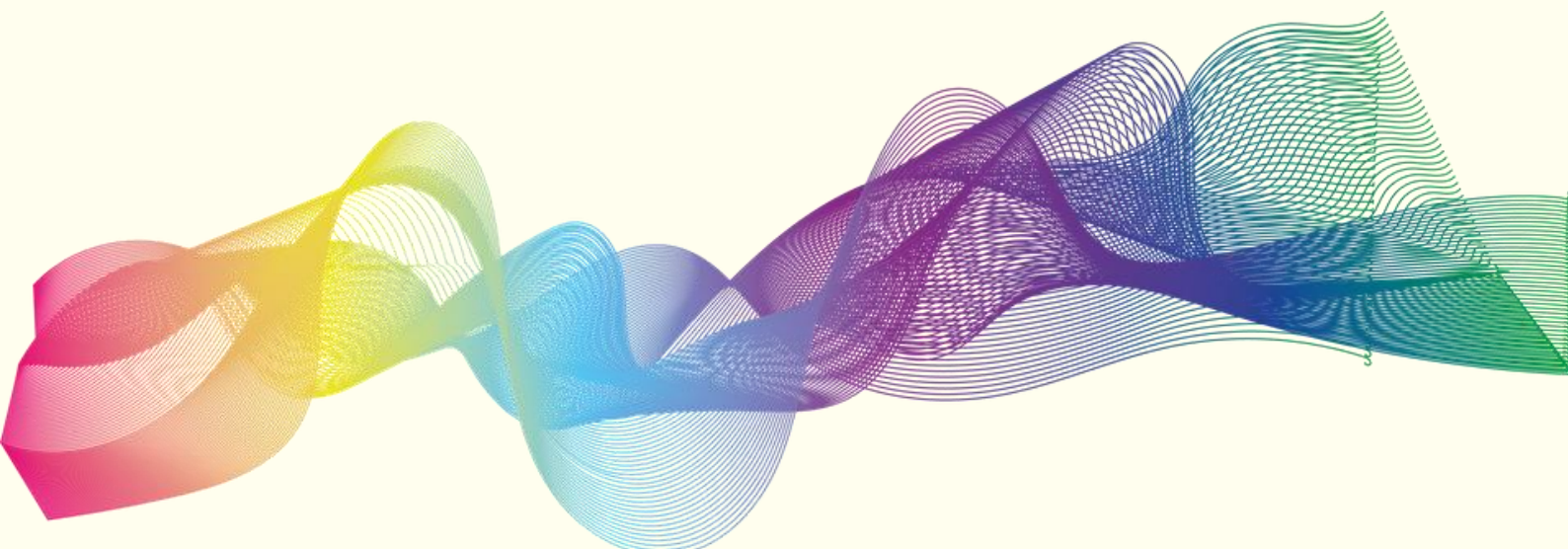
13. ควรแก้ไขกฎระเบียบต่างๆ ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน

กฎระเบียบต่าง ๆ เป็นกลไกสำคัญสำหรับการดำเนินงานในทุกมิติ หากกฎระเบียบล้าสมัย ไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน ย่อมส่งผลให้การพัฒนาประเทศเกิดปัญหาในทุก ๆ ด้าน เป็นอุปสรรคสำคัญสำหรับความอยู่เย็นเป็นสุขของคนในสังคมไทย จึงควรปรับปรุงกฎหมายให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน โดยเฉพาะกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับผู้ด้อยโอกาส ทั้งในด้านการคุ้มครองสิทธิและการเข้าถึงทรัพยากรต่าง ๆ ของผู้ด้อยโอกาส นอกจากนี้ ยังควรปรับปรุงกฎหมายในด้านอื่น ๆ อาทิ กฎหมายที่เกี่ยวกับการพัฒนาพลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือก กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะและของเสีย กฎหมายด้านการป้องกันมลพิษ และกฎหมายที่สนับสนุนการป้องกันและปราบปรามปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน รวมทั้งการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม เพื่อให้การดูแลบังคับใช้กฎหมายเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ภาคผนวก

ตารางดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

ปี 2555 – 2565

ตาราง ก-1 ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย ปี 2555 - 2565 และค่าเฉลี่ยช่วงแผน

องค์ประกอบ	ค่าเฉลี่ย แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10	แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11						แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12						
		2555	2556	2557	2558	2559	ค่าเฉลี่ย	2560	2561	2562	2563	2564	2565	ค่าเฉลี่ย
การมีสุขภาพะ	73.38	72.15	75.12	78.50	79.60	83.80	77.83	80.50	81.94	81.84	82.70	78.34	81.93	81.21
เศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม	72.66	77.89	78.75	76.81	79.76	79.50	78.54	80.87	83.42	84.41	81.21	87.70	87.39	84.17
สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล	62.07	60.30	62.17	65.31	68.98	67.34	64.82	63.81	73.47	70.57	72.21	76.69	77.89	72.44
สังคมประชาธิปไตยที่มี ธรรมาภิบาล	66.30	60.76	59.75	64.45	51.65	49.40	57.20	54.50	62.64	65.07	61.23	57.76	61.93	60.52
การสร้างความเป็นธรรมและ ลดความเหลื่อมล้ำในสังคม	62.66	66.94	61.62	67.39	71.89	65.75	66.72	73.21	76.93	76.34	55.83	78.05	80.35	73.45
ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย	67.17	67.28	67.04	70.25	69.54	68.03	68.43	69.80	75.29	75.31	69.81	75.01	77.38	73.77

ข้อมูล ณ วันที่ 30 กรกฎาคม 2566

ที่มา : กองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา สศช.

ตาราง ก-2.1 คะแนนองค์ประกอบการมีสุขภาวะ ปี 2555 - 2565 และค่าเฉลี่ยช่วงแผน

การมีสุขภาพะ	ค่าเฉลี่ย แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10	แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11						แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12						
		2555	2556	2557	2558	2559	ค่าเฉลี่ย	2560	2561	2562	2563	2564	2565	ค่าเฉลี่ย
องค์ประกอบหลักที่ 1 การมีสุขภาพะ	73.38	72.15	75.12	78.50	79.60	83.80	77.83	80.50	81.94	81.84	82.70	78.34	81.93	81.21
สุขภาพกายและจิตดี	87.00	84.95	82.94	82.94	80.35	80.48	82.33	82.31	80.74	79.44	77.47	75.75	83.48	79.87
ร้อยละของประชากรที่มีสุขภาพดีต่อประชากรทั้งหมด	83.65	80.69	72.77	72.36	70.90	70.17	73.38	69.77	68.68	67.32	68.63	66.91	N/A	68.26
อายุคาดเฉลี่ยเมื่อแรกเกิดเฉลี่ย	92.30	93.51	93.82	94.07	92.88	92.52	93.36	94.25	94.44	95.69	95.94	96.25	96.44	95.50
อัตราการฆ่าตัวตายสำเร็จ	85.07	80.65	82.24	82.37	77.28	78.74	80.25	82.92	79.11	75.30	67.84	64.10	70.52	73.30
สุขภาพทางสังคมที่ดี	67.35	70.98	82.04	79.43	77.05	81.04	78.11	72.54	85.55	86.24	88.98	82.67	80.96	82.82
ค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพของประเทศต่อ GDP	86.37	83.33	81.63	80.00	78.43	76.92	80.06	76.92	81.63	100.00	72.73	65.57	N/A	79.37
ร้อยละของผู้สูงอายุที่อยู่คนเดียวต่อผู้สูงอายุทั้งหมด	61.54	N/A	N/A	57.47	48.08	N/A	52.77	46.30	N/A	N/A	52.16	41.67	38.05	44.54
อัตราคดีเด็กและเยาวชนถูกดำเนินคดี โดยสถานพินิจฯต่อเด็กและเยาวชนพ้นคน	52.27	67.34	79.68	78.74	85.47	55.71	73.39	65.36	85.11	70.92	93.90	100.00	100.00	85.88
จำนวนเหตุการณ์ความรุนแรงในครอบครัว	68.49	36.90	81.97	78.74	78.13	100.00	75.15	69.20	100.00	100.00	36.23	100.00	100.00	84.24
ร้อยละการมีบ้านเป็นของตนเอง	76.90	77.60	76.90	N/A	72.50	N/A	75.67	71.40	73.00	72.17	76.78	76.50	73.01	73.81
อัตราการเสียชีวิตจากอุบัติเหตุจราจรทางบกต่อประชากรพันคน	57.41	73.69	88.50	97.09	100.00	78.49	87.55	75.64	79.68	77.88	91.07	100.00	100.00	87.38
จำนวนคดีเกี่ยวกับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน	69.38	81.08	81.63	86.96	74.53	100.00	84.84	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00
สัดส่วนของผู้ป่วยฉุกเฉินวิกฤตที่ ได้รับปฏิบัติการฉุกเฉินภายใน 8 นาที	N/A	N/A	79.02	78.93	78.75	78.65	78.84	70.50	79.40	82.70	100.00	77.63	55.65	77.65
สัดส่วนของครัวเรือนที่ประสบภาวะล้มละลายจากค่าใช้จ่ายในการ รักษาพยาบาล	67.08	76.92	86.96	77.52	77.52	77.52	79.29	77.52	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	77.52
การมีคุณธรรมและสติปัญญาใ้รู้	67.47	62.30	62.30	73.44	81.46	90.23	73.95	87.37	79.66	80.03	82.04	76.75	81.37	81.20
สัดส่วนคดีอาญาต่อประชากรพันคน	89.93	62.37	55.24	59.30	70.22	100.00	69.43	87.88	62.63	62.10	65.39	59.18	69.13	67.72
ร้อยละของประชากร อายุ 13 ปีขึ้นไป จำแนกตามการเข้าร่วมกิจกรรม ที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน/หมู่บ้าน	86.90	N/A	N/A	72.33	N/A	N/A	72.33	N/A	97.86	N/A	N/A	N/A	N/A	97.86
อัตราการเรียนรู้ (Functional literacy rate) 9 ปีขึ้นไป	74.25	77.53	81.17	82.67	84.00	85.00	82.07	100.00	85.00	87.53	90.58	96.73	97.27	92.85
สัดส่วนประชากรอายุ 6 ปีขึ้นไปที่ใช้อินเทอร์เน็ตต่อประชากรทั้งหมด	47.40	53.00	57.80	69.80	78.60	95.00	70.84	95.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	99.17
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (คะแนนเฉลี่ยของ 4 วิชาหลัก ของนักเรียน ระดับ ป. 6 ม. 3 และ ม.6)	70.79	71.10	70.28	70.08	75.54	78.60	73.12	71.32	71.64	70.52	74.26	70.14	69.80	71.28

การมีสุขภาพะ	ค่าเฉลี่ย แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10	แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11						แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12						
		2555	2556	2557	2558	2559	ค่าเฉลี่ย	2560	2561	2562	2563	2564	2565	ค่าเฉลี่ย
ร้อยละของนักเรียนที่ออกจากการศึกษาภาคบังคับกลางคืนระดับ ประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย	16.48	34.21	28.89	76.47	100.00	100.00	67.91	100.00	76.47	100.00	100.00	76.47	100.00	92.16
ค่าใช้จ่ายด้านการศึกษาของประเทศต่อ GDP	81.92	75.60	80.40	83.40	80.40	82.80	80.52	70.00	64.00	60.00	62.00	58.00	52.00	61.00

ข้อมูล ณ วันที่ 30 กรกฎาคม 2566

ตารางที่ 2.2 คะแนนองค์ประกอบเศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม ปี 2555 - 2565 และค่าเฉลี่ยช่วงแผน

ที่มา : กองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา สคช. เศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม	ค่าเฉลี่ย แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10	แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11						แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12						
		2555	2556	2557	2558	2559	ค่าเฉลี่ย	2560	2561	2562	2563	2564	2565	ค่าเฉลี่ย
องค์ประกอบหลักที่ 2 เศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม	72.66	77.89	78.75	76.81	79.76	79.50	78.54	80.87	83.42	84.41	81.21	87.70	87.39	84.17
การมีหลักประกันคุณภาพชีวิตและงานที่ดี	83.49	88.66	89.59	91.78	91.95	93.22	91.04	94.22	95.81	96.71	96.32	100.00	100.00	97.18
อัตราการจ้างงานต่ำระดับ	77.70	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00
ดัชนีความต่างของค่าจ้างระหว่างเพศ	94.74	95.86	94.56	97.18	97.40	98.550	96.71	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00
สัดส่วนแรงงานที่ได้รับความยุติธรรม ต่อกำลังแรงงานทั้งหมด	62.85	58.78	63.82	69.94	70.42	74.31	67.45	76.89	83.23	86.84	85.27	100.00	100.00	88.70
อัตราการประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยจากการทำงานต่อลูกจ้างพันคน	98.66	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00
เศรษฐกิจเข้มแข็งและมีประสิทธิภาพ	75.05	79.33	78.71	76.30	70.88	71.74	75.39	77.01	81.98	77.74	69.48	77.74	76.93	76.81
สัดส่วนช่องว่างการรวมการลงทุน ต่อ GDP	90.80	100.00	100.00	100.00	69.00	33.00	80.40	54.00	94.00	80.00	100.00	100.00	100.00	88.00
สัดส่วนหนี้ครัวเรือนต่อ GDP	78.44	73.08	71.28	70.11	69.55	70.23	70.85	70.71	70.60	70.04	66.40	66.18	67.41	68.56
ค่าใช้จ่ายด้านการวิจัยและพัฒนาต่อ GDP	13.27	18.88	23.98	24.49	31.63	39.80	27.76	51.02	56.63	58.16	67.86	67.86	67.86	61.56
อัตราการเติบโตของผลผลิตมวลรวมภายในประเทศต่อประชากร (GDP per capita growth)	78.72	100.00	91.02	70.61	85.19	100.00	89.36	100.00	87.60	68.08	0.00	57.66	73.07	64.40
ความเข้มแข็งของการใช้พลังงาน	87.20	87.50	88.00	85.94	86.42	88.61	87.29	90.59	91.73	94.04	97.63	100.00	96.54	94.10
ตัวชี้วัดการทำธุรกิจของธนาคารโลก	72.96	74.96	75.20	75.99	75.27	71.42	74.57	72.53	77.44	78.45	78.45	78.45	78.45	77.30
สัดส่วนมูลค่าเพิ่มของอุตสาหกรรมเทคโนโลยีระดับสูงและระดับกลาง ต่อมูลค่าเพิ่มทั้งหมด	88.34	81.42	81.42	82.71	82.71	80.71	81.79	82.71	82.71	79.33	78.93	83.64	83.64	81.83
อัตราเงินเฟ้อ	86.40	100.00	100.00	100.00	62.00	84.00	89.20	94.00	100.00	94.00	63.00	100.00	58.40	84.90
สัดส่วนหนี้สาธารณะ ต่อ GDP	79.31	78.10	77.53	76.81	76.17	77.87	77.29	77.56	77.12	77.60	73.04	68.15	66.98	73.41
ความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจ	61.43	67.19	69.25	64.71	77.84	75.15	70.83	72.89	73.91	80.00	80.02	86.75	86.75	80.05
สัดส่วนคนยากจน	23.32	31.65	36.56	37.99	55.48	46.46	41.63	50.83	48.18	63.94	58.48	63.29	63.29	58.00

เศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม	ค่าเฉลี่ย แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10	แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11						แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12						
		2555	2556	2557	2558	2559	ค่าเฉลี่ย	2560	2561	2562	2563	2564	2565	ค่าเฉลี่ย
สัดส่วนการถือครองรายได้ของประชากรร้อยละ 20 สุดท้ายที่รวยที่สุด ต่อ ประชากรร้อยละ 20 แรกที่จนที่สุด	72.06	76.22	71.19	71.19	87.30	87.30	78.64	88.60	88.60	100.00	100.00	100.00	100.00	96.20
สัดส่วน GPP per capita ของจังหวัดร้อยละ 20 สุดท้ายที่รวยที่สุด ต่อ GPP per capita ของจังหวัดร้อยละ 20 แรกที่จนที่สุด	88.91	93.69	100.00	84.94	90.73	91.70	92.21	79.24	84.94	76.04	81.59	96.98	96.98	85.96

ข้อมูล ณ วันที่ 30 กรกฎาคม 2566

ที่มา : กองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา สศช.

ตาราง ก-2.3 คะแนนองค์ประกอบสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล ปี 2555 - 2565 และค่าเฉลี่ยช่วงแผน

สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล	ค่าเฉลี่ย แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10	แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11						แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12						
		2555	2556	2557	2558	2559	ค่าเฉลี่ย	2560	2561	2562	2563	2564	2565	ค่าเฉลี่ย
องค์ประกอบหลักที่ 3 สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล	62.07	60.30	62.17	65.31	68.98	67.34	64.82	63.81	73.47	70.57	72.21	76.69	77.89	72.44
สิ่งแวดล้อมมีคุณภาพดี	61.37	61.66	64.98	66.72	69.05	72.77	67.04	74.29	83.50	71.98	77.25	78.13	79.09	77.37
ร้อยละของแหล่งน้ำที่มีคุณภาพอยู่ในเกณฑ์ดีต่อแหล่งน้ำทั้งประเทศ	41.50	42.50	35.00	36.25	42.50	42.50	39.75	35.00	56.25	45.00	48.75	51.92	53.57	48.42
ร้อยละของขยะมูลฝอยที่กำจัดถูกต้องหรือนำไปใช้ประโยชน์	49.85	59.91	61.87	64.65	65.95	75.79	65.63	98.40	98.13	87.88	85.24	88.98	90.19	91.47
ร้อยละของจำนวนวันที่ดัชนีคุณภาพอากาศอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน	98.28	97.59	94.66	95.04	95.45	94.73	95.49	96.59	98.61	92.70	92.91	93.78	96.30	95.15
มูลค่าความเสียหายจากภัยพิบัติทางธรรมชาติต่อจำนวนประชากร	54.68	46.63	68.38	70.95	72.30	78.08	67.27	67.18	81.00	62.34	82.11	77.84	76.29	74.46
ระบบนิเวศที่สมดุล	74.89	69.32	70.43	73.26	78.26	70.80	72.42	64.22	66.30	69.68	70.88	92.75	93.61	76.24
ปริมาณสัตว์น้ำเศรษฐกิจที่จับได้ในอ่าวไทยต่อชั่วโมง	71.54	58.63	59.28	64.75	74.75	57.00	62.88	42.60	46.70	53.20	57.20	100.00	100.00	66.62
ร้อยละของพื้นที่ป่าอนุรักษ์ต่อพื้นที่ประเทศ	78.24	80.02	81.58	81.77	81.77	84.61	81.95	85.85	85.90	86.16	84.56	85.49	87.22	85.86
เศรษฐกิจสีเขียว	52.35	51.30	52.52	56.98	60.75	59.26	56.16	54.44	71.64	70.06	68.77	62.24	63.83	65.16
ร้อยละของการใช้พลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือกต่อปริมาณการใช้พลังงานขั้นสุดท้าย	42.15	57.37	63.12	68.66	74.62	79.73	68.70	83.56	87.66	96.54	87.25	84.32	77.14	86.08
ร้อยละของพื้นที่ทำเกษตรกรรมยั่งยืน (พื้นที่เกษตรอินทรีย์) ต่อพื้นที่การเกษตรทั้งหมด	48.79	37.59	39.05	43.49	52.60	52.35	45.02	33.33	92.97	63.15	46.67	46.72	46.61	54.91
สัดส่วนปริมาณการนำเข้าวัตถุดิบทรายจากการเกษตรต่อพื้นที่การเกษตรทั้งหมด	57.38	52.22	40.59	47.59	46.91	43.65	46.19	35.37	41.04	53.42	71.25	51.54	61.92	52.42
สถิติอุบัติเหตุจากสารเคมี	61.07	57.99	67.33	68.18	68.87	61.31	64.74	65.51	64.88	67.13	69.90	66.38	69.63	67.24

ข้อมูล ณ วันที่ 30 กรกฎาคม 2566

ที่มา : กองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา สศช.

ตาราง ก-2.4 คะแนนองค์ประกอบสังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล ปี 2555 - 2565 และค่าเฉลี่ยช่วงแผน

สังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล	ค่าเฉลี่ย แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10	แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11						แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12						
		2555	2556	2557	2558	2559	ค่าเฉลี่ย	2560	2561	2562	2563	2564	2565	ค่าเฉลี่ย
องค์ประกอบหลักที่ 4 สังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล	66.30	60.76	59.75	64.45	51.65	49.40	57.20	54.50	62.64	65.07	61.23	57.76	61.93	60.52
ประชาธิปไตยที่มีคุณภาพ	54.80	62.98	58.47	55.97	31.73	29.23	47.68	26.33	40.07	57.07	50.53	50.99	60.62	47.60
จำนวนเรื่องร้องเรียนต่อกรรมการสิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชนด้านสิทธิพลเมือง	69.14	50.42	57.62	30.25	N/A	N/A	46.10	27.19	55.00	53.78	32.70	46.54	100.00	52.53
ร้อยละของผู้มาใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเมื่อเทียบกับจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง	99.66	N/A	N/A	63.60	0.00	0.00	21.20	0.00	0.00	99.55	N/A	N/A	N/A	33.18
จำนวนร่างกฎหมายที่ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่น้อยกว่าหนึ่งหมื่นคนร่วมกันเข้าชื่อเสนอกฎหมาย	26.25	100.00	45.00	N/A	N/A	N/A	72.50	20.00	60.00	10.00	50.00	50.00	30.00	36.67
คะแนนความเป็นอิสระของสื่อมวลชนในดัชนีเสรีภาพสื่อ(World Press Freedom)	60.23	49.18	78.95	77.72	74.87	67.37	69.62	67.13	67.70	68.03	66.76	54.76	59.82	64.03
ร้อยละของสมาชิกสภาที่เป็นผู้หญิง	48.47	52.33	52.33	52.30	20.33	20.33	39.53	17.33	17.67	54.00	52.67	52.67	52.67	41.17
นิติธรรมและธรรมาภิบาล	65.46	55.49	54.58	57.77	55.75	57.91	56.30	58.64	73.25	57.06	50.18	46.49	51.76	56.23
คะแนนจากการสำรวจของดัชนีวัดภาพลักษณ์การคอร์รัปชัน (Corruption Perception Index - CPI)	68.40	74.00	70.00	76.00	76.00	70.00	73.20	74.00	72.00	72.00	72.00	70.00	72.00	72.00
จำนวนเรื่องที่เกิดกระบวนการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) ดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริง	48.61	25.81	24.02	22.35	32.92	38.28	28.68	86.02	100.00	41.67	15.56	7.55	16.91	44.62
ร้อยละของจำนวนผู้ที่ได้รับการเยียวยาและชดเชยค่าเสียหายที่เกิดจากกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ในกรณีถูกจับและได้รับการปล่อยตัวโดยไม่มีการฟ้องคดี	49.37	23.03	25.13	34.71	16.26	25.93	25.01	15.90	23.04	17.80	16.83	23.59	21.70	19.81
ร้อยละของจำนวนคดีที่ศาลชั้นต้นพิจารณาเสร็จ เมื่อเทียบกับจำนวนคดีที่ขึ้นสู่การพิจารณาในแต่ละปี	95.46	99.14	99.14	98.00	97.83	97.42	98.31	N/A	97.96	96.78	96.35	84.81	96.42	94.46
การกระจายอำนาจ	78.72	53.45	53.12	69.49	68.22	70.08	62.87	77.85	73.67	74.60	74.89	64.14	64.42	71.59
จำนวนข้อบัญญัติและเทศบัญญัติท้องถิ่นที่ออกโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	N/A	N/A	N/A	94.41	92.77	89.49	92.22	95.71	98.54	100.00	100.00	100.00	100.00	99.04
ร้อยละของจำนวนเงินที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดเก็บได้เองต่อรายได้รวมของ อบท.	89.53	83.33	82.67	90.50	88.33	82.92	85.55	100.00	100.00	100.00	100.00	63.83	N/A	92.77

สังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล	ค่าเฉลี่ย แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10	แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11						แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12						
		2555	2556	2557	2558	2559	ค่าเฉลี่ย	2560	2561	2562	2563	2564	2565	ค่าเฉลี่ย
จำนวนร้อยละของนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดและส่วนตำบลที่เป็น ผู้หญิง	23.57	23.57	23.57	23.57	23.57	37.83	26.42	37.83	22.47	23.80	24.67	28.58	28.83	27.70

ตาราง ก-2.4 คะแนนองค์ประกอบสังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล ปี 2555 - 2565 และค่าเฉลี่ยช่วงแผน (ต่อ)

สังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล	ค่าเฉลี่ย แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10	แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11						แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12						
		2555	2556	2557	2558	2559	ค่าเฉลี่ย	2560	2561	2562	2563	2564	2565	ค่าเฉลี่ย
การป้องกันและลดความรุนแรงทางสังคมและการเมือง	73.65	72.95	75.21	76.82	58.98	50.20	66.83	73.37	71.17	73.82	74.01	73.21	72.78	73.06
จำนวนผู้เสียชีวิตภายใต้การควบคุมสถานการณ์ของรัฐในเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้งทางการเมือง	79.20	N/A	84.44	73.56	N/A	N/A	79.00	N/A	N/A	N/A	N/A	93.98	N/A	93.98
จำนวนผู้ต้องคดีที่มีเหตุมาจากชุมนุมทางการเมืองและความขัดแย้งเชิงอุดมการณ์ทางการเมือง	69.31	71.70	71.70	67.74	67.96	N/A	69.78	61.51	52.32	63.88	59.02	59.83	79.17	62.62
จำนวนกรณีที่มีรายงานว่ามีการทำให้บุคคลสูญหายโดยการใช้กำลัง (หรือการอุ้มหาย)	94.00	N/A	N/A	98.00	N/A	N/A	98.00	100.00	97.00	97.00	99.00	N/A	N/A	98.25
จำนวนผู้เสียชีวิตจากสถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนใต้	45.38	45.83	45.66	47.35	50.01	50.20	47.81	52.04	53.23	54.89	58.71	58.94	58.64	56.08
ร้อยละของจำนวนผู้ให้ความเห็นว่าการใช้ความรุนแรงต่อบุคคลอื่นเป็นสิ่งที่ยอมรับไม่ได้จากการสำรวจค่านิยมของโลก (World Values Survey)	88.00	88.00	88.00	88.00	N/A	N/A	88.00	84.25	84.25	84.25	84.25	84.25	84.25	84.25
ร้อยละของจำนวนผู้ให้ความเห็นที่ให้ความสำคัญกับการยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นและเคารพผู้อื่นจากการสำรวจค่านิยมของโลก (World Values Survey)	80.91		86.27	86.27	N/A	N/A	86.27	69.07	69.07	69.07	69.07	69.07	69.07	69.07

ข้อมูล ณ วันที่ 30 กรกฎาคม 2566

ที่มา : กองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา สสช.

ตาราง ก-2.5 คะแนนองค์ประกอบการสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม ปี 2555 - 2565 และค่าเฉลี่ยช่วงแผน

การสร้างความเป็นธรรม และลดความเหลื่อมล้ำในสังคม	ค่าเฉลี่ย แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10	แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11						แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12						
		2555	2556	2557	2558	2559	ค่าเฉลี่ย	2560	2561	2562	2563	2564	2565	ค่าเฉลี่ย
องค์ประกอบหลักที่ 5 การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม	62.66	66.94	61.62	67.39	71.89	65.75	66.72	73.21	76.93	76.34	55.83	78.05	80.35	73.45
การได้รับการคุ้มครองสิทธิและไม่ถูกเลือกปฏิบัติ	67.51	68.02	52.86	69.48	70.17	65.86	65.28	69.37	82.34	81.18	75.06	91.85	96.44	82.70
ดัชนีการพัฒนามนุษย์ที่ไม่เท่าเทียม (IHDI) ¹⁴	91.22	N/A	77.75	81.13	81.50	82.00	80.59	82.63	83.25	85.88	85.75	85.75	85.75	84.83
จำนวนโรงเรียนที่ดำเนินการถูกเลือกปฏิบัติว่าด้วยเหตุแห่งเพศ ศาสนา ชาติพันธุ์ รวมถึงเหตุแห่งสุขภาพ	74.91	60.04	54.32	85.32	91.98	80.36	74.40	100.00	93.02	38.83	41.24	81.63	100.00	75.79
ร้อยละของจำนวนผู้ที่ได้รับการช่วยเหลือจากกองทุนยุติธรรมที่ได้รับการอนุมัติเมื่อเทียบกับจำนวนรายของผู้ที่ผ่านเกณฑ์ให้ความช่วยเหลือรายปี	74.91	60.04	54.32	85.32	91.98	80.36	74.40	69.86	53.08	100.00	73.24	100.00	100.00	82.70
จำนวนผู้ได้รับความช่วยเหลือในการส่งเสริมสิทธิแก่ผู้ต้องหาคดียาเสพติดและเสรีภาพ	41.31	83.97	25.07	26.17	15.20	20.70	34.22	25.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	87.50
การเข้าถึงสวัสดิการทางสังคมและทรัพยากรทางเศรษฐกิจ	58.29	69.65	68.08	73.80	75.78	77.74	73.01	79.57	82.14	84.58	84.99	83.33	80.47	82.51
ร้อยละของจำนวนผู้ที่ได้รับสวัสดิการสำหรับคนพิการ	32.16	71.60	77.20	81.60	85.60	85.60	80.32	90.00	96.80	100.00	100.00	100.00	100.00	97.80
ร้อยละของจำนวนผู้ที่ได้รับสวัสดิการหรับผู้เปราะบาง	27.07	59.70	63.03	79.09	73.80	81.77	71.48	86.01	92.05	94.19	95.09	90.72	78.56	89.44
เนื่องจากการถือครองที่ดินทางการเกษตรที่ไม่ใช่ของตนเองต่อเนื้อที่ทั้งหมด	51.49	48.08	48.08	48.08	48.08	48.08	48.08	48.08	48.08	48.08	48.08	48.08	48.08	48.08
รายได้เฉลี่ยของเกษตรกรรายย่อย	81.33	81.68	69.27	76.82	75.91	N/A	75.92	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
สัดส่วนการจ้างงานนอกระบบภาคการเกษตรต่อการจ้างงานทั้งหมด	90.21	80.00	81.57	87.87	89.29	91.24	85.99	90.09	90.09	88.81	89.93	86.21	95.24	90.06
สัดส่วนรายได้ของประชากรกลุ่ม 20% (จนที่สุด) เทียบกับประชากรทั้งหมด	72.90	76.83	69.33	69.33	82.00	82.00	75.90	83.67	83.67	91.83	91.83	91.67	N/A	88.53
ความเป็นธรรมด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ	63.84	63.31	65.03	59.69	69.88	55.52	62.69	71.09	67.31	64.79	27.28	62.13	66.85	59.91
จำนวนป่าชุมชน (โครงการ) ที่ได้รับการจดทะเบียนใหม่	67.12	37.40	40.40	36.40	96.40	63.40	54.80	100.00	100.00	100.00	N/A	100.00	100.00	100.00
จำนวนเรื่องร้องเรียนด้านมลพิษ	60.55	89.22	89.65	82.97	43.37	47.64	70.57	42.19	34.62	29.59	27.28	24.25	33.70	31.94

ข้อมูล ณ วันที่ 2 กันยายน 2565

¹⁴ ดัชนีการพัฒนามนุษย์ที่ไม่เท่าเทียม " (Inequality-adjusted Human Development Index : IHDI) หมายถึง ดัชนีการพัฒนามนุษย์ (Human Development Index : HDI) ที่คำนวณจากค่าคาดหมายเฉลี่ย การศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อหัว ที่ได้รับค่าความเหลื่อมล้ำของแต่ละประเทศให้เท่ากันแล้ว ซึ่งพัฒนาขึ้นโดยโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (United Nations Development Programme : UNDP)
ที่มา : กองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา สศช.

ผู้ประสานงาน

กองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา

โทรศัพท์ : 0-2280-4085 (ต่อ 5501)

แฟกซ์ : 0-2281-3938

